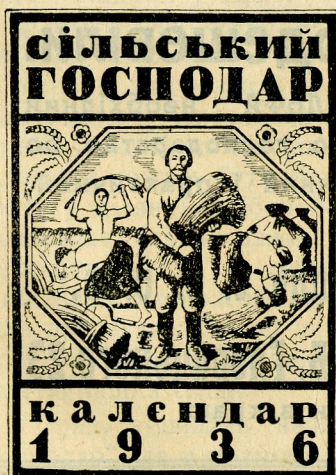

сільський ГОСПОДАР

КАЛЕНДАР

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

на 1936 рік.

ЦІНА 1.50 ЗОЛ.

Це книга господарського знання — книга, яка вчить як поборювати крізу. — Ніодин з виданих в ц. р. календарів не дає хліборобови стільки користей і порад як наш. — Спішіться-ж з замовленням.

Хто закупить за готівку 5 примірників, дістає ще один даром і не платить пересилки! — Пересилка одного примірника 25 гр., 2-4 прим. 50 гр. Продають усі українські книгарні, Філії «Сільського Господаря», Районові Молочарні, більші кооперативні осередки.

Головна висилка:

»СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР« ЛЬВІВ, РИНОК 10.

СУПЕРФОСФАТ

що має в собі 16% і 18% фосфорової кислоти є від десятків випробуваних фосфорових навозом, що надається спеціально до погноювання під ОЗИМУ ЛШЕНИЦЮ І ЖИТО.

Суперфосфат

ужитий під озимі збіжжя в кількості 200-300 кг. на га запевнює:

1. скорий розвій рослин;
2. відпорність проти хоріб;
3. раніші збори;
4. багаті і дорідні плоди.

Суперфосфат

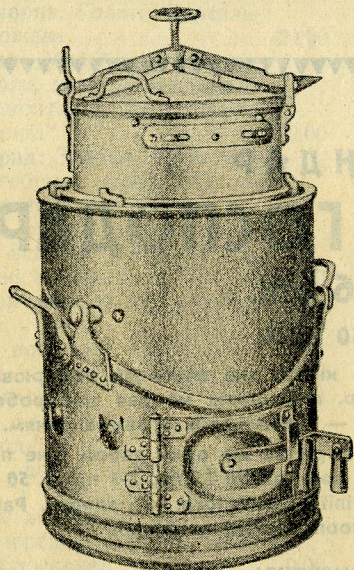
з охоронним знаком

що гварантує повну скількість фосфорової кислоти, яка розпускається в воді, є до набуття у всіх Рільничо-торговельних Організаціях і Фірмах, як також в Складах Штучних Навозів.

Користайте з нагоди — купуйте

ПАРНИКИ-АЛЬФА

до парення бульби, паші для худоби
і варення білля,
бо

ціни значно подешевіли.

Поцинкований ПАРНИК „АЛЬФА“ необхідний для кожного раціонального господарства. бо щадить на опалі, є безпечний і практичний.

Продає:

Товариство Альфа-Ляваль с. з. о. в.

через

Маслосоюз у Львові, вул. Б. Гловацького 23

та всі його Відділи в краю.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціна сторінки 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть „ . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладки 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

Поодинокі числа коштують 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnij Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ЗМІСТ: Представники найвищої чехословацької хліборобської установи оглядають наші села; Инж. А. Адамчук: Дещо зі збіжжевого ринку; Инж. П. Зелений: Ювілей важної станиці; Инж. М. Каплистий: Що показав точний досвід на сіножати?; Инж. агр. А. Романенко: Як влаштовували курси Філії „Сільського Господаря“ в краю; **ДРІБНІ ПОРАДИ;** Инж.-меліоратор Т. Панасюк: Відводнення ґрунтів; **САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО:** Осип Василенко: Зберігання городовини на зиму; О. О. Ф. Вино зі шипшини або дикої рожі; Ціни на садовину і городину; Правні поради; **КОНКУРС;** **З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВА;** Запитання і відповіді; Василь Доманицький (з нагоди 25-ліття з дня його смерті); Чи вже маєте календар „Сільського Господаря“ на 1936 рік? **РІЖНЕ;** Пядун пізній і його вигублювання; Надісл. книжки.

Представники найвищої чехословацької хліборобської установи оглядають наші села

Дня 17. вересня щ. р. заїхали у наш край два представники Чехословацької Хліборобської Академії у Празі Др. Франтішек Лом і Др. Кость Осауленко. Чехословацька Хліборобська Академія є найвищою науковою установою для розвитку і плекання хліборобських наук в Чехословаччині. Є вона збором вчених у хліборобстві людей, а членами цієї установи можуть бути тільки дуже заслужені діячі у ділянці хліборобства. Ця академія розглядає всілякі важні питання з ділянки чехословацького та світового хліборобства і цікавиться також нашими справами. І тому для представників цієї установи було цікаво приглянутися нашій хліборобській праці та життю наших селян.

Зразу відвідали наші гості „Сільський Господар“, де в розмові з Инж. Др. Е. Храпливим, Инж. А. Романенком та Инж. М. Боровським обговорили яким шляхом іде праця „Сільського Господаря“. Дальше зазнайоми-

лися з видавничою діяльністю нашого Товариства та з його організацією. Потім оглянули гості „Маслосоюз“, який дуже подібався їм своєю новітною організацією і гарним, новітнім улаштуванням. Потім виїхали в товаристві директорів „Маслосоюзу“ Инж. А. Палія та А. Мудрика і директора „Сільського Господаря“ Инж. Др. Е. Храпливого до Яворова, де познайомились з працею Районової Молочарні, Філії „Просвіти“, Філії „Сільського Господаря“, оглянули гімназію та бурсу „Рідної Школи“ і музей. Дуже їх цікавило, що ми нашими невеликими засобами можемо творити свої власні установи, які уміють працювати для добра нашого села.

В поворотній дорозі оглянули наші гості село Шкло, де зацікавилися передовсім життєм наших селян, які як відомо, в цьому році терпіли там важкий голод.

Чергового дня поїхали гості до Стрия, де оглядали молочарську школу „Маслосо-

юзу" і його сироварню та Повіт. Союз Кооператив. Потім виїхали до села Черниця, жидачівського повіту, де оглянули Хліборобський Ліцей і почули від директора лицю Др. М. Холевчука та Інж. Е. Брининського, як іде праця над організацією хліборобської школи. Далше зацікавилися гості знова життям наших селян у селі Черниця та Пісочна. Потім виїхали на Волинь, щоби і там приглянутися життю нашого селянства.

Гостина представників найвищої хліборобської установи Чехословаччини у „Сільському Господарі" та на наших селах дуже нас втішила, бо це добрий знак, коли нами зацікавлюються недалекоші наші сусіди та хочуть безпосередньо приглянутися до нашого життя і праці. Бажаємо, щоби наші звязки з чехословацькими господарськими колами вдержувалися й надалі в тій щирості, з якою ми стрінулися у наших недавніх гостей.

Инж. А. Адамчук.

Дещо зі збіжевого ринку

Сильна знижка цін збіжжя з міс. серпня й досі насуває питання: чи селянин повинен якнайскорше вимолотити збіжжя та його продати по ціні, яку сьогодні дають, чи проволікати продажу збіжжя й чекати вищої ціни. В нормальних часах рахуємо в цей спосіб, що питаємося, чи невелика звижка цін, яка постійно з кожним місяцем, що далше до жнив підноситься, покриє нам страти збіжжя, які спричинюють миші, щурі, збіжевий вовчок та чи та звижка цін збіжжя покриє нам працю при переховуванні збіжжя і зверне нам відсоток, який може мати від грошей, за які продамо з осені збіжжя. Якщо всі страти й видатки будуть більші від звижки цін збіжжя — то господар, який трохи думає й калькулює — продає збіжжя в осені. Якщо обрахунок випаде нище — то господар переховує збіжжя й продає його дещо пізніше.

Так само треба сьогодні подумати. Важне тільки, те, що в звичайних, спокійних часах кожний був певний, що ціна збіжжя під весну підскочить, а сьогодні не знати, коли ціна того збіжжя підскочить, а навіть повстає питання, чи не спаде та як сильно обнижиться.

Перед жнивами на підставі даних про запас збіжжя у світі й сподіваного доброго урожаю, доходилося до переконання, що ціни збіжжя обнижаться. Також зміна господарської політики Польщі, яка перейшла з площі підпирання вивозу збіжжя на площу підпирання вивозу тваринних продуктів, казала сподіватися обниження цін збіжжя, викликаного не так може дійсним станом обставин, як страхом, бо говорилося, що обставини у світі не змінилися, держава не дасть піддержки, не буде опікуна, а та кульгава дитина, та незорганізована торгівля збіжжам мусить упасти, а з нею впадуть ціни збіжжя.

Так дійсно сталося у початку самих жнив, бо купці-посередники все ризико перекинули на хліборобів та оферували найнищі ціни, які далше не могли обнижитися. Посередники все таки мали на-

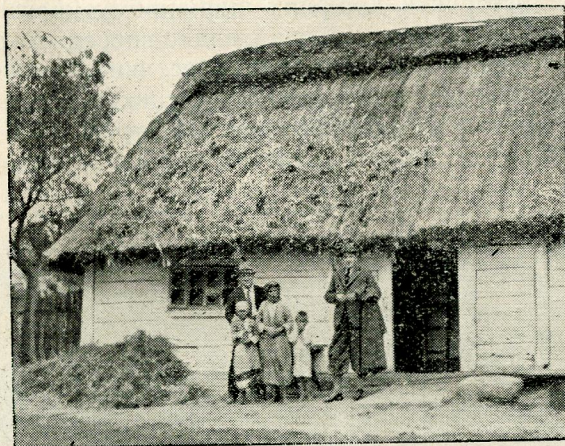
дію, що вони куплять по тій низькій ціні більші кількості збіжжя, а опісля на ньому зароблять. — Сталася річ не передвиджена. Селянство, яке побачило, що за збіжжя платять смішні ціни, поставилося самооборонно, інстинктивно инше, як сподівалися посередники. Ті останні привикли до того, що селянин в останніх літах битий нуждою, голий, притиснений езекуціями випродував сейчас по жнивах все своє збіжжя. Цього року дивна зміна — хлібороби продають дуже мало, навіть нема відповідної кількості збіжжя на покриття запотрібування місцевого ринку. Посередники виходять поза місто виглядають, чи селянин везе який мішок жита або пшениці. Подача збіжжя на краєвому ринкові дуже мала — і ціна на збіжжя підскочила.

Зменшена подажа збіжжя на краєвому ринкові це одна з причин підвижки цін збіжжя. Не менш важною причиною у світовому масштабі є сьогорічний злий урожай збіжжя в світі. Всякі обрахунки збіжжя на пні, як звичайно, показалися блудними. По жнивах у Сполучених Державах Америки вийшло, що збір пшениці цього року буде на 80 міл. до 100 мілтонів бушлів менший, як у 1934 р., — в Аргентині сподіються зменшення збору пшениці на $\frac{1}{3}$ тамтогорічного збору. Не дуже добрі заповідаються жнива в Австралії, бо там довший час тріває посуха, а урожай на пр. у Франції буде певно на $\frac{1}{6}$ менший, як попереднього року. Не дуже потішачі вістки, приходять зі Світів, де був добрий урожай, але тепер багато збіжжя марнується в полі і в магазинах, бо нема доброго догляду. Всеж таки можна сподіватися, що більшовики кинуть більшу скількість збіжжя на захитані європейські ринки, щоби побільшити заколот. Урожай менший та слабший є в інших краях, які вивозили збіжжя, а сього року вистарчить їм на виживлення місцевої людности. Все це спричинило меншу подажу збіжжя, запотребовання не зменшилося — тому підскочила ціна майже на всіх світових ринках. Табличка нище представляє нам порівняння цін пшениці на світових ринках, передвиджуваних в червні на вересень з цінами тепер плаченими.

Місцевість	Ціни пред- виджувані в червні на вересень	Ціни, які тепер платиться	Різниця + звишка = знижка
Роттердам	13.32	14.16	+ 0.84
Шікаго	16.70	19.94	+ 3.24
Ліверпуль	15.31	16.10	+ 0.79

До тих причин господарського характеру, які вплинули на звижку цін, прилучилася причина о політичній закрасці. Читаємо, що Італія закупила 40 тисяч сотн. пшениці в Румунії, хоче купити багато пшениці в Марокко, бо задумує провадити війну з Абіссинією й збирає запас по магазинах. Може й інші держави готуються потайки до війни та роблять воєнні запаси хліба, купують більше збіжжя для війська, попит на збіжжя більшає — ціна йде до гори. Як у майбутньому уложиться ціна збіжжя не знати, та загально твердять, що теперішня звижка не має характеру хвилевої звижки й повинна удержатися. Якщоби ціна збіжжя ще обнижилася, хлі-

боробство знайшлобися над пропастью та певно не вибяжеться зі своїх платностей, які припадають на 1-го жовтня.

Співробітники Чехословацької Хліборобської Академії др. Ф. Лом (висший) і др. Осауленко оглядають селянське господарство в селі Шкло.

Инж. П. Зелений.

Ювілей важкої станиці

Хліборобська культура в Галичині значно піднеслася в порівнянні з передвоєнними часами, а то завдяки новим методам праці в ділянці господарській. Не малу роль відіграють тут змінені економічні обставини, які примушують наших хліборобів дещо уважніше ставитись до свого варстату праці. Нині кожний хлібороб, бажаючи вдержатись на поверхні життя — мусить фахово підготуватись до своєї праці, мусить стати хліборобом-фахівцем, а не аматором (порівнай старий висказ: господарити хто будь потрапить, коби лиш було на чім). А ту фахову освіту можна здобути лише в добрій господарській школі.

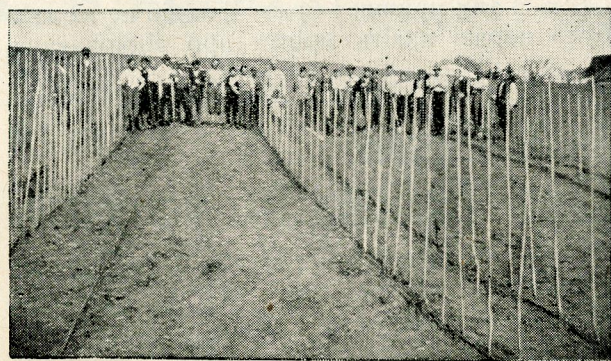
Хліборобське шкільництво є у нас ще дуже слабоньке. Донедавна могли ми почванитися лиш одною господарською школою а то в Милованню. Тепер маємо їх 4: (Миловання, Шибалин, Янчин і вижчу школу — Хліборобський Ліцей в Черниці).

Безперечно найстаршою і найбільш заслуженою для нашого господарського поступу є школа Милованська, власність Т-ва „Просвіта“ у Львові. За кілька місяців буде обходити 25-літний ювілей свого існування. Не малий це шмат часу.

Коли зважити серед яких обставин та школа зродилася і в яких умовах приходи-

лось їй працювати — то дійсно треба великої жертви і самовідречення у тих, що досі ту так важну станицю хліборобської культури провадять і розбудовують.

Як повстала та школа? Послухаймо, що каже історія. В 1906 р. Ексцеленція Митр.

Садження шкільки черешень (дичок) учениками госп.-садівничої школи в Милованню.

Шептицький дарував Т-ву „Просвіта“ господарський осередок враз з господарськими будинками.

Т-во „Просвіта“ відразу взялося енергично до праці, упорядковала ціле господарство, приспособила давні господарські будинки до потреб школи, а в 1909 р. вибу-

дувала величавий шкільний будинок. Тому що це мала бути садівничо-городнича школа, тож не мало труду і гроша треба було вложити у садівниче заведення, бож воно мало достарчити добірних щеп цілому краєві. Організація школи йшла швидко вперед і вже в р. 1909 улажено перший курс, який з великим успіхом прослухало 30 учасників. До часу вибуху війни улаштовано 4 курси, а покінчило їх 106 учасників.

діяльності школи. Плянину шкільну діяльність розпочато з кінцем 1925 р. Улаштовано початково короткі зимові і спеціальні курси, котрі щораз більше приманювали нашу хліборобську молодь до школи, так що з днем 1. I. 1930 р. було треба перемінити школу на постійну з однорічним курсом навчання. Т-во „Просвіта“ рішилась на таку зміну, руководячись тим, що короткі зимові курси не вистарчають для здобуття всестороннього

Ученики господ.-садівничої школи в Милошанню на праці в яринному городі.

Війна припинила шкільну діяльність (а російська інвазія і военні операції знищили зовсім передвоєнний дорібок школи. По скінченій війні треба було починати працю наново і то від будови і перебудови шкільних і господарських будинків, заложення нової школки дерев овочевих, треба було подбати про нову огорожу, придбати шкільний і кухонний інвентар, бібліотеку, научні прилади і т. п. З тих причин і браку фондів не можна було наразі навіть мріяти про відновлення

знання, потрібного хліборобові до ведення поступово свого господарства.

Як бачимо, то не мало терня стрічала на своїй дорозі та наша заслужена хліборобська школа, та мимо сього все працювала і далі працює з успіхом бо не лиш підготовляє нашу хліборобську молодь на розумних господарів, а рівночасно вчить їх, як належить провадити культурно-освітню працю на селі, себто виховує добрих суспільників.

Инж. М. Каплистий.

Що показав точний досвід на сіножати?

Досвід цей був переведений в околиці Дрогобича на сіножати, яка була надзвичайно запущена. На цій сіножаті вже від давен-давня косилося сіно один раз в кінці липня. Збір сіна був надзвичайно мізерний. В осені 1934 року на цій сіножаті переведено меліорацію дренажу. Весною 1935 року 16. IV. переведено на сіножаті бороновання та стягання моху, а моху було тут стільки, що цілі купи понастягались. По висіянні помічних погноїв дано ще по 4 борони. Таким чином дано по 10 борін. Вже почала ріжниця виявлятися 2. V. в темнішому забарвленні ділянок, а 11. V. вже можна було запримити

більшу кількість метеликуватих рослин та взагалі широколистих. Дальші спостереження показали, що дійсно зміна в травостані зайшла значна, особливо на грядках, де було скомбіновано два погної: сіль потасова та супертомасина азот. Рівнож добре ділала сама супертомасина азотнякова. Скошено сіно 9. VII. 1935 р., а зважено 15. VII. Середній вистід важення на ділянках: без погною 22 і пів кг., супертомасина азотнякова 28³/₄, супертомасина азотнякова + сіль пот. 31, сіль потасова 24, суперпотас 23¹/₂, каїніт 20 кг, сіль потасова і суперпотас 25. При обрахунку надвишки врожаю та вартости помічних погноїв

виявилось, що в точному досвіді ні один по-
гній не поплатився та, одначе, як зроблено
підрахунок не лише після ваги але після яко-
сти тоді будуть такі висліди:

	оцінка вагова	оцінка якостево вагова
супертомас. азотн. недобір 7:50 зол. зиску 37:50 зол.		
супертом. азотн. +		
сіль потасова	34.—	26:50
сіль потасова	31.—	2.—
суперпотас	42.—	недоб. 9:25
каїніт	47.—	22.—
сіль потас. і суперпот.	73.—	28.—

Як бачимо з підрахунку виходить, що на

випадку то висліди одержані лишень тому, що
ґрунт був заквашений. А мимо того зміну
травостану на цілій сіножати косарі так ха-
рактеризували: Пане, Ви щось тут дивного
наробили, бо ми вже 6 літ підряд тут сіно ко-
симо, а ніколи не було ще такого сіна. Тут
лишень жилка, шувар та мох добре росли, а
конючинки треба було шукати. Зі свого боку
додамо, що точний досвід переводив цілком
свідомо на цій сіножати без попереднього
валкування для того, щоби зібрати орієнта-
ційні дані, бо на слідуочий рік вся зазначена

Курс господарсько-годівельний в Кор-
шові, відбутий 26. II.—22. III. 1935 р.

якість сіна обовязково мусить бути звернена
увага при підрахунку поплатности уживання
потноїв, бо в противному разі будемо грубі
помилки робити. Що до нашого конкретного

сіножать буде валкована в осени, а далі буде
знову подібний досвід переведений, але вже
на відквашенім ґрунті.

—О—

Інж.-агр. А. Романенко.

Як влаштовували курси Філії „Сільського Господаря“ в краю

в році 1934/35.

В часописі „Сільський Господар“ ч. 18
з 15 вересня 1935 р. було подано про те, як
влаштувати сільсько-господарські курси.

Тепер подамо кілька примірів, як такі
курси вже влаштовувались Філіями Т-ва
„Сільський Господар“ в краю в році 1934/35.
себто: минулої осени, зими та весни.

ФІЛІЯ Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЗБОРОВІ.

1. Одномісячний годівельно-ветеринарний курс в Зборові.

а) Викладались такі предмети: Загальна годів-
ля. Спеціальна годівля молочних корів, овець, без-
ріг, дробу. Молочарство. Управа пашних рослин
і поправа лук та пасовиськ. Ветеринарія. Організа-
ція „С. Г.“ і праця в Клубах „С. Г.“. Садовництво
й огородництво.

б) Викладали: інж. Р. Голод, інж. О. Стойке-
вич, інж. А. Жук та ветеринарний лікар Вацик.

в) Виклади відбувались в саях „Рідної Школи“.

г) На курс було записаних 55 курсантів.

г) Курс закінчило з поступом:

Дуже добрим	13
Добрим	23
Достаточним	13
Недостаточним	2
Разом	51

д) Видатки курсу:

Ветеринарний лікар	зол. 100.—
Помешкання для курсу	„ 30.—
Опал і світло	„ 40.—
Разом	„ 170.—

е) Прибутки на покриття видатків склались
з оплат курсантів, а саме з кожного курсанта:

За науку	зол. 5.—
Вписове	„ 2.—
Разом	„ 7.—

е) Мешкали курсанти в Бурсі „Рідної Школи“ дармо.

ж) Харчувались курсанти в своїй харчівні, яку провадили кооперативним способом. Харч коштував 6 зл. місячно.

з) Грошевої допомоги на курс ніхто не давав.

2. Двотижневий курс домашнього господарства і ручних робіт у Волчківцях, повіт Зборів.

а) Викладались такі предмети: Куховарство. Гігієна хати, господарства, дітей, жінки і т. д. Городництво. Приготовлювання ярини на зиму. Організація жіноцтва. Трикотарство. Шиття. Цюрування. Латання. Ручні роботи.

б) Викладали: інстр. Секції госп. п. Марія Скурська та п. Зенов'я Гаврочинська.

в) Виклади відбувались в домівці, винаймлений Кругом „Сільського Господаря“.

г) На курс було записаних 23 курсантки.

г) Курс закінчило з поступом:

Дуже добрим	18
Добрим	2
Достаточним	3
Разом	23

д) Видатки курсу:

На удержання учительки	зл. 10.—
Заплата за науку вчительці	зл. 20.—
Хата	зл. 2.—
Поїздки	зл. 5.—

Разом зл. 37.—

е) Прибутки на покриття видатків склались з оплат курсанток а саме: по зл. 1.70 від кожної курсантки.

е) Мешкали курсантки дома.

з) Грошевої допомоги на курс ніхто не давав.

II. ФІЛІЯ Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У КАЛУШІ.

Шеститижневий господарсько-ветеринарний курс у Новиці повіт Калуш.

а) Викладались такі предмети: Управа філії. Управа пашних рослин і поліпшення сіножатей. Ветеринарія. Молочарство. Контроля молочности. Садівництво.

б) Викладали: інж. О. Мельникович, інж. П. Дубрівний, проф. Л. Король та ветеринарний лікар П. Кулиняк.

в) Виклади відбувались в читальні Т-ва „Прогресу“.

г) На курс було записано 44 курсанти з 26 громад: по одному або двох курсантів з кожної окремої громади.

г) Курс закінчило з поступом:

Дуже добрим	12
Добрим	16
Достаточним	12

Разом 40

д) Видатки курсу:

За винаймлення кухні	зл. 12.—
Кухарка	зл. 43.—
Продукти на кухню	зл. 257.—
Грис для практичних вправ із контролю молочности	зл. 30.—

Разом зл. 342.—

е) Прибутки на покриття видатків:

За кожного курсанта зложила місцева кооператива по 6 зл. — разом

зложено	зл. 174.—
Районна Молочарня в Калуші	зл. 112.—
Філія „Сіл. Господаря“ в Калуші	зл. 56.—

Разом зл. 342.—

Крім того кожний курсант зложив натуралію для спільної кухні:

Бараболі	80 кг.
Крупи	3 кг.
Фасолі	3 кг.
Ріжної ярини	2 кг.

е) Мешкали курсанти в членів місцевого Круга „Сільського Господаря“ які гостинно приймали курсантів на помешкання.

ж) Харчувались курсанти на спільній кухні, де д'ставали обід із двох дань і вечерю з одного даня. Снідання й хліб кожний курсант мав свої. Харчувалось на спільній кухні 29 курсантів.

з) Курс влаштувала Філія „С. Г.“ спільними силами з Районовою Молочарнею в Калуші, яка дала двох лекторів: інж. О. Мельниковича та ветеринара П. Кулиняка, а також покрила частинно видатки на курс.

III. ФІЛІЯ Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ В КОЛОМІЇ.

П'ятижневий курс: годівлі, контролі молочности та ужитковости свиней (4 тижні теорії й 1 тиждень практики).

а) Викладались предмети: Годівля та плекання молочної рогатої худоби. Годівля та плекання свиней.

б) Викладали: інж. агр. В. Дмитренко та інж. агр. Я. Зайшлий.

в) Виклади відбувались в Коршові в будинку „Сільського Господаря“ а практика в Балинцях.

г) На курс було записано 26 курсантів.

г) Курс закінчило з поступом:

Дуже добрим	10
Добрим	11
Достаточним	2

Разом 23

д) Видатки курсу:

Адміністрація	зл. 94.30
Кухня	зл. 235.88

Разом зл. 33.18

е) Прибутки на покриття видатків:

Від кожного курсанта: на адміністраційні видатки готівкою зл. 5, а на кухню або готівкою зл. 25, або харчами —

разом	зл. 297.13
-------	------------

Допомога від Покут. Союзу	зл. 30.00
---------------------------	-----------

З каси Філії Т-ва „С. Г.“	зл. 3.05
---------------------------	----------

Разом зл. 330.18

е) Мешкали курсанти в будинку „Сільського Господаря“ в Коршові.

ж) Харчувались: 10 курсантів на спільній кухні, трохи в поодиноких селян, а решта були з поблизу ких сіл і харчувались дома.

з) До влаштування курсу спричинились допомогою: Покутський Союз Кооператив, що дав зл. 30. 7 курсантам допомогли повною сумою по зл. 30 місцеві кооперативи чи Кружки „С. Г.“, а 4 курсантам дано допомогу по зл. 5. (Далі буде).

— 0 —

Дрібні поради.

Р. Г.

ЯК СКОРО ВІДСТАВЛЯТИ КОРОВУ ПО ОТЕЛЕННЮ?

Половий гін у корови починається вже 3—4 тижні по отеленню. І у нас зараз же становлять корови. Погляньмо, що показала практика. Корови відстановлені 4 тижні по отеленню, дуже тяжко даються запускати і дояться до самого теляти. Нічого дивного, що телята від таких коров приходять не добре розвенені. Такі корови в слідуючій році дають мало молока в порівнянні з попереднім роком. Протинно корови становлені 2—3 місяці по отеленню, запускаються нормально, телята приходять на світ добре розвинені, здорові, корова здорова і добре доїться. Тому годівельник, що хоче мати користі з годівлі т. є одержати високу молочність і вартісний прихówek мусить знати, що найліпше становити корову є 2—3 місяці по отеленню.

Б. С.

ЯКА РАСА СВИНЕЙ Є НАЙВІДПОВІДНІША НА БЕКОН.

Найвідповіднішою расою свиней на бекон є велика біла англійська раса. Походить вона від первісної білої свині з грабства Йоркшір. Через відповідну годівлю і ужиття першорядних репродукторів дала вона висліди, котрими цілковито заслужено може ціла Англія чванитись.

Велика біла, англійська свиня виглядає ось як: голова умірковано довга, рий широкий і не задертий до гори; широкість між очами і ухами як найбільша. Уха тонкі, довгі і добре покриті волоссям. Шия умірковано довга, карк незадовгий. Лопатки з гори не запалі, скісно уставлені. Хребет довгий, рівний з добре висклепленими ребрами. Зад довгий і широкий, шинки повні з еластичним умязненням насуненим аж до ставів скокових. Хвіст високо осаджений, довгий і міцний. Клітка грудна глибока живіт добре виповнений, але не обвислий, кінчини

уставлені прямовісно, рухи легкі і свободні. Скіра м'ягка, біла, вільна від зморщок і чорних плям.

Найбільшою ціхою великої білої англійської свині є те, що дуже скоро дозріває, легко і скоро вгодовується, витривала на зимно і є плідна.

ЗАКУП ЗБІЖЖЯ ДЛЯ ВІЙСЬКА.

Докладні вказівки про закуп збіжжя для війська містяться в кн. „Інструкція о закупах збожа“, виданій Міністерством Військових Справ 1935. Військові інтенданти купують жито, пшеницю, овес і ячмінь. Збіжжя повинні купувати в першу чергу у хліборобів і хліборобських установах, а відтак у солідних купців. Хліборобам при доставі збіжжя прислугують полекші, між іншим купно збіжжя в малих партіях, починаючи від 200 кг., звільнення від степлевих оплат при закупах відручних — до 1000 кг. нараз, безплатне випозичення військом мішків на доставлюване збіжжя, та першенство купна грису в інтендантурі військовій.

Інтендантури закупають збіжжя на біржах, з вільної руки, відручним способом і дорогою конкурсу. Для нас, дрібних хліборобів цікаве купно відручним способом, себто на підставі устної умови і безпосередній доставі збіжжя та безпосередній заплаті належитости. В той спосіб може 1 доставець продати до 300 м. сотн. збіжжя. Інтендантура платить місцеву ринкову ціну.

Збіжжя має бути з останнього збору, сухе, чисте і без стухлини. Може бути збірне або однорodne. Вага гектолітра збіжжя мусить відповідати висоті, що обов'язує на місцевій збіжжевій біржі.

Занечищення може виносити: в житі до 3 прц., в цьому домішка пшениці не числиться; для пшениці — до 3 прц., для вівса і ячменю до 3.5 прц., в цьому мінеральних 0.5 прц. і зел., шкідливих для здоров'я, до 0.5 прц. Провірка якості є вступна і докладна. Для малих партій до 1000 кг. одноразової доставки приймається на підставі вступної провірки, яке полягає на зовнішньому огляденню зерна, запаху і дотику (чи не заважке). Про докладну провірку не подаємо, бо вона відноситься до більших партій збіжжя.

Відводнення ґрунтів

Раніш ніж приступимо до відводнення землі, перш усього розглядаємо ґрунт, підґрунтя і їх структуру; беремо під увагу щільність землі, її просочистість і водомісткість, як також кольоїдний склад а передовсім складову скількість в землі порохнячки (гумус), вапняку і заліза. Близчі пояснення усіх цих прикмет землі обговорили ми в числі 17 і 18 „Сільського Господаря“ з 1. і 15. IX. 1935 р.

Тепер потрібно нам запізнатися ще з господаркою води в природі і з вимогами культурної рослини.

Одним із найважливіших складників, які є потрібні для розвою рослин, це є **вода**. Вона приходить на землю із атмосферичних опадів у виді дощу, снігу, інею, мраки і граду. Сніг, іней і град топляться під впливом тепла і замінюються у воду. Одна частина води всякає в землю, друга стікає ровами до рік і пливе в море, а третя частина води випаровує і творить хмари. Відношення цих трьох частин води до себе є різне і залежить між іншим від інтенсивности опадів, від пропусканості і нахилу землі, від сили і напрямку вітрів і від інтенсивности соняшних лучів. Вода всякаючи в землю приносить, чи там, пориває за собою свіже повітря, яке є потрібне корінцям для віддихання. Окрім нього всякаюча вода розпускає в собі мінеральні частини землі і в цей спосіб достарчає корінцям рослин поживи. Всякаюча вода насичує поступенно щільні, збирається над непротускаємою верствою землі і творить в цей спосіб ґрунтову воду. Ґрунтова вода може бути глибоко в землі або змінної глибини а навіть може підходити зовсім під поверхню землі і творити мочари. **Колиж рівень ґрунтової води лежить 1.5—4 м під поверхнею землі, тоді вода є для рослин без значіння, бо корінці рослин не можуть цієї води досягнути. Колиж підійде рівень ґрунтової води заблизько під поверхню землі, тоді дуються культурні рослини із браку повітря. Найкорисніше устійнення ґрунтової води для рослин на луках є 0.6 метрів під поверхнею землі. А для управної рілі то відношення є найкорисніші, коли ґрунтова вода знаходиться оскло одного метра під поверхнею землі. Одначе відносно корисного услива розвитку культурних рослин так на луках як і на управній рілі, то ґрунтова вода не повинна становити більший відсоток як 20—25% із всего обему землі.**

А тепер пригляньмося ближче вимогам культурної рослини. **Рослини висшої культури** удаються тоді, коли мають подостатком тепло, світло, повітря і поживні річовини, як двокисвугля, кисень, азот, сірку, фосфор, потас, вапно, маґн, залізо і воду. Рослини кильчать при температурі 4—10° Ц. а доспівають в тягу свого розвою при температурі 25—30° Цельзія. Що до скількості повітря в землі, то ставлять інші вимоги солодкі трави а інші рільні плоди. **Для солодких трав на луках потрібно 6—10 відсотків повітря з обему землі. А рільні плоди** потребують 10—20% повітря з обему землі. Повітря потребують корінці рослин для віддихання; а передовсім потребують його в землі бактерії, які сприяють розвоеві рослин. — Що до води, то рослини ставлять подвійні вимоги. По перше рослини потребують води як поживи, бож самі мають в собі 75—90% води (а 30—50% води мають в собі деревні рослини); а по друге вода потрібна рослинам як перевозовий чинник поживних мінеральних річовин. Одначе ґрунтова вода має майже стільки в собі мінеральних річовин, що й добра питна вода; тобто за малий відсоток. Тому для рослин потрібно багато води. Воду всякають корінці рослини, відпроваджують її волосинковими рурками аж до листків, по дорозі забирає рослина потрібні мінеральні річовини, а лишня вода випаровує отворами листків в атмосферу і творить хмари. Така переміна мінеральної води в рослині називається **т-р-а-н-с-п-і-р-а-ц-і-я**. **Дорогою транспірації** зуживає рослина оскло **400 кильограмів води на те тільки, щоби витворити 1 кг. сухої паші**. Одначе не всю воду із землі може рослина використати. Бо велику часть води задержують в собі кольоїди так сильно, що корінці не можуть її видержати.

Колиж ми приглянемося близче вимогам рослини при її розвою, а по друге своєрідній господарці води на землі, то побачимо, що між рослиною а водою мусить бути все сталий білянс рівноваги. Колиж такої рівноваги нема, то треба перевести меліорацію ґрунту.
(Далі буде).

Працюєте в полі чи в садку, чи відпочиваєте в дома або на пасіці — все памятайте що календар „Сільський Господар“ є Вашим найбільшим приятелем.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Осип Василенко.

ЗБЕРІГАННЯ ГОРОВОДИНИ НА ЗИМУ.

(Закінчення з ч. 18. С. Г.).

Цвітну капусту (каляфіор) зберігати зимою трудно, особливо коли її під осінь годі забезпечити перед дощем. На короткий час можна її заховати зрубану від качана та розставлену в пивниці на латах коміть-головою. На довший час зберігають її викопану з корінням і так як вона є завішують корінням в гору. По довшому часі вона провяває, але відсвіжується коли її на кілька годин вложити в зимну воду. Також засаджують цвітну капусту в пивниці прикриваючи „рожу“ пригнутих листям. Буває часом, що вона в ґрунті не встигає розвинути та зав'язати голову. Тоді викопують її з корінням, пересаджують у розсадник, накривають шибамі та забезпечують від морозу. Тоді вона там доходить і дає гарні овочі, що під зимову пору можна продати за добрі гроші.

Так переховується бараболю.

Каляріпу вигребують з корінням, залишають на чубку кілька молодих листочків та покладають в ямі або в пивниці. Для зберігання найкраще надається молода каляріпа висіяна в липні. Вона захове гарний смак і переховати її можна аж до березня.

Бруксельська капуста може замувати й у ґрунті, але її захищають перед морозом мервою, листям або торфом. Також насаджують її у скринях та обсіпають на зиму землею.

Ендивію пересаджують на зиму в піску у пивниці або по розсадниках. Обкладають теж грядку дошками та прикривають картопляним або солом'яним.

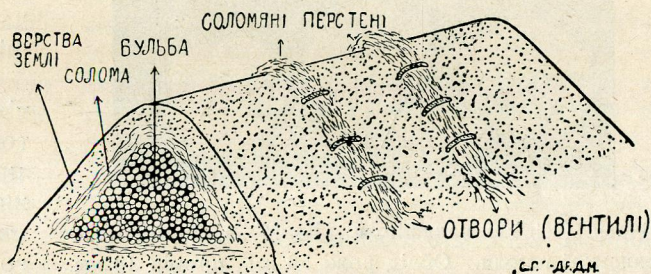
Салата висіяна в липні вирощує під осінь гарні головки. Щоби вона не вимерзла пересаджують її враз з землею у розсадник, прикривають вікнами та захищають перед морозом. Коли її зібрати суху та забезпе-

чити перед морозом, доживає свого віку людям на пожиток через цілу зиму.

Цибулю для переховку вибирають з грядок у погідний соняшний день, коли вже гичка в неї цілком зів'яла, просушують якийсь час у провівному місці і переховують у такому місці, де не досягав би їх мороз та де вони малиби провів і сухість. Щоби на прикінці зими вона не випускала кілців, скручують туго її листову шийку. Цибулю димку переховують у провівних мішочках в теплому та провівному місці. Сплітають теж так цибулю як і часник у вінки і завішують їх у коморі.

Як обходитися з городиною під час зимівлі?

Не вистарчить городину зложити на зимівлю а відтак не піклуватися нею. Коли наступають сильніші морози, а вона є в ямі або кіпці на вільному повітрі, тоді потреба її ліпше прикрити, чи солом'яною, чи листям а в кінці й землею. Коли вона в пивниці приткати люфти а вікна забезпечити матами. Тай

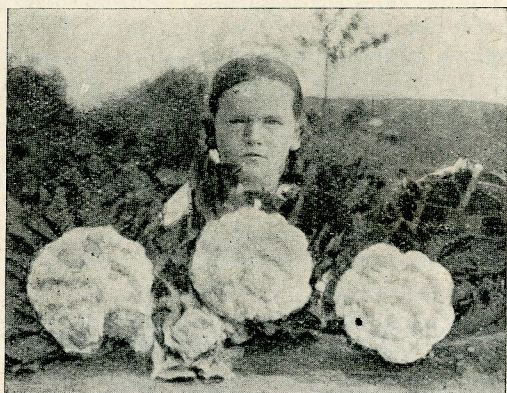
і накриття в ямах на городі годиться вміло перепроводити. Зразу прикрити трошею, бараболянкою або бобинням, щоби городина мала доволі повітря і могла дихати, а відтак давати верству мерви а прикінці землю. Коли є погода та сонячна днина повиннося городину провітрювати та прочищувати від гнилих частин. Так в ямах як і в пивниці повинен панувати лад і порядок. Городину зберігана на зимівлю цеж ніщо інше як зимовий город. При вибиранню для домашньої потреби ніяк не можна городини розкидати безладно, але муситься її брати по порядку, чергою. Коли пісок у пивниці сухий, треба його зрошувати водою. Відпадків з прочищеної городини неможна покидати донебудь, бо це занечищує повітря і кидається на неї гниль та інші хвороби. Від того повітря стає задушливе, городину пріє і гратить смак. Також у тому самому приміщенні годі тримати всяку всячину, як нафту, шмір,

огірки, квашену капусту, бараболі, яблука чи інші овочі або що небудь інше, що має свій питомий запах. Памятати теж потрібно, щоби пивниця перед зимівлею городини була добре прочищена, виметена, вимощена сухим піском чи землею, обметена з павутиння та куряви, вибілена і сіркою висірквана. Це не великий кошт та захід, а для рослини має, щоб так сказати, гігієнічне значіння. Свою працю людина має споживати в найкращому як мога стані, щоби справді її організм мав з того пожиток.

О. О. Ф.

ВИНО ЗІ ШИПШИНИ АБО ДИКОЇ РОЖІ.

Саме під осінь овочі шипшини дозрівають і не раз цілі полоси під лісами або узбіччях аж горять від червоних овочів, а ніхто їх не збирає, хіба діти, що пасучи худобу на низують його на шитку та роблять з нього

Вчасні (18. VI) каляфіори „Піонір“ в городі милованської школи. Обвід рожі 56 см., промір 18 см., височина 11 см. вага 97 дк.

намісто, або на збитки роздавлюють зернятка та кидають одні другим за обшивку, щоби їм свербіло. А між тим овочі дикої рожі є дуже пожиточні, бо з них дбайливі люди роблять знамените питне вино, варення (конфітуру) та повила. Овочів є кілька гатунків. Найважливіший поділ дикої рожі є двоякий. Одні ягідки є гладкі, а другі косматі, волохаті. Ті останні мають дуже гарний запах. Одні і другі є пригожі для виробу вина і то найкращих сортів, бо не мають питомого всім овочам запаху.

Як овоч дозріє можна його збирати аж до пізньої осені. Зібраний овоч споліскують в чистій воді; обчищують з квітових прилистків, важуть та насипають до добре вимитого бутля (боклаг) або деревляної бочки та наливають перевареною та проходженою водою. Звичайно, на кожний 1 кг. овочу беруть

1½—2 л. води з розпущеним у ній цукром в кількості 40 дк. З цієї пропорції виходить, що годі насипати овочу повну посуду, ви старчає наповнити її майже до половини. Після того треба додати на 5 л. води сок з одної цитрини, або всипати на 25 л. вина кварту ягід з терену, від того вино краще кисне та прояснюється. На прикінці додають вже заздалегідь приготованих та помножених винних дріждів (Маляга, Марсала або Мадера) або мязь з роздушеного винограду (½ кг. на 10 л.). Посуду притикають ферментаційним чопом (скляна рурка з гумовою кишкою, що її другий кінець впускають до пляшки з водою).

Посуду з ягодами кладуть у тепле приміщення (найкраще коло печі чи кухні) і воно за якийсь час починає сильно буритися. Коли по 2 тижнях перестане ферментувати, тоді переносять посуду у холодне місце і в тиждень або два спускають у другу вже меншу посуду і знов забезпечують ферментаційним чопом. Після 2—3 місяців вино вже є придатне до пиття. Звичайно, посуду з овочем наливають ще раз сиропом (водою з цукром). Цукру тоді дається на половину менше, як передше, зачинюють дріжджами і піддають ще раз бродженню. З того, що правда, є вже слабше вино, але надається по довшім лежанню до щоденного вжитку.

Кінцеві завваги: При меленню шипшини ніяк не можна роздавлювати зерняток, бо від того вино гіркне. Тому її мелять до того пристосованими млинками, що відразу зернятка відділює, або натинають спілий вже овоч, вкладають до посуду, притискають вагою, прикривають дошкою та ставлять у тепле місце. По двох днях овоч так розмякне, що легко його можна роздушити. Тоді розпускають мязь водою і видушують прасою. При квашенню велику роль відіграють винні дріжджі, головню полудневих солодких вин. Дріжджі червоних вин вживати не годиться, бо вони надають винові певної гостроти.

ЦІНИ НА САДОВИНУ І ГОРОДИНУ.

(28. IX. Львів, Ринок деталей).

Яблука осінні	40—1.00 зол.
Яблука зимові	60—1.20 „
Грушки	50—2.00 „
Сливи угорки	60—0.80 „
Помідори	50—0.60 „
Капуста головка	10—0.15 „
Каляфіори	10—0.20 „
Горіхи	80—1.00 „

Правні поради

КОНВЕРСІЯ ДОВГІВ.

За 3 місяці — то є 31. грудня 1935 минає останній речинець заключення угоди з кредитовими установами в справі розложення сплати довгу — на літ 14 і обниження відсотків на 4.5% річно. Про це писали ми блище в „С. Г.“ 1935 р. ч. 4 на стор. 60. Як подає „Центробанк“ за 3 чвертьріччя сконвертувало свої довги ледви $\frac{1}{4}$ часть довжників; лишилося ще тільки 1 чвертьріччя на конверсію довгів ще $\frac{3}{4}$ довжників.

Хто не заключить до 31. XII. 1935 угоди про конверсію довгів, той правдоподібно піде на ліцитацію і через свою легкодушність стратить свій маєток а діти пустить з торбами. Час короткий. Щоби опісля не нарікали ви, що рідні установи виганяють вас з ґрунту, бо ви не конвертуєте довгу хочете з ними то саме зробити. Ратуючи себе, ратуйте і кооперативу, бо вона через конверсію дістане теж поміч від Акцептаційного Банку.

І. Л.

ЗАДАТКОВІ КРЕДИТИ ДЛЯ ДРІБНИХ РІЛЬНИКІВ — А ШПИХЛІРОВІ СЕКЦІЇ ПРИ КРУЖКАХ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“.

Задаткові кредити є дуже дешеві, бо 3%-ові. Однак відемною стороною їх є короткий речинець сплати — себто від січня до травня 1936. Але цілню того кредиту є не допустити до знижки цін збіжжя в осені.

Кредити розводять тільки солідні кредитові кооперативи, що досі точно вивязують ся зі своїх зобовязань.

Висота позички залежить від кількості збіжжя, яку має до продажі член кооперативи, при чому одержує на 1 м. сотн.: пшениці — 10 зол., жита — 7 зол., ячменю — 8 зол., вівса — 7 зол., льняного насіння — 20 зол., гречки і стручкових — 50% їх риночної ціни. Досі виплачено кредитів в 1935. році 2,097. тис. зол. для 17,300 господарів на 822,000 м. сотн. збіжжя.

Остерігається довжників перед спекуляцією. Найліпше буде, коли довжники заляжуть при Кружку „С. Г.“, якщо досі нема. Шпихлірову Секцію і за її посередництвом подбають про кредит, а опісля за її посередництвом підхоплять добру ціну на збіжжя, продадуть більшою партією за ліпші гроші і сейчас сплатять зятягнений довг.

В цей спосіб не стріне рільників завід і буде користь з позички.

Тепер зближається день 15. жовтня, а з ним різні платности. Коли рільники не будуть мати готівки, кинуть збіжже масово на

ринок, тоді спаде ціна, рільник стратить, а заробить тільки посередник торгівлі збіжжям.

Може поволі зрозуміють рільники значіння Шпихлірових Секцій в сільському господарстві. — І. Л.

ПОЗИЧКИ НА ЗАГОСПОДАРЮВАННЯ ЛУК

Позички на загосподарювання лук, про які ми писали в ч. 16. часопису „С. Г.“ буде уділювати Львівська Хліборобська Палата і на дальше по 15. вересня. Тому можна вносити відносні подання дальше за посередництвом Філій „С. Г.“, які складають подання в Повітових Віділах (а не, як досі, пересилали прямо до Палати). В поданню треба подати імя, назвисько, місцевість, пошту, залізн. стацію, повіт і волость, поверхню луки до загосподарювання, поверхню всіх ґрунтів, що є власністю господаря, на що бере позичку на погної чи насіння і кільки того потребує, та де хоче ті погної чи насіння пібрати. Палата буде люструвати господарства тих, що стараються про позички, через своїх інспекторів, про що зацікавлених повідомить Палата.

І. Л.

Не буде 1-річної мораторії. П. А. Т. подає, що не буде мораторії в справі пересунення платностей розложених на рати довгів. Дрібні рільники цим дуже занепокоєні, бо в жовтні припадає платність 2. рати, а попри це всі податки й додатки до них, яких екзекуцію стримано до 15. жовтня. Нема однак офіційного потвердження повищих вісток, що тим більше непокоїть хліборобів.

Коли і які відсотки належаться від залеглих податків. Від залеглого податску до 10 зл. не платиться жадних відсотків за проволоку. Від вищих сум, як 10 зл. будуть побирати скарбові уряди 0.75% місячно за проволоку від речинців платности І. рати (від 1. V.) і II. рати (від 1. XII). Хто добровільно вплатить залеглі рати до 15. X., тому числиться 0.4% місячно за проволоку.

За скасування 10% додатку до ґрунт. податку писали ми в ч. 16 стор. 248. Тепер подає Л. Х. Палата, що в цьому році не буде й другого 10% додатку т. зв. на збіжеву інтервенцію від другої рати за 1935. ґрунт. податку, якщо не вийде свіжий розпорядок.

КОНКУРС.

Агронома-годівельника з відповідними студіями і практикою прийме негайно „Районова Молочарня“ в Рожнітові, п. вмісті, пов. Долина. Подання неузгляднені позістають без відповіді.

Чи Ви вже маєте найбільш потрібний Вам календар „Сільський Господар“ за 1.50 зол.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВА

З ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІЇ СІЛ. ГОСПОДАРЯ В ТЕРЕБОВЛІ.

Дня 18. VI ц. р. згадана Філія відбула загальні збори, на яких заступлено було 45 відпоручників з них 18 кружків „С. Г.“ а решта С. У. К. та інших установ Теробовлі.

У звіті з діяльності, який подав інж. Радловський виявляється, що Філія „С. Г.“ нараховує 28 Кружків а в них членів 1570. Агроном відбув 58 поїздок по селах з господарськими рефератами та організаційних (63). В звітному році відбуто 3 міс. курс господарсько-кооперативний в Теробовлі (28 курсантів) а також відбуло кілька інших курс в господарських по селах. Далі оснований 7 секцій Вишколу Хлібороб. Молоді, які нараховують 80 членів. Хліб. Молодь вела конкурси управи бараболі, кінського зубу, пашних буряків та пшениці. Переведено точні досліді з штучними погноями, впроваджено нову відміну ярої пшениці в 6 селах. Засновано 7 секцій годівельних, в кожній з них є рясний матеріал. Хліб. Молодь перевела конкурс годівлі поросят (10).

В діловому році виэкспортовано 4270 безріг до Відня, а в р. 1935 (до 18. VI.). — 2320 штук безріг. Фінансує збут С. У. К. Секції годівельні в 2-х селах ввели червону расу худоби та у всіх жури раси кармазинів, для цього роздано 1181 шт. яець насадових, поширено расу качок пекінгів (56 шт. яець). Пасічники зорганізовані при Кружках „С. Г.“ для котрих Філія доставляє ден. цукор а через Союз Кооп. збуває мед. (30 сотн.). При Філії ведеться шкілька овочевих дерев, деревця з яких поступають на села.

Касовий звіт Філії подав Голова Філії проф. Чайківський П. він представляється так: Приходи 1858.10 зол. Розходи — 273.00 зл.

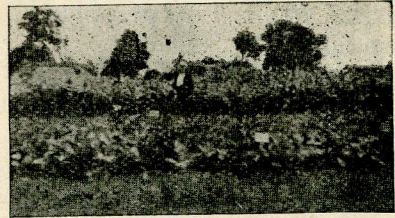
Рада Філії на 1935—36 р. така: Голова проф. П. Чайківський, м. гол. Др. Палійчук П., секретар — інж. Радловський В., скарбник — дир. Яворський. Виділові пп. Галонька М., Кулик І., Крушельницький І., Конт. Комісія: о. дек. Мохнацький П., пп. Коваль О., Сеньків П.

ЯК КРУЖОК „СІЛ. ГОСПОДАРЯ“ СПІЛЬНО З „РАЙОН. МОЛОЧАРНЕЮ“ В КОНЮШКОВІ. ПОВ. БРОДИ ДБАЮТЬ ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ПАШІ.

Від 2 років господарі села Конюшків копають рови. Осушили вже 150 га забатненого пасовиська. Тепер 11 господарів-членів Кружка „С. Г.“, на підставі ухвалені постанови, осушили собі спільно 25 га лук, викопавши 360 м. ровів. Трасу ровів визначив комітет, зложений з голови Кружка „С. Г.“, члена дирекції „Р. М.“ і техника „Р. М.“ в особах: І. Самуляка, Й. Топилка і Р. Шумського. Там, де

було багно, сьогодні господарі заїзджають фірами по сіно. Якість сіна ліпша а до того буде ще отава.

Не забуває „Рай. Молочарня“ в Конюшківі і про управу паші. В цьому році заложила досвіди з управою пашньої моркви, буряків і кукурудзи а рівночасно випробовує який обірник ліпший. По-

Показова управа пашних рослин Рай. Молочарні в Конюшківі. — Вища й буйніша кукурудза на парцелі з перегнилим обірником.

казалося, що на парцелі, яку погноєно перегнилим мокрим обірником виросла кукурудза більша і буйніша від тої, що росте на парцелі, погноєній мервистим і сухим обірником. Належить підчеркнути, що при обрібці тих парцель працювала частиною молодь Кружка „С. Г.“.

І. С.

ОЖИВЛЕННЯ ПРАЦІ ФІЛІЇ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В ЧОРТКОВІ.

Праця Філії „С. Г.“ в Чорткові починає набирати властивого змісту щойно по заангажованню повітового агронома в особі п. М. Гнатюка. Щоправда місяці липень і серпень найменше пригожі на поїздки в терен тому, що це пора жнив. Однак пов. агроном мимо всього відбув в цих двох місяцях ряд поїздок до 28 сіл, жуживаючи на це 38 днів.

По обняттю обовязків 1. VII. ц. р., пов. агроном виїхав на повіт, щоби заізнатися з тереном і умовами та потребами праці. В тому часі перевів люстрацію 8 кружків „С. Г.“ та 2 Загальні Збори (в Угрині і Падисівці), оглянув господарства в 4 селах та відбув 13 господарсько-кооперативних нарад, в цьому числі 3 повітові, а 9 районних нарад. Наради відбулися в Щманьківцях, Калинівщині, Шульганівці, Ягольниці, Долині, Білій, Чорткові (26 представників від 18 кружків і 18 кооператив, Шульганівці (52 пред. від 3 сіл), Полівцях (70 пред.), в Улашківцях (120 пред. з 4 сіл), і Колиндянах (500 присутних з 5 сіл). На всіх нарадах були реферовані потреби організації хліборобів, збут хліборобських продуктів в співпраці з с.-г. кооперацією, організація шпихлрів та вишколу хліборобської молоді. В часі поїздок зібрав пов. агроном замовлення на довідне насіння пшениці та відбув поїздки в справі набуття насіння до стації годівлі насін в Ягольниці.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 115. Чи можна квасити капусту в бетонних ямах.

— Можна, але капуста не буде смачна, ані запашна, її радо буде їсти худоба, але чи Ви потрапити — сумніваємося. На капусту кращої посудини немає як дубова бочка.

Ч. 116. Скільки часнику дати на 1 морг?

Хочу заложити плянтацію озимого часнику на 1 морг. Скільки насіння треба на морг і де його дістати?

— На морг часнику треба від 200 до 250 кг. Висаджувати в рядки так: між рядками 30 см., а в рядах рослини 10—15 см. від себе. Насіння можете дістати по селах: В селі Шолимия п. Старе Село люди плекають цибулю і часник цілими моргами.

Ч. 117. Вкажіть будь ласка совісну фірму, якаб купила лен і клоччя.

— З чужих фірм такої не знаємо. Гадаємо, що найкраще лен і клоччя збуде Вам Центросоюз, Львів, Зіморевича 20. Він же вкаже Вам де крім него можна прядиво збути.

Ч. 118. Що є з коопер. лічничих зел?

Всі старання гурта людей заложити таку кооперативу, розбилися. Фаховець від цих справ М. Г. не міг довго чекати і виїхав на працю. Отже справа розбилася. Знова наші збирачі лічн. зел будуть в руках приватних перекупців доки не зрозуміють більші потреби такої кооперативи.

Ч. 119. А що редакція скаже про Інж. Локшин., який оголосив, що купує зела лічничі. Чи можна туди товар засилати?

— Власне був у нас в ред. інж. Л. і скаржився, що він на листи відповіді, та на різні поради і інструкції витратив для заінтересованих багато гроша, а товару ніхто ще не пристав всі лише довідавшись про ціну та як сушити і збирати рослини продавали зела деінде. Так, що інж. О. Л. зел вже некупує.

Ч. 120. Де набути барана раси „Лінкольн“?

— Маємо відомости, що такої раси барана можна купити у фірмі „Зв'язок Годовців Овець в Варшаві“ вул. Коперника 20. Ціна баранів дуже висока 200—250 зол. 1 штука. Чи виплатиться їх купувати?

Ч. 121. Чи можна квасити червону (сню) капусту?

— Можна квасити але вона не має збути хіба в реставраціях в невеликій кількості там вона йде на салатку до спеціальних страв. Загально є за тверда але моглиб її вдома вживати для себе.

Ч. 122. Що то за погній бельгійська томасина?

У нас жиди продають погній, який звуть бельгійська томасина 17%. Жадної етикетки ані пльомби на мішках немає; чи можна в те вірити? М. Б.

— Бельгійську томасину раніш у нас спроваджували масово, але тепер її є мало, бо вистиснула її краєва. Колиб це була бельгійська, то купувати її без пльомб і етикет фірм заграничних не варто.

Ч. 123. Чи конюшина шведська шкідлива для коней?

В книжці п. Мічинського я вчитав, що шведська конюшина шкідлива для коней. Це ж казав мені один економ, що коні в дворі, які їли цю конюшину, поздыхали. Прошу дати відповідь що маю робити з конюшиною, якої маю досить.

І. Корчинський.

— Конюшина шведська не є шкідлива для тварин як паша, хоч є гірша від кон. червоної бо є троха гіркава. Одначе кожна конюшина буде шкідлива, якщо її дасте невміло і не впору. Коням, які тяжко працювали або які спітніли, не можна давати зеленої конюшини, рівнож не можна їх поїти після конюшини. Зів'яла, а ще гірше зіпріла конюшина є дуже шкідлива. Отже Ваш економ Вас зле інформував, а у Мічинського прочитайте цілий уступ, тоді зрозумієте, що це не так.

Ч. 124. Хочу заложити сад на полі.

На 2 морг. поля за селом. Грунт чорнозем, на рівнім місці. Прошу порадити які дерева садити — сорти для промислового саду. Який дати довкола живопліт. Як далеко садити його від межі. **І. Шевчук.**

— Добре робите, що обертаєте поле в сад. Шкода, що не подали яке підгрунття, пропускальне чи ні та як воно глибоко. Зрештою це видно по диких деревах як вони ростуть, як що добре то і сад там буде. З дерев яблїнок у вас підуть: рен. Баумана, Золота, Лянгберська, Бойкове, Гарне з Боскоп. Це зимові, а з осінних — кронсельське або графштинське. Живопліт найкращий з жовтої акації, з морви хіба тоді, як що гедуєте шовкопрядку. Як що є там вітри то збоку вітрів живопліт зробіть з смереки. Живопліт садіть по при свій бік межі. Деревя дістанете в шкільках Терпиляка — Залуква п. Галич і у Р. Коцика, Хмилева почта Язловець. Коли зголоситесь зараз же то і в Школі садівничій в Милованню дістанете щепи.

Василь Доманицький

(З нагоди 25-ліття з дня його смерті).

Василь Доманицький народився дня 20 березня 1877 р. в с. Колодисте, Звенигородського пов. на Київщині (того самого повіту, де народився й Т. Г. Шевченко) в сім'ї парафіяльного священика. Рід Доманицьких в селі Колодистому можна прослідити по історичних документах від половини XVIII століття, а походить він від греко-католицького священика Доманецького, що прийшов на Звенигородщину в половині XVIII ст. з с. Доманов н. Богом (Холмщина). Василь Доманицький здобув добру освіту в Київській 4-й гімназії а відтак на Історико-філологічному факультеті Київського Університету, де був улюбленим учнем проф. історика В. Б. Антоновича. Закінчивши університет став професором гімназії але скоро заслаб на туберкульозу й діяльність професора мусів залишити. Перебуваючи в рідному селі, заложив споживчу кооперативу (товариську крамницю) а набутий досвід викилав у приступній книжечці „Товариські крамниці“, що вийшла в 3-х виданнях і розійшлася в тисячах примірників по Україні й в Росії. Село Колодисте після того стало взірцевим осередком кооперації, до якого мандрували ходоки (посли) навіть з дуже далеких околиць, — щоб подивитись як то такі товариські крамниці закладати та вести. Василь Доманицький став дуже відомою й любимою особою серед довколишніх селян, а в часи першої революції — став провідником селянства на Звенигородщині. То припало йому й цілій родині Доманицьких великі сутички з царською поліцією, що закінчилися засланням Василя Доманицького на три роки на Північ Росії (Архангельщину), арештуванням його брата Платона та перенесенням батька (помимо його волі) до бідного села на Чигиринщині (село на такому піску, що люди щодня відкопують кирниці). Василь Доманицький відїхав тайно за кордон, де дня 10 серпня ст. ст. 1910 р. помер (в Аркашон — в Франції). Було йому тоді 33 роки. Хоч помер він дуже молодим, хоч третину свого віку боровся з тяжкою недугою, а останні 5 літ свого життя й з царською адміністрацією, то все ж зробив багато. За його редакцією вийшов поперше в кол. Росії „Кобзар“ Т. Г. Шевченка, як рівнож і „Історія України-Руси“ Аркаса, сам написав „Критичний розбір „Кобзаря Т. Шевченка“, „Смерть за Правду (Іван Гус)“, „Словаччина“, біографії Марка Вовчка, Кониського та багато заміток в журналі „Київська Старина“ й інших виданнях.

Для агрономів і господарів має особливе значіння праця Василя Доманицького в видавництві „Селянська Книжка“. Це видавництво Василя Доманицький заложив уже на еміграції (р. 1908) разом з другим видатним ученим і провідником нашого народу Вячеславом Липинським, що до свого захоплення історією був студентом Агрономічного Від-

ділу Краківського Університету. Гроші цьому видавництву позичив відомий український діяч, автор „Розмов про сільське хазяйство“ — Є. Х. Чекленко. Видавництво „Селянська Книжка“ існувало не довго разом зі смертю Василя Доманицького заникло й воно, але за той короткий час випустило дві корисних книжечки:

1. „Про шовківництво“ (по А. Пусену склав Вас. Доманицький) та

2. „Як господарюють селяне в чужих краях“ (Німеччині, Бельгії, Голляндії, Данії, Франції та Польщі). Написав В. Доманицький. У Києві, 1908 року (з мал.) Стор. 133 в 16° + I—VIII (корисні книжки для селян).

Ця — друга книжечка дістала на Всеросійській С.-Г. Виставці в Катеринославі р. 1910 срібну медаль а по війні вийшла (перередагована Є. Х. Чекленком) другим виданням — накладом Львівської ліро світі“.

Чи вийшла в світ третя книжечка видавництва з під пера Василя Доманицького під наголовком „Про сільську кооперацію“, — нам не вдалося з'ясувати. Сьогодні ні одного з трьох учасників видавництва „Селянська Книжка“ нема вже в живих, але всі три лишили по собі великий слід — „пам'ятник нерукотворний“. Спом'янімо ж сьогодні одного з них — Василя Доманицького, що жив так мало й нечасливо, а зробив для нашого народу так багато.

Чи вже маєте календар „Сільський Господар“ на 1936 рік?

Напевно ні. А чому? Бо треба за него заплатити. А чи потрібний? Та придав би ся. Кожний календар цікавий. Чи Ви хочете поліпшити свої доходи в слідуючому році? А чи Ви знаєте, як збільшити ті доходи?

На то все знайдете способи в Календарі „Сільський Господар“ на 1936 р.

Знайдете в ньому, які сорти збіжжя найліпше надаються в Вашому господарстві. Там є подані раси худоби і курей, які найліпші для Вас.

Там маєте пораду, як без гроша змелювати луки господарським способом. Що зробити з неужитками. Як придбати багато паші, щоби було багато молока. Є там про найліпші сорти овочевих дерев, які належить в різних сторонах краю плекати. Там є про найкорисніші крілики, що дають не тільки мясо, скірку, але добрі гроші за вовну.

Є практичні ветеринарні поради в найкращих випадках.

Є і дуже докладний плян праці по Кружках і Філіях „Сільського Господаря“, опрацьований на поодинокі місяці в році.

Там знайдете всі поради, яких Ви потребуєте в часі цілого року, чи то для себе, чи для сусіда, чи для членів Клуба і Філії „Сільського Господаря“.

А то все разом коштує тільки 1.50 зл. Колиб Ви тільки 5 разів в році хотіли порадитись „Сільського Господаря“ листовно, то пошта буде Вас коштувати більше. Календар „Сільський Господар“ під рукою дає Вам всі поради зараз.

Календар „Сільський Господар“ **це не на один рік, а раз на все дуже цінна книжка для хліборобів.** В Календарі „С. Г.“ на р. 1936 є зібрано все, що ми досі досягнули в с. г. поступові раціональної господарки.

Спішіть з купном, бо вже календар на вичерпанню.

Ріжне

ВПИСИ ДО „СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ШКОЛИ“ в ШИБАЛІНІ.

Управа Школи повідомляє, що черговий шкільний рік починається 5. листопада. Навчання триває 20 місяців без перерви. Школа приймає **хлопців і дівчат** у віці від 14. до 19. року життя, що скінчили найменше вселюдну школу. **Предмети навчання:** 1. Загально-образуючі: релігія, українська мова, історія, географія, рахунки, природа, гігієна, спів. 2. Фахові (теоретично й практично): рільництво, годівля, організація, бжільництво, молочарство — для хлопців і дівчат. Окремо для хлопців: сільське будівництво й необхідне для власного вжитку ремесло. Окремо для дівчат: шиття, крій, куховарство й домашнє господарство. Молодь проходить теж теоретично і практично кооперативний вишкіл.

До прохання о прийняття долучити: метрику (метрикальний випис), останнє шкільнє свідоцтво, життєпис, зобов'язання родичів, що правильно платити будуть місячні оплати та поштовий значок на відповідь про рішення Управи. **Оплати:** вписове (одноразово) 10 золотих, оплата за навчання та повне утримання в інтернаті 25 золотих місячно.

Адреса Школи: Сільсько-Господарська Школа, Шибалин, пошта Бережани.

ВПИСИ НА КУРСИ: **Торговельний** для Абитурантів та **Кооперативний** при Торговельній Школі „Рідної Школи“, ім. „Просвіти“ у Львові, вул. Хшановської ч. 9. приймається щодня в ранішніх годинах до 5. жовтня ц. р. Початок викладів дня 3-го жовтня о год. 4-й попол., вписове 10 зл., місячна оплата 20 зл.

Державні однорічні курси городничої практики в Заліщиках зачинаються 15. січня 1936 і тривають 11 місяців. Є три відділи: городничий, садівничий і виноградницький. Кандидати -ки на курс мусять ма-

ти скінчену городничу або рільну школу без згляду чи найнищу чи найвищу та понище 25 літ життя. Видатки: вписове 10 зл., кінцевий іспит 10 зл., свідоцтво 5 зл., такса 20 зл., і держання: в січні—березні і листопаді—грудні по 20 зл. а прочих місяцях по 10 зл. місячно. Подання вносити належить до Управи Курсів. До подання долучити: метрику, шкільнє свідоцтво, есент. свідоцтво здоров'я і моральности.

Речинці закупу коней до войска — ремонтною комісією. Закуп відбудеться в листопаді: 5. в Жовкві, 12. в Городку Ягайл.

Що може шарварок. Вартість шарваркових робіт в 1935—36 р. виносить 42,405.000 зл., в цьому на Полісся 1,9 міл. зл., Волині — 3,98 міл. — в Східній Галичині понад 6 міл. зл.

Ми маємо тільки мокляків, то чи не можемо осушити їх шарварково самі — добровільно? Як це зробити читайте в Календарі „Сільського Господаря“ на 1936 р. стор. 179. І. Л.

Штрайк рільників в Литві і його висліди. В Литві в ц. р. повстав великий штрайк хліборобів, проти ріжниць цін продуктів рільних а фабричних. Хлібороби перестали продавати свої продукти в містах, і вирушили походом до уряду з домаганнями. Страйк трівав довго і врешті хлібороби виграли. Уряд дав рільникам пільги, обнижено ціну нафти, грису, обіцяно знизити ціни на шкіри, обув, дрожжі, тютюн, папіроси, пиво, і залізні вироби. Піднесуть ціну на молоко, заповіджена мораторія довгів, до сойму мають ввійти хлібороби і т. д. П. Госп.

Де будуть ще згони і закуп коней для війска. **У вересні:** 17 в Шубині, в Мендінець (Любельщина), 18—19 Суховоля, 19 Іновроцлав, Кремянець, 20 Вольшин, Лосце, 26. Гнезно, Жабе, 27 Барановичі, Равіч, 28 Ярослав. **В жовтні закупи:** 2. Серадз, 3. Ліда, Каліш, Ходорів, Чортків, 9 Сандомір, 10 Вовковиська, Велунь, Мелень, 16. Дубно, 17 Гостин, Семпулно, Здолбунів. ПАА.

Робітники проти селян. У Львові недавно був страйк робітників на цегольнях проти приймання до фабрики сільських робітників. Цегольні мусіли звільнити всіх селянських хлопців. (Нове Село).

На 12 мільонів зол. спроваджено шкір зза границі в р. 1934. таке подає Головний Уряд Статистичний. Тобто товар сировий з Америки, з Аргентини, Колумбії, Уругваю. Шкіри були з худоби, коней і баранів.

Збір плодів в 1935 р. є менший від минулорічного. І так пшениці на 3.8 процент, жита на 1.3 проц., ячменю на 1.7 проц., вівса на 0.6 проц. і бараболь на 12.2 процент менше як зібрано в 1934 році.

**Наш календар „Сільський Господар“ коштує 1.50 зол., а науки і порад дає на сотки золотих. Не зволікайте з замовленням, бо стра-
тите багато.**

ПЯДУН ПІЗНІЙ (ПЕРЕДЗИМОК) І ЙОГО ВИГУБЛЮВАННЯ.

З численних комах найгрізнішим шкідником саду є пядун пізній. З хвилиною розвитку першого квіту і листя, показується молода гусеничка пядуна передзимка і пряде на листках і квітах вільнупряжу. Гусеничка шкодить зразу вижиранням дірок в листях, пізніше натомість обжиранням листя аж до жилок. Рівнож і овоч не лишається не порушним. Овоч зернятковий зістає наддженний і через те зістає zdeформований. Овоч кістковий, а спеціально черешні, зістає аж до кістки вижолоблений.

Сильний напад через пядуна передзимка спричинює часто оголочення деревець, а при кісткових цілковите знищення урожаю.

Коли наступають перші морози т. є з початком жовтня вилазить з кукли, яка була в землі метелик. Мотиль-самець пядуна передзимка має крила в кольорі попелясто-брунатній з темними поперечними лініями. Самичка знов має тільки змарнілі крила. Самичка лазить для зложення яєць по лні або по паликах до корони дерев і в тій мандрівці зістає через самця запліднена. Самичка складає близько пучків або в рисах кори 350 до 400 яєць, які мають з початку кольор жовто-зелений, а потім брунатніють. З цих яєць вилягають гусенички, які мають десять ніг, які доходять до 2—2,5 см. довжини. Гусенички ті жирують з весною, а в червні спускаються по нитці до землі для переміну в куклу.

Найлегше і найдешевше винищується цього шкідника в осени через закладання пасків оклеєних доокола пня дерева, а саме ще перед осінніми морозами т. є найдалше до жовтня. Самички, які мандрують до корони дерев приліплюються на тих опасках. З кінцем вересня зкладають доокола пня а також палика, який підперає дерево, опаски з паперу підкладового, не промакального ширини 12 см., які прикріплюється в горі і в долині дротом. На ці опаски накладається лишень ясний клей садівничий найліпшої якості, який при жарі соняшній не спливає а на морозі не тугне і клейкість свою заховує місяцями. Таким клейом є „SOTOR“ виріб Закладув Авенаріум в Цешине.

Пізною осінню дуже часто клейові опаски заповнені є самичками пядуна передзимка і самцями. Доказом є, що шкоди які спричинює пядун передзимок є дуже великі, бо часто трапляється, що одно дерево атакує більше як сто самичок.

Коли обчислити, що 1 самичка зложить около 300 яєчок т. з., що на весну бідне дерево обжираться вже 30.000 голодних пажерливих гусениць.

Накладання опасок на деревах є найуспішнішим поборюванням пядуна передзимка. Кожний садівник повинен закладати такі опаски креєві.

Блищчі вказівки уділює п. інж. Б. Попович, Господарська Торговля, Львів, вул. Руська 20.

Присилайте передплату!

Отруїв за крадіж бжіл. В с. Велуті на Поліссю розмножились сильно злодії від пасік. Пасічники тепер там мусять прибивати вулики на подвірю ланцюгами до дерев. Одному пасічникови було вже за багато тих злодіїв і він наляв до вошини трутини та поклав вулика дальше від хати в саді, щоб злодії покоштували „меду“. Злодії довго не ждали, через ніч вулика ограбили, але оден злодій тож ночі в саді протягнув ноги, а двох інших відвезли до шпиталю. Пасічника влада не вкарала. (Україн. Пасічник).

Вбив за яблука. В с. Воробіївці господар зловив в саді 23-літн. хлопця, що крав овочі і колом забив його.

Військо закупило 5.955 коней. В р. 1934—35. війсьکو в Польщі закупило 5.955 коней: в маетках — 3.955, в рільників 2.000, від гандлярів — 100 пар.

Ярмарок в Рівному. Від 16 до 30 вересня ц. р. в Рівному на Волині відбудуться VI. Волинські торги, де буде заступлено рільництво, промисл, ремесло.

Надіслані книжки

Др. В. Кубійович, доцент Яг. Універ. в Кракові. „Карта України і сумежних країв“ в мірилі 1 : 2.500.000, 85×45 см., ціна 3.— зол.

Дя карта є під теперішню пору одинокою точнішою картою, що обіймає цілу українську етнографічну територію і представляє сучасний стан політичного і адміністративного поділу. Зазначено на ній окремими красками держави та широкими кольоровими лініями сучасний адміністративний поділ, а великі кольорові написи орієнтують нас в назвах тих адміністративних одиниць. На карті поміщено біля 1500 місцевостей, а при змінених назвах деяких міст подано також давню їх назву. На карті подано усі комунікаційні лінії: залізниці, річні, морські та воздушні, розміщення гірничих осель та ряд інших відомостей. Завдяки цьому змістові є ця карта важним джерелом для пізнання рідного краю, є вона важним набутком для українознавства.

Карта виконана виключно українськими силами (автори, рисунок, друк, книгарня). Під технічним оглядом вона не уступає чужим виданням і творить по виданій авторами минулого року адміністративній карті Галичини зачаток нашої рідної картографії. Ціна карти 3 зол.; головний склад у книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10.

ЩЕПИ добрих відмін можете набути цієї осені в Господарсько-Садівничій Школі в Милованню почта Стриганці. Деревя півпенні по 1 зол.; Черешні і вишні по 2 зол.; Деревця овочеві однорічні (1,5 метр.) по 70 гр. (Сорти пристосовані до наших умов).

Всього дві пачки тютюну коштує великий господарський порадник - календар „Сільський Господар“. 2 дні некурить а купите!

КАЛЕНДАР „КРИНИЦЯ“

на рік 1936

вже появився і продають його у книгарнях.

Ціна 1.50 зол.

200 сторінок друку великого формату. Багатий інформативний зміст, матеріали для пізнання нашого краю і чужини, гарні ілюстрації вдовольнять кожного навіть найбільш вибагливого читача.

Замовляйте в адміністрації „Діла“ в Ів, Ринок 10

Належитість зол. 1.50 і на порто 30 сотиків пересилати на ЛКО. 504-060.

Передплачуйте одинокий, багато Ілюстрований часопис-журнал для українських родин

„НЕДІЛЯ“

„НЕДІЛЯ“ виходить уже 8-мий рік що тижня в обемі 12—16 стор. друку, великого формату, а тисячі читачів з усіх шарів української суспільности засвідчують наглядно про її популярність.

„НЕДІЛЯ“ приносить багато актуального матеріалу та відзеркалює безсторонньо сучасний дійсний стан політичного громадянського життя українського Народу на всіх його землях та на еміграції.

„НЕДІЛЯ“ дає щотижневі огляди політичного та господарського життя всього світу, розглядаючи важніші його проблеми в окремих, основно опрацьованих статтях.

„НЕДІЛЯ“ маючи ще найкращих кореспондентів та співробітників в краю і заграницею, приносить щотижня цікаві статті з усіх ділянок людського знання, науки, техніки, історіографії, мемуаристики, мистецтва і т. д. Цікаві кореспонденції з далеких країн, описи подорожей і заточенців на нашій еміграції, тримаючи читача у постійному зацікавленні і контакті з тим, що діється в світі.

„НЕДІЛЯ“ веде постійні, домашньо-лікарський, сільсько-господарський, жіночий та правний порадики а для розваги своїх читачів поміщує постійні, зразково опрацьовані кутики; загадковий, шаховий та гумористичний. Зокрема спорт, театр, кіно, радіо, новітня техніка знаходять в „Неділі“ належну увагу та розуміння.

Передплата річно 14.— зол., піврічно 7.— зол., чвертьрічно 3.50 зол., місячно 1.20 зол. За границею 3 ам. долари. — Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, Ринок 10. П. Тел. 29-41. Для Волині, Полісся, Холмщини і Підляша видаємо в такім самім обемі і по такій самій ціні „ВОЛИНСЬКУ НЕДІЛЮ“.

Щурі нищать РАТИНА і РАТИНИНА.

Миши пильні нищать МИШИНА.

Застосування в цілому світі

„S E R V A C“

SP. Z O. O.

Львів, вул. Сенаторська 5. Тел. 201-07.

Перепроводжує відшурення.

На бажання інформації.

НЕОБХІДНА

кожному інтелектуальному громадянину
кожній культурно-освітній та господарській
Установі

книга

УКРАЇНСКА ЗАГАЛЬНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ
„КНИГА ЗНАННЯ“

в трьох великих томах, 2.000 стор., ок. 5.000
ілюстр. понад 100 кольор. і чорних таблиць
і мап.

Готівкою коштує в краю	150 зл.
На місячні рати по 10 зл.	240 зл.
За кордоном рівновартість	30 дл.

Замовляти: В краю: В-во „Українська Загальна Енциклопедія“ Коломия. — В Канаді і Злуч. Держ. П. Америки: General Agency U. Z. E. for Canada & U. S. A. Mr. Petro Schevchuk — 501. Markham Street Toronto 4 Ont. Canada. — В Чехословаччині: Ing. Vasyľ Muraško, Užhorod, Kralického 11/18, Č.S.R. — В Румунії: Maria Clem, Vijnita-Sudilov, Bukovina, Romania. — В Австрії: Mykytschuk Karpo, Wien IX, Pflugg. 4/25, Austrja. — В Німеччині: Ukr. Wissenschaftliches Institut, Berlin C. 2, Breitestr. 36. Aufgang 5. Tel. E. Berolina 1214.

S O T O R ■ ■ ■ ■

O ясний клей садівничий
T хронить Ваші дерева перед
нядунсом передзимком і всіми
комахами що лазять!

O Найбільша видаїність і найдовша
R клейкість спричиняють не бувалу деше-
ість!

Прессимо стосувати до поборювання шкідни-
ків знані препарати першої якості марки
AVENARIUS.

Продає Господарська Торгівля

Б. Поповича, Львів, Руська ч. 20.

Фабрика штучних ніг і рук; орто-
педичних апаратів на викривлені
ноги; ортоп. горсетів для горба-
тих. Пропуклинових бандажів; опа-
ски проти обниження жолудка.
Цінники даром.
М. Полячек, Самбір 39.

Відновлюйте передплату!

В кожній українській хаті повинен бути найкращий з усіх, що досі появилися
КАЛЕНДАР

„УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД“

НА 1936 РІК

Це прегарно видана настільна книга багата змістом і багато ілюстрована.
На зміст календаря „УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД“ складається багато статей істо-
ричного й національно-виховного харак теру, що роблять календар цікавою лек-
турою для читачів всіх шарів українського громадянства.

Хто купує календар „Український Інвалід“ має не тільки гарну настільну книгу
на цілий рік і милу лектуру, але й допомагає Українському Товариству Допо-
моги Інвалідам виконувати його великий обов'язок: забезпечити долю наших
інвалідів.

Весь дохід з розпродажі календаря „УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД“ йде на україн-
ських інвалідів.

ЦІНА 1.50 ЗОЛ.

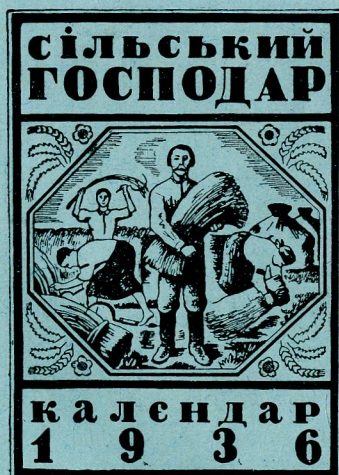
ЦІНА 1.50 ЗОЛ.

На поштову пересилку треба дслучити 30 грошів.

Хто замовляє 5 календарів, тому пересилку сплачуємо самі. Замовлення і гро-
ші можна посилати розрахунковими переказами на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „УКТОДІ“ „УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД“, ЛЬВІВ, ПОТОЦЬКО-
ГО ч. 48.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

КАЛЕНДАР

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

на 1936 рік.

ЦІНА 1.50 ЗОЛ.

Це книга господарського знання — книга, яка вчить як поборювати кризу. — Ніюдин з виданих в ц. р. календарів не дає хліборобови стільки користей і порад як наш. — Спішіться-ж з замовленням.

Хто закупить за готівку 5 примірників, дістає ще один даром і не платить пересилки! — Пересилка одного примірника 25 гр., 2-4 прим. 50 гр. Продають усі українські книгарні, Філії «Сільського Господаря», Районові Молочарні, більші кооперативні осередки.

Головна висилка:

»СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР« ЛЬВІВ, РИНОК 10.

ЧЕРВІНКА СВИНЕЙ

Щіплення охоронні і лічнічі.

Тільки сироватка і культура Фірми

„SEROVA“

SP. Z O. O.

Львів, вул. Сенаторська 5. Тел. 201-07.

Поучення висилається на бажання.

ЖЕРТВУЙТЕ НАШ ЧАСОПИС НА МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ!

Озвіться, хто має річники нашого часопису!

Потрібно: Всі числа перших 19-ти річників! зр. XX (1934) чч. 1—12, а також усі додатки до часопису „Сільський Господар“ (календарі і т. п.).

Ці числа потрібні Музеєві Визвольної Боротиби України для комплектування музейної збірки, яка є одною з найбільших збірок українських періодичних видань. Допоможіть її доповнити — зробіть добре національне діло й увіковічните своє ім'я в Музеї Визвольної Боротиби України.

Коли маєте хоч одно із зазначених чисел, пішліть його на адресу Музею:

Ukrajinské Museum Karlova 14. Praha XI ČSR

ВИСОКА ШКОЛА ПОЗАОЧНИХ СТУДІЙ.

Український Технічно Господарський Інститут продовжує впис на:

1. Високошкільний Економічно-Кооперативний відділ, по закінченню якого дається диплом з титулом економіста,

2. Курси українознавства — з широкою програмою,

3. Фахові курси — бухгалтерії, чужих мов (англійської, німецької і французької), пасічництва, садівництва, перероблення садовини та городини, оброблення шкіри, миловарства, радіотехніки, фотографії. По закінченню курсів дається свідоцтво. Передбачається відкриття і інших курсів.

Навчання провадиться кореспонденційною методою.

Проспекти і програми — безплатно. На ширшу відповідь прикладати міжнародний поштовий значок.

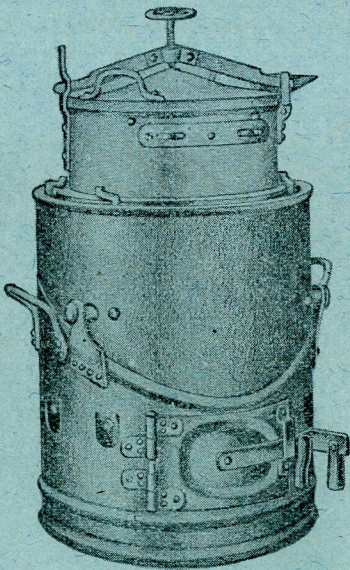
Поштова адреса:

Ukrajinský Technicko-Hospodářský Institut,
Poděbrady, Tchecoslovaquie.

або Товариство „Сільський Господар“, Львів,
Ринок 10.

Користайте з нагоди — купуйте

ПАРНИКИ-АЛЬФА

до парення бульби, паші для худоби
і варення білля,

бо

ціни значно подешевіли.

Починкований ПАРНИК „АЛЬФА“ необхідний для кожного раціонального господарства, бо щадить на опалі, є безпечний і практичний.

Продає:

Товариство Альфа-Ляваль с. з. о. в.

через

Маслосоюз у Львові, вул. Б. Гловацького 23

та всі його Відділи в краю.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 левів
Замовлення і гроші в Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть „ . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладинки 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

Поодинокое число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на нашеkonto в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnyj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ЗМІСТ: Господарська програма Ллойд Джорджа; Инж. М. Каплистый: Вражіння з лойдзки по селах; Инж. Омелян Марків: На тему боротьби з кризою; Инж.-агр. А. Романенко: Як влаштовували курси Філії „Сільського Господаря“ в краю в 1934-35 р.; Садівництво і городництво: Роман Коцик: На що треба звернути увагу при заложенню саду? Инж. Волинець Богдан: Волоський горіх є невибагливий та добре поплачує; О. О. Ф.: Як зберігати сирі гогодзи в бочках? Леонід Бачинський: Календар годівлі курей; Инж. меліоратор Т. Панасюк: Відводнення ґрунтів; Правні поради: Полекші в сплаті залеглих самоврядних данин; Мораторія приватних хліборобських довгів на три роки; Хліборобські податки; Плян водних робіт; Вісти з місць; 3 життя товариства. Запитання і відповіді від ч. 125—134. Оголошення.

Господарська програма Ллойд-Джорджа

Колишній довголітній міністер Англії, один з творців Версальського миру, — Ллойд-Джордж, що має нині 72 роки віку, виступив з власною програмою поборювання безробіття й господарської кризи. Цю програму він назвав «Ню Діл», що можна в нашій мові означити, як **«Нове завдання»**. Цю програму він виклав у спеціальному меморандумі до влади, який повністю вийшов з друку щойно з кінцем липня 1935 р. під назвою: **«Організація добробуту»**. Хоч влада цю програму відкинула, все ж в англійському суспільстві вона знаходить з кожним днем все більше й більше признання. Головна думка цієї програми така: влада мусить організувати **широкозакресні та многобічні публічні роботи**, й в той спосіб витворити нову можливість приложення праці **безпосередньо** (для тих, що на публічних роботах працюють) і **посередньо** (для тих, що працюють на виробі знарядь і машин, здобуванні сирівців та транспорті для згаданих робіт, як рівнож тих, що виробляють продукти відживлення, одяг, ліки, дома, тощо для робітників публічних робіт). В передмові автор каже: «Ця праця є програмою для тих громадян Великої Бри-

танії, які хтять бачити, що щось робиться, не лише тому, що діяльність забезпечить працю безробітним, але також і тому, що **сучасна доба великого й сталого господарського занепаду та безробіття дає найліпшу нагоду, яка будь коли трапилася нам як народу, привести в порядок багато дечого з того, що ми занедбали в добу сприятливої кон'юнктури...»** **«Справжнім багатством країни є життя її населення — життя здорове, щасливе, щедро обдароване тим конче необхідним і приємним, що дає всебічне, цікаве й корисне існування людини. Маємо в Британії великі джерела людської сили, фінансів, промислових матеріалів, багатих ґрунтів, поміркованого підсоння, винахідливих думок, технічних здібностей. Система, якою ці засоби обертаються на збогачування народу, мусить бути змодернізована так, щоби відповідала потребам не вчорашнього дня, але — сьогоднішнього й завтрашнього. Оце й є предметом цієї програми»...**

Причину безробіття в Англії (ще й нині біля 2,000.000 душ) автор бачить у першій мірі в **занепаді закордонної торгівлі**, а це знову виникло в наслідок декількох причин: проми-

словий розвиток інших країн світу, високі мита, заборони ввозу та контингенти ввозні, труднощі з виплатами за крам. З занепадом закордонної торгівлі наступає й занепад морського транспорту та будування кораблів; другою причиною безробіття є **механізація промисловости**, що викликана була гострою конкуренцією. **Необхідно старатися про посилення купної здібности (купної сили) населення дома й за кордоном.** Не вистачить дотеперішніх спроб поліпшення ситуації, бо ці спроби є надзвичайно малі супроти великості завдання. **Фінансові джерела країни (Англії лежать у більшій частині без ужитку.** Зі звужуванням (занепадом) господарського життя спостерігаємо в нас зріст вкладів у банках. Частина з них зовсім **не несе жадного проценту**, частина приносить власникам $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}\%$ в рік. Гроші лежать марно, або відпливають з промислу й торгівлі до цінних паперів з певним сталим відсотком. Держава видає в формі підпор (субвенцій) безробітним річно таку квоту грошей, яка уявляє з себе $\frac{1}{2}\%$ з капіталу яких 3.500.000.000 лібер штерл. (біля 100.000.000.000 зл.). А при тому **не фінансується праця, — лише примусове неробство**, — хоча промисловій підприємчості англійській відчиняються великі можливості, як внутрі імперії, так і поза її кордонами — в С. С. С. Р., в Хинах, тощо. Доки, одначе, чужі держави ведуть замкнену (самоізолюючу, самозапиральну) політику **»господарського націоналізму«**, — не лишається англійцям нічого іншого, як шукати нагоди примінити (прикласти) свою працю й капітал дома, розвинути внутрішню торгівлю та торгівлю з колоніями. Ллойд-Джордж пропонує створити **Комітет Народнього Розвитку**, що мав би складатися з чільних представників промисловости, торгівлі, фінансів, робітництва, консументів. Цей комітет з'ясував би всі господарські можливості країни, виготовив би пляни для розвитку сільського господарства, для організації промисловости, для досконалення громадських інституцій, для використання природньої краси й можливості культурного та фізичного освіження, для використання фінансових і робочих сил, як рівнож рішав би про **спосіб уживання народнього кредиту** для провадження в життя плянів. **Держава може нині випозичити великі квоти за малий відсоток** (Ллойд-Джордж рахує найбільше 3% річних по довготермінових позичках). **Що ж треба робити!** — Передовсім Ллойд-Джордж радить ставити нові дома (хати) в містах і на селах. Треба **переселити промислові підприємства до районів, де є багато людей, але мало праці**, бо колишні способи заробітку вже зникли. **Не можна допускати нерозумного нагромадження проми-**

словости в передмістях великих міст. Треба шукати шляхів, **як можна сполучити сезонну працю хліборобську з працею промисловою.** Відтак — пляни регіоналі на розміщення підприємств. Якщо нові підприємства підвищать земельну ренту (поплатність землі), — треба значну частину її перевести податками до громадських кас. **Село потребує старань не лише щодо можливостей заробітку**, але також і щодо **звищення естетичної та моральної привабливості**, щоби людям на селі більше подобалося (любилосся), щоб ослабло стремління втікати з села до міста. Ллойд-Джордж вказує на потребу **зреформувати засоби транспорту та комунікації**, передовсім гостинці, щоб транспорт був зручним (вигідним), швидким, дешевим, безпечним. Треба **перебудувати мости, розбудувати мережу телефонну.** Треба **зреформувати здобування кам'яного вугля, торгівлю ним та його перероблювання.** Автор стоїть за націоналізацію підземних багатств. Радить розширити й зробити сталим уживання електрики та так уодностайнити ціни за електричну енергію, щоб за неї платилось скрізь однаково. В промисловості багато старих заряджень треба замінити новими — модерними, щоби Англія могла дорівняти виконанню своїм конкурентам. Для того треба **керування цими реформами з Центру**, бо вони зв'язані з добуванням та **розбудовою чужих ринків**, з проблемами транспорту, з популяційною політикою.

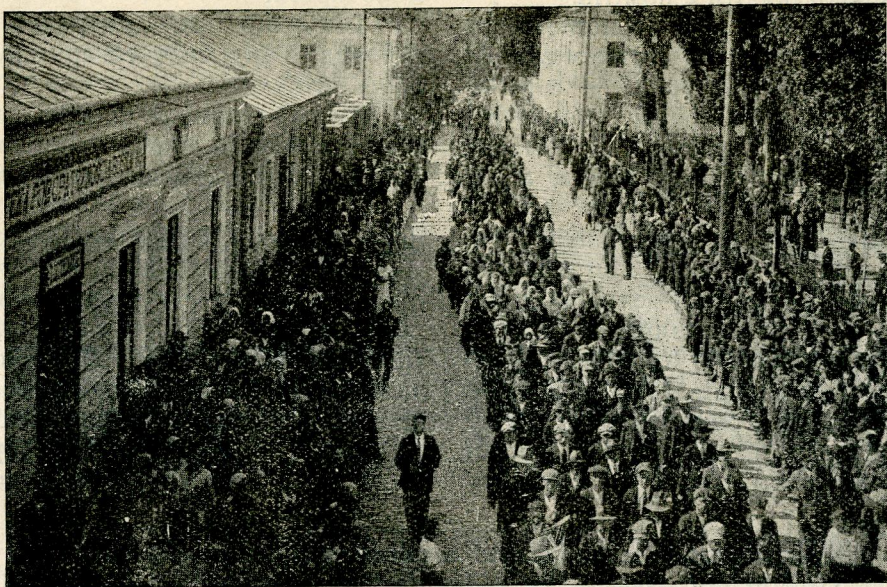
Дуже багато місця відводить Ллойд-Джордж **англійському сільському господарству.** Вказує на те, що воно має ліпші можливості для розвитку, як, приміром, Данія, але потребує для розмаху (розбудови) **не лише матеріяльних передумов, але також й іншої духової атмосфери в англійському суспільстві, — щоби виникла любов до землі та зусилля довести щось на ній так під оглядом техніки, як під оглядом комерції** (чи не потребували б і ми цього нового духа в нашому — українському суспільстві? — В. Д.). В декількох місцях повторює Ллойд-Джордж, що ця **криза є рівнож і знаменитою нагодою для здорових реформ і праць.** Англія нині легко могла б випозичити собі щонайменше 250.000.000 лібер (660 міл. зол.) на 3% річних, — щоб провести в життя запроєктовані праці. **Є влучна пора на це не лише з огляду на дешевизну грошей (позичок), але рівнож з огляду на дешевизну всіх матеріялів, — так що висліди робіт, які дадуть заробіток безробітним, будуть значити для цілості (народа, суспільства) дешево набуті частини сталого народнього майна.** Так широко закроєні роботи роздмухали б підприємчивість продукційну і транспортну та іншу громадську чинність, — отже працівники різних профе-

сій, правдоподібно, знайшли належне примінення своїм силам, освіті та досвіду. Настала б атмосфера »добрих часів«, що характеризується оптимізмом під кожним оглядом. Гроші, видані на цю програму, не ожебрать нарід, але збогатять його.

Закінчується книжка Ллойд-Джорджа коротким написом, в якому він вказує, що основною передумовою його програми є відвага до чину.

—х—

Але для того треба піднести купівельну здібність і нашого народу; і наш нарід потребує широкозакроєних та глибокопродуманих публічних робіт, що в майбутньому викликали б ще більший попит на людську працю, що були б максимально працємісткими. Лише в нас це не будуть доми, електрика й телефони. Ми мусимо починати з направи лук, сіножатей та пасовиськ, з рекультивації (засаджування) невжитків (схилів, круч, пісків, тощо), причому в першу чергу треба подумати про

Ювілейне Свято Філії Сім. Госп. в Бродах. (Похід вулицями).

Англія є країною архи-промисловою й умови життя в ній ґрунтовно відрізняються від наших умов. Тому й програма господарського відродження, розроблена для умов Англії, не надається до застосування в наших умовах. Але є дещо в ній, що торкається цілого світу. Так само, як і Англія, а може й ще сильніше, відчуваємо й ми занепад світової господарки, міжнародньої світової торгівлі й міжнароднього кредиту. Гроші, які валяються в Англії без ужитку, коли б їх влити в нашу господарку, не лише давали б власникам добрий відсоток, але й могли б переродити нашу господарку. Продукт сільського господарства, яких маємо надмір, могли б ми постачати по досить високих (як для наших умов) цінах до Англії, а звідтам довозити потрібні нам індустриальні (промислові) вироби.

використовування невжитків під сади, виноградники, оріхові та морвові плянтації, і лише там, де це неможливо, — під ліси, плянтації кошикарської лози, тощо. Далі, — осушування багнищ та торфовиськ, наводнювання сухих лук і городів, будова гостинців й, взагалі, розбудова транспорту, особливо, — холодного, будова холодників, яєчних і овочевих склепів, молочарень, беконярень, сушарень, овочеконсервних заводів та інш. підприємств для перероблювання продуктів сільського господарства, — от зміст, який треба було б влити в термін »публічні роботи« — на наших землях. А поруч з тим — значно глибша й ширша програма розвитку сільського господарства.

Доц. В. Доманицький.

Господарі! Дбайте за поширення часопису „Сільський Господар“ та вирівнюйте передплату. — Спішіть з закупом календаря „Сільський Господар“ на 1936 рік, бо вскорі наклад вичерпається.

Інж. М. Каплистий.

Вражіння з поїздки по селах

Коломийщина. Доброзичливе ставлення Ради Філії „С. Г.“ в Дрогобичі до потреби вивчення господарських відносин на селі — уможливило мені ближче пізнати деякі села Коломийщини, Станиславівщини та Галиччини.

Знайомство своє розпочав із Коломийщини, де не лишень на папері, але й у житті сліди агрономічної роботи є помітні.

Що Коломийщина, а не Тернопільщина чи Сокальщина, вибилась на перше місце під оглядом роботи агрикультурної — спричинилось цього місцеве населення головню передові робітники як п. радник Кобринський, п-ні б. сенаторка Кисілевська Олена, а передовсім інж. Дмитренко. Ще за добрих часів в Коломийщині відбулося кілька господарських курсів, на яких підготовлено кадри робітників для села. З великою допомогою прийшла тоді Коломийщині й Централь при влаштуванні в Коршові 3-х місячного курсу для хлопців і 3-х місячного курсу для дівчат ще в році 1929. На цьому курсі підготувались перші піоніри господарського поступу, що розпочали переважну роботу господарську — контролю молочности, а потім Хліборобський Вишкіл Молоді.

Треба підкреслити, що реальна робота на селі зацікавила не лишень селян, але й інтелігенцію, хоч на жаль і в Коломії є навіть кооператори, які тримаються засади: моя хата з краю, бо мені поки що добре. Мушу підкреслити додатній прояв Окружного Союзу, який хоч і в скрутному матеріальному стані, але досить іде на руку Філії „С. Г.“, а мабуть не помилюсь, як зазначу, що доброзичливість Окружного Союзу буде й далі зростати, бо подиктована не сентиментом, а реальним розумінням обопільного господарського інтересу.

Не знаю, яка Філія може похвалитися таким членством як Коломийщина, бо має:

1. Кружків „Сільського Господаря“	53
2. Кооператив для загального закуп і збуту	69
3. Кредитових кооператив	22
4. Районових молочарень	6
5. Повітових установ	3
правних членів	153
6. фізичних членів (інтелігенція Коломий)	71
Разом членів	224

Знайомлячись із книгов. Філії я завважую, що воно є досить упорядковане, але

складне і деталізоване, а стан наших філій такий, що на ведення книг не мають гроша, агрономові ж дати таке складне книговедення — то непродуктивна втрата часу. Коли ж у Коломії дають собі раду то, тому, що там працює 2-х агрономів.

Ідучи до Коломії мав на увазі головню приглянутись праці Х. В. Молоді та контролі молочности.

Тому, що інж. Дмитренко на відпустці я попадаю під милу товариську опіку інж. Зайшлого.

Познайомившись із організацією та працею самої Філії рішив у порозумінні та за порадою інж. Зайшлого відвідати кілька сіл.

Перше село, що відвідав називається Вербіж нижній. Підміське село має 2 гуртки змагунів першого степеня, сильніший зі старших хлопців та дівчат і молодший — слабший. При перевірці виявляється, що гурток старших змагунів відбув 59 сходин, а молодший 56. Карність серед змагунів досить велика. Підготовка добра. Особливо красно відповідала змагунка Туліка Марія, що дуже чисто і старанно виповнила зошит і веде записки. Дуже яскраво помічалась різниця між грядкою змагунки та буряками, що були посажені „дідівсько-батьківським способом“. Успіх роботи п. інж. Зайшлого є тим більший, що назване село має всі ціхи підміських здеморалізованих сіл. Сам інж. Зайшлий підкреслює, що велику допомогу йому дали в праці опікун Рутковський Василь та передовик Гаєвий Дмитро. В огляданні грядок та товариській діловій розмові непомітно промайнуло 3 і пів години. Змагуни випровадили мене і т.в. Зайшлого далеко за село так, що я не відважувався більше забирати часу і попрощався з майбутніми реорганізаторами нашої наймогутнішої господарської галузі — сільського господарства, побажавши змагунам дальшої ще кращої праці.

Друге село, що мені пощастило оглянути називається Княждвір. Віддалене від Коломії на 12 км. Село досить бідне, перед війною мало багато лісових робітників — тепер безробітні. Головний тятар праці падає тут на милого працюючого переобтяженого господарською працею безробітного правника Майковського Омеляна, що є одночасно головою місцевого Кружка „С. Г.“, опікуном Х. В. М. Головою Секції контр. молочности, головою Р. Ш., містоголовою Аморського Гуртка і членом Філіяльної Секції молоді та Ради Філії „С. Г.“ в Коломії.

В селі працює 4 гуртки а 5 зорганізованих на рік 1936.

- 1 гурток 3-й рік працює має 4 душі,
- 1 гурток 2-й рік дівочий має 6 душ,
- 1 гурток 2-й хлопячий має 8 душ,
- 1 гурток 1-й рік мішаний 12 душ,
- 1 гурток новики міш. 12 душ.

1 гурток дівчат 5 душ веде контролю неспости курей. — Разом у науці 47 душ.

Мушу підкреслити, що п. Майковський Омелян дуже добре використовує своїх змагунів, бо має вже із змагунів контролора молочности, кружлівкаря, молочаря й привчає своїх змагунів до жертвенности. При огляді грядок і при розмові — змагуни відразу виявляють повну свідомість своєї роботи, а головню відчувається що з цих одиниць уже напrawdę можна буде створити хліборобську організацію, в якій не будуть питати, що мені дасть організація.

Мила згадка залишається в пам'яті від відправи передовиків. Праця по вишколу Х. М. в Коломийщині чи не найкраще організована в цілому краю. На відправу прибуло 37 душ молоді, одначе інж. Зайшлий зазначив, що з'явилося досить мало. Між цими юнаками видно і поважнішого сивуватого вже господаря опікуна, що з молодечим запалом провадить у своєму селі Вишкіл Хл. Молоді і замість відпочивати в неділю — повів своїх

змагунів на відправу пішки **12 км.** Яка велика різниця між людьми, бо маємо в Дроговищині село, де до своєї читальні не хочуть прийти і то не в літі, але й в зимі.

Треба підкреслити, що на відправу прийшов п. радник Кобринський і дир. Перлад, таке зацікавлення вихованням молоді мене здивувало, бо назагал цією справою по наших повітах мало цікавляться наші чільні діячі. Пан інж. Зайшлий в своїм обширнім рефераті зясував значіння Х. В. М., та подав практичні вказівки як мають приступити нові передовики до праці. Роздав уже друки та подав список господарських книжечок, що їх треба буде на першій році науки переробити. Закінчив відправу п. радник Кобринський заохочуючим та повчаючим словом. Після того всі присутні відвідали Музей, де вислухали дуже докладних пояснень про зібрані експонати. Не маю змоги докладно зупинитись на цікавих поясненнях п. радника, але зазначу, що така любов та відданість праці — то серед нас явище рідке, особливо тоді, як ми добре забезпечені. А пан радник Кобринський без обіду і без перерви присвятив 5 годин часу і на обід вибрався лишень о пів до шостої. Нехай ця коротенька згадка буде заохотою до дальшої хосенної роботи для п. радника Кобринського.

(Далі буде).

Інж. Омелян Марків.

На тему боротьби з крізою

(Продовження з ч. 15. „Сіл. Госп.“).

4. Поліпшення сіножатей. Ця ділянка наших господарств представляється найгірше, тому що наші сіножати є цілковито занедбані. Наші хлібороби-селяни знають сіножать тільки тоді, як прийде час косовиці: скосить, висушить, збере сіно, тай знова нової косовиці дожидає, а про поліпшення тих сіножатей нікому не сниться. Наслідки цього такі, що тисячі моргів сіножатей, що при гідній культурі давалиб дуже добре сіно, в нашій країні є вкриті мохом до тої міри, що „нема що на кошу взяти“ в буквальному розумінні, а решта дає з двох покосів пересічно 15—20 сот. сіна з одного морга. „Поправа сіножатей“ повинна стати нашим кличем, бо збільшена продукція сіна спричинить збільшену продукцію молока, що може бути поважним джерелом доходу наших хліборобів. Поправа сіножатей, як що має увінчатися успіхом, мусить бути переведена після слідуючих точок:

1. Відводнення: покопати рови, щоби від-

провадити надмірну вогкість; поки ровів не буде, то всяка інша праця є зовсім недоцільна.

2 Переорання: з тим треба бути дуже обережним, бо то є получене з більшими коштами (насіння трав і конюшин), а відтак показується, що непереорана сіножать, при відповіднім плеканню і дбайливості (відводнення, бороновання, валкування і компост) вкриється незабаром солодкими травами і конюшинами до тої міри, що дає також урожай, як з великим накладом праці і грошей переорана і засіяна сіножать.

3. Кожний господар, власник сіножати, повинен сейчас призначити затишне місце на купу компосту, то є смітник, на котрий зсипає всякого рода сміття і відпадки, що в інший спосіб не дадуться зужити. Те сміття, при дуже невеликій праці коло нього, перегниє рівномірно, (2—3 рази до року переложити, від часу до часу полити гноївкою, часом посипати вапном, поробити в купі доли,

заповнити їх калом людським та знова засипати сміттям) дає знаменитий погній на сіножати, що часто ліпше ділає на сіножати, чим обірник на рілі, а в додатку нічого не коштує.

4. Сіножать мусить бути вапнована.

5. Боронування і валкування: сіножать мусить бути боронована, щоби здерти з неї мох, та уможливити до землі доступ повітря, що є для солодких трав і конюшин безумовно потрібне, валкувати треба тяжким валком, щоби припинити через мороз витягнені з землі коріння опять до землі і в сей спосіб при-
сінити зріст трав.

6. Приспішити косовицю, що у нас відбувається рішучо за пізно і з тої тільки причини маємо сіно гірше. Кілько то сіна мокне і гние тільки тому, що замість скосити сіножать в першій половині чорвня, господарі забралися до кошення під кінець червня... „такий у нас звичай з діда-прадіда, що на Петра і Павла вся трава має бути скошена“..., а тимчасом гарна погода минула, настали дощі, но і сіно мокне і тратить на вартости, хотяй могло бути ще перед слотою під дахом. І так того сіна мало, а в добавку ще і лихе; очевидно, що і збір отави, з причини опізнення першого покосу мусить обнизитися.

Инж.-агр. А. Романенко.

Як влаштовували курси Філії „Сільського Господаря“ в краю в 1934-35 р.

IV. Філія Т-ва „Сільський Господар“ в Рогатині.

Тритижневий ветеринарійно-годівельний курс в Ро- гатині.

а) Викладались такі предмети: Рільництво. Годівля худоби. Годівля дробу. Поправа лук і пасовиськ. Садівництво. Контроля молочности. Анатомія, фізіологія і лікування тварин.

б) Викладали: інж. В. Вакуловський та д-р Моспанюк.

в) Виклади відбувались у домівці Української Каси (гімназія).

г) На курс було записаних 32 курсанти.

г) Курс закінчило з поступом добрим і дуже добрим 28 курсантів.

д) Видатки курсу:

Салля	зл.	20.00
Ветеринарiйний лiкар	„	210.00
Помешкання	„	15.00
Зворот коштiв подор. вет. лiк.	„	12.00
Опал салi	„	8.00
Сторож	„	3.00

Разом зл. 268.00

е) Прибутки на покриття видатків складались з оплат курсантів, а саме: по 10 зл. від кожного курсанта.

е) Мешкали курсанти по 4—5 чоловік в хатах на передмісті Рогатина, в Бабінцях. За хату платили всі разом 6—8 зл.

ж) Харчувались курсанти в той спосіб, що ті з них, що були з поближких сіл — приносили харчі зі собою, а ті, що були з дальших сіл — харчувались там, де мешкали: дехто з курсантів давав свої продукти, а за варення платив за весь час 2—3 зл., а хто не давав своїх продуктів — то платив за харчі 60—80 сотиків денно.

V. Філія Т-ва „Сільський Господар“ в Дрого- бичі.

Шостидневний курс для підготовки передовиків
у Дрогобичі.

а) Викладались такі предмети: Значіння сільськогосподарства й потреба його вивчення. Зміст конкурсового навчання. Життя рослини. Ґрунти та їх обробка. Погної. Поплатність рослинної продукції. Шкідники та хвороби рослин. Сільськогосподарські організації. Праця в гуртку і забави. Сільськогосподарська кооперація.

б) Викладали: інж. М. Каплистий, інж. В. Дидинський проф. Іваненко та ревізор Гриць Когут.

(в) Виклади відбувались в Українській бурсі.

г) На курс було записаних 17 курсантів.

г) Курс закінчило з поступом:

Дуже добрим 2 курс.

Добрим 7

Достаточним 4

Разом 13 курс.

е) Всі видатки покрила Філія Т-ва „Сільський Господар“.

є) Курсанти частинно мешкали в бурсі.

ж) Харчування одного курсанта коштувало: за 6 днів — зл. 5.08, а за один день — зл. 0.85.

з) До влаштовання курсу прийшла з допомогою „Українська Бурса“ тим, що дала салю до вкладів і приміщення для курсантів.

(Далі буде).

ЧИ ВИ ВЖЕ МАЄТЕ КАЛЕНДАР „СІЛЬ-
СЬКИЙ ГОСПОДАР“ на 1936 р. — ЦІНА
ЛИШЕ 1.50 ЗОЛ.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Роман Коцик.

НА ЩО ТРЕБА ЗВЕРНУТИ УВАГУ ПРИ ЗАЛОЖЕННЮ САДУ?

Серед наших людей втерлось переконання, що досить є купити щепи, посадити й чекати на овочі. Що то будуть за щепи, які відміни, яке відношення між тими відмінами, щодо взаємного запилення про це ніхто не хоче подумати. Кождий хоче мати на всяку пору овоч і то яблука, грушки, сливки, оріхи, пігви, ренгльоти, ну й розуміється вишні та найвчасніші черешні. Мені довелося бачити сад, заложений з великим накладом праці й кошту в одного селянина. Видно має

Справа запилення це цілком запущена ділянка. Нераз доводиться мені про це говорити й то не лише зі селянами. Потакують, але таки сумніваються, чи є різниця між відмінами, що до взаємного запилювання. Однак треба знати, що наші осінні яблінки „без назви“ (бо ніхто не старається означити їх) а дуже часто є вони, дуже добрими запилячами, для многих дуже шляхотних відмін. Маю в себе в саді звичайну „вербянку“, що цвіте кожного року по 15—18 днів і є знаменитим запилячем. Знаю однак великий, промисловий сад, заложений визначним польським помольогом, однак 10 рік по заложенні, а не видів ще овочів. Причина: дослідже-

Очкування деревець учнями в шкілці Милованської школи.

замилування. Однак сад простором 2 морги має 16 відмін і то самих зимових (7 родів ренети). До літництва всего 12 км. На літні овочі величезний збут. В цьому році платили в серпні за звичайні паперівки по 50 гр. за 1 кг. За Інфлянське чи Рожанку Віргінську взявби певно по 70 гр. По що тут садити зимові й то такі непевні як Репіна Лінея? Хтось певно в ціннику вичитав, що це, а це, дуже хвалять і купив.

Не менш важною справою є звернути увагу на вчасну родючість. Дехто хоче мати вже за три-чотири роки по засадженні овочі, а садить „Гарне з Боскон“, або „Ренету Кульона“. Розуміється, що тоді розчаровання, мовляв у нас овочеві дерева ростуть, а не родять.

на напевно щойно цього року. Усі майже з відемним пилком, а до того всі пізно овочуючі. Власник має сад, але не видить овочів.

Звичайно наші люди на тім де не треба люблять щадити. Замість порадитися, що за відміни садити, садять те, що під руки попаде. Коли хочемо чогось дочекатися, то мусимо бути приготівані, яке воно буде.

Не раз запитує мене не один, які зимові грушки повинен посадити, щоби мати коло Різдва добрий овоч. Я розуміється раджу зимові грушки садити лиш тим, що вміють і зможуть їх плекати та мають відповідний до цього ґрунт. Знова розчаровання, бо в ціннику фірми Х власне, аж 5 відмін „стоїть“ до лютого, розуміється на папері, бо на Поділлі „Маслівка Діля“ доходить вже в падолисті, а

„Парохівка“ в грудні й жадна з них не хоче дочекатися січня. Розумію роки нормальні.

Конечним є zorganizувати при Філіях „С. Г.“ садівничі секції, бо без цього не піде знання в селянські маси й як писав відомий садовод А. Гладиш, що він певний, що ледви 10 проц. тепер посаджених садів відповідає своєму заванню. Решта скорше чи пізніше вигине. Памятаймо, щоби це якраз не були наші садки.

— о —

Инж. Волинець Богдан.

ВОЛОСЬКИЙ ГОРІХ Є НЕВИБАГЛИВИЙ ТА ДОБРЕ ПОПЛАЧУЄ.

Більші прибутки на покриття кожечних видатків в господарстві може дати управа волоського горіха. Він є невибагливий, не потребує окремого догляду, в нашім підсонню добре вдається і можна ним обсадити ті місця в городі, де другі овочеві дерева не схотіли б рости. В Сербії ростуть волоські горіхи дуже добре на більших схлонах різних горбків та дають добрі врожаї.

Плекання волоського горіха приносить великий дохід, бо овоч все мав добру ціну, легко його переховувати та шкідників має дуже мало. Крім доходу з овочу, можна взяти також добрі гроші за дерево, якого вживають в столярстві та до різних дорогих деревних виробів.

Які роди волоського горіха плекати. Волоський горіх може принести більший дохід, коли плодить овочі, що мають збут на ринку, та само дерево не терпить в данім підсонню від пізних приморозків. На краєвім та заграничних ринках найбільше питають за горіхами з білою та тонкою і сильною лупиною. Овоч мусить бути великий зі смачним ядром. До найліпших родів зачисляють:

Манетте, дерево велике, сильно розгалужене, доволі плідне. Овочі дає великі, з білою лущинкою, ядро смачне з 52% товщу. Вимагає врожайної землі, закритого від вітрів положення. Весняних приморозків не боїться, бо пізно цвіте.

Франкетте, дерево також велике, вдається на кожній землі. Овоч є великий, на обох кінцях остро закінчений, з білою лупиною. Ядро дуже смачне та має до 63% товщу.

Хаберте є дещо менший, так дерево, як і овоч. Дерево витривале на морози. Лупинка овочу жовтава, ядро біле, з 60% товщу. Дерево дуже плідне.

Перізієнне дозріває дуже пізно. Овочі круглаві, з темною лупиною, ядро біле, з

60—63% товщу. Вимагає землі багатой на вапно.

Юглянс регія це горіх малий, але зате дуже плідний. Овоч має дещо менший від попередних, дуже смачний. Витривалий на морози та на загальний невибагливий. Надається для менших господарств, бо займає мало місця. Можна його висаджувати навіть на малих господарствах.

Які вимоги має волоський горіх.

Вдається на кожній землі, щоби лише була не за мокра, бо в мокрій землі зігниє коріння. Також на непротисних землях не хоче рости. Взагалі можна його садити на дуже врожайних землях, на яких найліпше вдається середно тяжких суглинках, пісковатих а навіть на шутрованих, камінистих землях. Але кожда земля, на якій садиться волоський горіх, повинна мати більше вапна, потрібного на будову лупини.

Росте добре і в холоднім підсонню та та слабші зими йому не шкодять. Лише дуже сильні морози, як наприклад в 1928/29 році можуть знищити цілі дерева. Від сильніших морозів обмерзають лише молоді гони. Добре розвивається на сонці, і тому його треба садити в соняшних місцях, на морг лише 17 до 20 дерев.

Висаджувати волоський горіх найліпше в осені, коли ще земля є тепла, бо тоді швидко приймається. Ями треба вибирати великі, на півтора метра широкі та 1 метр глибокі у віддалі 15—20 метрів і то вже на весну, щоби через ціле літо стояли отворені. На 3 тижні перед садженням деревця, засипається ями до 3/4 доброю врожайною землею, а як вона влечиться, можна садити. Садити треба мілко, бо глибоко засаджений горіх слабо росте. Віддалення між поодинокими деревами повинно виносити 15—20 метрів, бо затінене дерево менше родить.

Перед садженням вбивається до землі більший кіл, до якого треба привязати деревце, коли вже земля більше не влягається. Коріння треба дещо притяти, рівнобіжно до дна ями. Щоби оживити коріння, вкладають його до глини, розробленої водою з корвяним лайном. До ями під коріння не вільно давати стаєнного гною, бо від него воно гние. Можна дати хіба добрий компост або землю перемішати з помічними погноями. Корони при садженню притинати не треба.

Між деревами горіха можна управляти в перших роках бараболою або буряки, щоби прочистити з бурянів землю та добре їх провітрити. Як дерева цілком виростуть, найліпше під ними вже нічого не управляти. Коли

дерево має вже кілька літ, не можна вже глибше орати, бо легко ушкоджується коріння від чого дерево дуже терпить.

Як гноїти волоський горіх.

Гноїти волоський горіх треба що 1—2 роки, на весну і в осені, компостом та помічними погноями. Компост заорюється до землі. З помічних погноїв дається під одно дерево пів кг. амоніакового сідкану, 1 кг. суперфосфату та 1 кг. потасової соли. Цю кількість погноїв найліпше розділити на 3 рази і висіяти на весну, в літі та в осені. Погної треба докладно перемішати зі землею. Під молоді деревця вистане половина цих погноїв. Ще ліпше є вимішати ці погної з компостом і так гноїти. Від помічних погноїв є далеко більші врожаї та дерево витриваліше на морози та проти шкідників.

Збір горіхів.

Горіхи є зрілі в тім часі, коли лупина тріскає та опадають овочі. Зрілі горіхи треба стрясати, без лупини давати окремо, а з лупиною складати окремо і по кількох днях, коли зелена лупина прив'яне, зірвати її. Сушити горіхи найліпше в тонких верстках на сонці, принайменше через 10 днів. Підчас сушення треба їх частіше перегортати. Переховувати висушені горіхи треба в сухих продувних мітках та берігти їх від миший. Середній врожай з одного дерева виносить 100—200 кг., добрий врожай доходить навіть до 300 кг.

Дохід та продаж горіхів.

Як числити горіхи лише по 1 зол. за 1 кг., маємо прибуток з одного дерева 200 зол. На одному моргові 20 дерев дасть 4.000 кг. горіхів, грішми 4000 зол. Колиб назбиралося з одного села кілька вагонів однорідних, гарних горіхів, можнаб тоді їх вивезти до Англії, що має найбільше запотребування на горіхи, та взяти за них добрі гроші.

До управи волоського горіха треба братися організовано, щоби замовити добрі деревця та по дешевій ціні.

Ті, що разом замовлять деревця, разом будуть збирати і разом можуть доставити більшу кількість горіхів. Тоді можна буде розпочати організований збут, та запобігти, щоби наші селяни не продавали горіхи за будь що, так, як це тепер діється з овочами.

**Наш календар „Сільський Господар“ коштує 1.50 зол., а науки і порад дає на сотки золотих. Не зволікайте з замовленням, бо стра-
тите багато.**

О. О. Ф.

ЯК ЗБЕРІГАТИ СІРІ ГОГОДЗИ В БОЧКАХ?

Гогодза (брусниця) росте масово в наших горах, а декуди і по лісах на низах, та мало хто звертає на неї уваги, раз що вона дуже квасна, а друге, що, за винятком туцулів, котрі її заквашують в бочках на зиму, мало хто знає як її спожитковувати та переробляти. Як з гогодзи роблять вино, недавно вже було писано. Тепер пишемо, як зберігати гогодзу на свіжо.

Збирати цю ягоду легко спеціальною деревляною ложкою, з витягим рівчаком, при цім робота йде дуже прудко. Відтак ягоди очищують з листя, промивають водою на ситах, та розстелюють на ряднах, щоби добре просохли. Після цього приготровляють добре випарену та вишурувану рижовою щіткою дубову бочку (не нову, найкраще з вина). Через витяту воронку до бочки всипають ягоди, при чому їх добре рукою притискають, але не роздушують. Так наповнюють бочку аж до верху та ставлять у холодне місце. Так стоять ягоди 2—3 дні, щоби добре влекались, а відтак доповняють бочку знов до верху та наливають перевареної та цілком простудженої води, заправленої муравлиною або цитриновою кислотою (на 100 кг. овочу 1 л. муравлиної або 20 гр. цитринової кислоти). Через це вони будуть забезпечені від плісені та інших заразків. Кислота відтак при варенню ягід з цукром зникає. Головна річ при зберіганню, щоби овочі були свіжі та неподушені, відтак, щоби бочка була повна і ухолодному приміщенні, бо інакше вони зачнуть киснути, ферментувати. У такому разі не лишається нічого іншого як зробити з них вино.

ЯК ПЕРЕХОВУВАТИ ОВОЧІ НА ЗИМУ.

До переховання на зиму вибирають найгарніші овочі та найбільше зрілі. Не можна їх стрясати, а зірвати дуже обережно, по-можности навіть в рукавичках, бо і дотик голою рукою для овочу є шкідливий.

Яблука найлучше є переховувати в скринях з сухим, чистим піском. На верстві піску укладається верству яблук, щоби одно одного не дотикало, присипається сухим піском на який один цаль. І так верствами аж до верху. Так споряджену пачку кладеться в сухім і зимнім місці. В цей спосіб споряджені яблука (певних сортів) не тратять ані запаху ані смаку, та можуть передежати до мая.

Груші належить укладати на сухій соломі уважаючи, щоби теж недотикались.

Пивниця повинна бути суха, холодна щоби температура не спадала понизше зера. М. Б.

Леонід Бачинський.

Календар годівлі курей

Січень:

В курнику:

При великих морозах уважати, щоби вікна добре приставали, літні вентилятори позатикати соломом. На підлогу покласти торф, січку або солом, особливо коли підлога є зимна. На цементову підлогу насипати грубу верству піску. Кури менше бояться морозу, як вогкості і протягів. Не тримати курей в стайні. Вогкість і надмірне тепло наражує курей на перестуду.

Освітлення нафтовою лампою чи електрикою робиться рано і в вечір, щоби кури більше були в русі і краща була їх несність. При освітленню 100 курей за 5 місяців знесло на 26 кіп яєць більше, як без освітлення. (Г. Герман).

Несність:

1. Молоді минулорічні — кури з раннього вилягу, повинні в січні всі нестися, пересічно кожна має дати за місяць 10 яєць.

2. Старі — по 2—3 місячній перерві повинні в січні знести найменше по 6 яєць. (Конкурс 1931/32 виказав середню несність 14 яєць місячно). Провадити контролю яєць в контрольних гніздах.

3. Для збільшення неспности давати запарену суху кропиву, зібрану і висушену літом, з бульбою, або вимішати з кукурудзяною мукою.

Насаджування квок:

Ні в якому разі не підкладати яйця призначені з цілею виплекати годівельний матеріал, хіба з ціллю мати ранні курчата до різання, котрі мають більшу ціну.

Годування:

Кури треба годувати правильно. Памятайте, що курка дає яйце, напр. 60 гр. і воно має в собі: білка 7 гр., товщу 6 гр., вапна 6 гр., води 40 гр. і інше 1 гр., тож треба дати курці денно таку кількість поживи, щоб могла жити, рости, розвиватися і крім того знести яйце. Для того має дістати денно:

- 15 гр. білка,
- 2—3 гр. товщу,
- 60 гр. вуглеводнів.

5 гр. вугляну вапна. Таку кількість складників можемо дати в такій пайці за цілий день:

Назва корму	Склад хем. корму			
	білка	товщу	вуглев.	вапна
Рано:				
60 гр. вареної бульби	0·60	—	10·26	0·018
20 „ дроблен. пшениці	1·80	0·15	11·16	—
15 „ пшенич. грису	1·46	0·32	4·47	—
22 „ дроблен. макуха	5·48	1·79	—	1·02
5 „ шкаралупки з яєц	—	—	—	4·00
Вечір:				
40 гр. пшениці	3·84	0·32	23·80	0·02
20 „ вівса	1·58	0·78	8·06	0·02
182 гр. Разом	14·80	3·4	64·8	0·60

або як годується з автоматів на одну курку і денно:

отрубів пшеничних	20 гр.
макуху льняного	10 „
меленої кукурудзи	15 „
м'ясної муки*)	10 „
меленого бобіку	10 „
вівса	15 „
кукурудзи	20 „
ячменю	15 „

Дуже вигідно годувати курок з автоматів.

Автомати є деревляні і бляшані. Не можна на більше число курей давати один автомат. Виходить з розрахунку щоб на одну курку припало 2¹/₂ цм. корита автомата. Коли мало автоматів то кури б'ються і розкидають пашу.

Часть зерна (1/3) дати рано, розсипаючи між половою, щоби кури порпалися, решту 2/3 давати на ніч. Не кожна курка що дня їсть однакову кількість паші, одного дня більше, другого менше, як потребує організм, от пр. висліди одного досвіду. З авто-

*) М'ясна мучка 100 кг. коштує 20 зол. Міська різня Бидгощ.

ЩЕПИ добрих відмін можете набути цієї осені в Господарсько-Садівничій Школі в Милованню почта Стриганці. Деревя пів пенні по 1 зол.; Черешні і вишні по 2 зол.; Деревця овочеві однорічні (1.5 метр.) по 70 гр. (Сорти пристосовані до наших умов).

мату одна й та ж курка зіла паші в грамах: першого дня 20, другого дня 24, 3-го 24, 4-го 31, 5-го 24, 6-го 38, 7-го 15, 8-го 23, 9-го 26, 10-го 20, 11-го 22, 12-го 16, 13-го 26, 14-го 17 і т. д.

Є багато інших способів годівлі. Кожний може укласти відповідну пашу, узглядаючи продукти своєї господарки. Уважати, щоб паша мала в собі всі складники потрібні курці. Вечером давати все зерно. (Дал. б.).

Інж. меліоратор Т. Панасюк.

Відводнення ґрунтів

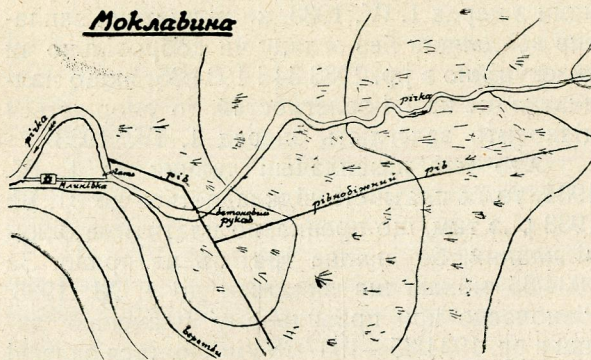
Звичайно, бувають забиті більшість простори ґрунту, які належать або до великого обшарника, або є власністю більшого числа посідачів чи громад. В першій ситуації мавби рішати про відводнення даних мочарів великий обшарник в порозумінню з інженером меліоратором і дотичними властями. В другій випадку відводнення мочарів мало би залежати від волі більшого числа власників від фахівця і від голосу дотичного уряду. В обидвох тих випадках підхід до справи є отриманий з меншими або з більшими труднощами, залежно від числа і якості посідачів. Там де рішає одиниця, то відводнення ґрунту йде скоршим темпом. Коли ж входить під увагу більше число людей чи заінтересованих громад, тоді треба заложити спілку водну, або ухвалити добровільно відповідну постанову, яка рішала би про шарварковий чи інший спосіб переведення відводнення ґрунту.

Як закладати спілку водну то вказують нам закони списані в праві воднім. А як перевести відводнення мочарів шарварковим способом, то вказує нам календар „Сільського Господаря“ на рік 1936 стор. 179—182. Закладати спілку водну це річ коштовна а її поладження вимагає довшого часу. Спосіб шарварковий це річ дешевша і скорша.

Мокрі ґрунта розпізнаємо по уровні ґрунтової води, яка звичайно, виступає на поверхню землі і то навіть в посушливих роках. Часом доходить ґрунтова вода лишень близько поверхні ґрунтової землі і появляється щойно під нашими ногами, як ми вступаємо на сіножать. Тоді ми відчуваємо коливання ґрунту а знова тварини на такій сіножати гризнуть і западаються. Мокрі ґрунта розпізнаємо також по рістні, яка на них удається. А є то головню трави квасні, як осока, ризуха сосонка, очерет, лепеха, хвощ і пр. Або ростуть приземні і шкідливі буряни як: кульбаба, жирюха лукова, перстач гусятник, чемериця, пізноцвіт осінній і прочі. Мокрі ґрунта є майже неужитками і їх повинно відводнити. Причиною мокрих ґрунтів є між

іншим злий водовідплив і штучно побудовані річки так звані „млинівки“.

Висушити мочарі можна отвертими ровами, дренажою, кертинними ходами і кольматажою. Однак передусім треба налаштувати водовідплив. На наших ґрунтах буде добре

Змеліорована моклавіна.

і найешевше, як ми будемо відводнювати мочарі отвертими ровами. Щоб ці рови не замулювалися треба надати їм відповідний спад. А відповідний склін і забудову бічних даємо для того, щоби охоронити рови перед обсуванням. — **Дренаж** є це відводнення мочарів випаленими глиняними рурами, які заковуємо у відповідно уложеній системі ровів. Рови ці засуваємо землею. **Кертинні ходи** є це виорані підземні нори відповідним ралом при допомозі тракторів. **Кольматаж** є це рід замулювання мочарів через довгий протяг часу, щоби в цей спосіб піднести поверхню землі. А щойно тоді налаштуємо водовідплив, щоби осягнути відводнення мочарів.

ПОДЯКА. Почуваємося до милого обов'язку зложити Хвальній Дирекції Акційній Спільці Експлуатації Потасової Соли у Львові від Ради Філії Госп. Т-ва „Сільський Господар“ у Калуші та від імени стипендиста Гребеника Михайла за уможливлення, як членові Вишколу Хліборобської Молоді при Клубу „Сільський Господар“ в Перекосах, набути господарське знання в школі Т-ва „Діосвіти“ в Милуванню.

Рада Філії „С. Г.“ в Калуші.

Правні поради

ПОЛЕКШІ В СПЛАТІ ЗАЛЕГЛИХ САМО- ВРЯДНИХ ДАНИН.

На підставі розпорядку Міністра Внутрішніх Справ з дня 8. V. 1935 (Д. З. Р. П. ч. 36, поз. 259) прислугують з уряду понище подані полекші в сплаті таких данинах: вирівнючий податок, спеціальні дорогові оплати від адяцентів, оплати за шарварки в натурі, інвестиційний податок, податок від льокалів, від будівляних площ і військовий податок. Платники невичислених вище данин мусять вносити подання до властивого самовряду про узгляднення для них теж полекш.

До половини уморюється залеблі данини з перед 1. IV. 1933, коли платник заплатив всі данини без згляду чи добровільно чи екекуційно в рр. 1933/34 і 1934/35; якщо надплатив ще на 1/4 залеглостей, то уморюється цілковито залеблість зперед 1. IV. 1933.

Хто має незаплатені данини до 1. IV. 1934, то їх платність відкладається до 31. III. 1938 р. з тим, що правильно платитиме біжучі данини, бо інакше тратить це право. За 1934/35 можна ще влатити до 1. XI. 1935. Рівночасно при правильному плаченню данин в рр. 1934/35—1937/38 уморюється залеблі данини у відношенню: в 1934/35—10%, в 1935/36—15%, 1936/37—20% і 1937/38—25%.

Відсотки уморюється за час до 31. III. 1934. включно, а коли платник буде правильно платити біжучі данини, то не буде теж платити відсотків від відкладених залеглих данин.

При сплаті залеглих данин числиться в р. 1935/36—250%, 1936/37—200%, а 1937/38—150% кожноразової влати на покриття залеглостей.

Незалежно від повищого уморюється з уряду всі залеглости в данинах разом з коштами і відсотками зперед 1. IV. 1933, якщо вимір в р. 1934/35 в кожній данині не пере-ступив 20 зол.

Уморюється рівнож всі карі від залеглостей зперед 1. IV. 1933, якщо не перевищують суми 100 зол. в кожній поодинокій карі.

МОРАТОРІЯ ПРИВАТНИХ ХЛІБОРОБ- СЬКИХ ДОВГІВ НА ТРИ РОКИ.

На підставі декрету Президента Р. П. з дня 30. IX. 1935. (Д. З. Р. П. ч. 71, поз. 449) **припинено до дня 1. жовтня 1938 р.** заплату всіх хліборобських довгів, зятягнених зперед 1. липня 1932., разом з відсотками, провізіями, коштами і іншими належитостями з титулу тих довгів належними за час до 1. листопада

1934. Повище припинення заплати довгів разом з іншими належитостями відноситься тільки до довгів у приватних вірителів, а не зобовязань і довгів супроти державного скарбу (податки), правно-публичних установ (**супільні** **убезпечення**), та державних, комунальних і кооперативних установ (як державні банки, комунальні каси, кредитові кооперативи).

Відрочення заплат хліборобських довгів супроти приватних вірителів відноситься до всіх сільських господарств без згляду на їх величину чи групу (А, Б, Ц) та без згляду на це, чи вже впорядковано, чи ні сплачування тих довгів згідно з декретом з дня 24. X. 1934., про що ми писали докладно в „Сільським Господарі“ за р. 1934 ч. 22 і за р. 1935. ч. 4.

Таким чином платність першої рати сконвертованого довгу на підставі декрету з 24. X. 1934. пересунуено з дня 1. IV. 1935 **на день 1. жовтня 1938.**

На підставі згаданого декрету з 30. IX. 1935. обнизено правні відсотки, належні за час зперед і по 30. IX. 1935. силою самого права на 6 проц. річно. Коли запали вже рішення в тих справах в суді чи перемирному (роземчому) уряді, то на внесок довжника змінить суд чи перемирний уряд своє рішення в тій справі.

Перераховання заграничної валюти. Коли сторони не погодилися до дня 1. X. 1935 щодо перераховання довгу в заграничній валюті на злоті, то силою самого права перераховується довг на злоті по курсі варшавської біржі в дні 5. X. 1935.

В часі мораторії належить платити правильно відсотки 1. квітня, 1. жовтня кожного року, починаючи від 1. IV. 1935. здолу — залежно від угоди.

Належить зазначити, що мораторію може перемирний уряд скоротити або ухилити на внесок вірителя, коли буде уважати це за оправдане.

ХЛІБОРОБСЬКІ ПОДАТКИ.

Вимір ґрунтового податку разом з іншими данинами, опертими на ньому — виносив в 1933/34 р. 221 міл. зол., з того тільки 67 міл. зол. ґрунтового податку, а решта 154 міл. зол. — це різні публичні данини, вимірені на підставі ґрунтового податку.

Значить на 1 зол. підставового податку ґрунтового випадає 2.28 зол. інших додатків до ґрунтового податку. Доходовий податок, який платять господарства рільні від 15 га, не вчислений до того і виносить 20 міл. зол.

Хлібороби не жалуються на ґрунтовий податок, а на **додатки до податку**. Рівнож наші хлібороби жалуються на це, що класифікація ґрунтів — для податку була несправедлива, бо часто їх ґрунти зачислено до вищих клас а сусідуючі двірські до нижчих.

Ще гірше на північно-західних землях. Там платять податок від „морґа“, все одно, чи той морґ добрий, чи злий.

Тепер переводиться вже наново класифікація ґрунтів до податку. Хлібороби мусять цього допильнувати, щоби опісля не нарікати, що їх скривдили.

Т-во „Сільський Господар“, доцінюючи вагу перепроводжуваної класифікації, поручило своїм Філіям, аби допильнували цієї акції. Незалежно від того Т-во „Сільський Господар“ видало спеціально книжочку про класифікацію ґрунтів, в якій містяться докладні вказівки, як класифікувати будуть ґрунт, як приготувати ґрунт до класифікації, та як боронити і доходити своїх прав при класифікації ґрунтів.

Не ждіть а замовляйте вже згадану книжку. Невеличкий видаток на книжочку є нічим супроти її значіння. Поради, що в ній містяться, заважуть дуже на десятки літ на будуче в обтяженню Ваших господарств публічними данинами.

Це велика різниця, чи платити 3.40 зол чи 6.50 зол. ґрунтового податку від гектара, бо зараз додатки до ґрунтового податку виносять 2.28 рази більше як це подано вище. Разом податок з додатками буде виносити: при 3.40 зол. ґрунтового податку: $3.40 + 3.40 \times 2.28 = 11.15$ зол., а при 6.50 зол.: $6.50 + 6.50 \times 2.28 = 21.32$ зол.

Це на гектарі. А хто має більше, то ще більша виходить різниця. А так нині платять при однакових ґрунтах.

Тому не легковажте справи класифікації, допильнуйте добре, коли приїде до Вас класифікаційний інспектор і поступить так, як подано в книжочці: Класифікація ґрунтів.

Від Редакції: Можна її набути в Т-ві „Сільський Господар“ у Львові. Присилайте замовлення вже, бо наклад невеликий.

ПЛЯН ВОДНИХ РОБІТ.

Як подає „Саможонд“ в ч. 40 за р. 1935. Міністерство Комунікацій опрацювало 6-літній плян водних робіт. Тим пляном обнято роботи на ріках Сіль, Дунаєць, Раба, Скава, Вислок, Висла, Припеть, Королівський Канал.

Ті роботи має покрити 25 міль. зол. з Інвестиційної Позички і дотації з Фонду Праці та бюджету держави.

Як виходить з позицього, на наших землях, за виймком Припеті, що мимоходом кажучи, не буде мати для хліборобів значіння, нема в пляні ані одної роботи на наших землях. А наші ріки рік-річно наносять величезні шкоди наших хліборобам голов-но на Підкарпаттю.

Інж. І. Лапчук.

Працюєте в полі чи в садку, чи відпочиваєте в дома або на пасіці — все пам'ятайте що календар „Сільський Господар“ є Вашим найбільшим приятелем.

ВІСТІ З МІСЦЬ.

ПІВДЕННЕ ПОДІГЛЯ.

Гарна осінь дає змогу надробити те, що через дощі в серпні й вересні не зроблено.

Сійба озимин в цім році взагалі спізнена. Навіть двори сіяли в жовтні.

Збір кукурудзи задовольняючий, фасолі в насіння — слабій, бараболь — висше середнього, буряки й морква рівнож гарні. Це буде неначе компензата за низький намот пшениці та недорід першої конюшини. Посіяно було на много більше межиплодів головно кукурудзи на пашу. Видно що молочне господарство бере верх.

Збір винограду дуже добрий. Навіть пізні відмини вповні дозріли. Таксамо мельони й кавони. К.

ВПИСУЙТЕСЯ НА КУРСИ.

Заходом Філії „Сільський Господар“ в Калуші, Район. Молоч. у Войнилові та Пов. Союзу Коопер. у Калуші улажується **6-тижневий господарсько-ветеринарно-кооперативний курс.**

Метою курсу є підготувати контрольор-асистентів, оглядачів худоби та працівників при Кружках „Сільський Господар“.

На курсі вчитимуть про годівлю домашніх тварин, особливо молочних корів, їх лікування, управа ріллі, садівництва, молочарства та с.-г. кооперації. Підчас науки звертатиметься велика увага на бік практичний.

Наука розпочнеться 18 падолиста, а кінчиться 28 грудня 1935 р.

На курсі є 10—12 вільних місць для кандидатів інших Філій і Кружків „Сільського Господаря“ та Районових Молочарень.

За повне утримання та науку має кожний кандидат на початку курсу зложити готівку 32 зол. і привезти зі собою: сінник, простирало, накривало, рушник, миску, тарілку, горня, ложку і вилку.

Приймється лише той кандидат, якого поручить Рада Філії „С. Г.“, Район. Молоч. або Пов. Союз Коопер.

Письменні зголошення приймаються до 15. листопада б. р. на адресу: Калуш, Філія „С. Г.“.

Рада Філії „С. Г.“ в Калуші.

ЛІЦИТАЦІЯ ДВОРІВ В ГАЛИЧИНІ.

Товариство Кредитове Земельне у Львові оголосило другий раз ліcitaцію двірських маєтків: Негівці і Студинянка (пов. Калуш), Потік Золотий (п. Бучач), Пониква, Чехи, Оплоцько, Монастирок, Оглядів (пов. Броди), Костельники (п. Бучач), Білобожниця Стара і Семиківці (п. Чортків), Путятичі, Губінщина (п. Городок Яг.), Терношин (п. Рава Руска), Семиківці (п. Підгайці), Городиловичі (п. Сокаль), Владківка (п. Тернопіль), Деліїв (п. Станіславів), Ставки (п. Скалат), Колод्रीбка і Городок (п. Заліщики) і Чишки (пов. Золочів).

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВА

СВЯТО ХЛІБОРОБСЬКОЇ БУЗЕЧНИНИ.

Свято обжинків Філії „Сільського Господаря“ в Буську.

Заходом Філії „Сільського Господаря“ в Буську відбулося дня 22. вересня велике районове Свято Обжинків як свято „Сільського Господаря“, в якому взяло участь біля 6.000 народу з дальших і

Свято Обжинок Філії Сіль. Госп. в Буську. Похід з переду.

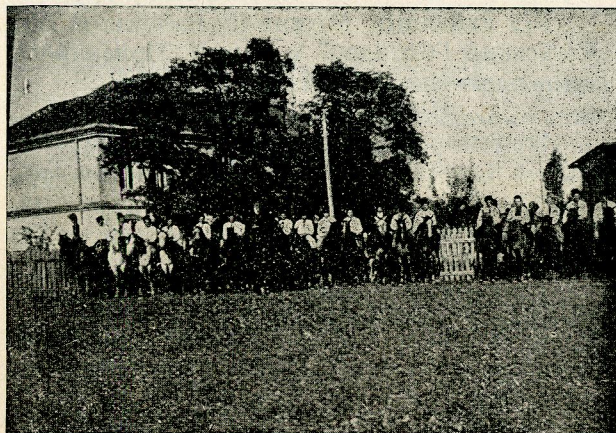
ближчих сіл. Масово взяла також участь у святі місцева і позамісцева українська інтелігенція, як священики, вчителі, урядовці й інші. В час свята була на причуд гарна і сонячна погода. Свято було висловом радості і подяки Всевишньому з приводу щасливого покінчення жнивних робіт і маніфестацією вірності українського хліборобства своїй установа — „Сільському Господареві“.

Богослуження і похід.

Свято розпочалося в годині 9.30 рано полевою службою Божою, яку відправив парох з Побужан, о. декан Іван Курчаба, при асисті о. Василя Матвійка з Гумніськ та укінченого богослова п. Володимира Ваня з Буська. В часі Служби Божої співав хор з Буська під орудою п. Ілька Дідика. На закінчення богослуження оркестра з Купча відіграла „Боже Великий Єдиний“.

Точно в год. 12-й в полудне вийшов зпід церкви величавий многотисячний похід, який перейшов головними вулицями і ринком Буська в напрямі пло-

щі кооперативи „Народний Дім“. На переді їхала кінна бандерія з 25 люда в одностроях, на чолі якої їхав поважний і старший громадянин з Буська п. Ілярій Чучман. За бандерією поступала і пригравала ввесь час поохду трубна оркестра під батutoю п. Ярослава Колодія з Купча. За оркестрою йшли члени Ради Філії „Сільського Господаря“ в Буську з головою д-ром Теодором Ваньом адвокатом в Буську, на чолі в товаристві делегата Централі „Сільського Господаря“ зі Львова, б. посла Ілька Лисого. З черги йшли найповажніші духовники з цілої Бузеччини, за ними представники українських культурно-освітніх і господарських установ та міщане з самого Буська, вкінці більшими або меншими групами поодинокі громади Бузеччини з представниками і таблицями від кружків „Сільського Господаря“, від читалень „Просвіти“, від різного роду організацій кооперативних, руханкових і т. п. Похід перепітали новітні господарські машини і знаряддя, що їх везли учасники походу. В часі походу, що був довгий на 2 км., панував зразковий лад. Похід закінчився дефілядою на площі кооперативи „Народний Дім“ перед членами Філіяльної Ради і делегатом централі „Сільського Господаря“, перед духовенством і представниками українських організацій, що зайняли місця на трибуні, уміщеній на площі. По розв'язанні походу учасники свята усталились довкруги трибуни і тепер розпочалася друга частина свята — академія.

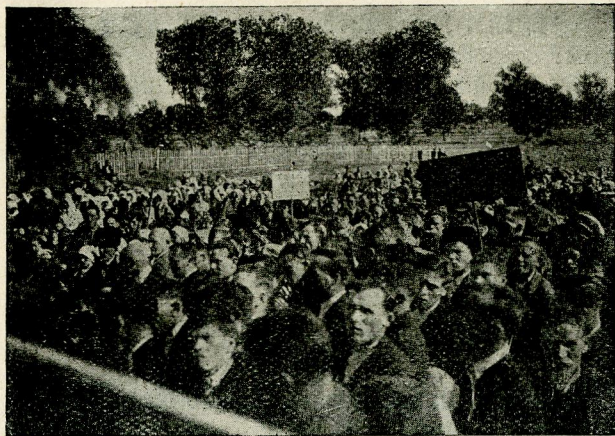
Свято Обжинок в Буську. Бандерія.

Академія.

Святочну академію розпочав мужеський хор з Убині під управою п. Волянюка відспіванням кооперативного гимну. З черги голова Бузецької Філії „Сільського Господаря“ д-р Теодор Ваньо ватав у довшій святочній промові учасників свята, дяку-

вав провідникам українських організацій Бузеччини за виконання доручень Філіяльної Ради і піддержку зусиль філіяльного проводу „Сільського Господаря“ коло оживлення хліборобської праці на місцях.

Після промови голови Філії йшли привіти і промови від представників різних організацій.

Свято Обжинок в Буську. На площі.

Вінки й обжинкові бажання.

Після привітів і промов представників установ відбулося складання пшеничних вінків від учасників свята з поодиноких сіл, при чому при вручуванні вінків у руки голови Філії д-ра Івання, виголошували представники сіл традиційні обжинкові промови і складали побажання. Промови, привіти і складання вінків були переплітувані хоровими продукціями учасників свята з Дідилова під проводом п. Івана Голода і хору з Убині, далі вправами віночками, серпами і вільноруч дівчат з Убині під кермою п-ни Чайківської, з Кізлова під кермою п-ни Ст. Яновичевої, вправами дітей зі захоронки СС. Йосафаток у Буську і хороводом та вправами гуртка дівчат з Кудирявців під проводом п. Михайла Шевчука.

По закінченні академії відбувся на площі кооперативи „Народній Дім“ фестин, а вечером у читальні „Просвіти“ товариська бава.

ПОВІТОВЕ СВЯТО „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В БРОДАХ.

Дня 22. вересня 1935 хлібороби Брідщини обходили небуденне свято: 30-літній ювілей Філії „Сільського Господаря“ у Бродях. Такого здвигу народу Броди досі не бачили — понад 7.000 хліборобів засвідчило своєю участю у Святі, що „Сільський Господар“ є правдивою, хліборобською установою, що одинока гідно боронить інтересів хліборобів та поступенно підносить культурно і матеріально українське село.

Свято почалось богослуженням і походом.

В 10. годині розпочалося Свято полевою Служ-

бою Божою, яку відправив о. кан. Демчинський в асисті о. Струмінського та о. дек. Микитюка; діяконували о. Татаринський і о. Цюшка. В часі богослуження співав дуже гарно хор „Бояна“ в Бродях. По богослуженні промовив до тисячних мас громадян о. Михайло Гарвилюк; його проповідь була високопатріотична та глибока змістом, якою скріпив душі та розбудив віру в нашу кращу будучність.

По проповіді розвинувся величезний похід головними вулицями на другий кінець міста — на площу „У. С. К. Богуна“. В поході взяло участь около 4.000 людей та близько ще раз стільки йшло поза рядами. В часі походу панував взірцевий порядок і спокій. На чолі походу і на площі грала получена музика з сіл Дубе і Кадлубиська.

ГОДІВЕЛЬНО-ВЕТЕРИНАРНИЙ КУРС В ЯНЧИНІ.

Подаємо до відома, що Практичні Курси „Сільського Господаря“ в Янчині улажують в листопаді і грудні ц. р. два популярні курси: годівельні від 1—30 листопада ц. р. і ветеринарний від 1—31 грудня ц. р.

Управа Практичних Курсів оголошує конкурс на прийом кандидатів і кандидаток з покінченою прилюдною школою і подання приймає до 28. жовтня ц. р.

Наука є безплатна. Кандидати вплачують лише одноразово за оден курс 5 зол., за оба зол. 8 вписового, що припадає на покриття коштів адміністрації і зужиття бібліотеки і приладдя.

Кандидати найдуть приміщення у вибраних для цього господарських хатах за місячною оплатою 3—5 зол. від особи. Іду дистантуть учасники курсів у спільній їдальні за ціну 20—25 зол. місячно (залежно від числа курсантів) або у місцевих господарів.

Подання присилати на адресу: Управа Практичних Курсів, до рук п. Мирона Луцького, Янчин, пошта в місци.

Б І Р Ж А.

Львів—Підволочиська 14. X. 1935 р.).

Збіжжа: жито одноціле 12.50—12.75; збірне 12.25—12.50; пшениця одноц. 17.00—17.25; пшениця збірна 16.00—16.25; ячмінь бров. 16.00—17.50, ячмінь одноц. 13.75—14.00; ячмінь на мливи 13.00—13.25; овес одноцілий 14.75—15.25; овес збірний 14.25—14.75; кукурудза краєва 17.50—18.00; гречка на мливи 14.25—14.50; лен 34.00—36.00; просо 14.50—15.00.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кг. дес. масла без opak. 2.74; 1 л. молока 15 гр.; 1 л. сметани 0.60; 1 копа яєць 4.50 зол.

Гроші: 1 ам. дол. 5.35—5.38; 1 нім. марка 1.50; 100 фр. франц. 34.90—35.50; 100 чесь. кор. 20.75—21.25.

Золото: 10 рублів 47.50—49.00; 20 зл. корон 36.20—37.00; 1 грам золота 5.924.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 125. Які сорти яблук, прошу определити? Кр. С. Г. в Вороневі.

— Надіслані Вами три сорти яблук є такі: 1. п. І. Ульічка — Королева Ренет зимове. ч. 2. М. Лічко рен. Касельська, зимова, найсмачніша буде на весні — велике яблуко — рен. Бавмана — зимове. ч. 3. — І. Ярмальчук. При надсиланню овочів до определения треба дати що найменше 3 чистих, цілих овочів: малий, середній і найбільший. Один зірваний з досоняшного боку зарум'янений, другий незарум'янений або троха, третій, що виріс в тіні. При овочах треба подати: з старого дерева чи з молодого зірвано, як росте дерево, яку формує корону. Коли зірвано (зелено зірваних тяжко определити). Решті інтересантам висилаємо окремі листи про определенні овочі.

Ч. 126. Як зужиткувати бурячанку.

— Коли маєте багато бурячанки, яку раз не зможете скормити, то сушіть її на козлах. Осінь є гарна і ще може висохнути. Заграничні господарі по мимо сушення квасять її в ямах на сілос.

Ч. 127. Що є з цукром ден. для бжіл?

— Філії і Кружки, які виписували через нас ден. цукор для бжіл вже дістали його, однак деяким Філіям забракло цукру в цукроварнях. Городенська цукроварня повідомляє, що лише за 2 тижні даватиме цукор з нового виробу. Ціна на цей цукор остане стара (низька). Як що до 15. X. Філія чи Кружок внесли гроші до банку цукроварства.

Ч. 128. Як винищити хрін в городі?

— Город треба часто мотичити, не тоді лише як хопта вже виросте або дощ зібе землю, а тоді як лише хрін вилазить з землі. Краща рада є, щоб позбутися хрину викопати його до найменшого корінця і всі коріння забрати з городу.

Ч. 129. Де дістати доброго оприскувача до саду?

— Зверніться в цій справі просто до фірми „Господарська Торгівля“ інж. Б. Попович, він вишле Вам цінника а за зворотний значок і пораду.

Ч. 130. Чим гноїти під часник і цибулю, щоби хробаки не їли?

— Комах і черв'яків з городу витаняє кайніт та потасові соли. Тому в осені треба город добре погноїти кайнітом, 5—6 с. на морг або на весну 3 с. соли потасової. Черв'ячки і

комахи не терплять тих погноїв і вибираються з городу або держаться в спідних верствах землі.

Ч. 131. Чим мастити молотілку з керамом?

— Звичайні господарські машини не вимагають спеціальних смарів, однак добрі смари спричиняють легкий хід цілої машини. До мазання треба уживати середньо густої оливи, а всі отвори хоронити перед порошком, що перемішуючись з оливою, твердне і занеочищує ложиська. Добре є теж всі ложиська перед працею прочистити нафтою. — В кожному разі треба уживати окремо нафти, а окремо оливи.

Ч. 132. Як вилікувати більмо на оці у корови?

— Як корова дістане більмо на оці то тутешні „лікарі“ радять засипати око товченим порошком паленого пшона, цукру і соли. Чи воно добре і чи помагає? М. К.

— Засипування хорого ока порошком цукру і соли і других подібних „лікарств“ є звірством, яке повинно зникнути якнайскорше з нашого села. Цукор або сіль дразнить око так довго, доки не розплинеться, викликає сильні сльози, і хворобу лише погіршує. На хоре око треба прикладати холодні оклади і хоронити його від нечистоти, а саму корову повірити ветер. лікареві до лікування.

Ч. 133. Чому кінь потіє.

Молодий кінь зачав від кількох місяців навіть при легкій праці пріти, хоч є веселий; досить добре їсть. Що то є?

— Кінь може мати якусь внутрішню легку недугу, якої об'явів не можна досягнути. Може це бути викликане теж пашею. Тому не давайте за богато сіна, більше соломи, а до літної води при поєнню додавайте малу ложечку гіркої соли.

Ч. 134. Чи добре давати свиням вуголь до корму і яке то має значіння?

— Вуголь не має жадної відживної вартости, але свиням, а головно поросяткам дуже добре є до корму додавати кілька ложок потовченого деревного вугля. Деревний вуголь має посереднє значіння, а іменно подразнює жолудок і кишки, так що вони виділяють більше травлячих соків, через що ліпше використовують пашу, а тим самим збільшується апетит у свиней; свині ліпше ростуть

НАУКОЮ — ДО БУДОВИ КРАЩОГО ЗАВ- ТРА.

Як кожного року так і цього року улаштує Ревізійний Союз Українських Кооператив Заочні Кооперативні Курси.

В останнім році вписалося на ці курси около пів тисячі курсантів. Видно, що і кооперативні працівники і усі ті, що цікавляться кооперативною справою прийшли до переконання, що без відповідної науки не зможуть діло кооперативне корисно вперед повести.

А справді дуже важна справа, щоби в провадах кооператив були люди, що знають своє діло. Хто коли бачив коваля чи шевця такого, щоб не знав свого діла, щоби до нього наперед не приготувався. Нігде правди діти. Багато наших кооперативних працівників це так якби шевці чи ковалі, котрі не знаючи свого діла бралися за ковало чи драгту. Тому то наші кооперативи по більшості так слабо розвиваються, що ними кермують люди без фахової освіти.

Від кількох літ ведеться пропаганда за тим, щоб кожний хто працює в кооперативі відбув якийсь фаховий курс. Ревізійний Союз веде в тім напрямі боротьбу, намагається перевести в діло засаду, що ні один крамар, книговод, касієр чи справник не повинен бути без відповідної підготовки. Змагання до досягнення цієї цілі буде РСУК переводити чимраз більше послідовно з чим раз то більшою рішучістю. З другої сторони РСУК має змогу кожному відбутися таку науку на Заочних Кооперативних Курсах.

Цього року урухомлено такі курси:

- 1) Книговодців госп. спож. кооператив,
- 2) Книговодців кредитових кооператив,
- 3) Книговодців молочарських кооператив,
- 4) Крамарів і справників госп.-спож. кооператив,
- 5) Касієрів і членів Надзірних Рад госп.-спож. кооператив,
- 6) Касієрів і членів Надзірних Рад кредитових кооператив.

Ціни курсів цього року від 7—20 зол. Можна також платити ратами. Наука на Курсах в повнім ході. Тому пора тим, що хотіли би скінчити цього року курс вже вписатися. Адреса курсів Львів, Міцкевича 12.

Всього дві пачки тютюну коштує великий господарський порадишник - календар „Сільський Господар“. 2 дні некурить а купите!

Присилайте передплату!

ПАРУ ЦІННИХ ЗАВВАГ ДЛЯ ОСПОДАРІВ!

Мотилиця є хворобою овець і худоби, яка вивираджує необчислимі шкоди в господарствах.

Мотилиця є тим грізніша, що цей галапас діставшись з свіжою пашою до жолудка звірини, розмножується дуже швидко з весною і осеню, а спеціально в дошевих роках.

Одинокий краєвий специфік „Etronal“ (за твердженням рег. Мін. Спр. Внутр. Нр. 1606), лічить мотилицю в 100 проц. в протягу 24—48 годин. Середник цей зібав клінічно випробуваний на Львівській Академії Ветеринарії з дуже вдовольнячим вислідом.

„Etronal“ Не тільки лічить, але також запобігає цій грізній хворобі.

„Etronal“ у виді желатинесвих пігулок поданих худобі і вівцям впливає корисно на зовнішній вигляд звірини і збільшує видаїність молока.

—О— СЕРЕД ЩАСЛИВЦІВ.

Як не кожний жовнір, мимо найщиріших бажань, може вістатись генералом, так не кожний грач льотерійний може взяти участь в головній виграній то є мільоні золотих.

Розуміє це добре пані Раковська, мешканка Нового Міста, властителька чвертки льосу ч. 32.899, на який пала недавно виграна 50.000 зол. і тому — як це видно з фотографії, є в дуже доброму гуморі.

Зрештою, може ще краще пощаститься їй в 34-й Державній Льотерії, передовсім, що ново впроваджені денні виграні, вильсовані кожного дня тягнення незалежно від нормальних, значно збільшують можливості грачів. В клясі 1-й, котрої тягнення розпочинається вже 18. б. м., виграних денних буде чотири по 25.000 зол. кожна.

—О—

Торгівля хмелем. В серпні місяці ціни на хміль знижували, бо очікується добрі збори хмелю в ц. р. Вже 60 проц. хмелю цього річного зібрано, хміль гарний. Ціна на хміль з минулорічного збору була в серпні така: від 40 — 150 зол. за 50 кг. З чеської преси довідуємося, що там врожаї на хміль є досить гарні. Чеські плянтатори, організовані в „Союзі хмільярів“ саме тепер радять над тим, як добре хміль продати, для цього вони ведуть переговори з хмільярами німецькими, щоб разом триматися одної ціни хмелю.

ETRONAL

затверджений розп. Мін. Внутр. Спр. ч. 1606.

Одиноке краєве средство.

Лічить мотилицю в протягу 24 год.

Скоре і певне ділання „ETRONAL“ стверджено на львівській Ветеринарній Академії. До цілковитого вилічення вівці о вазі до 35 кг. вистарчить одна капсулка в ціні 0.90 гр. До цілковитого вилічення корови або вола до ваги 200—250 кг. вистарчать 2 капсульки більші за зол. 4.—.

До набуття в лабораторії хем.

Mra S. Edelmana, Lwów, Teatyńska 10
та у всіх апіках.

Цикорія лікарство для тварин. В часописі „Газета рільнича“ ветер. лікар З. О. пише, що він спостеріг, а рівнож і другі господарі, що дріб, який їсть цикорію не хорує на „холеру дробу“. Це перебірено в кількох випадках. Хорі кури за 3—4 дні видужували. Курам давали посіченої цикорії до замінки, а в зимі — меленої. Рівнож свині в однім маєтку хорували, але вилікували їх цикорією якої давали чверть до пів кг. денно на штуку, в літі годували їх листям з цикорії. Як відомо, пише редакція „Г. Р.“ на Поморю рільники часто годують худобу і дріб цикорією і випадків захорювання у них мало.

М. Б.

ДАРМ ЗОЛ. 50 — ГОТІВКОЮ.

може одержати кожний читач цього часопису.

З нагоди отворення висилкового ділу, як рівнож в цілі зеднання собі сталих клієнтів та розповсюднення наших товарів серед найширших верств консументів краю, постановили ми розділити 1000 премій по зол. 50 готівкою між клієнтів, які надішлють замовлення на один або більше комплектів і залучать правильно розв'язання шаради.

	5	

Пояснення: в вісім вільних квадратиків треба вставити довільні числа від 1—9 в цей спосіб, щоби сума їх у всіх напрямках дала число 15.

Не дивлячись на великі трошеві премії, постановили ми рівнож обнижити ціни наших комплектів до мінімум.

В цілі поборювання неосолідних фірм, які висилають не добрий товар і тим самим шкодять нашій фірмі, яка слава є із своєї чесноти, постановили ми вислати 30.000 комплектів першорядних товарів по ціні реклямовій.

Наші реклямові комплекти 70% знижки.

Тільки за зол. 10.65.

висилаємо: 4 метр. на модну жіночу сукню в гарні взори теперішнього сезону, 1 зимову хустку в ясні або темні крати, 1 пару жіночих пантофель (подати розмір взуття), 1 жіночий пульвер наймодніший „останній крик моди“, 1 жіночу люксову сорочку з гарним шовковим вставленням в усіх кольорах (після бажання), 1 пару реформ з еластичного трикоту у всіх величинах, 1 пару жіночих паньчів шовкових в дуже доброму гатунку, 1 пару рукавичок жіночих, елегантських, 3 жіночі хусточки, батистові з шовковою обвідкою, 1 пасок і одну апашку (шаль) чисто вовняну дуже модну в гарні взори.

Такий сам комплект в першорядному гатунку — тільки за зол. 12.85.

Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбятих. Пропуклинових бандажів; опаски проти обниження жолудка.

Цінники даром.

М. Полячек, Самбір 39.

Тільки за зол. 10.—

висилаємо: 3 метри матеріалу на мужеське убрання, осіннє або зимове, дуже модне (десені бельських камгарнів), повної подвійної ширини 140 см. 1 свєтер мужеський, зимовий, грубий і теплий в десенях жакордових з шальовим ковніром або з американським замком, 1 мужеську сорочку в дуже доброму гатунку з модним сатиновим викінченням, 1 пару підштанців в знаменитому гатунку, 1 п. шкарпиток в десені дуже міцних, 1 шаль мужеський, вовняний в модерні десені, 3 хусточки мужеські до носа з кольоровим шлямком і 1 краватку шовкову, наймоднішу. — Такий сам комплект в першорядному гатунку — тільки за зол. 12.15.

Тільки за зол. 22.—

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів на білизну всіякого роду або постіль в дуже доброму гатунку, 2 ковдри пікові на ліжка в гарні жакардові квіти в доброму гатунку 6 метрів білизняної флянелі, м'якої і пушистої на всіляку білизну, пижами і шлямфроки, 6 метрів зефіру в модні пасочки на мужеські сорочки, денні і 6 метрів ручникового чисто білого в кістки або 6 ручників вафльових з френдзями.

Такий сам комплект в першорядному гатунку — за зол. 25.30.

Повищі комплекти висилаємо за післяплатою на листове замовлення. Платиться при відборі на почті.

Без ризика: Якщо товар не подобається, приймаємо його з поворотом а гроші звертаємо сейчас.

Адресувати:

Firma „POLSKA TKANINA“, Łódź, ul. Moniuszki 3, oddział A. 21.

Зазначуємо, що це не є ніяка лотерія, ані лосования тільки кожний, хто надішле добре розв'язання шаради з замовленням може одержати зол. 50.— готівкою.

Поділ і висилка нагород відбудеться 31. жовтня 1935 року.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

Як павук муху, так криза обмотала нашого господаря зі всіх боків. Визволиться з біди той хто слухатиме поради, які подає

КАЛЕНДАР

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

на 1936 рік.

ЦІНА 1.50 ЗОЛ.

Хто закупить за готівку 5 примірників, дістає ще один даром і не платить пересилки! — Пересилка одного примірника 25 гр., 2-4 прим. 50 гр. Продають усі українські книгарні, Філії «Сільського Господаря», Районові Молочарні, більші кооперативні осередки.

Головна висилка:

«СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР» ЛЬВІВ, РИНОК 10.

Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбятих. Пропуклинових бандажів; опаски проти обниження жолудка.
Цінники даром.
М. Полячек, Самбір 39.

Всі Філії і Кружки „Сільського Господаря“ купують друки, потрібні для ведення їх діловодства, тільки у Філії „Сільського Господаря“ в Зборові.

Філія має на складі:

1. Картотеку Кружків „С. Г.“ і їх Секцій (Х. В. М., Пасічніч Секції, Секції Господинь, і других карток 1 штука 0.05 зл.
2. Книга членів Кружка „С. Г.“, книги вкладок, книги учасників Гуртків Х. В., денники для праць Х. В. М. всі по 0.15 зл.
3. Заяви приступлення до Гуртка Х. М. 0.01 зл.
4. Правильники Гуртків Х. В. М. 0.05 зл.
5. Книги маток і ставлень 5.00 зл.

Замовляти лише за готівку, або за поштовою післяплатою.

Корисне для господарів!

Мотилиця є хворобою овець і худоби, яка виводжує необчислимі шкоди в господарствах.

Мотилиця є тим грізніша, що цей галапас діставшись з свіжою пашою до жолудка звірини, розмножується дуже швидко з весною і осеню, а спеціально в дощевих роках.

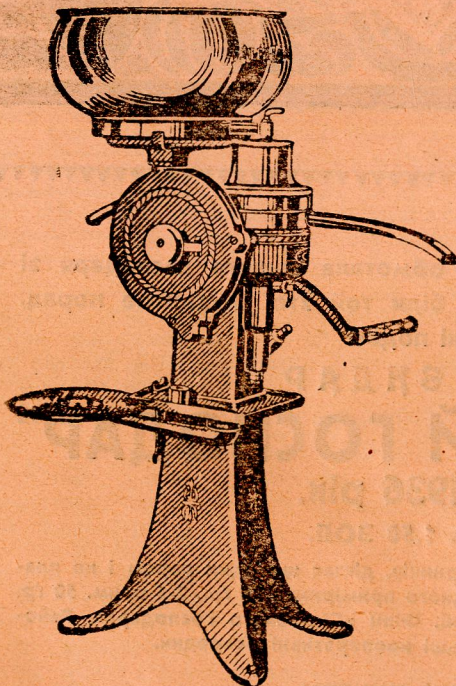
Одинокий краєвий специфік „Etronal“ (за твердженням рег. Мін. Спр. Внутр. Нр. 1606), лічить мотилицю в 100 проц. в протягу 24—48 годин. Середник цей зівстав клінічно випробуваний на Львівській Академії Ветеринарії з дуже вдовольнячим вислідом.

„Etronal“ Не тільки лічить, але також запобігає цій грізній хворобі.

„Etronal“ у виді желатинових пігулок поданих худобі і вівцям впливає корисно на зовнішній вигляд звірини і збільшує видаїність молока.

НОВЕ ЖИТО-ПШЕНИЦЯ.

Професор високої школи рілничої у Відні Чермак, виплекав нову відміну жита яку назвав „секальобастард“. Нова відміна повстала з схрещування жита з пшеницею. Нова відміна має прикмети пшениці і жита, тоб то росте там де жито, є висока, трівка, відпорна на холоди як жито, а родить пшеницю. Врожаї її є далеко більші як звичайної пшениці. (Слов. Господар).

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз „МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 левів
Замовлення і гроші в Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодиноке число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть „ . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладнини 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

З М І С Т: Що хоче робити новий уряд в поборюванні кризи; Инж. Омелян Марків: Збільшення продукції; Инж. Гр. Залізняк: По чім пізнати, що худоба здорова; Инж. В. Дмитренко: Висліди контролі молочности в районі Філії „С. Г.“ в Коломиї за 1934-35 рік; Леонід Бачинський: Календар годівлі курей; А гною в господарстві можна приспорити; Садівництво і городництво: Осип Василенко: Як робити солод зі збіжжя та на що він потрібний? О. О. Ф.: Вино з гогодзів (бруслиць). І. Мартинюк: Наша праця у милованській школі; Инж. М. Каплистий: Вражіння з поїздки по селах; Ю. Б.: Що робити зі сирію шкірою. Ріжне.

Що хоче робити новий уряд в поборюванні кризи

На засіданню сойму дня 24. жовтня ц. р. прем'єр мін. Косцялковський виголосив промову, яка, так би мовити, є програмою праці нового уряду. Нас хліборобів найбільше цікавлять справи господарські, тому і подаємо про них винятки з промови міністра.

В початку промови міністр зазначив, що сьогодні працююча суспільність старіється від страху щоб не стратити працю, а молодь не може розвинути своїх можливостей, не може примінити своїх знань, енергії та охоти до праці. На цьому тлі крім кризи загальної є криза психічна. Як старі так і молоді люде журяться де і як дістати кусок насущного хліба, і ця журба похлонює всі інші справи далеко важніші. Цей стан від части родить недовірря населення до держави. Цю психічну кризу уряд має усунути.

Про боротьбу з кризою міністр сказав таке: З повною свідомістю відповідальности і з вояцькою щирістю мушу ствердити, що наше положення важке. Мабуть найважча в історії людства господарська криза збільшує недостачі нашого господарства, які від віків спинюють поступ добробуту та оперту на нім силу держави.

Я ніколи як воєвода чи міністр не вагався братися до важких проблем. Я не шукав найлегших розв'язок. Заявляю панам, що і тепер не відмовлюсь від найважчого завдання боритися не тільки з господарською, але й психічною кризою. І не сумніваюсь, що в цій ділянці панове не відмовлять мені гармонійної співпраці.

Про оздоровлення продукційного апарату: В тій ділянці на перший плян приходять господарські моменти, отже зусилля, щоб збільшати нашу продукцію через поширення й оздоровлення продукційного апарату та постійний зріст варстату праці.

Уряд боронитиметься з нездоровими проявами в організації продукції чи виміни та з кожним надужиттям господарської переваги картелями з метою визиску на внутрішньому ринку, що є й остане основою існування нашого національного господарства.

Одночасно доконче слід приспішити праці над дальшою перебудовою хліборобського устрою, використовуючи вільні оборотові капітали. До цієї мети треба зужити передовсім землі мертвої руки і добра, що їх має

державний скарб, публичні інституції і фундації, якщо вони не служать спеціальним цілям.

Ми є в добі повільної господарської поправи, що неоднородно заторкає всі частини продукції. Господарська поправа буде повніша і скоріша, коли державний скарб не буде висилати вільних і наростаючих капіталів і грошових засобів з ринку на покриття бюджетового недобору.

Добра прилюдна господарка є найважливішою основою для закордонної політики Польщі. Мусимо означити, говорив прем'єр, які видатки і в яких сумах є вони необхідні для держави. Мусимо знайти для тих видатків покриття у податках, які є природним джерелом скарбових доходів. Якщо виявиться, що відповідних доходів не можна досягнути без поважної господарської шкоди, після розгляду економічних умовин краю і можливостей органічного впливу господарської політики держави на поправу цих умовин, тоді уряд зменшить або скреслить зпоміж необхідних видатків менше необхідні. Уряд змагає до повного зрівноваження бюджету і ліквідації недобору.

Дотеперішні джерела доходу держави, після основних обмежень, дадуть дещо більше від 1.900 мільйонів золотих і їх слід допов-

нити новими джерелами доходів чи пак зменшенням видатків. Доривочні заходи не принесуть успіху.

Для облегшення положення селян буде зменшений до половини самоврядний додток до ґрунтового податку, а оплати за візд до міст будуть цілком знесені. Малі мешкання в містах будуть вільні від льокаторського податку. Зате будуть ще зменшені платні урядовців і збільшений доходний податок.

Далі уряд переведе боротьбу з картелями за знижку промислових виробів і буде домагатись жертв від промислу. Уряд обнижить залізничу тарифу на перевіз товарів, розгляне можливість знижки обезпечених тягарів, беручи під увагу справедливі інтереси найширших верств обезпечених.

Далі уряд і законодавчі установи працюватимуть у найближчому часі над унормуванням службових взаємин самоуправних урядовців і службовиків та над устроєвими справами територіальної самоуправи. Вкінці уряд розгляне у порозумінні з урядовцями справу задовження державних урядовців і догідне розложення сплат решти інвестиційної позички.

Такі пляни уряду. Додамо від нас: хочемо бачити полекші передовсім для хліборобів. Бо вони є основою добробуту краю.

Інж. Омелян Марків.

Збільшення тваринної продукції

! (Закінчення статті про боротьбу з кризою з ч. 18. „С. Г.“).

3. Безроги.

Зі всякої тварини найбільше ціна хитається на безроги: як є вивіз свиней за границю, то ціни є настільки високі, що кормлення оплатиться, як вивіз припинився, то ціни падають стрімголов до так низького рівня, що всяке хочай і найдешевше кормлення не оплачується. За безрогу, що тепер коштує 80 зол., на весні не можна було дістати 30 зол. — Такі відносини впливають відемно на годівлю безріг і тому їх скількість значно зменшилася.

В годівлі безріг наші господарі роблять ту помилку, що кормлять льоху таксамо як вепра. — Льоха є твариною годівельною; її завданням є родити багато добре розвинених і вирівнаних поросят і продукувати багато молока, щоби поросята скоро росли. Якщо льоха має 10 пацят, а вони добре розвиваються, то вони приростають денно 1 і пів кг. на живій вазі. Той великий денний приріст

живої вати поросят, продукує льоха своїм молоком; тому повинна бути дуже обильно кормлена пашами, що сприяють продукції молока, так звані паші молокогонні, як пшеничний ґрис, макух льняний, пісне молоко, буряки пашні. — Натомість ґрис житний і парена картопля є пашами тучними. Льохи кормлені такими пашами (як вепр) скоро тучаться, лихो відховуються, родять мало нерівномірно розвинених поросят, а вкінці мало продукують молока, що відемно впливає на розріст пацят. Вину за те звалює господар не на себе, але на льоху, котру „яко лиху“ тучить і продає на заріз. В сей спосіб позбуваються господарі з причини незнання багато цінних льох.

4. Дріб.

В наших околицях, де малоземельні господарства є в подавляючій скількості, годівля курей повинна бути більше поширена і на вищій уровні.

індичка розсиділася і можна їй підкладати яйця до висиджування і звільнити від покрушки. Індичку можна примусово насадити лише в січні і в лютому — пізніше це рідко вдається. В пачці або кошику можна зробити отвір, щоб індичка могла висунути голову.

Інкубатор перед уживанням треба відзарити. Яйця призначені до висаджування забрати з курника, бо сильне остудження, не кажучи про замерзання, — викликає зник зародка. Не можна підкладати під курку за багато яєць, тоді напевно багато яєць змарнується, бо квочка не буде в стані їх накрити.

Норма є ось така:

Під курку легкої раси	10	яєць	курачих
	8	„	качечих
	8	„	індичих

Під курку серед.-тяж. раси	13	яєць	кур.
	10	„	кач.
	10	„	інд.
Під курку тяжкої раси	16	яєць	курачих
	13	„	качечих
	13	„	індичих
Під індичку	25	„	курачих
	20	„	качечих
	20	„	індичих

Годування:

Диви січень. Є різні способи кормлення курей в зимі.

Важне, щоби пожива була різноманітна.

На кінці цього календаря є список статей різних авторів, уміщених в часописи „Сільського Господаря“ і його календарі, до яких відсилаємо читачів.

Вишкіл Хл. Молоді на святі Кружка Сіл. Госп. в Довгій Войнилівській (пов. Калущ) 1. IX. 1935.

А гною в господарстві можна приспорити

Кожний свідомий господар чи господиня знає, що обірник і компост належать до найдорожчих і найважливіших погноїв. Ці погної можна самому в господарстві легко виробити, лише треба вміти і хотіти. Не можна сказати, що наш й пересічний господар сьогодні не знає ціни цим погnoям чи не знає як їх зробити, але напевно скажемо правду, що більшість господарів не хотять цього гною продукувати. Погляньте по наших городах, яка там розкішна хопта, вівця сховаться в ній. Все це буйно росте ще, бо морозів не було, а теплий дощик підливає. Як то багато соків з землі витягають оті буряни даремно; А з другого боку погляньте до стайні — гола земля під худобою, або болото з мочківкою. Чи це є по господарськи?

Розумний господар який не має багато соломи, мерви робить так: що дня викошує в городі оту хопту і дає їй як підстилку під худобу. Та не тільки в городі, а й по ровах, невжитках збирає хопту, різне зілля і носить до стайні. Знаю особисто такого господаря під Львовом, який з косою із мішком ходить

по городах і випрошує хопту з попід плотів, тримає молочні корови, соломку купує на січку а на підстилку збирає хопту де бачить, а в лісі за дешевку купує фірами листя. Чи ж не можуть робити так всі наші господарі?

Пересічний господар, який має маковина, бараболина, соломку з ріпаків, гирчиці, бобу і т. п. теж мусить ужити їх на підстилку, а не палити в печі або полишати на полі, для вітру. Все це за зиму перетвориться в цінний гній-обірник. А що підстилка дає подвійну користь це факт — корови чи інша худоба не лягає в болото. Гноївка всякає в хопту і не смердить так, а вкінці з хопти робиться першорядний гній, який має досить велику вартість.

Хто не має худоби але має город чи сад, той хопту чи листя зі сміттям та попелом дає на купи і робить з того гній компост. Чи ж ми так багаті, щоб марнувати отой природний гній, який збільшує врожаї наших ґрунтів та дає отой нелегкий сьогодні гріш. Подумаймо і не лінуймося.

М. Б.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Осип Василенко.

ЯК РОБИТИ СОЛОД ЗІ ЗБІЖЖЯ ТА НА ЩО ВІН ПОТРІБНИЙ?

Солодом або солодовим цукром називають прокільчене збіжжя. Висушене та просіяне від кільців збіжжя зберігають для всякої домашньої потреби. Солод можна робити звичайним способом:

Чисте зерно, вільне від всяких домішок та сміття, переполюють кількакратно у чистій здоровій воді доки, вода цілком буде чиста. Треба зазначити, що на солод найкраще надається збіжжя з посліднього збору інакше переміна муки збіжжя себто крохмалю на солодовий цукор відбувається далеко трудніше. Після сполоскання мокре зерно всипають до деревляної плоскої посуду пр. до балії, діжі, корита тощо, та приміщують у теплом місці. Те збіжжя щодня зрошують водою та перемішують грабельками, аж по 4—6 днів зерно через тепло зачне кильчитися та випускати корінці. Коли кілці виростуть півтора сантиметра тоді свіжий солод вже є готовий. Той гатунок зараз можна вживати на різні перетвори. Як пр. на виріб солодового вина, пива і т. і., але у такому разі потрібно його пересіяти через сито, щоби корінці та кілці повідпадали, бо вони мають в собі гіркуватість; корінці і кильця звуться солодовий цвіт, що йде для годівлі звірят.

Найліпший солод роблять з ячменю. Його й найбільше вживають у пивоварнях для виробу різних сортів пива. Його роблять у той спосіб, що здорове та чисте зерно сполікують водою а відтак заливають первареною до 20° Ц прохолодженою водою залишуючи його у теплом приміщенні на 24 годин. Після того відливають воду та наливають свіжу, зіставляючи її знову на 24 годин. Це повторюють 2—3 разів так довго аж доки ячмінь не зачне випускати кильці. Тоді воду відливають а ячмінь розсипають тонкою на 15—20 см. грубою верствою по кам'яній підлозі або на дошках застелених чистим рядном. Що дня перемішують грабельками та зрошують водою, щоби не пересох. Коли ячмінь випустить довгі кілці та корінці тоді солод вже є готовий.

Коли ж хочуть зробити солод, щоби був пригожий для переходу, тоді мокрий ще солод пересушують розсипуючи тонкими

верствами на ряднах простелених на підлозі, просівають від кільців та корінців через відповідні сита та сухе цілком зерно зберігають у рідких мішочках. Колиж потрібно його брати для вжитку, тоді той солод перемелюють та підогрівають муку через 6 годин в теплоті 50—60° Ц мішаючи та доливаючи води так довго аж завариться. Після процідження та прохолоди вживають його для виробу вина чи пива заціплюючи відповідними дріжджами та додаючи відповідну кількість цукру, цитринової кислоти та прояснюючого середника.

В першій мірі роблять із солоду пиво. Для цього беруть 3½ кг. солоду, 30 гр. хмелю свіжого, 10 л. води та пивного мусуючого дріжджа. Рідину наливають у бочку закривають ферментаційним чопом та піддають у теплом приміщенні бродженню. Коли зачне переливатися піна через верх, тоді пиво перепускають ліваром легко з осаду до другої бочки вже меншої, переносять до пивниці та затикають деревляним чопом. Після 2—4 тижнів пиво проясниться і тоді можна його стягати до пляшок.

Вино зі солоду роблять в той сам спосіб лише заціплюють його виновими дріжджами, додають відповідну кількість цукру та кислоти.

На 1 л. легкого вина беруть свіжого солоду 1½ кг. або 1 кг. сухого, цукру 1—1½ кг. Кислоти цитринової 15 гр. та 2 прояснюючі пастильки клеаколь (дістати можна в дрогерії). (Далі буде).

—о—

О. О. Ф.

ВИНО З ГОГОДЗІВ (БРУСНИЦЬ).

Гогодзи є то червоні ягідки, що ростуть по лісах а найбільше в горах. Вони мають в собі дуже мало солодичі а за те багато кислоти 22—25%. Тому при виробі з них питного вина сік той розпускають водою. На 1 л. соку додають 1.5—2 л. води, цукру 25—30 дк. На виріб звичайного столового вина на 1 л. соку 3 л. води і цукру 15—20 дк. Дріжджа вживають Порт-вайн, Маляга або Бордо. Дуже добре вино є зі соку з яблук на половину перемішаний з гогодзами. Вино скоро прояснюється, але пізно дозріває.

—о—

І. Мартинюк

ученик Милованської Школи.

Наша праця у милованській школі

Уняти працю в школі фаховій, зосібна рільничій є досить тяжко і годі її порівнувати з працею в інших школах. Чому? Предмет вивчень сільське господарство є так многосторонній, та підлягає багатьом чинникам і впливам, що коли взяти під увагу вивчення рільного господарства так теоретично як і практично, то коротко представити цілість напівпраці тяжко.

Проте будучи протягом року учнем фахово-рільничої школи та учасником її праці хочу бодай коротко цю працю уняти. Полишаючи теоретичну науку побільше в порі зимовій наведу практичний вишкіл в часі ведення господарських робіт весною та літом.

І так перед виконанням якогось завдання одержують учні (сталі групи) теоретичні вказівки і безпосередньо приступають до виконання під проводом учителя або інструктора. Звичайно тоді учні переконуються, що власне теоретичних вказівок є замало та без поправок і дальшої допомоги тяжко завдання перший раз виконати як слід.

Пізніші подібні роботи ідуть вже гладше і цікава річ учні напружують щораз більше енергії, щоб виконувати завдання свідомо скоро і якнайкраще. Можливо, що в тім полягає суть фахового вишколу в школі в противенстві до домашнього. Праці виконують учні не тільки групово, але також поодинокі в оборі і хліві, курнику де в точно призначеній порі, без зайвої страти часу, по змозі точно та солідно виконують обов'язуючі завдання. В той спосіб учаться обов'язковості, пізнання необхідності щоденних господарських робіт та чистоти і порядку.

Ученики Милованської Садівничо-Господ. Школи прочищають наочковані ділянки дерев. (16.000 штук)

Способом самоосвіти приготовляються учні самостійно провадитися в життю. Задля того виготовляють реферати на цікаві теми та на своїх сходинах їх виголошують і обговорюють. В той спосіб набирають відваги висказувати свої думки, та охоти і вміння до спільної збірної праці.

Рівнож співпраця учнів з учителями є щира. Взаємно стараються, щоб не було зайвих непорозумінь. Також товариське співжиття учнів є гарно уложене. Висліди цієї всесторонньої праці можна побачити в полі, в городі в шкільці, оборі, — в піднесенню умового рівня учнів та в їх настроях.

Дай Боже, щоб вислід цієї праці не пропав по повороті нашім до своїх господарств та сіл і перенісся туди разом з нами так для піднесення рівня наших господарств як і для збірного українського хліборобства.

Ученики Милованської Школи при праці в яриннім городі.

Инж. М. Каплистий.

Вражіння з поїздки по селах

(Закінчення з ч. 20 С. Г.).

Балинці. Вже найближче село, до відомих хліборобському світові Балинців, Кумечківці неприємно вразило великими, як на село, жидівськими кам'яницями. Я так думав, що околиця Балинець настільки свідомі, що не потребує вже жида на селі, а тимчасом так воно не є. Самі Балинці пересічне галицьке село, а коли вибілось на перше місце в Коломийщині та в Галичині, то то була заслуга кількох одиниць, що зуміли за собою потягнути загальне село, а поміж активнішими одиницями села є курсант першого 3-х місячного курсу в Коршеві п. Микитюк. Є в Балинцях всі установи, що звичайно на селах зустрічаємо: кооператива для закупу і збуту, кредитова кооператива, читальня „Просвіти“, Кружок Рідної Школи, „Союз Українок“, „Сільський Господар“, „Каменярі“ та найбільша гордість села — Районова Молочарня та Секція контролю молочності, що через дві останні організації Балинці попали до історії хліборобського відродження.

Але й Балинці мають свої гріхи, а найбільший гріх, на мою думку, є брак Хліборобського Вишколу Молоді і цей гріх падає на провідників Балинець.

Хоч як мене старалися переконати, що тяжко налагодити, бо комуністи заагітували молодь, я є тої думки і надалі, що цю преважливу роботу на селі в Балинцях неоправдано злегковажили.

Перше, що кинулось у вічі, це велика таблиця з написом КІР. Люде вже собі жартують і лякають дітей кажучи, що нечемні захорюють на кір. Однак вдумавшись, завважаєте ту здорову лучність кооперативи інжен. Робіт „КІР“ із низовою сільською кооперацією. Тут бачиться на ділі клич: Кооперація повинна заспокоювати свої потреби через кооперативи, або кооперативно. Та всеж найбільше цікавить мене контролю молочності. Вже при Молочарні стрічають нас 3 контрольори — всі в чистих селянських одягах. Розпочинаю розмову зі старшим контрольором п. Салінським на тему контролю молочності, заготовки кормів, догляду за худобою, будови стаєн, гноярень і перебудови господарки взагалі.

Хто знає, що то є контролю молочності знає теж, що без розумної заготовки паші для худоби не може бути поважної розмови про контролю. Довідаюся про цю справу —

виходить, що заготовка паш в Балинцях поставлена дуже добре. Особливо важно підкреслити, що сочиста паша найшла повне признання серед господарів і старанно про неї дбають. Між іншим досить цікаву пригоду розповів мені п. Микитюк, дир. Районової Молочарні. Ще року 1929 п. Микитюк засадив поважну площу пашними бур'яками, а що врожай був добрий то збір був великий. Одна сусідка п. Микитюка побачивши бур'яки сказала, що поки живе ані на око не буде бачити в себе бур'яків, бо вони „сушать“ корову. Та не пройшло і 2-х років, як та сама господиня вже сама пашні бур'яки садила, а як на весні цього року тій господині забракло бур'яків і вона у самого ж п. Микитюка купила пашні бур'яки. Отак старі забобони під впливом науки та практики вилітають із наших сіл і сільської господарки. Та вже просто подивугідне є те, що при огляданні господарств стаєнь худоби та городів виявилось, що крім конюшини знаної всюди майже коло кожної хати було люцернище. Направду не уявляв собі, щоби в будь якій закутині нашого краю можна було здібати так поширену люцерну, бо й на Чехах я так поширеної люцерни не здібав. Крім того тут про зелену пашу дбають і сіють мішанки осінню, житню викову та весняну вику-вівсяну, а також сіють мішанки зараз же по жнивях і мають зелену пашу до пізньої осені. Балинці пасовиська не мають і тому так про пашу дбають. Як уже згадувалось господарі до пізньої осені мають свіжу пашу чи люцерну чи конюшину чи мішанки. На зиму запасують пашних бур'яків, бараболі, а останніми часами і пашної моркви. Добре би було ще запровадити кінський зуб та навчити робити заквашування паш (сілосовання). Ранньою весною вже косить господар житньо-викову мішанку, а далі наспіває вже люцерна, конюшина і весняна мішанка.

При огляді стаєнь далось зауважити, що майже всі стайні є побілені, мають вікна, вентилятори, відплив для гноївки. Є хоч і примітивно побудовані гноївні та збірники на гноївку. Гній уже належно оцінений, тому старанно зберігається. Худоба має загально вигляд добрий, а як попадеться конкурсова одиниця — то пригадується вже Морава. Молодняк — телята теж дуже добре виглядають. Звертаю увагу, що з Балинець замовляють собі телички господарі зі сусідніх сіл

і платять досить добрі гроші бо 50—60 зол. за 4-х тижневе теля.

А п. Микитюкові за 4-х місячного бугайця давали вже 140 золотих. Треба лишень побажати, щоби розпочата робота по перебудові господарки в Балинцях поширилась та поглибилась, а тоді напевно буде краще і легше перечекати „кризу“. Та вже й нині Балинці мають головний удій молока не травень-червень, але від вересня до березня, цебто тоді, як набіл дорожче платиться.

Ю. Б.

Що робити зі сирою шкірою

По наших селах трапляється дуже часто, що від різних причин паде худобина. Найбільше випадків загибелі рогатої худоби буває на весну, коли вона виходить на зелену пашу. Найбільше коней гине осінню, по закінченню польових робіт. Пригноблений господар продає її зі шкірою посередникові за кілька злотих, а між тим можна і в цій біді взяти більше гроша.

Замість продавати шкіру за безцін, краще є виправити її на чоботи або римарський ремінь, зглядно можна підшукати поплатнішого покупця на сирівець.

Одною виправленою шкірою можна взути цілу рідню, бо прим. шкіра з корови вистарчає на 5 а навіть і 6 пар верхів до чобіт. Щоби сиру шкіру виправити на добрий ремінь, треба її відповідно стягнути і зберігти перед збіснуттям. При стяганню треба дбайливо відділювати шкіру від мяса, щоби її не позарізувати, бо краще є залишити кілька шматків мяса чим при стяганню сирівець подіравити.

Найчастіше в нас нищать шкіри від гниття або від молів. Першою стадією гниття є спарення. Воно наступає літом вже другого дня, коли ми свіжо стягнений сирівець залишимо згорнутий в купу. Третого і слідуючих днів починається вже гниття тим що випадають діри у підчеревних, тонших частинах шкіри. Коли за довго залишаємо в дома присушену шкіру, то звичайно весною і літом нападають на неї молі та нищать личко. Дуже часто молів не зауважується, і щойно по розмоченні бачиться наглядно знищення. Шкіра пригнила і мольовата тратить половину а то і більше на вартості.

Щоби сиру шкіру належно зберігти треба її передовсім літом, безпосередно по стягненню насолити або розтягнути і пригвоздити на стіні у затіненому місті там, де не мають доступу мухи. До солення уживається

Не були би повно описані вражіння з Коломиїщини, коли би не згадав ще бодай кількома словами про сердечне і товариське відношення тов. Інж. Зайшого та щирогостинне ставлення його Родини, де мав нагоду обговорити справу Хліборобського Вишколу Молоді. Рівнож не можу поминути гостинності мого давнього приятеля п. проф. Зубенка та його родини, де мав нагоду пригадати часи нашої спільної праці, часи нашої Слави і недолі.

від 1—2 кг. денатурованої дешевої соли, а коли нема такої то звичайної чорної соли. Насолюється від сторони мясної, посипаючи рівномірно цілу поверхню. Сіль переїдає шкіру від одного до трьох днів, опісля закидається її підчеревними краями до середини і звивається в клубок.

Менше практичним є спосіб присушення, однак і його декуди уживають, але при тім треба пильно уважати, щоби сирівця не знищили молі. Зимом в часі студені не конечно є насолювати шкіру, а можна її заморозити і декілька днів передержувати в дома. Заморожена шкіра є добра до транспорту.

Для нашого селянина найбільше заінтересовання малаби виправа шкір з коров, ялів, телят і коней, бо найчастіше падежі таких штук у нас трапляються. Шкіри з таких штук можна виправити на юхт, або на бокс. На виріб підосшев уживають сирівцю зі степової грубошкірої худоби, якої на наших землях майже не має. І так: шкіри з коров і ялів переробляють найбільше на т. зв. рінд-боксы і бокати, а кінські шкіри на хромові і юхтові футрівки. До виробу юхтів на селянське взуття надаються шкіри з коров. Тяжкої ваги шкіри з ялів і бугаїв найкраще виправляти на блянк, сирівець хромовий та сирівець звичайний і на виріб ходакової шкіри. Блянки переробляється у дальшому на упряж і паси до машин і трансмісій, сирівець хромовий має найбільше застосування у продукції спортових артикулів, як лещетарські вязання, футболівки, плащі до мячів а також до спювання пасів у трансмісіях. Можна рівнож використати шкірки псячі, виправляючи їх зі щерстою на футерка або без шерсти на юхт чи на бокс.

Отже свідомий кооператор повинен запам'ятати собі і порадити другому, що шкіру з загинувшої, дорізаної худобини належить виправити, а не позбуватися за безцін.

Технічний куток

Инж. Роман Казникевич.

Про вітряки

(Продовження з ч. 4, 10, 12, 14).

РОТОРОВІ ВІТРЯКИ.

Є це вітряки у виді стоячих вальців. У противенстві до вітрових турбін згл. коліс ці вітряки мають дозему вісь. Завдяки цьому роторові вітряки мають слідуєчі добрі прикмети:

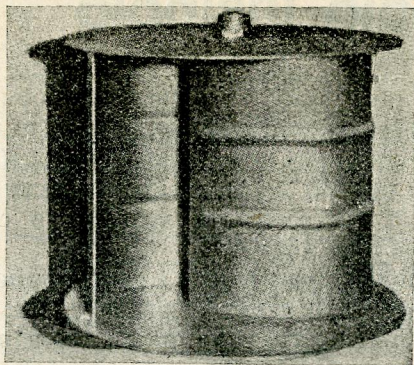

Рис. 8. Вальцевий (роторовий) вітряк систему інж. Савоніюса.

1. Обертаються завсігди в одному напрямі без огляду на напрям вітру; вони є завсігди „під вітром“ і тому не потребують наставлявання „під вітер“.

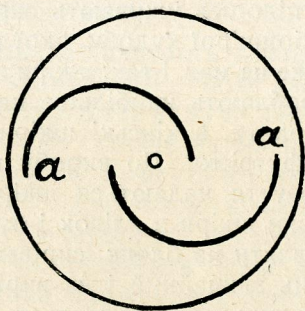

Рис. 9. Цей рисунок показує у погляді згори, як вигнуті є дві півкругові вальцеві лопатки вітряка Савоніюса.

2. Відпадає горішня передача зубчатими колами, бо валець (ротор) є прикріплений на доземому валі.

3. Конструкція такого вітряка є значно простіша від турбіни або чотирикрилового вітряка; тому багато легше зробити собі самому роторовий вітряк, ніж вітрове коло.

Рисунок 8. представляє вальцевий вітряк,

придуманий фінським інженером Савоніюсом. Складається з двох блях, зігнутих в півкруг, між двома кружками. Якщо здіймемо

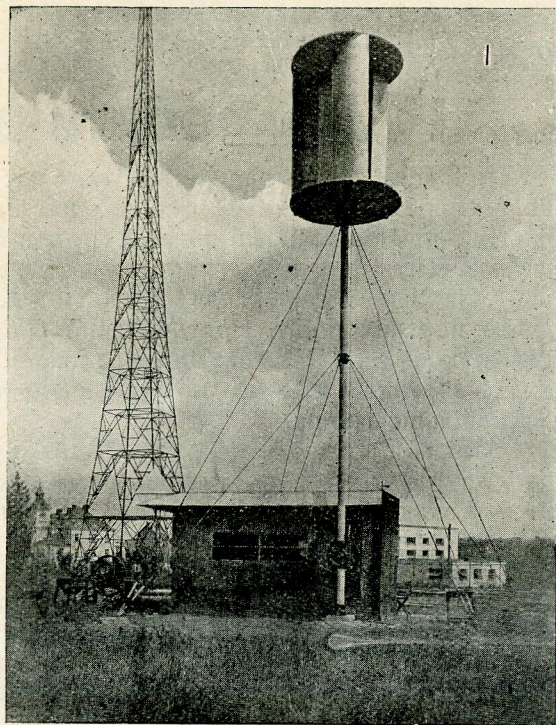

Рис. 10. Вальцевий вітряк з трьома лопатками, що досі ще стоїть на площі Східних Торгів у Львові біля львівської радіостанції.

горішній дружок та поглянемо на вітряк просто з гори, побачимо його так, як на рис. 9.

В 1931 р. збудував один інженер у Льво-

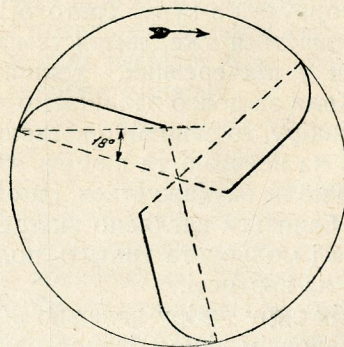

Рис. 11. Показує у погляді з гори, яку форму мають лопатки вітряка на рис. 10.

ві вальцевий вітряк, що його бачимо на рис. 10. Між двома кружками є три лопатки з бляхи, вигнені як показує рис. 11 у погляді згори. Понижча табличка*) подає кількість коней цього типу вітряків при швидкості вітру 5—10 м. в секунду. Валець зачинає обертатися при швидкості вітру біля 4 м/сек.

Оба кружки, горішний і долішний, (10—15 мм грубі) зроблені з дубових дощок, склеєних казеїновим клеєм (з дикти), скріплені залізними кутівками. Лопатки зі залізної бляхи $\frac{3}{4}$ мм грубої. Вільні краї лопаток (зовнішні і внутрішні) зміцнені рурками.

Малий вітряк (2 × 2 м) можна поставити на дерев'яному стовпі 20 × 20 см в квадраті, високім біля 6 м. Стовп забезпечуємо чотирма лінвами проміру 10 мм. Деколи треба ужити замість лінв — підпор; це залежить від місцевих умовин. Вал уложений в ложиськах з боку на стовпі.

Більші вітряки уставляють на машті зі сталевієї рури; вал йде в тім випадку серединою рури.

На рис. 12 бачимо модель вітряка з двома роторами над собою. Промір ротора в дійсній величині є $4\frac{1}{2}$ м., його висота 5 м. Висота залізної вежі 5 м.

Цей тип з відносно низькою вежею призначений головнo для меліораційних цілей, але можна його поставити на іншій рівнині,

*) Див. ч. 14 С. Г.

де вітри не натрапляють на перешкоди, або на вивищеному місці.

Вальцеві вітряки не вимагають таких високих веж, як вітрове коло, і це причинюється

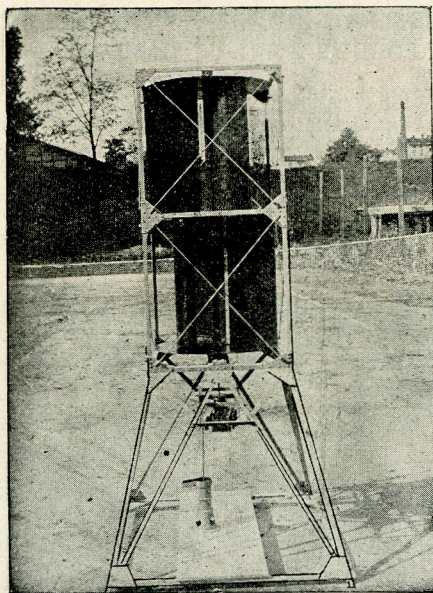

Рис. 12. Модель вальцевого вітряка з трьома лопатками і двома вальцями на низькій залізній вежі для цілей меліорації.

також до зменшення коштів будови. — Вітряк середньої величини робить в хвилину менше-більше 50 оборотів при швидкості вітру 7 м/сек.

ВИКАЗ ПРЕДЛОЖЕНИХ Т-ВОМ „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ ЗНАТОКІВ ДО ПОДАТКОВИХ СПРАВ, ЗАТВЕРДЖЕНИХ СКАРБОВОЮ ПАЛАТОЮ:

Повіт Бібрка: Сисак Іван, повіт Городок: Др. Андрущишин Степан, повіт Добромиль: Дзюбинський Петро, повіт Дрогобич інж. Дидинський Володимир, повіт Ярослав: Юрчак Петро, повіт Яворів: Харамбура Роман, повіт Коросно: Копчак Тома і Федак Теодор с. Николи, повіт Лісько: Гладішовський Олександр, повіт Любачів: інж. Михальчишин Валь, повіт Львів: інж. Еліяшевський Гнат, повіт Мостиська: Байдала Степан, повіт Перемишль: інж. Деревляний Михайло, повіт Рава Руська: інж. Целевич Корнило, повіт Рудки: пос. Тершаковець Гриць, повіт Самбір: інж. Темник Юліян, повіт Сянік: о. Андрейчик Петро і Гроблевський Дмитро, повіт Сокаль: Гнатюк Панько, повіт Турка: о. Конюшко Михайло і Кульчицький Фльоріян, повіт Жовква: Босак Микола і Рудник Іван, повіт Долина: Др. Івашкевич Володимир і Грицей Михайло повіт Городенка: інж. Тарантюк і Боклащук Василь с. Ілька, повіт Калуш: Посацький Юрко і Мигович Петро, повіт Коломия: Корбутяк Олекса і Бойчук Михайло, повіт Косів: Лепкалюк Микола і Голейчук Микола, повіт

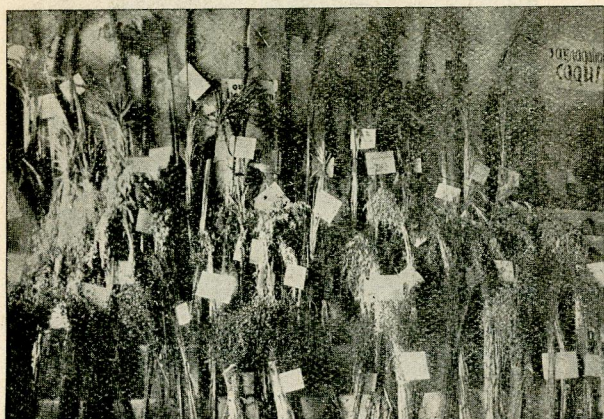
Надвірна: Целевич Володимир і Круль Микола повіт Рогатин: Гладун Ілько і Ліщак Михайло, повіт Станиславів: рад. Шепарович Іван і інж. Остапак Іван, повіт Стрий: дир. Нарожняк Володимир і інж. Мосора Володимир, повіт Снятин: інж. Костинюк Андрій і Дутчак Дмитро, повіт Товмач: Солонина Семен і Шмігель Никола, повіт Жидачів: Дрогобицький Іван і Дерин Іван, повіт Броди: Вислоцький Олександр і Гриневецький Ярослав, повіт Бережани: Васків Михайло, повіт Бучач: Волощук Іван, повіт Борщів: інж. Кушей Степан і Воркун Степан, повіт Чортків: Др. Юрчинський Остап, повіт Камінька Струм інж. Черник Іван, повіт Копичинці: інж. Мушій Яків і Сафійан Степан, повіт Підгайці: Кальба Конрад і інж. Самокішин Микола, повіт Перемишляни: рад. Луцький Мирон і Мишолівський Семен, повіт Радехів: інж. Гарасимович Гриць, повіт Скалат: о. Плакида Григорій і Кивелюк Василь, повіт Тернопіль: Малицький Микола і Яримович Корнель, повіт Тербовля: рад. Чайковський Павло і інж. Радловський Володимир, повіт Заліщики: Панас Маріян і др. Бараник Василь, повіт Збараж: інж. Жолнерчук Василь і Флінта Микола, повіт Зборів: інж. Стойкевич Осип і рад. Кузьмин Микола і повіт Золочів: о. Марків Николай.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВА

ХЛІБОРОБСЬКА ВИСТАВКА ФІЛІЇ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В СТ. САМБОРІ.

В днях з 26. ІХ. до 2. Х. в Старім Самборі відбулась хліборобська виставка. Заступлені були такі відділи: рільництво (збіжжа, окопові, олійні, рослини), городництво, садовина, пасічництво, дріб і крілики, бойківська ноша — вишивки.

Зі збіжжа було виставлено в снопиках багато

Показ хліборобських продуктів в Стар. Самборі (збіжжа).

ріжних сортів всіх родів збіжжа; з городництва — всі роди городовини. Всі роди овочів Самбірщини; з пасічництва — різні вулики, приладдя, рослини. Дріб і крілики теж були заступлені досить численно.

На отворенню виставки були присутні представники всіх самбірських установ та представники місцевих Кружків і централі зі Львова.

Виставку відвідало багато хліборобів та учнів зі шкіл (700). При нагоді виставки відбулись зїзди: Хліборобської Молоді, на якому інж. др. Храпливий відчитав 2 реферати; Зїзд пасічників, на якому п. дир. Стебельський виголосив реферат; і сходина жіноцтва, на яких пані др. Кононенко відчитала відповідний реферат.

Виставка випала блискуче і треба скласти подяку всім ініціаторам, спорядчикам та виставцям за корисне для піднесення нашого хліборобства діло.

ЮВІЛЕЙНЕ СЬЯТО ПОВІТОВОГО СОЮЗУ КООПЕРАТИВ І ФІЛІЇ „С. Г.“ В ГОРОДЕНЦІ.

Дня 29. вересня 1935 р. Повітовий Союз Кооператив з нагоди 10-літньої праці і Філія Т-ва „С. Г.“ в Городенці з нагоди 25-літньої діяльності на полі економічно-господарським, відбули спільно свято, на котре прибуло маса зорганізованих селян так в одній як і в другій господарській організації. Свято започатковане панахидою, яку відправив о. парох Бур-

надз на церковній площі відбулося на подвір'ю Народного Дому в Городенці.

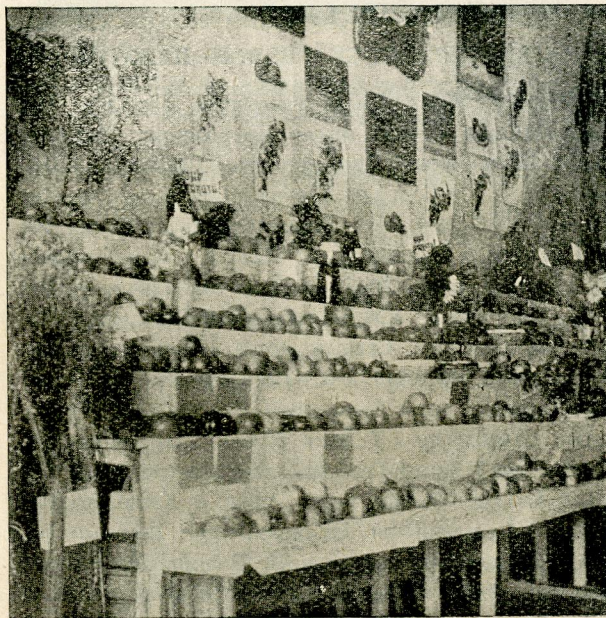
Свято відкрив інж. Білинський, коротко згадуючи про діяльність П. С. К. і Філії „С. Г.“ та підчеркуючи вагу і значіння сильної рільничої організації в нинішніх тяжких економічних обставинах.

Від поодиноких господарських і культурно-освітніх централі у Львові промовляв посол Пеленський, котрий представив значіння співпраці обох господарських організацій так кооперації як і „Сільського Господаря“ та зазначив, що тільки на дорозі планової співпраці обох організацій можна досягнути певні реальні користи та як слід економічно розбудуватися. По черзі слідували привіти, хори (хор сарафинецький і обертинський), деклямації, вправи молоді та оркестра з Обертини відіграла кілька гарних українських пісень.

По полудні відбувся народний фестин з різнородною програмою.

Вечером о год. 7-ій відбувся в салі Народного Дому концерт п. Голинського Михайла на котрий прибула масово інтелігенція і селянство. По концерті забава з танцями.

Перший раз в цьому році на терені городенського повіту відбулося свято спільно кооперації і „Сільського Господаря“. Дві організації господарські — обі спільно працюють для добра українського народу на полі господарським — тож і свято мило вражало кожного.

Хліборобський показ в Старім Самборі (діл садівництва).

Не сміємо тратити часу, не сміємо упадати духом в праці господарсько-економічній, ми мусимо жити, організуватись, працювати та творити власне народне економічно-господарське добро. Здобувши те — тоді відізнаємся до всіх і вся „ми є, ми живемо і творимо“.

О то були кличі кинені на спільнім Святі Кооперативу і „Сільського Господаря“ в Городенці.

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В ЖИДАЧЕВІ.

З ініціативи Філії „Сільського Господаря“, Жидачівщина обходила д. 13. жовтня Свято „Обжинок“

По Службі Божій, яку відправив при великим здвизі народу о. дек. Раковський з Жидачева в супроводі о. Луковецького та о. Костека, наряд пішов походом вулицями міста під Народний Дім, де Рада Філії, делегати та гості відібрали дефіляду. Карні ряди організованої молоді обох полів і старших господарів і господинь переходили під звуки двох оркестрів, місцевої та з Володимирець. На чолі походу їхав пишно одітий, поставний селянин із Тейсарова. За музикою йшли: Рада Філії, делегати та гості, а за ними Гуртки Вишколу Хліб. Молоді. Далше село за селом, несучи багато розмальованих і умаєних таблиць із написами своїх організацій, а крім того з кличами сільсько-господарського змісту, напр. „Ставаймо членами „Сільського Господаря“, „Школа господинь учить варити“ і т. п.

За пішими їхали фіри з різьничими знаряддями, молочарськими, з жінками та косарями й на кінець зо снопами. Дівчата та молоді господині були в чудових народніх строях, а господарі в старих оригінальних народніх свитах.

Жидачівські міщани злились з селянами і йшли карно в рядах, а не стояли отарою на хідниках як де буває. Учасників походу нараховано біля 4000.

Під Народнім Домом після дефіляди похід розважався, заповіджено 2-годинну перерву.

В 2-ій год. попол. зачалася академія на громадській площі біля школи. Площу залягла 5—6 тисячна маса народу. До цієї маси отвараючи академію, промовив голова Філії о. проф. Чопей. Гарно обдумана, глибока й змістовна промова викликала бурю оплесків.

Від Філії „Сільського Господаря“, Пов. Союзу Кооператив і ред. „Стрийської Думки“ в Стрию зложив короткий привіт п. Приймак, зазначивши, що сільсько-господ. і кооперативна організації повинні якнайтісніше співпрацювати, бо тільки тим шляхом здобуде народ культурно-економічну силу.

Хор із Яйківців під диригентурою п. М. Паламара відспівав „Світе тихий“.

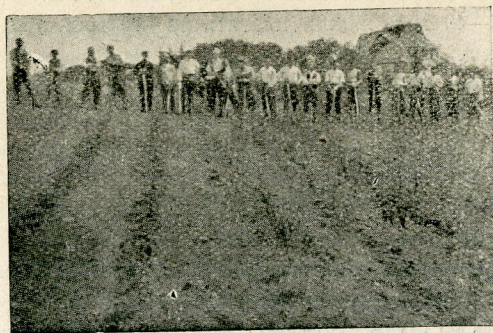
В гарнім рефераті засував інж. Лапчук історію „Сільського Господаря“ та завізав до масової членської участі в Кружках „С. Г.“

Хор із Жидачева відспівав під дир. п. Серафима В. прегарну пісню „Місяцю князю“, а п. В. Тимків

із Заболотоваць виголосив деклямацію „Було колись“. Деклямація зробила велике вражіння. З черги хор і Лівчиць під дир. п. Сенція В. відспівав „Ой горе тій чайці“.

Промова знаного й спосібного економіста др. Лисяка з Журавна, що в ній він підкреслив велику відпорність укр. хлібороба, могла підбадьорити найбільше пригноблених і зрезигнованих.

Опісля хор із Заболотівців під дир. п. Федішина відспівав хоч давно, але завжди свіжу пісню „На беріжку у ставка“, а дівчина з Цуцилівців віддеклямувала вірш „Вже минуло тепле літо“. Опісля ще співав хор із Турадів під дир. п. Машталіра „Гей гук, мати гук“ і хор із Жидачева Шевченкове „Чого мені тяжко“.

Праця учеників Милов. Школи при городі.

На трибуну з'явився посол Троян і складаючи привіт від Укр. Парл. Репр. і ходоцівських установ, зазначив, що так як видно великий підйом на цьому Святі, так як гарно укр. народ уміє співати так теж розійшовшись додому повинен кожний стати з запалом і до буденної, чорної праці на місцях.

На цьому закінчилася академія, а зачався фестин.

На фестині йшли вправи з палицями хлопців із Тейсарова, опісля хлопці з Новошина будували багато веж. Гарні, добре збудовані хлопці...

Злучені гуртки дівчат виконали багато ритмічних вправ зо серпами, вінцями, лентами. Хлопчина з Лисячів відтанцював „Гонту“, врешті гурт дівчат вивів хорівід. Тут показався вислід невсипучої праці п. Ольги Климкозич із захисту в Журавні. Жалко тільки, що мала площа та сумерк не дозволили дізнати правдивої насолоди з цього мистецтва.

Вечером зачалася всенародня забава в салі Народного Дому.

Довго триватиме в пам'яті учасників вражіння з цього Свята. Воно випало на правду імпазотно.

Михайло Приймак.

Наш календар „Сільський Господар“ коштує 1.50 зол., а науки і порад дає на сотки золотих. Не зволікайте з замовленням, бо страстите багато.

ГОЛОС РОЗПУКИ СВДОМОГО ХЛБРОБА.

(3 листів до редакції).

На наших землях всі міста і місточка окутані міцною павутиною ріжних жидівських спекулянтів, які послуговуються своїми одновірцями агентами. Ці акули не сіють і не оруть а жнива великі збирають. Зараз по жнивах, зауважив я по селах як увихається армія жидків-скупщиків зорганізованих і добре вишколених грубими спекуляціями різними плодами. Вони скуповують формально все, що падається під руки і платять смішно низькі ціни, т. є. о 50—80 процент менше як вказана ціна біржева. Наприклад: 100 кг. пшениці коштує 16—17.50 зол., жидки платять 8—10 зол., 100 кг. жита коштує 13—14 зол. — жидки платять 6—8 зол., 100 кг. лєну коштує 36—40 зол. жидки платять 12—15 зол., 100 кг. маку синього коштує 48—55 зол., жидки платять 25—28 зол., 100 кг. фасолі коштує 20—25 зол., жидки платять 8—10 зол. і т. д. Помимо того у страшний спосіб ошукують на вазі. Хлброб наш пририк збувати свою працю виключно жидам і, коли купець християнин хоче щонебудь купити безпосередньо від продуцента хлброба то натрапляє на дивне недовіря, по просту сам не знає ціни свого продукту. Жидки ж роблять це у вирафінований спосіб: посилають на ринок або село своїх агентів також жидків, які безцеремонно оцінюють хлбробоську працю не купуючи при тім буквально нічого, потім являється армія скупщиків, які дають таку саму ціну як по-

передний агент і, на диво тоді вже хлброб охоче продає все, що має. Ці гієни знайшли спосіб як обдурювати нашого бідного селянина.

Пускаючи у рух випробувані навіть інтриги а де інтриги не помагають, там шукають способу затягнути векслевий шнурок і, судовими процесами, коштами спору, гориндальними процентами і т. п. нищать упорних одиниць продаючи весь доробок на ліцитації з молотка. Сітка жидівської спекуляції закутала наш край, доробок, дім і навіть сямейне життя немов паутиною, у яку затягає легковірних і наївних селян разом з їх духовним наставником як паук муху і висисає з неї кров. Де є хоч один жидок між тисячами селянства, він зосібна про кожного селянина знає найменші подробиці, але всі до купи селяни не сміють знати, що робиться у домі жидка-спекулянта і не знають ніколи, що той „покірний“ жидовина купує й продає не тільки їх доробок але й кожного селянина (як треба). Шпигунство, провокація, ошуканство на кожному кроці, крутість і т. под. підлості зглядом нас Українців здиваємо скрізь від жидів, а тому треба боротися проти визиску у слідуючий спосіб: 1. кожде село мусить зорганізуватися у Т-ві „Сільський Господар“; 2. закладати кооперативи збіжкових продуктів, 3. продавати всі продукти організованим а недиким способом. Потрібні вказівки дасть „Сільський Господар“, Львів. Ринок ч. 10 та наша центральна торговельна установа Центросоюз.

Господарі! Гоніть в шию тих п'явок! — Малий.

Ріжне

ВИСЛІДИ ТЯГНЕННЯ 1-шої КЛЯСИ.

Головна виграна 1-шої класи 34-тої Державної Лбтерії 100.000 зол., пала дня 22 жовтня на ч. 64.836 в одній із варшавських колектур. Щасливими властителями поодиноких чверток є пп. М. М., замешкала в Станиславові, вісімнадцять працівників Військових Бальонових Варштатів в Яблонній, І. Б. з Вільна і варшавянин Л. Пінес, замешкалий при вул. Дзельней ч. 29.

Першою у нововпроваджених виграних денних у висоті 25.000 зол. поділилися дня 18 б. м. мешканці Вільна, а саме п. п. М. З., приватний службик, Л. Ештайн, працівник фризєрський фірми „Б. Цейкінський“, др. Б., лікар як рівнож Іван Зилевич по раз перший в життю здецидувався набути для себе чвертку льосу на пару днів перед тягненням і зараз йому пощастилось.

Лишні виграні денні пали на числа: 7.827 в Тернополі, 16.467 в одній із львівських колектур і 70.140 у Варшаві.

Тягнення II-гої класи зачнеться 15 листо-

пада, отже час подумати про відновлення льосу до цієї класи.

Насінний ярмарок у Варшаві відбудеться в днях 28—30 листопада. На цім ярмарку буде усталено ціни на весняний сезон буд. року. На конто торгівлі насінням Банк Рільний позичає насіннярям 200.000 зол. кредиту. Р. А. А.

Податки на 1 листопада. Дня 1 лист. є термін платности податку військового, 30. XI. друга рата складки вогневої, податку ґрунтового, оплат дорогових, податок від польовання, і ін. РАТ.

Кредити на годівлю овець. Міністр Рільництва проектує урухомити спец. кредити для годівельників овець. Цим мається на меті піддержати годівлю та збільшити продукцію вовни. В. Рольн.

Про парохіяльні сади. В кругах нашої церковної влади ведуться розмови і подаються проекти про заложення садів промислових при кожній парохії. Газета „Мета“ ч. 42. вмістила в цій справі довгу статтю о. дек. Гошовського, який цілком реально до справи підходить. Треба витати добрий почин нашого духовенства і побажати, щоб ці балачки перейшли найскорше в діло.

Ціни на овочі. ПАТ подає, що у Варшаві ціни ґуртові за 1 кг. яблук — Антонівки — 35—45 гр.

Графштинське — 60—1 зл., Кронсельське — 40—80 гр., Малин. обер. — 80 гр. **Груші:** Добра Людвіка — 1.20 зол., Парохівка — 80 гр., Салісбурі — 1 зол. **Сливи** — венгерка — 1 зол.

ЦІНИ НА ОЛІЙНІ І МЕТИЛИКОВІ РОСЛИНИ (НАСІННЯ).

Лен — 35—37 зол.
 Коноплі — 25—25.50 зол.
 Ріпак озим. — 39—40 зол.
 Ріпак літн. — 36—36.50 зол.
 Мак — 50—55 зол.
 Конюшина біла — 70—80 зол.
 Фасоля біла — 22—28 зол.
 Фасоля краса — 22—28 зол.
 Горох польовий — 24—26 зол.
 Горох польовий — 19—21 зол.
 Бобик — 17—17.50 зол.
 Вика літна — 20.50—23 зол.

Клімат міняється. Вчені ломають собі голову над причинами порух в природі і не знаходять причини. Однак такі зміни як посухи в Америці, урагани в Африці, повінь в Хінах, в Азії посуха — говорять за те, що земна куля наша робить якісь таємні зміни. **Раа.**

Вовну роблять з сироватки. Італійський хемік винайшов спосіб виробляти вовну з сироватки. Фабрики вже приступили до виробів. Цим Італія забезпечить себе сирівцями, які спроваджувала з Англії. **Раа.**

САДІВНИЧА ВИСТАВКА В КАЛУШІ.

Заходом Львівської Хліборобської Палати в Калуші відбулась садівнича вистава в днях 27—28 жовтня. Вистава відбулася у салі Виділу Повітового в Калуші. На виставі приймали участь і наші садівники.

Гребля в два з половиною рази сильніша від Дніпрельстану.

На ріці Колорадо в Америці недавно відкрили новозбудовану греблю що має силу 1,835.000 коней (Дніпрельстан всего 756.000 коней). На відкритті цієї найбільшої в світі греблі був присутній президент Рузвельт. Як роботи цієї згреблі так і відкриття відбулось дуже скромно без розголосу. В пресі появились короткі замітки. Не то було при будові та відкритті Дніпрельстану. Товариші большевики кричали кілька літ про Дніпрельстан на все горло, що таке велике діло може збудувати лише держава пролетарів. Тепер, як знаємо, Дніпрельстан (до речі збудований капіталістичними інженерами) ржавіє а по селах довкола Дніпра немає нафти для освітлення. Тепер побачимо, що дасть гребля Булвер Дем на р. Колорадо, яку збудували американські робітники та інженери власними силами.

ПАМ'ЯТАЙТЕ, ЩО В МІС. ЛИСТОПАДІ ЙДЕ ЗБІРКА ДЛЯ ТИХ, ЩО ЗА НАШУ ВОЛЮ КЛАЛИ СВОЇ ГОЛОВИ — ЗБІРКА НА ІНВАЛІДІВ.

Яка різниця між великою Польщею і маленькою Данією.

Найкраще це нам покажуть цифри вивозу продуктів з цих країв. Отже:

	Данія вивозить:	Польща вивозить:
	загально на 100 гект.	загально на 100 гект.
Яйця сот.	668.960	21.8 254.784 0.93
Масло	1,503.592	49.0 15.978 0.06
Сирів	100.431	3.2 539 —
Звір. шк.	47.623	1.5 2.258 —
Свиней	72.965	2.3 83.582 0.33
Мясо сотн.	3,076.535	100.2 482.557 1.92

Причипіть котови дзвіночок. В одній місцевості в Америці Т-во охорони птах видало зарядження, щоб кожному котови привязати на шию дзвіночок. Дзвіночок перестерігає птахів, чи то в день чи в ночі, що їм грозить небезпека. Це є добрий спосіб, якого і нам варта застосувати в садах та в городах, де різна комашня і гусильниці нищать наше добро а птахів не має, бо коти все одігнали.

МОЛОКО ДЛЯ ВІЙСЬКА.

Довідуємося з відчиту в радію, що в міністерстві радять над тим, щоб ранішню каву у війську замінити молоком. Колиб цей проєкт перейшов, тоді збут на молоко бувби забезпечений, ціна піднеслась би і вояки малиб здоровий харч. Держава не витрачалаб багато гроша на купівлю кави.

ЧОГО ХОЧУТЬ ЧОЛОВІКИ.

Кожний господар хотів би бачити лад і порядок в хаті. Кожний господар любить, як по тяжкій праці, застане в хаті чисто заставлений, з смачними стравами стіл. Кожний господар хотів би, щоб в його городі на жіночих грядках, вдавалася така городина, щоб аж йому сусіди зазирували. Кожний господар тішиться, як йому здорово й чемно ховаються діти. Кожний господар любить, як жінка вміє гарну ручну роботу зробити. Але — чи кожний господар знає, що цього всього можна навчитись в газетці для сільського жіноцтва, „Жіночий Волі“? Певно, що кожний не знає, бо як би всі знали про це, то ні в одній сільській хатині не бракувало б цієї розумної, повчальної газетки.

Ще чогось не знають наші господарі. Не знають поперше того, що „Ж. В.“ коштує тільки 2 зол., а як збереться десять передплатниць, то тільки 1.50 зол. річно. По друге не знають наші господарі ще й того, що в „Жіночий Волі“, хоч це й жіноча газета є чимало такого — чи то з городництва, чи то з господарки чи з садівництва, що варто й їм прочитати. „Жін. Воля“ виходить двічі в місяць.

Адреса Редакції „Жіноча Воля“, Коломия, вул. Замкова 37.

Осінь, то найкращий час передплатити жінці газетку.

ETRONAL

затверджений розп. Мін. Внутр. Спр. ч. 1606.

Одиноке краєве средство,

Лічить мотилицю в протягу 24 год.

Скоре і певне ділання „ETRONALU“ стверджено на львівській Ветеринарній Академії. До цілковитого вилічення вівці о вазі до 35 кг. вистарчить одна капсулка в ціні 0.90 гр. До цілковитого вилічення корови або вола до ваги 200—250 кг. вистарчать 2 капсульки більш за зол. 4.—.

До набуття в лабораторії хем.

Mra' S. Edelmana, Lwów, Teatyńska 10
та у всіх апіках.

Даром зол. 50 на зиму!!!

може одержати кожний читач цього часопису.

З нагоди отворення висилкового ділу, як рівнож в цілі зеднання собі сталих клієнтів та розповсюднення наших товарів серед найширших верств консументів краю, постановили ми розділити 1000 премій по зол. 50 готівкою між клієнтів, які надішлють замовлення на один або більше комплетів і залучать правильно розв'язання шаради.

	5	

Пояснення: в вісім вільних квадратиків треба вставити довільні числа від 1—9 в цей спосіб, щоби сума їх у всіх напрямках дала число 15.

Не дивлячись на великі прошеві премії, постановили ми рівнож обнижити ціни наших комплетів до мінімуму.

В цілі поборювання несподіваних фірм, які висилають не добрий товар і тим самим шкодять нашій фірмі, яка слава є із своєї чесноти, постановили ми вислати 30.000 комплетів першорядних товарів по ціні реклямовій.

Наші реклямові комплети 70% знижки.

Тільки за зол. 12.98.

висилаємо: 1 готове мужеське убрання, гладке або десене, колор після бажання о добрім викінченню (від числа 46—52), 1 светер мужеський, зимовий, грубий і теплий в жакардових десенях з шальовим ковніром або з американським замком, 1 мужеську сорочку в дуже добрім гатунку з модним сатиновим закінченням, або 1 п. підштанців в знаменитому гатунку, 1 п. скарпеток в десенях дуже потних, 1 шовкову наймоднішу краватку, 1 шаль мужеський, вовняний в моді десені і 3 хусточки мужеські до носа з колоровим шлямком. Такий сам комплет в першорядному гатунку тільки за зол. 14.90.

Тільки за зол. 12.80.

висилаємо: 3 метри матеріалу на мужеське убрання, осіннє або зимове, дуже модне (десені бельських камгарнів), повної подвійної ширини 140 см. 1 светер мужеський, зимовий, грубий і теплий в десенях жакардових з шальовим ковніром або з американським замком, 1 мужеську сорочку в дуже добрім гатунку з модним сатиновим викінченням, 1 пару підштанців в знаменитому гатунку, 1 замшовий пасок до сподень в гарноно ніклевою клямрою, 1 п. рукавичок зимових добрих і 3 хусточки мужеські до носа з колоровим шлямком. Такий сам комплет в першорядному гатунку тільки за зол. 14.50.

Тільки за зол. 12.10.

висилаємо: 4 метри на модну жіночу сукню в гарні взори теперішнього сезону, 1 зимову хустку в ясні або темні крати, 1 пару жіночих пантофель (подати розмір взуття), 1 жіночий пульверер наймодніший „останній крик моди“, 1 жіночу люксову сорочку з гарним шовковим вставленням в усіх кольорах (після бажання), 1 пару реформ з еластичного трикоту у всіх величинах, 1 пару жіночих паньчів шовкових в дуже добрім гатунку, 3 жіночі хусточки, батистові з шовковою обвідкою, і одну апашку стові з шовковою обвідкою, 1 пасок і одну апашку (шаль) чисто вовняну дуже модну в гарні взори.

Такий сам комплет в першорядному гатунку — тільки за зол. 13.80.

Тільки за зол. 25.80.

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів на білизну всілякого роду або постіль в дуже добрім гатунку, 2 ковдри пікові на ліжка в гарні жакардові квіти в добрім гатунку 6 метрів білизняної фланелі, мягкой і пушистой на всіляку білизну, пижами і шляфроки, 6 метрів зефіру в модні пасочки на мужеські сорочки, денні і 6 метрів ручникового чисто білого в кістки або 6 ручників вафльових з френдзями.

Такий сам комплет в першорядному гатунку — за зол. 25.30.

Повищі комплети висилаємо за післяплатою на листове замовлення. Платиться при відборі на почті.

Без ризика: Якщо товар не подобається, приймаємо його з поворотом а гроші звертаємо сейчас.
Адресувати:

Firma „POLSKA TKANINA“, Łódź, ul. Moniuszki 3, oddział A. 21.

Зазначуємо, що це не є ніяка лотерія, ані льосування, тільки кожний, хто надішле добре розв'язання шаради з замовленням може одержати зол. 50.— готівкою.

Поділ і висилка нагород відбудеться 15 листопада 1935 року.

сільський ГОСПОДАР

Як павук муху, так криза обмотала нашого господаря зі
всіх боків. Визволиться з біди той хто слухатиме поради,
які подає

КАЛЕНДАР

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

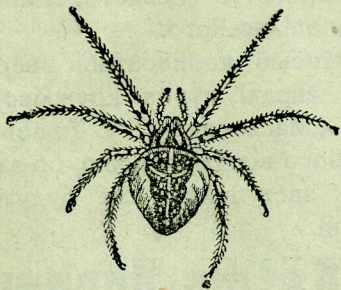
на 1936 рік.

ЦІНА 1.50 ЗОЛ.

Хто закупить за готівку 5 примірників, дістає ще один даром і не платить пересилки! — Пересилка одного примірника 25 гр., 2-4 прим. 50 гр. Продають усі українські книгарні, Філії «Сільського Господаря», Районові Молочарні, більші кооперативні осередки.

Головна висилка:

»СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР« ЛЬВІВ, РИНОК 10.

Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбятих. Пропуклинових бандажів; опаски проти обниження жолудка. Цінники даром.

М. Полячек, Самбір 39.

Всі Філії і Кружки „Сільського Господаря“ купують друки, потрібні для ведення їх діловодства, тільки у Філії „Сільського Господаря“ в Зборові.

Філія має на складі:

1. Картотеку Кружків „С. Г.“ і їх Секцій (Х. В. М., Пасічніч Секції, Секції Господинь, і других карток 1 штука 0.05 зл.
2. Книга членів Кружка „С. Г.“, книги вкладок, книги учасників Гуртків Х. В., денники для праць Х. В. М. всі по 0.15 зл.
3. Заяви приступлення до Гуртка Х. М. 0.01 зл.
4. Правильники Гуртків Х. В. М. 0.05 зл.
5. Книги маток і ставлень 5.00 зл.

Замовляти лише за готівку, або за поштовою післяплатою.

ВИСОКА ШКОЛА ПОЗАОЧНИХ СТУДІЙ.
Український Технічно Господарський Інститут
продовжує впис на:

1. Високошкільний Економічно-Кооперативний відділ, по закінченню якого дається диплом з титулом економіста,
2. Курси українознавства — з широкою програмою,
3. Фахові курси — бухгалтерії, чужих мов (англійської, німецької і французької), пасічництва, садівництва, перероблення садовини та городини, оброблення шкіри, миловарства, радіотехніки, фотографії. По закінченню курсів дається свідоцтво. Передбачається відкриття і інших курсів.

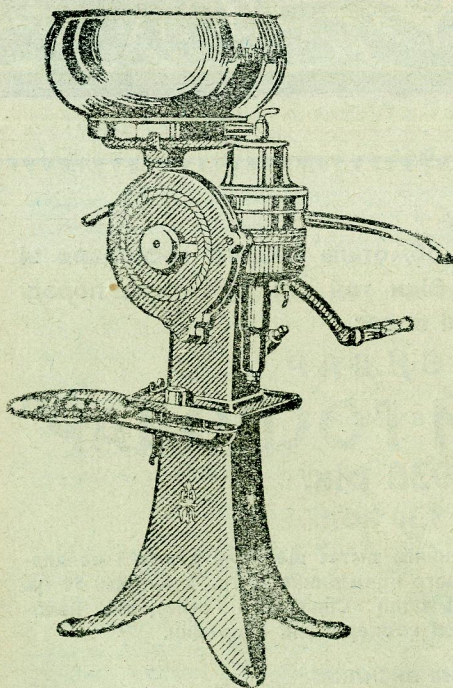
Навчання провадиться кореспонденційною методою.

Проспекти і програми — безплатно. На ширшу відповідь прикладати міжнародній поштовий значок.

Поштова адреса:

Ukrajinský Tecnicko-Hospodářský Institut,
Poděbrady, Tchecoslovaquie.

або Товариство „Сільський Господар“, Львів,
Ринок 10.

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз „МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воєвідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Співка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші в Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокє число коштує 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошевими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціна сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть „ . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладинки 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

З МІСТ: Вет. лікар, інж. Р. Яців: Запобігайте недугам тварин; Р. Голод: Завваги при переході худоби на зимівлю; Ю. Сенишин: Яка має бути стайня; Л. Бачинський: Календар годівлі курей; Садівництво і городництво: Р. Коцик: Угноювання агресту і порічок; Ф. Вережак: Як нищити норницю; О. Міхальчук: Два збори каляфіорів; Інж. Каплистий: Вражіння з подорожі по селах. Запитання і відповіді. Богумір Бродач — посмертна згадка. О. Василенко: Про солод. З життя Т-ва. Ріжне.

Дещо про те, як запобігати недугам тварин

Легше є недугам запобігати, чим їх лічити. Лічення триває звичайно довший час і коштує немало грошей і гризоти; а в кожному разі недуга тварин впливає в більшості випадків дуже некорисно на її продукцію; хвора корова вливає значно молоко, або і цілковито перестає доїтися, худне і господар поносить з цієї причини великі втрати. А втрат тих можна в багато випадках легко оминати, треба тільки пеклуватися тваринами і придержуватися правил гігієни т. є науки про зоховання здоров'я.

Якжеж не допускати до недуг тварин? Треба звернути увагу на декілька правил гігієни, як поміщення тварин, частість, теплота, воздух, рух, кормлення і поєння, тощо.

У наших селян поміщення для тварин є здебільшого невідповідні тому, бо вони є малі, мокрі, темні, задушні в літі і зимні в зимі, нечисті і не мають відповідних уряджень для кормлення тварин, тощо. Про гігієну обори треба подумати вже при її будові. Вагу цього питання розуміють вже нині наші селяне головню там, де є відповідно налагоджена молочна господарка; мимо тяжких часів і кризи будуть вони гігієнічні обори муровані, відпо-

відню великі, ясні, сухі і теплі, з цементовою долівкою, з вентиляторами тобто продувними проводами і іншою потрібною обстановкою. Чистість — це друга дуже важна річ. Треба її вдержувати стало в оборі, бо в нечистоті множаться всякі дрібнотвори — бактерії і грибки, які при першій нагоді атакують організм тварини і викликають всякі недуги або і зарази. Головно чисто треба удержувати всяку обстановку, яка служить до кормлення тварин, а саме жолоби, цебрики, ведра, тощо. Також самі тварини треба чистити, а то і мити, купати, бо то має велике значіння для здоров'я і відпорности тварин, а також для продукції, бо як виказали досвіди, чищена корова дає денно о чверть до пів літри молока більше, чим така сама і так само годована, але не чищена.

Теплота в оборі має також великий вплив на здоров'я тварин. Зависока теплота не є добра, бо вона ослаблює організм і зменшає апетит. Так само теплота занизька шкідлива, головню при вохкім воздуху; тоді і поживи тварина потребує більше на витворення теплоти, бо тоді приходить до заломлення відпорности організму і до недуг з простуди. Не

менше важною річею для здоров'я є свіжий, чистий воздух. Найбільше занечищений є воздух в малих, темних, задущних і вогких оборах; там пара водна вдержується у воздуху, а з нею порошок і курява та велика кількість всяких дрібнотворів. В тих обставинах приходить легко до нежитів і інших недуг віддихових органів. При будові обори треба подумати про добру вентиляцію, щоб зужите і занечищене шкідливими газами повітря виходило з обори, а прибувало свіже, чисте і сухе з надвору.

Рух є конечним чинником тваринного здоров'я. В літі звичайно корови мають доволі руху, бо ходять пастися. За це в зимі майже, або таки цілком його не мають. Брак руху ослаблює цілий організм і спричинює недуги ріжних органів, головню кормового проводу. Відповідний рух є також конечний вагітним коровам, а брак його зле впливає на сам порід і на приплід. Вкінці одним з найважливіших питань в тигієні тварин є їх кормлення. І в цій ділянці селяне наші роблять великі похибки і просто викликають всілякі хвороби, головню кормового проводу.

Щоби правильно кормити тварин, треба на це двох річей: 1. мати доволі і доброї паші, 2. вміти цю пашу добре зложити і у відповідній кількості тварині дати. Паші у нас здебільшого бракує, а та що є часто є лиха і маловартісна. Селяне щадять як можуть і тому дуже часто використовують на пашу такі відпадки і в такім стані, для яких місце вже тільки на гноярні чи на компостовій купі, але не в жолобі. Також пасуть свої корови до пізної осени, нераз на інеем покритій траві, чи

озимині і при зимнім, вогкім воздуху. Подібно і на весну завчасно виганяють корови пастися. Нічо дивного, що в тих обставинах ширяться масово недуги кормового проводу, молоко впадає до мінімум і страта велика, а можна її було оминати далеко меншим коштом. Також часто наші люде викликають недугу корови через це, що зараз таки по отеленню пхають в ню великі кількості паші, щоби вже якнайбільше молока було. Тимчасом корова по отеленню мусить бути на відповідній дієті, бо її організм ослаблений і вразливий; треба поводи тільки збільшати пайку і щойно по тижневі перейти на повну дачу. Але корова того також не розуміє, їсть і переїдається, а господар замість сподіваного млока має часто тільки втрату. Пашну господарку треба як слід наладнати, пашу прелімінувати заздалегідь, наладнати сівозмін, управляти богатом пашних рослин, міжплідів і поплідів, щоби мати доволі і доброї паші. Також не можна забувати про поправу і управу сіножатей і пасовиськ. Є ще одна організована праця, яка побіч величезних інших користей причиняється також знаменито до запобіження недугам молочних корів. Це **контроля молочности**. Де є контролю молочности, там корови правильно кормяться при помочі і під наглядом контрольора молочности. Досвід вчить нас, що там зменшується значно кількість недуг і то не тільки кормового проводу, але прим. чахотки і інших. Там в короткім часі поправляється годівельний матеріал і стан здоров'я рогатої худоби.

Лікар ветер. інж.-агр. Роман Яців.

—о—

Инж. Р. Голод.

Кілька завваг при переході худоби на зимівлю

Ще кілька день користуємо з гарної погоди, та виганяємо корови на пасовисько. Але за кілька день мається перейти на зимову годівлю у стайні.

Не зашкодить пригадати собі вже нераз писані, а дуже часто роблені нами блуди, через які вже не один господар мав багато клопотів, а то й видатків грошевих.

Кожна раптовна зміна в годівлі худоби впливає дуже некорисно на її здоров'я, спричинює забурення в жолудку, що впливає на зменшення скількості молока. Тому перехід з паші літної на зимову повинен бути повільний і рівномірний.

В переході з літного живлення на зимове

треба збільшити давку паш сухих, збільшити поступенно давки сіна, соломи, полови.

Першою найбільшою хобою є те, що пасемо худобу майже до самого кінця на пасовиську, а пізніше нагло перестаємо пастися і корови замикаємо в стайні на сухій паші. Відбивається це шкідливо і корови часто дістають затвердження. Тому належить перед випущення коров на пасовисько задавати соломи. Коли пасемо на конюшині, сераделі, люцерні, мішанках — соломи давати на штуку около 4 кг або 2 кг полови на штуку.

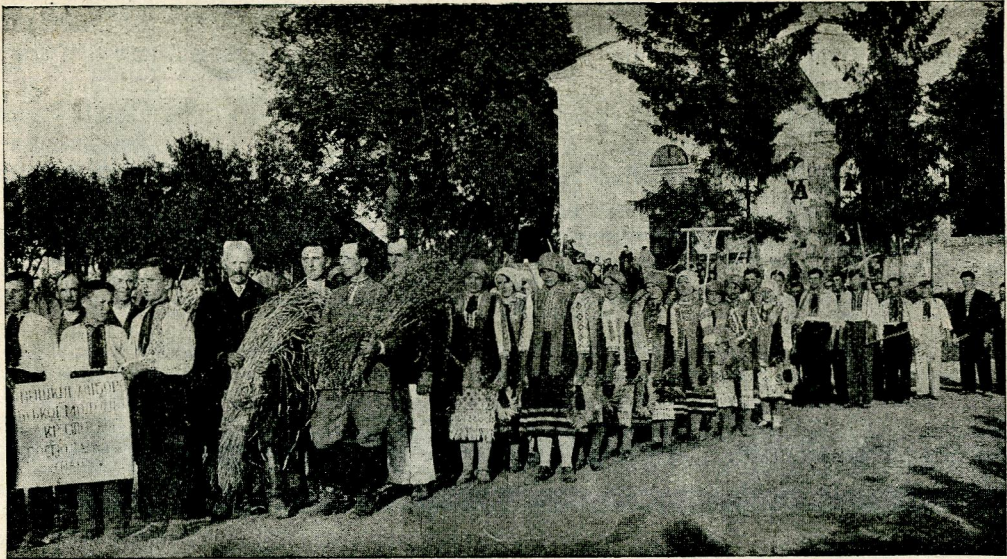
Другим важним блудом в осінній годівлі є те, що забагато годуємо корів листям бураним, гичкою з моркви, хробустям і т. под.

пашами, які дають більше шкоди як користи. Паші котрі даємо в осені є далеко гірші від літніх і тому молочність у коров спадає. Знаємо, що легко корови забідити, але дуже трудно забіджені привернути до нормального стану. Щоби корова не дістала надміру бурчаного листя, найліпше є заквасити його на зиму. Одержимо добру смачну пашу. Якщо скормлюємо свіже листя то не більше, як 35—40 кг на штуку на добу, з додатком 4 кг соломи ярої і 50 гр крейди шлямованої, щоб знеутралізувати надмір квасу, котрий є в листю.

Рівночасно як кінчаються нам зелені паші, завдавати рослини окопові. Початково на штуку около 10 кг буряків, або 4 кг бараболі. В міру того збільшати пайки, так щоби не перевищити давки 25 кг буряків, 12 кг бараболі

або 10 кг квашанки на штуку на добу. Вкінці належить докладно обчислити скільки маємо паш яких, щоби можна призначити спосіб годівлі, а не робити, як часто в нас практикується, що з осінню згодовуємо майже всю пашу а пізніше худоба голодує. Худобу належить кормити рівномірно.

Врешті, перед переходом худоби на зимівлю конечним є вибілити стайні. Білити належить вапном з додатком креноліни чи лізюлю. Це нищить зародки хоріб, котрі так легко в зимі розвиваються. Вікна вичистити, де не має поробити, щоби світло в зимі заглянуло до стайні. Упорядкувати долівку, та зробити відплив на гноївку. Підстилку належить давати суху, корови удержувати чисто, бо це впливає на здоровля тварини, а тим самим ліпшу видаєність молока.

Свято обжинок в Спасові: Похід учасників вулицями Спасова (Читай з життя товариства).

Ю. Сенишин.

Яка має бути стайня

(Закінчення з 14 ч. „С. Г.“)

Ще годиться згадати про жолоби (ясла). Де саме треба ставляти жолоби?

В усіх поступових годівельних господарствах жолоби ставлять не при самій стіні, а в віддаленні від неї приблизно на 1 метер. Правда, в існуючих уже стайнях прийдеється рахувати з розмірами стайні, то все таки годиться дораджувати таку зміну перевести. Роблять це з двох засадничих причин: 1. Коли тварина стоїть при самій стіні, тоді їй взимку холодніше, 2. коли тварина захворіє недугою, що спричинює кашель, тоді бризки

від кашлю відбиваються від стіни й попадають прямо до жолоба, а від цього вже заражуються і другі тварини тою недугою, що досі були ще здорові.

Крім цього, коли межі жолобом а стіною є прохід, тоді можна це використати для зладження кормового столу, приблизно пів метра завширшки. Роблять його рівно з жолобом (від стіни) з відповідної дошки, а щоб корм не падав до проходу, дають ще відповідно високу листву. Тоді не треба драбин на пашу. Драбини для корів непрактичні, бо ви-

їдаючи корм із-за драбини, корова запорошує собі голову й очі, а нерідко й калічить око стеблом.

За кормовим столом лишиться ще прохід, кудю господар буде завдавати худобі пашу. Вигода в цьому велика, бо тоді завдаючи корм, не треба заходити між тварини та непокоїти їх, не наражуємо себе на удар рога, корму не розсипаємо та відмірюємо й розгортаємо в жолобі чи на кормовому столі спокійно та рівно.

Як високо треба ставляти жолоби? В одному справді поступовому годівельному господарстві бачив я жолоби для корів тільки на 30 см. високо від землі. Вияснювано мені, що зроблено це зумисне тому, щоб корова могла приймати корм навіть лежачи. Особливо видається мені це до деякої міри пересадю, бо як відомо рогата худоба найрадше приймає корм стоячи, що зрештою в тій же стайні довелося мені ствердити. Томуто треба дораджувати, щоб ясла для корів ставляти на 60 см. високо від долівки, а простір між яслами а землею замурувати чи забити дошками, а ніколи не заводити там кріликів, бо крім того, що їх корови нераз роздавлюють ногами, вони залазять до жолобів за кормом, полишаючи по собі кал, а від цього корови часто не хотять чисто виїдати завданої паші.

Ширина жолуба у дні повинна-б мати 20—25 см., вгорі 40 см., а глибину 25—30 см. Щодо матеріялу, так найкращі жолуби-фаянсові (з паленої поливаної глини), із грубої цинкованої бляхи та дерев'яні. В наших селянських стайнях найчастіше вживається на жолоби дерева. Звичайно вживається на жолоби соснових і ялових дощок. Матеріал, що видає зі себе довго прикрий запах, нпр. дуб, не годиться до цього, бо надає паші, головню рідкій, прикрого запаху до тої міри, що тварини нераз не хочуть їсти.

Жолоби роблять дуже щільні, щоб не падала туди (до щілин) й не залишалася паша, бо тоді на ній швидко загниє цвіль, а про наслідки того ми вже згадували. Томуто жолоби треба часто й дуже дбайливо вичищувати. До цього доконче вживати твердих щіток і гарячої води. Крім цього за кожним разом треба-б їх теж основно вибілювати свіжо гашеним вапном.

Так само, коли забираємося до миття стаєнної долівки, треба основно відчистити всякі перегороди, стовпи та кормовий стіл, а опісля їх докладно повапнувати. Занечищені звичайно у долі, стіни при тій нагоді треба докладно забілити.

Якнайбільша чистота на кожному місці стайні — це одинока запорука побіди в боротьбі з заразою та шкідливими для молока дрібнотворами.

Ще можна щиро дораджувати построїти для кожної штуки окремих жолоб, або бодай спільний жолоб відділити для кожної штуки міцними перегородами, бо на випадок заразливої недуги одної штуки вона так швидко не перейде й на другі штуки. З тих саме причин можна дораджувати давати дерев'яні перегороди поміж стійлами поодиноких штук.

Розміри стійла для одної штуки дають звичайно на 2½ м. довгі — та приблизно 1.70 м. — 1.90 широкі, та ширина узалежнюється, як уже сказано, від висоти стайні. Тільки в т. зв. „голяндських стійлах“ розміри його бувають дуже скромні (1.80 м. шир.), а це навіть зумисне, бо йде тут про це, щоб корова стояла завжди (або й лежала) задом над протіком, бо тоді сеча й кал будуть попадати прямо до протіку й відпливали до збірника надвір. Розуміється, що ширина такого стійла дуже невеличка і обмежена доконче перегородою, а це на те, щоб корова не станула навскоси.

Зрозуміло, що тоді протік мусить бути доволі обширний, бо приблизно 45—50 см. широкий та 15 см. глибокий. Звичайно, тоді мусить бути до того построєний відповідний збірник-криниця. Це саме як і думка, що тоді не буде „справжнього гною“, впливає мабуть на те, що такі стійла в наших селянських господарствах приймаються дуже й дуже рідко.

У деяких більших, навіть селянських господарствах може трапитися, що худоби не буде ставитися тільки в один ряд до стіни, але навпаки в декілька рядів поперечно (поздовж ширини стайні) для кращого використання простору стайні. Найкраще, коли в таких випадках ряди корів не є звернені до себе головами, бо тоді при кашлю тварини не обкидають себе ані жолобів бризками від кашлю. Крім цього тоді видихувана водна пара, головню взимку, скупчується в одному місці біля тварин, а це теж відомо впливає на їх здоров'я. Коли-ж розміри стайні доконче вимагають такого устаткування, тоді рішуче не треба допускати, щоб жолоби сходилися до купи, а тільки поміж одним і другим рядом корів треба встановити ширший кормовий прохід.

Цей дуже короткий обрис на названу вгорі тему подаю з надією, що людям доброї волі в так важному ділі може в дечому пригодитися.

— 0 —

Леонід Бачинський.

Календар годівлі курей.

Березень.

В курнику: Хто не має курника може його збудувати собі сам. (Мал. курника знайдете в книжці Г. Германа).

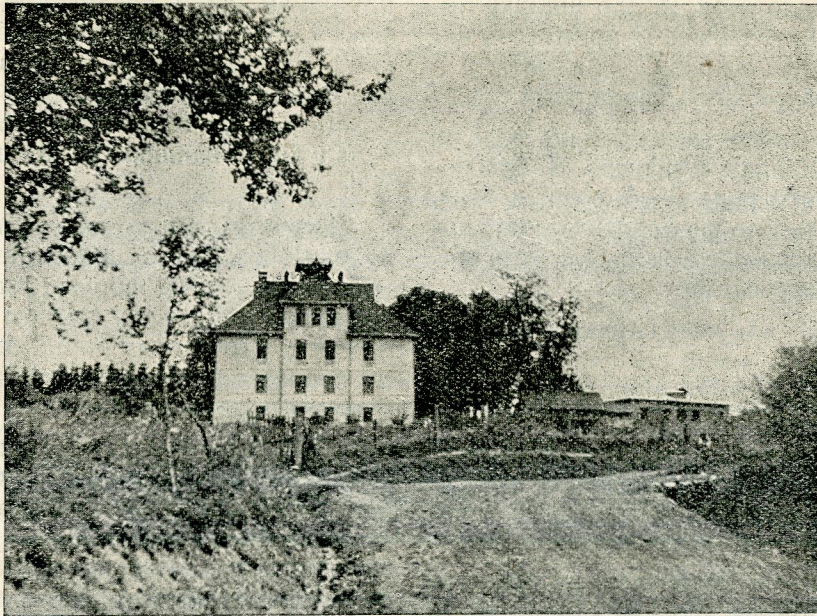
Практичні вказівки до будови раціонального курника.

1. Курник широкий на 3—4 м., а довгий відповідно до числа курей, яке думаємо держати в ньому, однак більш як 100 штук не радиться тримати в одному курнику (на 1 курку $\frac{1}{3}$ м² площі). Височина 1.80—2 м. 2. Вікна

5. Автоматичні гнізда умістити в стіні, правій від входу, на 30—50 см. над землею, в два ряди один над другим. Гнізда мають бути пересувальні. Задної стіни не треба робити, щоби можна гнізда чистити і мити. Гніздо має бути розмірів 30×40 на одну курку. (глибоке на 40 см.).

Верхня дошка гнізд цілком гладка, сильно похилена, щоб кури не сідали і не занецишували гнізд.

6. У стіні проти дверей на 50—100 см. над

Вид головного шкільного будинку Милованської Госп. Садівничої школи від сторони села.

краще зробити на полудневій стороні, яких поверхня має бути коло $\frac{1}{2}$ цілої стіни, на якій вікна будуть уміщені (1 вікно 60×120 або 80×160). Відкривати з долини до гори і умістити в середині курника. Зробити так, щоби літом можна було їх зняти. Закратувати від злодіїв а незалежно від цього, сіткою поцинкованою, або іншою, щоб не залазили коти. Отвір в сітці 5×5 см. Можна сітку самому переплісти із звичайного дроту.

3. Над вікнами умістити отвори (20×20) для вітренья.

4. Зимою ці твори затикати, а вітрити при допомозі дерев'яної рури широкої (20×20), яку умістити на 30 см. від підлоги в позиції прямовій до підлоги. Рура виходить понад дах.

землею дати дашок а 25 см. над ним здовж цілої стіни умістити сідала в 3—4 ряди на одній височині, а не драбинчасто, чи сходами. 50 см. від стіни перший ряд і 50 см. один від другого. Сідала так зробити, щоби можна їх зніматися. Грубі 3—4 см. а широкі 4—5 см., верх заокруглений. На одну курку треба 20—25 см. сідала.

7. Цілий курник побілити негашеним вапном з 5% креоліни, щоби убити бактерії хворіб і паразитів.

8. Підлога повинна бути з гладких дошок на 20—40 см. вище від ґрунту. Зимою застеляти соломою.

9. Під лівою стіною, від дверей, насипати здовж верству (10 см) сухого піску, з попелу з додатком вапна, щоби кури купалися. Ого-

родити пісок дошкою на 1 м. від стіни високою на 20 см., щоби кури не розкидали його по цілій підлозі.

10. Курник повинен бути сухий і мати багато світла.

11. Вхід для курей 30×40 см. з засувкою на ніч, дати проти сідал т. є з боку вхідних дверей.

Годування: Пісок, крейда, тинк, цегла, деревний вугіль, мелені шкаралупки з яєць, повинні бути змішані або окремо в особливих посудинах цілий рік в курнику, як паша, що допомагає при травленні і причиняється до творення яйця.

Насаджування: Час підкладати яйця на курчата потрібні до вихову. Біда, що в тім часі маємо дуже мало квочок. Як що індичку посадили в лютім 1 раз можна їх примусово насаджувати підряд і два рази (диви лютий). З курок найскорше квоччуть орпінгтони.

Кармазинки квоччуть найбільше тоді як їх не треба (найбільше в червні). Добре полишати з минулого року 2—4 добрі квочки, що рано квоччуть і добре водять курчат, позначити їх і задержати хоч би не були конечно добрими несучками.

Помешкання до насаджування можна зробити на дворі в землі, спеціальних удержаних будках, або комірці мірно теплій і вогкій. Тут яйце не так скоро висихає. Треба уважати, щоб місце було притінене, затишне і забезпечене від псів, котів і щурів. Не рзбити глибоких гнізд і уважати, щоб яйця не лежали в два ряди, бо тоді не є рівномірно ogriti.

Яйця, призначені до вилягу, не передержувати довго, повинні бути не старші як 10 днів. До інкубатора не старші, як 8 днів. Чим свіжіші яйця тим краще. Вилежуватися яйцям зовсім не треба. Виказ відсотків яєць з котрих вийшли курчата, по певному числі днів лежання, є такий:

Зараз по знесенні	95%
по 3 днях	95%
„ 5 днях	93%
„ 8 „	90%
„ 10 „	88%
„ 14 „	81%
„ 20 „	75%
„ 25 „	42%
„ 32 „	3%

По тижневі переглянути всі яйця на свігло. Зробити з текстури циліндер і наложити його на запалену лямпу із шклом. Проти огня зробити в текстурі виріз малого яйця: щоб

яйце не впало до отвору. До того вирізу боком притуляти яйця і тоді добре видно чи яйце є запліднене чи ні.

Хороби:

1. **Вапняки на ногах** у курок, що сидять на яйцях, повинні бути безумовно усунені. Добре на два-три дні перед насадженням намастити ноги карболінеум, а по двох днях витерти ноги шматкою змоченою в бензині*). Другий спосіб: намастити оливою і як вапняки розмякнуть помастити 5% креоліною — струпи з ніг усунуться. Але найкраще всього таких курок до насаджування не уживати і до вапняків в господарстві не допускати.

2. **Воші і інші шкірні паразити** у квочок найкраще винищувати правдивим перським порошком, яким посипати гніздо під соломою і між піря у курок. Інші середники, як камфора, нафталіна хоч убивають паразити, але шкодять зародкам яєць.

Де є пісок до купання і чистота — там не буде у курей вапняків на ногах і паразитів на тілі.

Курчата: Приготовити приміщення для курчат. Як є зимно, приготовити штучну і уживати інкубатор, або спеціальну для того скриню з нафтовою лямпою. Всякі браки, помічені в минулому році, доповнити, а шкоди направити, щоби все завчасу було в найбільшій порядку.

Годування курчат: Перший день після вилягу нічого не давати їсти, а потім в 1-ім тижні дається курчатам канаркового насіння 7 гр., яйця 25 гр., вівсяної каші 5 гр., дробленої пшениці 5 гр. Разом сухої паші 52 гр. і збираного молока 50 гр. При цінах весною 1935 р. кошт годування (кормлення) виносить тижнево 11.3 гр., а дальші тижні

в грамах:

Назва поживи	ти ж д е н ь		
	2	3	4
дробленої кукурудзи	3:3	5	8:3
вівсяної муки	4:3	6	9:3
пшеничного грису	5:3	8	10:3
дробленої пшениці	5:5	8:3	13:7
проса	25	30	10
пшениця ціла	25	40	50
молока	100	150	150

*) Др. Томашівський радить на вапняки 1/3 част. вазеліни, 1/3 льняного олію і 1/3 креоліни.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Роман Коцик.

ЗИМОВЕ УГНОЄННЯ АГРЕСТУ І ПОРІЧОК.

У нас незвичайно мало звертається уваги на угноювання. Наш нарід живе на урожайній землі і привик до того, що та наша земля, має лише видавати плоди.

Будучи підчас війни у північній Моравії у т. зв. „Альфатергебірге“ бачив я промислові плянтації агресту і порічок, що були угноювані кожної зими свіжим кінським обірником і то у листопаді, давано по четверо гралий, під один куш, на замерзлу землю, перед снігом. А сніги падають там на 1 м. високо.

Спосіб цей взяв я випробовувати у себе і успіх був дуже добрий. Однак від сильного угноєння кінським обірником знаю, що можна викликати у деяких відмін агресту прізму заразу агрестового мучняку. Щоби від цього мучняку охоронити свої кущі, особливо шляхотного великоовочевого агресту почав я угноювати їх, не кінським гноєм, а попелом і компостом.

Відміни агресту як: „Слава Городів“, „Сливковий Ченстоховський“, „Вінгамс Індустрі“, „Сіянець Мауера“, осеню в жовтні посиплю „пудрую“ вапняним мілом, після десь через два тижні даю на корч по 5 л. деревного попелу і пересаплю це зі землею, а на то даю 5 кг. компосту. Щоби охоронити, ще ліпше, шляхотніший агрест, від морозу, обкладаю у падолисті, кожний корч сухою бараболянкою. Зимою навіває між корчі багато снігу, а тим самим такий корч задержує навіть серед посушливого літа, досить вогкості. Ранною весною забираю бараболянку, котру вилугували дощі, а компост розкладається сам; щойно підчас першого витинання бурянів, десь у травні троха пересапують його зі землею. Корчі угноювані тим способом родять дуже гарно і є зовсім вільні від мучняка, розуміється при застосованню відповідних оприскувань.

Інакше поступаю з агрестом американським і порічками.

Попелу і компосту у мене все мало. Тут дається вже гноївку і кінський обірник, а як вийде, то десь трохи попелу. Вапнитись раз на кілька літ. Практично робиться так: пізною осеню по 3 гралей під корч, один чоловік підносить звисаючі віти корча, агресту чи порічок а другий обкладає корч гноєм. Гній цей замерзає щойно при більших морозах, бо коні годовані осеню морквою дають доволі вог-

кий і горячий гній. Зимою, як лиш є гноївка, поливається цей гній гноївкою, під корч 10 л., у двох давках. Весною гній цей розкладається сам від себе, з під корчів забирається лиш тоді, як з естетичних зглядів є це конечним.

Під так угноєним корчем є все доволі вогкості і не ростуть буряни. Агрест американський, як відомо ніколи не нападає мучняк, тому навіть підгноєний азотовими навозами, не буде його мати.

Угноюваний висше поданим способом, агрест американський, дає масу овочів, вони не є так дрібними, навіть дорівнують не одним великоовочевим, добре тримаються на корчі, навіть до кінця серпня, тоді дістають гарний темно фіолетовий кольор, а у смаку нагадують виноград. Знова порічки дають масу овочів, гарного вигляду, дозрівають рівномірно, овочі на китиці є усі виповнені, нема т. зв. „щербатих“.

Раджу всім випробувати і піднести видатність, тих двох, найголовніших овочевих кущів. Правда минеться трохи гною і треба трохи праці, але без цього ніколи нічого не досягнеться.

Федір Вережак, Городенка.

ЧИМ І ЯК НИЩИТИ ШКІДНИКА САДОВОГО НОРИЦЮ.

Великим шкідником у саді, шкілці, чи городі є нориця. Коли її завчасу не знищиться, то вона потрапить зробити велику шкоду, підгризаючи коріння дерев. Норицю найлекше знищити затроєною морквою (вона моркву дуже любить). Але біда в тому, що доброго трійла як стрихніна трудно дістати, бо на це треба мати дозвіл, а його не завжди легко дістати. В додатку стрихіна є досить дорога. Тому подам зі своєї практики, як я дешево і швидко знищив норицю. Одним з тих і добрих трійл, є фосфоран цинку, але він має запах і як звичайним способом моркву в нім обмочити, то нориця тої моркви їсти не хоче. Отже, щоби нориця таки того трійла зіла, то робиться так: береться моркву, перерізується її впоперек на рівні дві половини і тоді в обох половинках шпичастим ножом виверчується досить великі діри. Тоді беремо ті вистружки з виверчених дір в моркві і посипаємо їх і обмочуємо в фосфорані цинку і так затроєні вистружки назад починаєм в ті виверчені діри у моркві. Тоді знова беремо і ті дві половинки складаємо назад неначе цілу моркву і проти-

каємо обі половинки моркви виструганою шпичкою з твердого дерева, щоби разом держалися. Тоді вишукуємо в землі свіжий хідник нориці і на самім тім хіднику обережно моркву всажуємо так, як вона росла в землі (значить рівно з землею). Нориця, йдучи хідником, натрапляє на моркву і гризе, бо її нічим не чути. В такий спосіб вона догризається до трійла і гине.

При затроюванні моркви уважати, щоби не вдихати порошку фосфорану цинку, бо він легко летний, або щоби десь ранку, як є на руці, не запорошити, бо дуже небезпечно.

НОВІ КНИЖКИ:

Т. Цебро-Дубровський (Буштино), директор Держав. Овоч. та Виноград. Розсадника: „Садовий розсадник“ (лекції 9—10 позаочн. курсу УТГІ ч. 109. „Садівництво овочеве та ягідне“). Ст. 30. мал. 22. 4^о.

Щойно вийшли з друку нові лекції 9—10 позаочного курсу УТГІ ч. 109. — „Садівництво овочеве та ягідне“. В них охоплено такі питання: 1. Основні поняття; завдання розсадника, його значіння та роля в садівництві; 2. Вибір місця та розпланування розсадника; 3. Шкілка. В цих лекціях, як і в попередніх коротко, ясно й приступно виложено надзвичайно важні в садівництві питання. Приступності видання надзвичайно допомагають чудово виконані малюнки, серед яких особливо виділяються: 1) Плян розсадника; 2) основні фази праці за зеленою пікіровки; 3) основні фази праці за викопування дичок (підщеп); 4) сортування (стандартизація) підщеп у яблуни, груші морелі, тощо.

З нетерпінням очікуємо дальших лекцій того ж автора, які, віримо, будуть так само вдалимими й цінними.

—Ю—

Впис на курси садівництва УТГІ продовжується, — радимо всім, хто ще не вписався, — зробити це якнайшвидше, бо на перестудіювання 138 стор. цього курсу, що вже вийшли, треба досить часу, а тим часом наспівають нові лекції. — Редакція С. Г.

Михальчук О.

учень Госп. Садівн. Школи в Милованню.

ЯК МОЖНА МАТИ ДВА ЗБОРИ КАЛЯФІОРІВ З ОДНОГО ПОЛЯ?

Каляфіори є це найшляхотніша з відмін капусти, тому вимагають добре управленої згноєної землі, та вмілого догляду. Весною насіння висівається до інспектів якнайранше, а коли скільчиться і підросте, треба тоді перепікувати, себто розсадити рідше, щоби зміцнити розсаду. Перепіковані пересаджуємо в город тоді, як ріля вже утеплиться. Розсаджується розсаду „в ряди до шнура“ на 50×40 см. Перед садженням мочиться корінці розсади теж в так звану папку, це є розчин коровяків, землі і води.

Як каляфіори підростуть, сапається, а відтак підгортається. І так вони вже ростуть аж до витворення гарних рож. Так виплекані вже в першій половині червня можна продавати на ринку.

По зборі, винищенню і перекопанню поля, розсадилося другі каляфіори пізної сорти в той спосіб як попередні. Вони так ростуть аж до глибокої осені, до перших морозів. Але минулої осені по моїм приїзді до школи в Милованні я, працюючи коло каляфіорів, навчився їх переховувати до дальшого росту в зимі.

Для цього копається рови на 70—80 см. ширини на зріст каляфіорів глибини. Вирвані каляфіори вставляється в рівець побіч себе густо і накривається простою соломою, а на верх землю і так вони дозрівають. По обох кінцях ровів лишається отвір для регуляції воздуха та тепла: в сильні морози отвір затикається цілком, а в час відлиги відтикається. І так їх переховалося десь аж до різдвяних свят. Що правда вони не були такі великі як вчасні, не мали великих рож, але пішли за ліпшу ціну як вчасні.

ЦІНИ НА ОВОЧІ І ЗЕЛЕНИНУ.

(Львів 1. XI. 1935. Ринок, деталь).

Яблука літні 1 кг. від	15— 40 гр.
Яблука зимові від	20— 60 гр.
Грушки	60—1.00 зл.
Горіхи волоські	1.20—1.50 зл.
Гогодзи (брусн.)	1 літ. 20— 25 гр.
Каляфіори 1 гол.	10— 20 гр.
Капуста 1 гол.	10— 20 гр.
Чосник 1 гол.	5— 10 гр.

Гайовий на певній посаді.

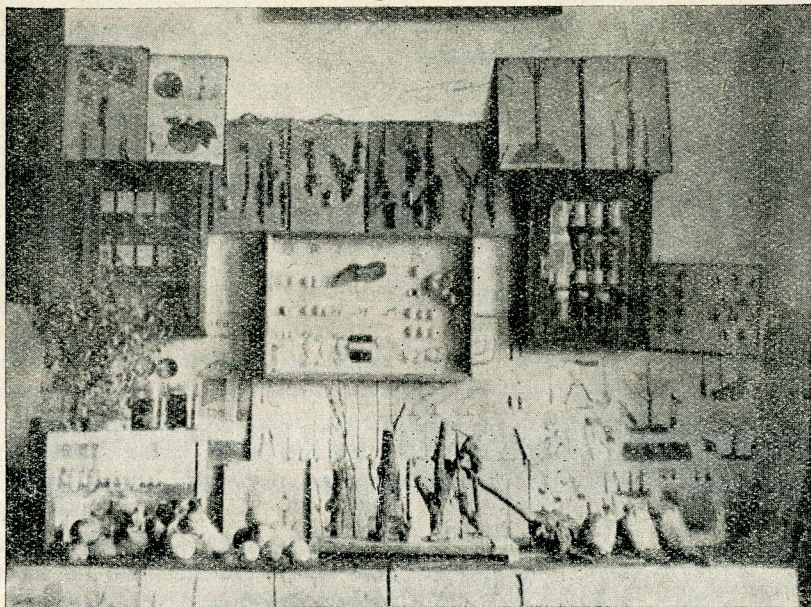
Хто мені позичить 500 золотих на оден рік, тому дам на процент вільне утримання. Рік рахується від 1. I. 1936. до 31. XII. 1936 р.

Адреса для листування: Василь Остапчук, лісничівка Ожешково, почта Доміново, повіт Сьрода.

САДІВНИЦТВО МАЄ ПЕРЕД СОБОЮ БУДУЧНІСТЬ.

Зараз по закінченню світової війни — зазначився сильний розвій садівництва, особливо в Злучених Держ. Амм. Почали вони експортувати до Європи добірні овочі і яриину. Бажаючи унезалежитись від надмірного імпорту американського, європейські держави а серед них і Польща, почали більшу увагу звертати на ту досі у нас занедбану ділянку господарства. Та остра зима 1928—29 р. децю припинила цей сильний розвій садівництва у нас.

Річно Польща спроваджує овочів за 24 мільйонів зл., бо спожиття овоців з року на рік більшає. Найбільше спроваджується сливок свіжих і сушених, децю менше яблук і грушок. Опираючись на статистичних даних — пересічно річна продукція поодиноких овоців є така:

Кабінет садівництва і городництва в Милованській школі (шкідники, приладдя).

Яблук: 117.505 тон, грушок 21.505 тон, сливок 70.000 тон, вишень і черешень 7.000 тон. Але дані ті мають більш теоретичну вартість, бо до торгівлі йде лиш малий відсоток тої продукції, а то тому, що наш товар є маловартний, дрібний, плямистий, хробачливий.

Щоб досягнути самовистарчальності що до овоців, треба би річну продукцію яблук і сливок побільшити о 8.000 тон; І ту самовистарчальність дасться досягнути за яких 10 літ, хоч в р. 1929—34 посаджено нових 9 мільйонів деревець, приймаючи, що внутрішнє спожиття не буде вже побільшуватися, а всі овочі наші будуть першорядними. Практично значно більше літ треба чекати, щоб наше садівництво заспокоїло внутрішній ринок. — Р. А. А.

Інж. М. Каплистий.

ВРАЖІННЯ З ПОДОРОЖІ ПО СЕЛАХ.

(Закінчення з ч. 20, 21 „С. Г.“).

Станиславівщина. По дорозі до Дрогобича вступив до Станиславова, щоби ближче познайомитись із життям Філії „С. Г.“ в Станиславові. Товариш інж. Залізняк радо вітає та запрошує до себе. Перший погляд на столик, де має міститися штаб повітової професійно-господарської організації — робить відечне враження. Хоч як мене переконає товариш Залізняк, що в нього дуже добре справи Філії стоять, однак я не дався переконати. При цій нагоді я постарався оглянути Станиславівський Пов. Союз. Магазини і запаси товарів є найбільші, які я бачив досі по Союзах.

Збут збіжжя і яєць наладжений, але докладніше про обороти Союзу не довідався. Приємно було бачити ясний магазин у власному будинку, де насправду видно було сліди праці над поліпшенням курячого матеріалу. Хоч бачив я вже в кількох повітах яєчний експортний матеріал, то яйця з Боднарова дійсно дібрані. П. Директор Швалюк дуже гостинно і радо показав і зазнайомив мене з магазином і технікою сортування і пакування яєчного матеріалу.

На другий день при ближчому знайомстві зі станом Філії виявилось, що дійсно заінтересування Філією серед станиславівського громадянства є мінімальне. Мабуть, що

Станиславів не менше має інтелігенції ніж Коломия, але фізичних членів Філії в Станиславові Бог дасть! Канцелярія і кнотоводство тут спрощено — натомість чисто фахова і організаційна робота добра, а на ті умови безумовно кольосальна. При огляді Маслосоюзу зауважив, що обслуга і продукти в Станиславові безумовно кращі ніж у Коломій.

Село Чернілів має 2 конкурсних гуртки; дівочий управляє лен і хлопчачий — буряки. Сталося так, що до того села поїхали разом із п. інспектором льнярства Львівської Хліб. Палати. Ми скористали з гостинності п. інспектора і його фіякром їхали, а то мусіли б йти пішки. В розмові по дорозі довідуюсь, що п. інспектор був і в Дрогобиччині і є доброї думки що до поширення продукції льну на терені Дрогобиччини. Далі виявляємо, що лен у нас сіють дуже густо, бо 2 і пів кільо на ар то є норма, а є випадки, що сіють і 3 і пів кл., тоді як домоворились ми, що нормально треба буде сіяти 1.8 кг. на ар. При перевірці змагунок виявилось, що дебре матеріал опанували, особливо добре відповідала змагунка Катруся. Лен у змагунку кращий ніж місцевий, хоч не дуже рослий, бо на 72—74 см., а в Дрогобиччині маю лен на 1.28 см. довгий. При огляді бурячаних гряд як виявилось, що буряки досить добрі хоч змагуни трохи мабуть схвилювалися, бо не все добре відповідали, а тов. Залізник зазначив, що на іспитах той сам змагун дуже добре відповідав.

Залуква. Вже пару літ збирався я оглянути заведення п. інж. Терпиляка, тому не міг утриматись від спокуси заїхати тим більше, що там працює мій товариш по школі. Надзвичайно радушне прийняття, що зазнав я від п. інспектора з дружиною, а потім тихий куточок так маняче вплинули, що я залишився аж дві доби, хоч вибирався на кілька годин. Перший день пішов на оглядини заведення спочатку в пана інспектора, а потім у сусідньому селі в брата. Оповідання п. інспектора про історію заложення садівничо-городничого заведення та перебіг праці показують як дійсно тяжко в наших умовах культурно-промислово господарку вести мимо того, що і багатий досвід і теоретична підготовка і велика фахова практика та й купецький хист у господаря є. А все це розбивається о дві річі: господарські ножиці та брак належного збуту рільних продуктів. Оглядини шкілки були дуже цікаві, бо ведеться шкілка зразково. Мені так видається, що там уся душа вложена та й гордості господаря — то шкілка овочевих дерев. Оглядаємо як провадять щеплення овочевих дерев. Цікаво що головним щепарем є дівчина, що вже від 10 літ працює та так вправила у щепленні, що щепить

денно понад 2 тисячі деревець. Оглядали шкілку разом із тов. Залізником. Докладні походження кожного сорту яблунь, груш, слив, черешень, вишень, морель і бросквинь. Тут уже бачиться, яка то відповідальна та клопотлива робота. Особливо яскраво кидається ріжниця в рості різних сортів дерев. Практична вказівка що щепити краще зі західної сторони, бо тоді не так сильно нищать молоді паростки західні вітри. По словах п. інспектора вітри могли би знищити при неправильнім виборі сторони щеплення 60%, а навіть 90% щеп.

Останніми роками п. інспектор Терпиляк переходить на продукцію насіння. На ярину менше вже уділяється уваги. Натомість іде поважна праця в напрямі продукції насіння. Вже на наукову мірку задумано створити лабораторію насінну, а праця кількох кваліфікованих робітників дає запоруку, що справа буде добре поставлена. Мушу зазначити, що певне спостереження практичне, яке спостеріг пан інспектор, на мене зробило досить велике вражіння. Всюди читається в підручниках і на викладах говорить, що косити мішанки та трави треба тоді, як вони є в повному цвіті, а тим часом практична перевірка з годивлею корів викою вівсяною мішанкою показала, що видайніша на молоко мішанка тоді, як уже утворить зелені стрючки. Це спостереження варто перевірити і на люцерні тай на конюшині. День переведений в товаристві приятеля дав змогу пригадати багатьох товаришів, які розбрелися по всьому світі, бо є й в Хінах і в Бразилії і в Канаді, ба навіть у Австралії є наші товариші. І так по цілому світі дійсно розбрелися вигнані з власної хати — України — Її вірні сини. Хоч як прикро але треба їхати — бо на мене чекає буденна і тяжка робота.

—о—

ВІСТИ З МІСЦЬ.

ПІВДЕННЕ ПОДІЛЛЯ.

Збір бараболі дуже гарний, бураків рівнож, пашної моркви надзвичайний. Гарна погода дозволила в час зібрати все з поля. Однак довготривала посуха спинила орання на язю. Озимини досить гарні, хотяй взагалі сіяні пізно.

Овочі дуже добре трималися на деревах до кінця. Збір яблук вдовольняючий, грушок слабкий, волоских орхів дуже мало. В цім році виїмково дозріли усі навіть найпізніші сорти винограду, як Мускат Гамбург і грасс Кальман.

Дивно, що до половини листопада тримається зелене листя на яблінках і грушках, хоть вже був один день мороз — 6° Ц.

Р. К.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 135. Як забезпечити конюшину на зиму?

— Тому, що конюшина Ваша на ґрунті добре виробленому, пухкому то може вимерзнути через те, що мороз може коріння перервати, а особливо як не буде снігу. Що іншого в ґрунті зляглому, твердому. Щоб рятувати цю конюшину мусите звалкувати її на зиму, а на весні пустите борону. Косити отаву теж не треба, бо гола, пізно скошена конюшина легше вимерзне. По першій морозі можете розкидати по ній мерву, але буде небезпека від мишей.

М. Б.

Ч. 136. Як забезпечити ріпак на зиму?

— Ріпак, як відомо вимагає пухкої, виробленої землі. До морозів мусите його ще кілька разів просапати. Коли він вибуяв, то привалкуйте його валком, щоб припинив ріст. Перед самим морозом підоріть рядки ріпаку так, щоб не засипати верхків рослини. Особливо важно є підгорнути на зиму ріпак в ґрунтах вогковитих. Злишня вогкість може в зимі пошкодити, а після підгортання вода спливатиме в борозни.

Ч. 137. Щось повертіло мені дерево.

Стару, здорову 25 літню яблоню, щось повертіло. В корі, на висоті 1 метра є діри начеб свідерком повертів з дір тих тече в літі сок і сипиться трачіння. Як того шкідника вигубити? М. Борисюк.

— Ваше дерево нападене короїдом більшим, його черва виїдає дерево і воно може загинути. Зробіть так: купіть собі в аптеці або в насінній склепі деревн. карболінеу. Розрідіть його на 20% водою і зішкрабавши кору на дереві намастіть її. Після того візьміть глини, розведіть її карболіном і позапихайте нею всі діри і рани. Комаха її лярва та яечка подусяться від запаху карболіну а нові до кори не підуть. М. Б.

Ч. 138. В який спосіб набувати розплодовий расовий матеріал свиней?

Кожна Секція Годівлі і плекання безріг мусить мати расові розплодові кнурі льохи. Звичайно водиться це так, що поодинокі члени Секції ховають расовий матеріал під наглядом Секції.

На закуп расового розплодового матеріалу можна дістати субвенцію в висоті $\frac{1}{3}$ ціни від Львівської Хліборобської Палати, $\frac{1}{3}$ ціни від Повітового Виділу, а $\frac{1}{3}$ ціни мусить по-

крити господар. Расовий матеріал закупується там, де вкаже Повітовий Виділ, згл. Львівська Хлібор. Палата.

Для того член Секції годівлі безріг вносить подання до Львівської Хліборобської Палати через Повітовий Виділ, складаючи на руки місцевої Філії Т-ва „С. Г.“. В поданні просить про уділення субвенції в висоті по $\frac{1}{3}$ ціни зі сторони Л. Х. П. і Пов. Виділу та вказання джерела набуття.

Книги до ведення Секції можна набути в Філії: Т-ва „С. Г.“ в Зборові.

Р. Г.

Ч. 139. Наша Городенщина управляє цукрові буряки, які збуває цукроварні. Згідно умови мусить бути обсяжна площа під цукровий буряк 1 морг. Цукроварня приймає тільки 100 метр. сотн. цукрових буряків з кожного морга. Цього року був добрий врожай на цукрові буряки й тому багато лишилося господарям цукрових буряків, яких цукроварня не приняла. Одне наше село буде мати яких 100 вагонів. Порадьте, що з цими буряками робити? Чи можна цукровими буряками годувати тварин? Чи можна заквашене листя й жмяки з буряків переховувати на другу зиму, бо за одну зиму годі є все згодувати тваринами. — М. Шлемкевич.

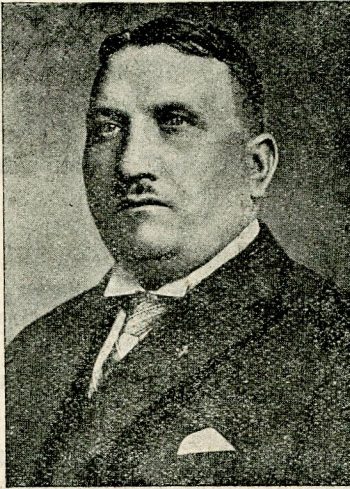
— Цукрові буряки можна давати тваринам. Дають на половину менше як пашних буряків. Заквашене листя й жмяки з буряків трудно є переховати аж на другу зиму; вони можуть зіпсуватися, а тварини від них захворіти. Краще є надмір продати. У цій справі зверніться до сусідніх Районових Молочарень — вони напевно закуплять у вас надмір буряків для годівлі молочних корів. Позатим усім раємо Вам набути у Т-ві „Сільський Господар“ Львів, Ринок 10/II такі книжечки: Віктор Доманицький: „Цукровий буряк“ ціна 80 сот. і інж. Микола Хомишин: „Годівля домашніх тварин“ ціна 50 сот. Пересилка 25 сот. — разом зл. 1.55. В цих книжечках знайдете дуже багато цінних порад.

А. Р.

Ще два числа нашого часопису і річник 21 закінчений. Наша праця акуратно виконана, але чи Ви, шановні читачі, акуратно вивязались з передплатою відносно нашого видавництва? Пригадайте свій обов'язок і ще до кінця року вирівняйте залежності. Хто цього не зробить, числа за грудень не дістане, натомість дістане упімнення. Не заставляйте нас ще до страт докладати!

Адміністрація.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО ЧЕХОСЛОВАЦЬКОГО ХЛІБОРОБА.

БОГУМІР БРАДАЧ.

Дня 20. жовтня 1935 р. упокоївся в своїм маєтку в Жидовицях біля Ічина (Чехія) голова парламенту Чехословацької Республіки та колишній міністер земельних справ і міністер народньої оборони Богумір Брадач.

Небіжчик народився 31 травня р. 1881-го в Жидовицях біля Ічина на Чехії в старій селянській чеській родині. Вчився в сільсько-господарській школі в Ічині, по закінченні якої працював в сільській та окружній самоуправі й в кооперативних організаціях Ічинського Краю. Одночасно брав активну участь і в політичному житті, як член хліборобської та дрібно-селянської (аграрної) партії. Був довгий час старостою в своєму селі, а як було йому тридцять літ, р. 1911 був вибраний послом до віденського

парляменту. Був це наймолодший посол у тодішньому віденському парламенті.

Після війни й відновлення Чехословацької Держави став небіжчик членом революційного парламенту, а від р. 1920. безперестанку аж до своєї смерті був послом парламенту Чехословацької Республіки за республіканську (аграрну) партію. Від грудня 1929. року до жовтня 1932 р. був міністром Хліборобства Ч. С. Р., а від того часу до зміни влади в літі цього року з міністром народньої оборони. Дня 18. червня б. р. вибрано й головою парламенту Ч. С. Р.

Була це щира, вдумчива, працююча людина. Мало говорив, але багато робив і зробив. Мабуть тому й помер в розцвіті своїх сил — на 54 році віку. Всі, що мали до діла з небіжчиком, схоронили про нього память як про людину надзвичайно чутливу до чужої біди й кривди, як про людину надзвичайно добру.

Був це один з тих чеських провідників, що добре розуміють значіння проблеми недержавних народів та національних меншин і щиро йшов назустріч покривдженню. Українські соколи в Ч. С. Р. ніколи не забудуть як небіжчик горяче їх витав на сокілських здвигах Ічинського Краю й, навіть, ставив за приклад своїм землякам. Не забудуть українці й тої помочі, що робив небіжчик, будучи міністром хліборобства Ч. С. Р. Українській Господарській Академії в Подєбрадах.

Чеський нарід, чеська аграрна партія й чеське селянство втратили в небіжчикові одного з найбільших своїх вождів і оборонців. Український нарід і українське селянство втратило щирого приятеля. Долучаємося до великого смутку наших братів — чеських селян і щиро їм співчуваємо.

Хай живе вічна память про щирого оборонця селянства Богуміра Брадача! — В. Д.

Осип Василенко.

ПРО СОЛОД.

(Закінчення з ч. 21 „С. Г.“).

На 16 л. столового вина беруть 2 кг свіжого або $1\frac{1}{4}$ сушеного солоду, цукру $1\frac{1}{2}$ — 2 кг, кислоти 10 гр та 2 пастильки клеоколю.

На 10 л. важкого вина беруть $2\frac{1}{2}$ свіжого або $1\frac{1}{2}$ сухого солоду, 2 кг цукру, 10 гр кислоти та 3 пастильки клеоколю.

Дріжджа винове відповідне до тих трьох сортів. Для I-го дріжджа австрійських вин., для II. ренських або французьких, для III. дріжджа солодких вин італійських, еспанських або й Токай.

Але не лише для виробу напитків вживають солоду — він є дуже потрібний в кожному домі для виробу т. зв. квасу. Він робиться з доброго гатунку ось як:

Добрий квас складається із трьох сортів солоду, житного, пшеничного та ячмінного. З кожного з них беруть по 1. гарцеви, додають ще 2 гарци житної муки, кладуть в діжу, заливають водою та замішують на густе тісто. Відтак кладуть його в великий черепаший або залізний горнець, закривають та ставлять на 18 годин у горячу пекарську піч. Потім перекладають тісто знову у діжу, додають небагато води, перемішують мішалкою, досипають дрібку сушеної мятки та прикривають на добу рядном. Вкінці беруть $\frac{1}{2}$ фунта пшеничної муки, склянку звичайного дріжджа, перемішують, дають устоятися, а відтак доливають холодної води. Через добу гуща осяде на дно, квас спускають у бутельки.

Крім того служить солод як доправа до всякого печива, через що воно стає смачніше та поживніше.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВА

СВЯТО ОБЖИНОК В СПАСОВІ.

Дня 6. жовтня 1935 р. Кругок „Сільського Господаря“ в Спасові, сокальського повіту, обходив величаве „Свято Обжинок“.

Рано відправив місцевий парох о. Граб Богослуження в церкві а по Богослуженню усталилися місцеві громадяни чвірками до походу. На переді походу йшла музика, яка цілий час пригравала, за нею старші господарі, дальше агроном Філії з Радю місцевого Кругка, Хліборобський Вишк'л Молоді, дівчата з серпами і граблями а вкінці хлопці з косами. В зорганізованім поході взяло участь окол 150 люда, а приглядалося йому населення цілого села. Похід пройшов головнішими улицями села а перед Читальнею відібрав агроном Філії враз з головами усіх місцевих устачов дефіляду, по чім похід розвязався.

По одногодинній обідній перерві зачалася в місцевій Читальні Святочна Академія, в-якій взяло участь зверх 300 осіб. Простора читальняна домівка виповнена була по береги. В програму Академії, яку отворив голова місцевого Кругка „Сільського Господаря“ п. Проць Іван, входили реферати пов. агронома і п. Марка Мельника, продукції місцевого хору і деклямації. Святочну Академію зкінчено відспіванням національного гимну.

Вечером відбулася забава з тачами і спільна вечера.

В Святі першим того рода в селі взяли також участь дооколичні села та представники з сіл поблизької Волині. Свято відбулося дуже вдачно і залишило по собі милий спомин.

Присутній.

СВЯТО „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В ДОВГІЙ ВОЙНИЛІВСЬКІЙ.

Довга войнилівська — село під оглядом організованости на господарським і просвітнім полі одно з кращих в калуському повіті. Поважний дорібок села як кооператива, читальня „Просвіти“ з гарним домом, кругок „Сільського Господаря“, Луг і інші установи села повстали і розвиваються завдяки рідкій у повіті ініціативі і гармонійній співпраці пароха того села о. Павлусевича Ів., недавно помершого в силі віку д'яча Калущини, та його дружини Марії зі селом. Зрозуміння ваги такої рільничої організації як „Сільський Господар“ находило все відгомн серед громадян села і то не лише старших, але й молоді, яка зорганізувалася при Кругку у Хліборобським Вишколі. Виявом життя цього Кругка є гарне свято „Сільського Господаря“ уладжене в дні 1. IX. ц. р., яке зачалася Службою Божою і Панахидою за померших членів Кругка, відслужені о. Волод. Дудкевичем. Опісля відбулася у місцевім „Народ. Домі“ Академія. Свято відкрив секретар Круг-

ка „С. Г.“ п. Роман Винник, рухливий молодий діяч і організатор молоді.

Реферат про ролю жінки в сільському господарстві виголосила п. Марія Павлусевич. Делегат Філії „С. Г.“ в Калуші мр. В. Ничай говорив про сучасну кризу і звязану з нею потребу сильної господарської організації і рільничої освіти. Опісля зложили привіти від Філії „С. Г.“ в Калуші інж. П. Дубрівний, від Кругка „С. Г.“ у Станьковій о. Вол. Дудкевич.

Промови і привіти чергувалися з деклямаціями і продукціями хорів з Перекіс (дир. М. Бура) та з Довгої войн. (П. Цішевський), так що Свято творило гарну, симпатичну цілість.

Після полудня розпочався фестин, що закінчився пізнім вечором. В програму входили м. ін. вільноручні вправи Луговиків і Луговичок та Хліборобського Вишколу Молоді. Після цих добре вивчених вправ усі вправляючі відбули дефіляду перед делегатами Філії „С. Г.“ в Калуші.

Гість.

З ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІЙ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В І. ПІВРОЧЧІ 1935.

1. Філія в Городку Ягайл. відбула річні Заг. Збори дня 3. V. 1935. під провозом о. В. Демчука. Як виходить зі звіту з діяльності Філії, складеного головою дир. Буцманюком на терені діяльності Філії є 16 Кругків, що обєднують разом 424 членів. Діяльність Філії проваджено рівнобіжно з діяльністю Рай. Молочарні в Городку. Спільно з Р. М. уладжено в 1934. 2 тижн. госп. ветерин. курс. Такий задумала Філія перевести в 1935., але староство не дозволило. Ізза арештовання діяльніших одиниць в повіті праця Філії припинилася. Ограничено тільки до акції створення Секції Охорони тварин і Допомогового фонду. З тої акції користало 1934. р. 36 членів а виїздів ветеринарних було дуже багато, які виратували неодну штуку від загибелі. З весною 1935. перевеєдно інтензивну пропаганду за управою пашних рослин, в наслідок чого розпроваджено багато насіння кобюшини і пашних буряків. Філія розпровадила в повіті насіння риського лєну та вєла акцію допомоги голодуючим.

На загал праця мінімальна а то тому, що нема в Філії рільного інструктора. Тепер фахова праця Філії без агронома є немислима.

На тих Зборах вибрано Раду в складі: рад. Сухий В. голова, дир. Буцманюк С. заступник гол., Германович М. секретар, інж. Р. Наламарчук скарбник, Ікавий І., Торопа Ф. і Косик А. — члени Ради.

2. Філія в Дрогобичі. При Філії працює пов. агроном інж. М. Каплистий. За час І. півріччя 1935. відбуто 19 Заг. Зборів Кругків при участі делегатів Філії а 21 Кругків відбули самі Заг. Збори і наді-

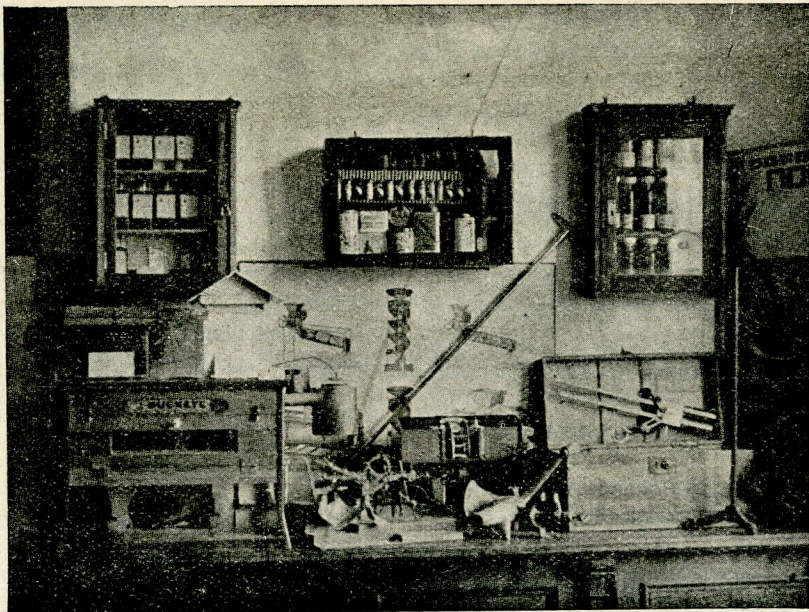
слали звідомлення. Крім того відбуто 3 наради. Рада Філії відбула 8 засідань. Переведено 25 люстрацій Кружків, влаштовано курс для передовиків Х. В. М., 2 пасічнічі курси і 8 для молоді. Пороблено заходи в 3 селах до zorganizовання зразкових господарств.

В справі меліорації при регуляції ріки Тисьмениці доложено багато труду та внесено меморіал в тій справі до староства.

Закладено 10. досвідів, відбуто 1 прогульку, 1 Свято „Сільського Господаря“. Канцелярія вислала 97 а одержала 81 письм. Оборот в касі виносив на приходах 2364.42 а на розходах 2107.61 зл. Для ве-

вимогами Центраві В І. півроччі 1935 р. улаштовано 3 господарські курси, доставлено для членів 300 кг. денат. цукру для пасічників, 1050 кг. великанського лону, зібрано для голодуючої Яворівщини 1.5 вагон. земледілів, заложено 10 досвідів з погноями, ведеться змагання ХВМ. Для членів виеднано підмогу Повіт. Виділу на купно 1 бугая та 6 баранів. Взагалі праця розвивається правильно згідно з наміченим пляном праці тому, що є до праці фахові сили.

5. Філія в Копичинцях. Філія обєднує 17 Кружків з 1458 членами. Машинові секції Кружків посідають машини вартости 2664 зл. Рада Філії відбула 6

Кабінет молочарства, годівлі худоби і пасічництва в Милованській школі.

дення канцелярії задумує Філія заангажувати канцелярїйну силу,щоби відтяжати агронома і дати йому можливість більше посвятити часу фаховій праці.

3. Філія в Жовкві. До ведення агрономічної праці заангажувала Філія пов. агронома п. інж. Т. Залуцького. Філія числить зараз 18 Кружків з 752 членами. Заг. Збори Філії відбулися 7. V ц. р в Склад Рзди вїшли: о. М. Шипїтка — голова, О. Пеленський зас. гол., Карпів Д. скарбник, др. А. Орловський секретар, П. Ольшанська, В. Сосюкало, І. Терещук члени Ради. Бібліотека Філії числить 20 томів і 2 часписи. Оборот в касі: прихід 540.71, розхід 495.28 зл. Рада Філії відбула 6 засідань, переведено люстрацію всіх Кружків і наладнано в них книго і діловодство. На терені діяльности Філії плянтується цикорія для кооп. „Суспільний Промисл“.

4. Філія в Сокалі. Фахову працю веде пов. агроном п. інж. М. Девоссер, год.агроном п. І. Матвійчина і вет. лікар п. Коненко Евген. Стан організації 60 Кружків, 20 гуртків ХВМ, 4 секції годівлі безріг, 1 сад. 1 пас. Відбуто Заг. Збори Філії дня 14. III. ц. р. Діловодство Кружків і Філії наладнано згідно з

засідань, а Кружки 37 засідань і 19 сходин. Відбулася одна нарада. Є закладених 11 досвідів з поміч. погноями. 6 гуртків ХВМ провадить конкурси з упрравою пішої фасолі, проса, кукурудзи, буряків, бараболь та годівлі кармазинів. Письм полагодила Філія 89, з того один меморіал до Міністерства в справі управи цукрових буряків. Касовий оборот виносить 637.39 зл. на приходах а 651.73 зл. на розходах. Фахову працю веде пов. агроном інж. Я. Мушій.

ЧЛЕНИ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ ПРИСТУПИЛИ ДО МЕЛІОРАЦІЙ ГОСПОДАРСЬКИМ СПОСОБОМ.

В р. 1935. вирішило Т-во „Сільський Господар“ перевести меліорацію лук і пасовиськ господарським способом (шарварком). Цей спосіб не вимагає майже гроша (найвище 3—4 зл. від меліорованого морга), але вимагає одноголосної згоди і праці.

Таким чином досі винесли одностгідні постанови про меліорацію господарським способом члени Кружків „Сільського Господаря“ в таких селах: Чижиків (140 га), Пуків (170 га), Бабухів (50 га), Черниляве (700 га), Ляшки к. Бобрівки (150 га), Волцнів

(ок. 200 га), Конюшків (175 га), Молошків (110 га), Гряди (64 га), Кошелів (100 га), Корсів (150 га), Білявці (150 га), Берлин (450 га), Шнирів (120 га), Клекотів (150 га), Дорошів Вел., Дорошів Малий (60 га), Ситихів і Стронятин (246 га), Лучинці (100 га), Черче (170 га).

З повищих виконали вже меліорації Кружки в таких селах: Пуків (55 га та 12 км. ровів), Бабухів (50 га), Конюшків (175 га), Грушка (500 м. ровів), Корсів (30 га), Білявці (25 га), Шнирів (120 га, 4 км. ровів) і Черче (34 га), разом вже змеліоровано власними силами без нічийої помочі — 489 га.

Докладно про це, як переводити в дешевий спосіб меліорацію найдете в календарі „С. Г.“ на 1936 р. стор. 179.

СВЯТО ЖНИВ В ХОДАЧКОВІ.

Кружок „Сільського Господаря“, кооператива й читальну „Просвіту“ в Ходачкові Малим спільними силами відсвяткували в суботу 21. IX. „Свято Жнив“.

В програму свята входили: вправи дівчат зо серпами, хлопців з косами і граблями під спів пісень, під проводом п. Попадинця. Опісля півсотної дівчат,

прибраних у прегарні народні строї, і хлопці у карних чвірках перемашерували через площу зі співом „Гей, там на горі жінці жнуть“, і підійшли до комітету свята, солтисові громади п. Балабанюкові І. — вінець збіжжя. У своїй щирій відповіді п. Б. побажав усім успіхів у дальшій праці для наших великих жнив. Відтак п. інж. Волинець агр. „Сільського Господаря“ з Тернополя виголосив коротку й запальну промову до більше як тисячі присутньої маси селян і інтелігенції, яку слухачі прийняли оплесками.

Потім відбувся великий фестин з багатою програмою. Одною з точок була інсценізація — під вільним небом — 2-ої дії „Невольника“, де дуже гарно вивязались з своїх ролей пп. Балабанівна — Ярина, Барабаш — Коваль і Попадинець — Степан.

Вечером, при численній участі гостей відбулися „Народні Вечерниці“.

Свято пройшло з повним успіхом. Гості прибули з десяткох сусідніх сіл і були вдоволені цікавою й гарно виконаною програмою.

Чистий дохід — понад 200 зол. зужито на закупню 1.600 м² площі при чит. „Просвіта“.

— о —

Ріжне

Торговельна умова Польщі з Німеччиною може принести і нам користь. Нарешті умова ця підписана. Німеччина забирає в Польщі продукти рільничі а Польша братиме з Німеччини: машини, хемікалії, ліки і т. п. Товарів має виміняти на суму около 170 мільонів зол., з того 140 міль. на вивіз з Польщі рільничих продуктів а між іншим 200 тисяч свиней, досить масла, яєць, спірту, дерева. В звязку з цим вже помітилась звизка цін на свині, набіл і дерево.

В. Р.

Знижки тарифи на цукрові буряки. Міністерство комунікації знизило залізничні тарифи на перевіз цукрових буряків. Знижка торкається віддалі понад сто км. і виносить на 150 км. около 20 проц., а на 200 км. і більше около 26 проц. Крім того ввели обовязок обрахувати перевізне за справжню вагу посилки. Рівнозначно обнизили тарифу на т. зв. цукрові відпадки на віддалі понад 100 км. на 20 проц.

Безроги, набіл і дерево подорожують. З уваги на те, те, що дня 4. ц. м. підписано польсько-німецьку умову, збільшиться попит на ті продукти, що їх Польша зможе вивозити в Німеччину. Це — безроги, набіл і дерево. Щоб не допустити до подорожіння, задумує влада обнизити залізничну тарифу.

Яка буде зима? Один заграничний віщун ворожить таку зиму: Зимове верем'я розпочнеться по 25. листопаді. Впаде сніг і кілька днів будуть люті морози. Останнього дня і з початку грудня буде лагідна зима. В половині грудня похолодне, а починаючи від 24 аж до кінця місяця таки здорово похолодніть. Дуже гострі морози будуть між 5. а 10. січня (на наше Різдво) і трохи менчі при кінці січня. Лютень буде

мати досить лагідну погоду. Скінчиться зима на початку березня. Починаючи від 8. березня настане дуже тепла погода. Але в квітні будуть ще приморозки. Ціла зима буде малосніжна. — Н. С.

Може ріжу не будемо їсти. Вже від кількох літ рільничі круги Польщі стараються, щоб заборонили ввіз ріжу до краю. В цьому році це старання знова зміцнили. Може й вдасться а це булоб добре, бо ріж збиває ціни на наше збіжжя та на гречану крупу.

Добре булоб, щоб і овочі заборонили ввозити. Статистичний уряд подає, що від р. 1927 до 1934 до Польщі ввозять чужих овочів на 24,3 мільонів зол. річно. З цього випливає, що садів у нас замало. Уряд статист. приблизно рахує що в Польщі є під садами коло 371.794 гектар. З цього є приблизно 15,2 мільони дерев. (Яблук 9,3 мільон), грушок 2,5 мільон, слив 2 міль., вишні і черешні 1,4 мільони. Річна продукція приблизно: яблук — 117.505 тон, грушок — 21.505 тон, сливок — 70.000 тон, черешень і вишень — 6.946 тон. З цього виходилоб, що ще за яких 10 літ допіру Польша буде самовистарчална в садівництві. Р. А. А.

Плянтації тютюну збільшать. Показ тютюнових сирівців в Борщеві показав, що тютюн на наших землях вдається добре і тому носяться з думкою збільшити тютюнові плянтації на 200 гектарів.

Ціни хмелю. У плянтаторів на Волиню ціни на хміль такі: за 50 кг. І сорт 140 зол. за добрий — 110 зол. за гірший — 80 зол.

Ціни меду: Варшава 1 кг. ясного — 2,40 зол. у Відні — 2,30 зол., у Люблині — 2,20 зол. Мід темний на 40—50 гр. дешевший. Р. А. А.

Маслянка є лічничка. Лікарі стверджують, що маслянка може замінити деякі ліки, бо вона має в

собі товщ, цукор молочний, білок, квас молочний, і солі мінеральні. Масляною можна замінити дорогі воду карлсбадську, марієнбадську, Емс, Кісінген і т. под. Маслянку вживають при ліченню по чверть кварта два рази денно в пів години по їдженю.

Р. А. А.

ЩО ДАЛА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗБУТУ ОЛІЙНИХ НАСІНЬ 1934/35 р.

В попередньому числі „С. Г.“ писали ми, щоби не випродувати олійних насіннь нище поданих цін. Для вияснення користи з цього подаємо. Олійний промисл спровадив в 1933/34 р. 58.091.000 кг. олійних насіннь зза границі, в минулому році 1934/35, коли пішла акція зорганізованого збуту тих насіннь, спроваджено зза границі тільки 12.426.000 кг., отже майже 5 разів менше, як попереднього року.

Натомість промисл зужив краєвих насіннь в р. 1933/34 тільки 22.000.000 кг., а в 1934/35 50.000.000 кг. отже в порівнанню до мин. року більше, як 2 рази.

За продажу олійних насіннь osiąгнули рільники в 1933/34 р. около 7 міл. зол., а в 1934/35 — около 18 міл. зол.

Виходить, що аграрна політика, як хоче, то може диктувати ціни с.-г. продуктів та запевнити збут і належну ціну. Коби так ще зі збіжжям.

ЧИ ТО ПРАВДА, ЩО Є ЗАБАГАТО ТОВАРІВ?

Статистичний уряд у Вашингтоні (Америка) оголосив таке:

Бразилія знищила в березні 1935 року понад 7,750.000 мішків кави; Північна Америка в I. чверть-річчю 1935 р. знищила 2,2 міл. свиней, 2 міл. тон кукурудзи, 600 тисяч коров; Каліфорнія викинула до моря 1,5 міл. помаранч в серпні ц. р.; Флориди не зібрала вмісно суніці з 10.000 гектарів; На Цейлоні викинули до моря 30.000 тон чаю; Канада спалила в липні ц. р. 3.000 тон пшениці; Індокитай пагить на залізницях рижом, щоби знищити 100 тисяч тон (1 тона = 1000 кг.) рижу.

Тимчасом гинуть з голоду міліони людей в Китаю, Японії, Індії, на Україні і т. д., бо статистика виказує, що продукція споживчих товарів зростає рівномірно з приростом людей у світі. І так в 1913 р. було на світі 1.779 міліонів людей а в 1932 р. було на світі 2.059 міліонів людей отже приріст виносив 15,7%; Збір збіжжя в 1913 р. виносив 251 міліонів тон а в 1932 р. — 291 міл. тон зерна — приріст виносив 15,9%.

Отже причиною голоду і безробіття не є надпродукція, а де іноді (нерівна участь в доходах, не всі рівномірно користають зі здобутків науки і техніки і т. п.).

НЕ ВИКИДАЙТЕ ЛУШПИН З ЯЄЦЬ:

Яйця не треба розбивати, лиш в однім кінці скорупки зробити отвір і вилити зміст. Самі скорупки наповнити доброю інспектовою землею установити в піску і посіяти рослини як огірки, помідори, дині, кавуни і т. п. делікатні рослини. Плекати в по-

кою, весною, як земля добре огріється, а небезпека приморозків минула, пересадити ті рослини в землю разом зі скорупкою, передіше легко їх роздусивши в руках.

ЧИ ВІЙСЬКО БУДЕ ПИТИ МОЛОКО?

Подали ми в С. Г. що Міністерство С. В. видає наказ — давати війську місто кави і чаю — молоко. Показується, що такого наказу зовсім не було. Лише департамент інтендантури Мін. С. В. вияснило, що оскільки поодинокі полки мають відповідні грошові засоби і можливість одержати щоденно відповідну скількість свіжого молока від доставців — то в таким разі можна в таких полках давати на снідання і вечерю місто кави чи чаю — молоко. Рішають про це начальники поодиноких полків.

НІМЦІ ДОБУВАЮТЬ ЗЕМЛЮ З МОРЯ ДЛЯ СВОЇХ ХЛІБОРІВ.

Дня 29. VIII. 1935. відбулося посвячення кольонії коло Зідердйтмаршен в Німеччині на шлезвіггольштинському побережжі. Кольонія має 1.333 га землі добутої з моря.

Ми не маємо моря в Галичині ані на північно-західних землях. Натомість маємо 2 міліони 300 тисяч гектарів мокляків, які легше є осушити, чим — видерти землю з-під моря. Залежить це від витревалості і плянної зорганізованої праці господарів.

Запам'ятаймо собі добре слова Гітлера, які він сказав на посвяченню вище згаданої кольонії: „Нехай нарід не забуває ніколи, що життя дало чоловікові в дарі, але що його все треба тяжко вибороти і працюю закріпити.

БІРЖА.

(Львів дня 15. XI. 1935).

Пшениця добірна	16.50—17. --
Пшениця селянська	15.50—16. --
Жито	12.25—12.50
Ячмін	11.50—12.50
Овес	14.00—15.00
Кукурудза Кр.	16.50—17.00
Фасоль біла	20.00—26.00
Фасоль краса	18.00—20.00
Горох 1/2 Вікт.	24.00—26.00
Горох звич.	19.00—21.00
Бобик	17.00—17.50
Сіно солод.	6.50—7.00
Солома	3.50—4.00
Гречка	13.00—13.50
Лен	38.00—37.00
Коноплі	29.50—30.00
Ріпак озим.	42.00—43.00
Ріпак літн.	39.00—40.00
Просо	14.50—15.00
Конюшина чер.	90.00—110.
Мак. син.	50.00—60.00
Мак сивий	43.00—45.00
Макух соняшн.	16.00
Грис житн.	6.75
Грис пшеничн.	7.00

Цінник книжок Т-ва „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, II. п.

I. УПРАВА РІЛЛІ Й РОСЛИН.

зол.

23. Г. Цееб: Управа пашних рослин	1.00
30. Д-р Гр. Величко: Сумішка конюшини з травами	0.50
33. Гр. Величко: Пашні буряки	0.50
52. Інж. Гр. Паляниця: Жито	0.20
53. Інж. Гр. Паляниця: Пшениця	0.20
61. Доц. В. Доманицький: Цукровий буряк	0.80
62. Інж. Г. Гордієнко: Конюшина	0.50
70. Інж. Г. Гордієнко: Соя	1.30
72. Інж. О. Кошель: Фасоля	0.60
76. Інж. М. Боровський: Про зелені погної	0.70
80. Доц. В. Доманицький: Чому треба чергувати с.-г. рослини на полях	0.60
96. Інж. А. Романенко: Що показали польові досвіди зі штучними погноями	0.50
102. Інж. А. Романенко: Лен	0.50
104. Іван Крижанівський: Ріпа стернянка	0.20
109. Інж. А. Романенко: Як управляти й угноювати наші ґрунти	0.50
114. Інж. М. Творидло: За поправу наших лук і пасовиськ	0.20
117. Інж. Іван Лапчук: Інструкція в справі організації шпихтрової Секції при Кружках „Сільського Господаря“	0.10
119. Інж. М. Боровський: Сосячник ріпак, гарбуз, гірчиця, ріжій, як олійні рослини, гарбуз, гірчиця, ріжій, як олійні рослини	0.50
120. Інж. М. Гавриленко: Лікарські рослини: (кмин, ганиж, мальва і маріанка та сушарня. Часть I.	0.50

II. ПЛЕКАННЯ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН.

22. Гр. Герман: Годівля курей	1.50
24. Гр. Герман: Годівля гусей, качок і інш.	1.50
25. о. О. Раковський: Голвні основні годівлі домашніх звірят ч. II.	1.50
45. Др. В. Королів-Старий: Як вибирати коня (нове видання)	0.75
46. К. Михайлюк: Плекання телят (нове вид.)	0.80
50. В. Воробець: Про плекання та годівлю домашньої птиці	1.00
65. Д-р М. Холєвчук: Шляхи до поліпшення годівлі сіль.-господарських тварин	0.20
67. Д-р М. Холєвчук: Годівля та плекання поросят	0.90
73. Д-р М. Холєвчук: Як організувати і вести контроль молочності?	0.90
74. Інж. Д-р М. Холєвчук: Як організувати і вести Секції охорони сільсько-господарських тварин?	0.30
75. В. Королів-Старий: Крілики	0.90
79. Д-р Б. Гнатович: Годівля коропи	0.90
87. Гр. Герман: Як будувати та улаштувати курник	0.40
97. Д-р Е. Томашівський: Птахом'ясарський промисл	1.00
106. Інж. Д-р Е. Томашівський: Конкурс вгодування птиці	0.20
— Інж. Хомишин: Годівля домашніх тварин	0.50
— Інж. Д-р В. Томашівський: Кооперативний збут живої птиці	0.40
108. Інж. Др. М. Холєвчук: Контроль молочності в селянських господарствах	0.50

ПАСІЧНИЦТВО І САДІВНИЦТВО.

зол.

68. Інж. М. Боровський: Як виробляти соломяні вулики (нове видання)	0.50
69. В. Пилипчук: Практичний підручник пасічництва	4.00
77. Інж. М. Боровський: Медодайні рослини	2.00
91. Інж. М. Боровський: Плекання добірних маток і раси бджіл	1.20
95. Інж. М. Боровський: Як лікувати хвороби бджіл	0.50
101. Інж. М. Боровський: Виноград	0.50
110. М. Панашій: Практичне Садівництво	0.90
115. Інж. М. Боровський: Вентиляція вуликів	0.50

IV. ВЕТЕРИНАРІЯ.

47. М. Білінський: Ветеринарна гігієна	1.00
49. М. Стахурський: Коли і як помагати при породах у корів	0.30
60. М. Стахурський: Хвороби кінських ніг (кінська ортопедія)	0.60
78. Д-р М. Стахурський: Мотилиця у худоби	0.20
83. Інж. Д-р М. Холєвчук: Державне відшкодування у випадках загибелі с.-г. тварин	0.30
89. Д-р А. Моспанюк: Хвороби вимені	0.50
94. Д-р А. Моспанюк: Чим і як лікувати господарські тварини в наглих випадках	0.50
107. Д-р М. Стахурський: Про деякі хвороби птиці та раціональне їх лікування	0.20

V. ІНЖІНЕРІЯ.

51. Інж. О. Охрим: Меліорація і комасація селянських господарств	0.50
75. Інж. Гр. Герасимович: Як міряти езмлю	0.20

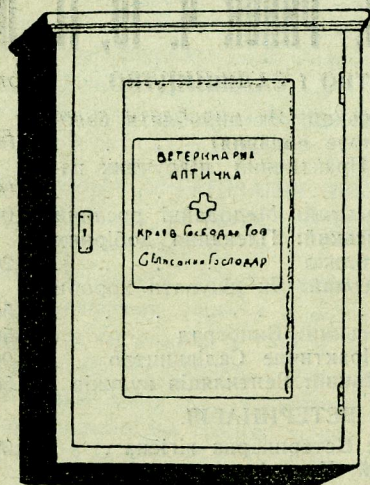
VI. СУСПІЛЬНА АГРОНОМІЯ І КООПЕРАЦІЯ.

55. Д-р К. Коберський: Про кредит та сільські каси (Райфайзенки)	0.20
59. М. Стахів: Хто відповідає за поліві і лісові шкоди	0.80
88. Інж. Е. Храпливий: Як піднести наше хліборобство. (Про співпрацю кооперації, „Сільського Господаря“ і інших установ в діяльності суспільної агрономії)	1.00
90. Інж. Е. Храпливий: За хліборобську справу. (Про те, як основувати Кружки та Філії „Сільського Господаря“ та як в них працювати)	2.50
93. Інж. Е. Храпливий: Про хліборобський випік сільської молоти	1.00
100. Інж. Д-р Е. Храпливий: За наше хліборобське шкільництво	1.00
105. Інж. Д-р Е. Храпливий: Плекання рогатої худоби у Сх. Галичині (нарис за час від 1880—1930 року)	2.50
112. Інж. А. Романенко: Хочемо добра для нашого народу	0.50
118. Д-р Е. Храпливий: Хліборобство й кооперація на Мадярщині	0.50

VII. ІНДІА.

56. Проф. Б. Іваницький: Як доглядати ліс	0.30
61а. Інж. В. Созанський: Яка буде завтра погода	0.25
81. Д-р Б. Гнатович: Підручник шовківництва	1.50
86. О. Фацієвич: Печериці	0.40
Проф. О. Голинський: Вексель у практиці	1.00
116. Збір і плекання слимаків	0.20

Книжки висилаємо за попереднім надісланням готівки або на бажання за післяплатою. — За післяплатою НЕ ВИСИЛАЄМО книжок, які коштують менш, чим 1.50 зол. — Щоби не наражувати на великі кошти пересилки за післяплатою (кожна пересилка коштує найменше 1.25 зол.) радимо вплачувати належитість за книжки з ГОРИ. Пересилка поодинокі книжки коштує від книжок до 0.50 зол. — 25 сот., від більших 0.50 зол., а поручена 1 зол. При закупні книжок вище 10.— зол. покриваємо порто самі. — За непоручені посилки експедиція не відповідає.

ВЕТЕРИНАРІЙНІ АПТЕЧКИ

необхідні для кожного Круга і Філії «Сільського Господаря», Районової Молочарні й поодиноких хліборобів з найкращими ліками для лікування сільсько-господарських тварин доставляє негайно

**Краєве Господарське Товариство
«СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР»
у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх.**

Разом зі шафкою величина:	I.	II.	Ш.
Ціна зол.		30.—	50.—
З опаканням і пересилкою		35.—	60.—
Самі ліки:			
Ціна зол.:	10.50	23.—	40.—
З опаканням і пересилкою	13.—	27.—	45.—

ETRONAL

затверджений розп. Мін. Внутр. Спр. ч. 1606.

Одиноке краєве средство.

Лічить мотилицю в протягу 24 год.

Скоре і певне ділання „ETRONALU“ стверджено на львівській Ветеринарній Академії. До цілковитого вилічення вівці о вазі до 35 кг. вистарчать одна капсулка в ціні 0.90 гр. До цілковитого вилічення корови або вола до ваги 200—250 кг. вистарчать 2 капсульки більші за зол. 4—.

До набуття в лабораторії хем.
Mra S. Edelmanna, Lwów, Teatynska 10
та у всіх аптеках.

ДАРОМ 5000 КОСТЮМІВ ЖІНОЧИХ!!!

В цілі зеднання собі сталих клієнтів і зарекування наших знаменитих комплектів серед найстарших верств людей, ми призначили цілком даром 5000 жіночих костюмів для цих П. Т. Клієнтів, котрі замовлять один або більше комплектів. Кожний напевно одержує 1 жіночий костюм.

Для реклами висилаємо 5000 комплектів по цінах низьких, безконкурентних

Наші рекламні комплекти — 70 проц. знижки

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 9.95

висилаємо: 3 мтр. матеріалу на елегантне мужеське убрання, осіннє або зимове або 1 убрання мужеське готове, гладке або в десень (краска після бажання) о добрім викінченню, 1 светр мужеський, зимовий, грубий і теплий в жакардових десенях з шальовим ковніром, одну мужеську сорочку в доброму гатунку з модерним викінченням сатиновим або 1 п. білих підштанців в дуже доброму гатунку, 1 мужеський вовняний шаль або 1 пасок до штанів, 1 п. дуже міцних десеневих шкарпіток і 3 мужеські хусточки до носа з гарним кольоровим шляком або 1 шовкову краватку наймоднішу. Цей самий комплект в першорядному гатунку: зол. 11.97

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 10.70

висилаємо: 4 мтр. матеріалу на модерну жіночу сукню в гарні взори теперішнього сезону, 1 зимову

хустку в крати ясні або темні, 1 пульвер жіночий дуже модний, 1 п. жіночих пантофель (подати чи-сло взуття), 1 мадаполямову жіночу сорочку, люксову з гарним шовковим вставленням у всіх кольорах після бажання або 1 жіночу вовняну сорочку, 1 пару реформ з доброго еластичного трикоту, 1 п. паньчів вовна з шовком „Муліне“ або 1 апашку (шаль) чисто вовняну, дуже модну, в гарні взори, 1 пасок і 3 жіночі хусточки, батистові. Цей самий комплект в першорядному гатунку: зол. 12.83

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 22.

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 мтр. на білизну всілякого рода Фірма І. К. Познанської Сп. Акц., 1 пару колдер пікових на ліжка в елегантні жакардові квіти, 2 дивани в гарні, ткані образи, 2 простирала білі великі і 3 білі ручки. Цей самий комплект в першорядному гатунку: зол. 24.50

Вище вимінені комплекти висилаємо за післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі на пошті.

Без ризика: Як що товар не подобається, приймаємо його з поворотом, а гроші відсилаємо сейчас з поворотом.

Адресувати:

Firma „POLSKA TKANINA“, Łódź, ul. Moniuszki 3, oddział B. 8.

Зазначаємо, що до кожної пачки долучуємо 1 жіночий костюм і то цілком даром.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

Весна з її красою не за горами. Навалиться нараз маса роботи в полі, городі і садку. Спішіться вивчити багато цінних порад зі всіх галузів господарства, які подає

КАЛЕНДАР

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

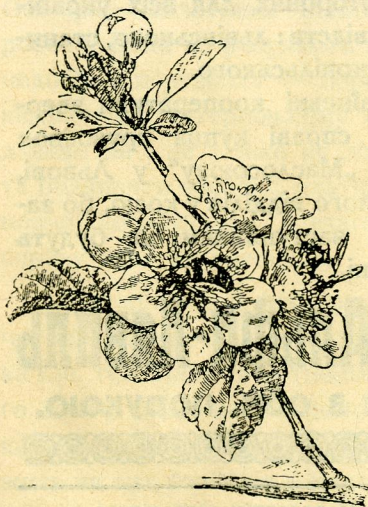
на 1936 рік.

ЦІНА 1.50 ЗОЛ.

Хто закупить за готівку 5 примірників, дістає ще один даром і не платить пересилки! — Пересилка одного примірника 25 гр., 2-4 прим. 50 гр. Продають усі українські книгарні, Філії «Сільського Господаря», Районові Молочарні, більші кооперативні осередки.

Головна висилка:

»СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР« ЛЬВІВ, РИНОК 10.

Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбатих. Пропуклинових бандажів; опаски проти обниження жолудка. Цінники даром.

М. Полячек, Самбір 39.

Всі Філії і Клуби „Сільського Господаря“ купують друки, потрібні для ведення їх діловодства, тільки у Філії „Сільського Господаря“ в Зборіві.

Філія має на складі:

1. Картотеку Клубів „С. Г.“ і їх Секцій (Х. В. М., Пасічніч Секції, Секції Господинь, і других карток 1 штука 0.05 зл.
2. Книга членів Клуба „С. Г.“, книги вкладок, книги учасників Гуртків Х. В., денники для праць Х. В. М. всі по 0.15 зл.
3. Заяви приступлення до Гуртка Х. М. 0.01 зл.
4. Правильники Гуртків Х. В. М. 0.05 зл.
5. Книги маток і ставлень 5.00 зл.

Замовляти лише за готівку, або за поштовою післяплатою.

ВИСОКА ШКОЛА ПОЗАОЧНИХ СТУДІЙ.
Український Технічно Господарський Інститут продовжує впис на:

1. Високошкільний Економічно-Кооперативний відділ, по закінченню якого дається диплом з титулом економіста,
2. Курси українознавства — з широкою програмою,
3. Фахові курси — бухгалтерії, чужих мов (англійської, німецької і французької), пасічництва, садівництва, перероблення садовини та городини, оброблення шкіри, миловарства, радіотехніки, фотографії. По закінченню курсів дається свідоцтво. Передбачається відкриття і інших курсів.

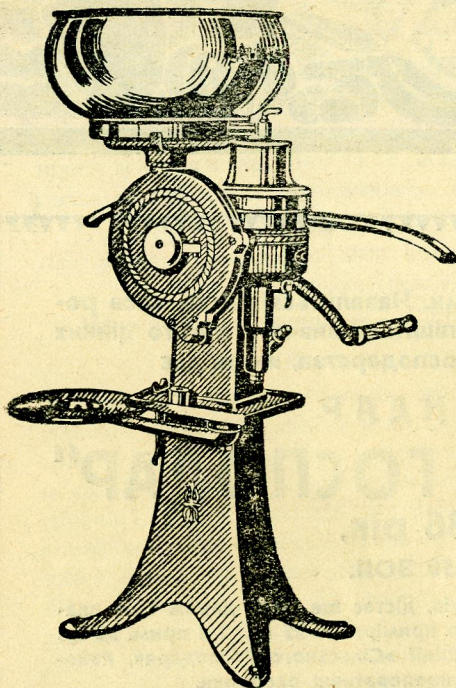
Навчання провадиться кореспонденційною метою.

Проспекти і програми — безплатно. На ширшу відповідь прикладати міжнародний поштовий значок.

Поштова адреса:

Ukrajinský Technicko-Hospodářský Institut,
Poděbrady, Tchecoslovaquie.

або Товариство „Сільський Господар“, Львів,
Ринок 10.

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз „МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В зв'язку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 лейв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть „ . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку оголошення 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

Поодинокі числа коштують 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnyj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ЗМІСТ: До П. Т. Читачів нашого часопису; Инж. І. Лапчук: Перед кінцем року; Р. Г.: Більше уваги тільки коровам; Инж. Гр. Кияк: Управа торфових лук; Правні поради; Хліборобське Шкільництво; Садівництво і Городництво; Роман Корнійчук: Городництво раціональне і скоопероване — рятунок селянина; М. Бардега: Де і як закладати сад?; Жіночий кутик: Новий винахід для кухні; А. Адамчук: Праця жінки в селянському господарстві; Запитання і відповіді; З життя Товариства; Рецензії на книжки; Річне; Цінник книжок Т-ва „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. поверх.

До П. Т. Читачів нашого часопису

Рік 21 видання нашого часопису добігає до кінця. Переглянувши конто наших передплатників з жалем стверджуємо, що багато з пронумераторів любить читати часопис за дурно. Маємо оце їх список перед собою і переглядаємо прізвиська цих „совісних читачів“. Оці саме неплатники підкопують всю нашу роботу. Вони не розуміють що цей поважний недобір з передплат — борг лежить тяжким каменем на матеріальному стані нашого видавництва і не тільки не дозволяє поширити та поліпшити часопис, платити хоч мізерні гонорарі дописувачам а взагалі гальмує цілу справу видання часопису.

Друкарня чи й фабрика паперу даром нічого не друкують; почта, запакування, висилка і ін. теж з'їдають готівковий гріш. Деж його взяти. Миж не дістаємо ні сотика ні від кого допомоги. Весь тягар видавництва лежить на тих совісних і свідомих читачах. Через це ми дошкульно терпимо і переносимо всякі неприємности за свою працю для піднесення добробуту самих же хліборобів.

А не має вже нічого гіршого, як господар-читач, сам не дотримує свого слова, як він, обдурюючи нас, обдурює сам себе і шкодить тим совісним і свідомим передплатникам, бо галапасує на їх кошт.

Справу неплати за часопис тих дурничкових читачів, ставимо перед осуд цілої громади господарів платників. Ми досі йшли на всі можливі полекші: чекали до жнив, по жнивях, далі вже й кінець року а передплати від них не має. Ще остало місяць до кінця року. Як що в цей час не вирівнають нам передплату, почнемо друкувати прізвиська і адреси тих дармо-читачів на чорній дошці в С. Г. Замість останнього числа вони вже одержать упізнання за борг.

Прикладаючи при цім числі почтові складанки, просимо зараз же виповнити їх і переслати залеглу передплату, щоб розвіяти наші сумніви що до несовісности деяких наших читачів, та щоб ми не мусіли ще до них докладати висилаючи упізнання.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Инж. І. Лапчук.

Перед кінцем року

За нами знов один рік праці. Застановімся над тим, що ми придбали за цей рік. В цьому році ми вели працю в Кружках і Філіях на підставі вже реального пляну, який мали виконати цілковито, як то кажуть в 100 процентах.

Щож ми зробили?

1. Уложили плян праці і бюджет на цей рік.

2. Відбули Загальні збори в статутівому речинці (січень-лютень).

3. Приєднали всіх свідомих хліборобів в свої члени.

4. Зібрали членські вкладки від всіх членів і в цей спосіб виконали тящу половину бюджету: приходи.

5. Вплатили членську вкладку — 15 зл. до Централі Т-ва „Сільський Господар“, а за це маємо часопис „Сільський Господар“. Він для нас став так важним, що протягом року половина членів пренумерувала собі зосібна „Сільський Господар“ — туртово по 10 чисел разом, платячи місячно по 25 гр. кожний, але точно. Рада Кружка знала що, коли, як, з ким вести взагалі працю в Кружку, а господарі знали в пору, не тільки про сезонів господарські роботи, але такі справи, як на пр. поступити на випадок нещастя (град, ржа, повінь), щоби не платити податку, як старатися про відрочення і розложення на рати пожички, залеглих податків, данин і т. п., як перевести дешевим способом а технічно добре і скоро осушення мокляків, і т. д. і т. д. Все те прийшло нам задармо тому, що ми є членами своєї хліборобської організації і читаємо свій часопис „Сільський Господар“.

6. Перевели досвіди зі сортами збіжжя.

7. Заложили Шпихлірову Секцію і через неї спровадили добре насіння бараболь, а на переднівку зі шпихліра запомогли голодуючих.

8. Маючи ветеринарне приладдя в Секції Охорони Тварин, рятували худобу і не дали ані одній штуді згинуті.

9. Зорганізували сталий згін свиней та в осені вагонову продаж однородної пшениці через Союз Кооператив за посередництвом Філії „Сільського Господаря“.

10. Спровалили денатурований цукор для бжіл по низькій ціні через Філію „С. Г.“.

11. Спровалили щепи через Філію „Сіл. Господаря“.

12. Осушили шарварком луки під наглядом меліораційного техника так, що по ко-

лишніх багнах тепер ми скородили на зиму луки та здерли мох.

13. Наші діти перевели змагання управи пашних ростин.

14. Ми відсвяткували 16. V. Свято „Сільського Господаря“ в пам'ять знесення панщини, а в осені перший раз улаштували „Обжинки“, получені з богослуженням, походом, хліборобськими вправами женців і косарів, показом вишколу нашої молоді в конкурсах та народною забавою.

15. Ми... ще щось хотіли зробити, але не знали що, бо не було в пляні, і ми вже більше нічого не зробили.

16. Ага, ще відбула, але то Рада Кружка, 12 засідань, 4 великі наради перед кожною порою року, відбували сходи членів що неділі, а наша молодь мала курс до змагань в управі ростин і що тижня сходи в справі підготовки до змагань. В цьому році подбали, що читальня „Просвіти“ закупила всі господарські книжки видання „С. Г.“ для бібліотеки.

17. Слушно булиб гнівалися на нас наші жінки, що ми про них не згадали. Вониж творять в Кружку свою Секцію, мали 1 міс. курс домашнього господарства та ручних робіт. Ми були на прийнятті у них при кінці курсу. Через літо наші жінки придбали багато користного і вже тепер не питають, що варити на обід, а що буде на вечеру; ба навіть і сварки не чути, як бувало. Виходить, що любов і згода має щось спільного з доброю ідою.

Щож ми ще зробили?

Може ще що було, але в слідуєчому році запровадимо денник-записник, тоді не треба буде шукати по протоколах за тим, що зробили, а буде готове зіставлення.

Але хто би то знав, що Ви тільки зробили, як би Ви нам не прислали звідомлення?

Тому тепер зрозуміли всі, чому нам в Централі, чи Філії так потрібні звідомлення з праці, заразом плян праці на слідуєчий рік.

Коли ми так щороку дістанемо звідомлення зі всіх Кружків і Філій, тоді будемо мати ясний образ, кільки то ми цінностей — моральних і матеріяльних набули через свою хліборобську організацію.

Для того звідомлення з праці, хочби найменші — нам дуже цінні. Через звідомлення ми знаємо, що діється в світі. Через наші звідомлення ми сповіщаємо світові, що ми є зріла нація, що ми прем'яся до поступу, до культури.

Виготовіть отже звідомлення зі своєї праці за р. 1935. на друках, які Кружки дістали від Філії або Централі, та не чекаючи пригадки, відішліть ті звідомлення зараз до Філії або Централі „Сільського Господаря“.

Ми зберемо їх, виготовимо спільне звідомлення і оголосимо, що Централь, Філії і Кружки разом із своїми Секціями зробили в 1935 р.

Якщо не дістали друку, то виготовіть звідомлення хочби так, як вище написано.

Рівночасно приготуйте пляни праці на

1936 р. на підставі вказівок, поданих в час. „Сільський Господар“ за 1934 р. ч. ч. 16, 21 і 24 і за 1935 р. ч. ч. 4 і 10 п. з: Завдання Кружків Товариства „Сільський Господар“, уложіть бюджет та приготовляйтеся до Загальних Зборів в січні 1936. Не ждїть на делегата Філії, а самі робіть Заг. Збори. Ось може читали за Кругом в Вороблику Кор. Він є далеко на Лемківщині. Сам всьо гарно виконує, бо Філії там нема а до Львова далеко.

Вчітьса самі вести свою організацію!

Показ овочів Золочівщини на святі „Сільського Господаря“ в Золочеві дня 27. X. 1935 р.

Р. Г.

БІЛЬШЕ УВАГИ ТІЛЬНИМ КОРОВАМ.

Часто хлібороби так поступають, що корову, на кілька місяців перед отеленням перестають правильно кормити, зменшуючи їй денні пайки. Щойно після отелення обильно кормлять корову часто аж до нестравности. Коріві засушеній очевидно зменшується дення порція і то головнo пашитних, які дається за молоко. Одначе надмірне зменшення денної пайки шкідливе, бо в останні місяці корова мусить мати відповідну скількість поживних речовин не лиш для себе, але рівнож для дозріваючого плоду. Коли ж поживи є мало — так тоді корова бракуючі части відживи черпає з власного тіла (з костей і мяса) — а тимсамим починає худнути. А це шкідливо впливає не лиш на здоров'я корови, але в більший мірі на її продукцію молока по отеленню. — Тимсамим хлібороб зовсім не ощажує на паші, против-

но — у великій мірі причиняється до скарловатіння приплоду власних корів.

— О —

Вже вийшла з друку дуже цікава для господарів книжка

ІНЖ. ДР. Е. ХРАПЛИВОГО

Данія — край хліборобів

що має такі розділи: 1. Край і нарід. 2. Сільське господарство. 3. Організація данських селян. 4. Про столицю Данії — Копенгагу. 5. Як данці дбають за старців. 6. Селянська освіта в Данії. 7. Як виглядає середнє господарство та хов худоби. 8. У гостях у кооп. беконярні і молочарні. 9. Господарство мало-земельного хлібороба. 10. В чому сила данських хліборобів.

Багато ілюстрацій!

Ціна книжечки 60 сотиків.

Замовляти „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“, Львів,
Ринок ч. 10. П. пов.

Управа торфових лук

(Закінчення з ч. 11 С. Г.).

Пристаюючи до заложення на торфовищах лукових культур, треба пам'ятати, що це є ідеальні ґрунти для лукових рослин, що всі трави на відповідно змеліорованім торфовищі знаменито розвиваються, й тому ми повинні дбати про те, щоби продукувати на них лише найшляхотніші рослини з найбільшою відживчою вартістю.

Поліпшити можемо луку, коли на ній є що поліпшати, коли на ній маємо шляхотну рослинність, коли лука є рівна без купин і без грубої верстви моху. А коли лука по змеліорованню потворить купини, (внаслідок осідання) нерівности, коли є поросла мохом і квасною рослинністю, то нема що на ній поліпшати. Нормально по перепровадженню меліорації стара рослинність, зложена переважно з моху й квасних трав, гине а на її місце з'являються бур'яни. Мусимо тоді приступити до заложення нової луки.

В рідких випадках, коли віддавна відводнене торфовище є поросле шляхотними травами, поліпшення його при допомозі навоження, поверхневої управи й підсіву трав переважно слабо оплачується, а вложений капітал слабо рентується або цілком не рентується.

Ніколи при тім не дійдемо до так високих вислідів, до яких можемо дійти лише по заложенню штучної луки по зоранню первісної безвартісної дернини, по навоженню, впровадженню плодозміну й по засіві трав.

Найліпші висліди є з мішанок, висіваних в маю або в початку червня. З огляду на можливе змерзнення не треба сіяти скоріше трав як перед першим мая, а пізніше ніж в половині серпня.

Лукові мішанки трав на торфовищах ліпше висівати без охоронної рослини, бо вона сильно розвивається, затінює землю й заглушує молоді трави.

Для малих господарств, котрі не можуть дозволити собі на дорогу мішанку, можна поручити слідуучу мішанку трав:

тимотка 5 кг.
костерява лукова 5 кг.
конюшина біла 2 кг.
купчатка 5 кг.
костерява червона 1.5 кг.
бекманія 0.5 кг.
вибіжка лукова 1.5 кг.
вибіжка болотна 1.5 кг.
райґрас анґлійський 2 кг.
Разом 24 кг. на гектар.

Висіваємо мішанку рівномірно руками. Перед тим ділимо цілу мішанку на дві часті, мішаємо з вожким піском або з подробленим торфом і висіваємо на вхрест.

По висіві даємо легку боронку і легкий гладкий вал, а коли ріля є пухка й розпилена, тоді даємо ще тяжкий вал.

Орні поля на торфах.

Хоч торфовища надаються найліпше під управу лук, одначе й орні поля на них дають збори не гірші, а часто ліпші ніж на урожайних звичайних ґрунтах. Треба пам'ятати, що боротьба з бур'янами й шкідниками на торфових полях є ще більше тяжка ніж на луках, так що при господарці на торфових полях ми є змушені до вибирання й укладання плодозмін в той спосіб, щоби не допустити до розмноження бур'янів.

Найліпшими рослинами в плодозміні є окопові, одначе зачате їх уживання допрываджує до відемного розпилення торфу, а зачате уживання збіжєвих рослин спричинює захопчення.

Беручи це під розвагу, можна поручити на низинних торфовищах слідуучі плодозміни: 1) Овес, 2) окопові, 3) мішанка трав (лука) або 1) окопові, 2) овес, 3) окопові, 4) мішанка трав (довголітна лука) або 1) озимина, 2) окопові, 3) ярі, 4) мішанка трав (лука).

Коли торф є мало розложений, тоді найліпше зачати управу від рослин окопових як бараболі або бур'яки.

Вже було сказано, що торфовища скорозрозпилюються, тому в польовій управі можна давати лише одну плитку орку, а по бараболі або інших окопових навіть одна орка не є потрібна, а вистарчить тарілева борона, уживана на весні. Перед сівбою кінечним є пустити вал і звалувати так, щоби чоловік по собі не лишав на землі глибоких слідів.

З поданої в числі 9 часопису в таблиці видно, що найбільші збори дають овес, бараболі, бур'яки й мішанка на зелену пашу.

Управа рослин на торфовищах.

Овес треба якнайскорше висіяти в квітні коло 70 кг. на гектар. Не треба чекати на цілковите розмерзнення торфу, але управляти й засівати по розтопленню торфу на кільканайцять цм. По засіві рядовим сівником боронуємо й валуємо. На підставі досвідів в стації досвідній в Сарнах весняна управа (тарілева

боро́на) під овес є корисніша. Крім вівса дуже часто є управління на торфах **жито**, частіше яре ніж озиме.

Найліпші висліди дають озимі відміни: **Петкус, Пулавське, Вербєнське й Яре Петкус**. При управі озимих треба конечно на весні валувати. Озиме треба пізно сіяти, а яре скоро на весні. Висівати коло 80 кг. на гектар.

Озима пшениця може давати на торфах гарні збори, а яра дає гірші висліди. В Сарнах найліпший збір дала вчасна Пулавська 26 сотнарів з гектара.

При управі збіжєвих рослин конечно є навозити торф сірчаном міді, як було сказано в числі 11 часопису. При спрятанню збіжа треба памятати що зерно скоро тратить воду через те поменшує свій обєм і скоро висихується з колося, тому скоро збіжа треба збирати.

З окзєпових, котрі назагал дуже добре вдаються на торфовищах, **бараболі** дають високі збори навіть на свіжо взятім під управу торфі, щоби лише горішна верства була достатечно розкрушена.

Бараболі знаменито нищать буряни, одначе занадто зрушують землю, томуто по них не треба орати під слідуючу рослину, а лиш вистарчає на весні боронувати землю. Управа під бараболі на свіжім торфі є слідуюча: орка, тарілева боро́на, бороновання, валовання, потім садимо бараболі. Найвідповіднішим садження є не пізніше й не скорше як поло-

вина мая. Найліпші до управи на торфах надаються вчасні відміни й середно пізно, а найбільший збір дає угноєння фосфорово-потасове.

Пашні буряки дають дуже високі збори. Найбільші збори дають Екендорфи червоні, жовті, півцукрові білі й Мамути. Управа під буряки мусить бути старанна. В досвідній стації в Сарнах є слідуюча управа під буряки: орка з кінцем вересня, бороновання в половині квітня, тарілева боро́на — кінець квітня, бороновання в половині мая й засів в кількості 15 кг. на гектар рядовим сівником, по засіві валовання, сапання в половині червня, проривка й чищення з бурянів з кінцем червня. Під окопові крім штучного навоження потасово-фосфорового, треба дати малий даток обірника 150 сотнарів на гектар для заціплення бактерій потрібних для розкладу органічної матерії торфу.

Гарні висліди на торфах дає також **пашна морква, бруква й капуста**, дальше **коноплі** дають вищі збори ніж на звичайних ґрунтах. Гарні висліди дали мішанки: **горох** (25 кг.), **вика** (60 кг.), **ячмінь** (60 кг.), і **овес** (50 кг.) в Дублянах, а збір около 400 сотнарів зеленої паші з гектара. Одначе треба памятати, що при помочі навоження потасово-фосфорового, нищення бурянів, валування й тримання відводнюючих уряджень в порядку, можна числити на сталі й гарні висліди.

—О—

Правні поради

КЛАСИФІКАЦІЯ ҐРУНТІВ ДЛЯ ҐРУНТОВОГО ПОДАТКУ.

Повітові класифікатори розпочали вже класифікацію ґрунтів по селах для пізнішого виміру ґрунтового податку. По думці законних приписів скарбові уряди повідомляють зацікавлених селян через солтисів про приїзд класифікатора до села. Класифікатор переводить класифікацію ґрунтів при прияві солтиса і двох представників громади, вибраних громадською радою. Можуть бути приявні також господарі, однак не сміють перешкаджати в роботі. Коли завважуть якісь недотятнення, то господарі мають право зголосити застереження або до класифікаційного протоколу або протягом 14 днів, числячи від дня устійнення класи класифікатором, внести застереження на письмі до повітової класифікаційної комісії. Це дуже важне і тому просимо дуже зацікавитись класифікацією і бути присутнім в полі в часі класифікації а

опісля при писанню протоколу в канцелярії та переглянути пляни.

Про це все буде докладно описане в кн. „Класифікація ґрунтів“, яка на днях появиться накладом Т-ва „Сільський Господар“.

І. Л.

ТИМ, ХТО ПОЗИЧИВ ГРОШІ (ЗАВДАТОК) НА ЗБІЖЖЯ.

Як відомо, Центральний Кооперативний Банк роздав кредит в сумі 202.532 золотих, через 57 союзних кредитових кооператив, а саме через 38 Українбанків і 19 Райфайзенок (низових кредитівок).

Найближчі речинці сплати готівкою рат цього кредиту припадають вже в місяці грудні ц. р. Ці трудневі рати припадають на Українбанки в сумі 32.753 золотих, а на Райфайзенки в сумі 7.825.80 золотих, разом отже в сумі 40.578.80 золотих за місяць грудень 1935. р.

Всі ці ратальні сплати мають бути зложені в Центробанку вчасно, значить: на три дні перед днем їх платности готівкою, бо Державний Банк не дасть ніяких прольонґат.

Майте це на увазі.

М. Б.

ХЛІБОРОБСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО

ВПИСИ ДО ГОСПОД. САДІВНИЧОЇ ШКОЛИ В МИЛОВАННЮ ПРОДОВЖЕНІ.

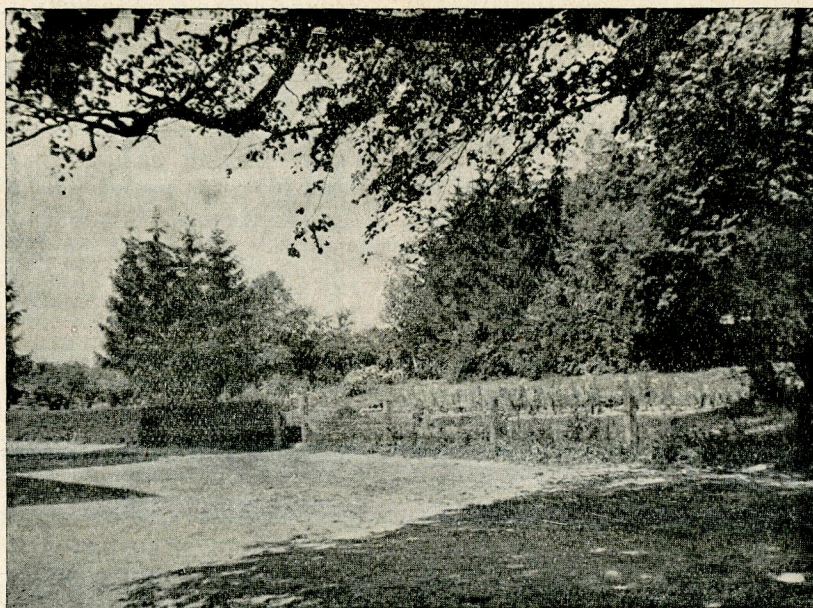
Ще можна вносити подання про прийнятті до господарсько-садівничої Школи в Милованню, бо на основі розпорядку Міністерства Освіти, наука в господарських школах починається щойно 20. січня і триватиме до 20. грудня 1936. р.

Досі зголосилося до Школи 46 учнів. Є це на нинішні тяжкі часи поважне число. Але коли зважити, що це наша одинока господ.-садівн. школа і що наше населення переваж-

В школі працює 3 фахівці-учителі та інструктури практичного навчання.

Протягом 25 літ існування милованська Школа випустила вже гарні кадри молоді, що нині, як свідомі своєї цілі громадяни, працюють над піднесенням культурного та хліборобського рівня нашого села.

Школа має ще доволі вільних місць і може прийняти ще вдруте стільки учнів, як зголосилося досі. Тому ті охотники, що бажають чогось навчитися або батьки, що хочуть своїм синам дати господарську освіту, чи

Фрагмент парку Милованської Школи з північної сторони головної будови.

но хліборобське — то число зголошених всетаки за мале.

Навчання в школі є теоретичне і практичне; обіймає всі ділянки сільського господарства та підготовляє учеників не лиш до праці на власному господарстві, але також до праці в хліборобських і кооперативних організаціях (контрольорів молочності, кооперативних діловодчиків і т. п.).

При Школі є зародова обора молочної худоби, зразкові курники, шкільки овочевих дерев, продукція насіння, пасіка — все це примінене до практичного навчання на курсах.

Школа має ще й ремісничі варстати (столлярський, ковальський), в яких охочі ученики мають нагоду навчитися робити прилади, потрібні в господарстві.

сільські установи, що хочуть мати провідника у справах кооперації, молочарства або освітнього робітника, повинні негайно внести зголошення про прийняття до господ.-садівн. Школи в Милованню, почта Стриганці над Дністром.

Ближчі умови прийняття до Школи подасть на бажання кожному Управа Школи в Милованню.

ЩО УХВАЛИВ УКРАЇНСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗІЗД В СПРАВІ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИХОВАННЯ.

В цілості повного національного виховання в усіх ступнях, категоріях і шаблях шкільних і виховних установ господарське наставлення є одним із основних програмових елементів, а освіту вчитель-

ства повинно заокруглювати також знання економічних і господарських наук.

З метою скорішої реалізації клича господарського наставлення в шкільному вихованні й навчанні Перший Український Педагогічний Зїзд:

А) Стверджує, що плянова розбудова хліборобського шкільництва є необхідною умовою піднесення культурного і господарського рівня нашого села та національного зміцнення основи нації — селянства;

Тому Перший Український Педагогічний Зїзд уважає за необхідне щоб:

1. при Рідній Школі поширити Комісію для фахового шкільництва Секцією хліборобського шкіль-

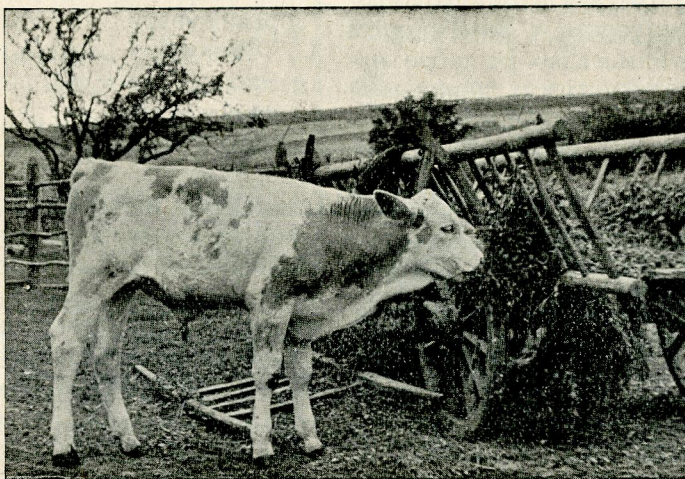
мережі нашого шкільництва, а зокрема нашого фахового шкільництва. Тому треба:

1. виховувати в молоді ті прикмети характеру, що саме збільшують господарську життєздатність людини,

2. видвигати ширше господарську освіту в усіх загально-освітніх школах,

3. поборювати дотеперішній культ бюрової праці та збільшувати вплив молоді до державних і приватних фахових шкіл та до торгівлі й ремесла,

4. при переході з одної до другої категорії шкіл користати щедро з Порадні для вибору звання при Рідній Школі,

2 і пів місячний бичок сіментальської раси в господ. Милованській Школі важить 180 кг. живої ваги.

ництва та покликати окремих референтів для фахового і хліборобського шкільництва,

2. для розбудови українського хліборобського шкільництва зацікавити широкі круги наших хліборобів, творячи в назначених місцях чи округах такіж районні комісії, зложені з представників місцевих чи районних установ; вони підготовляли б по порозумінні з центром пляни поодиноких шкіл і переводили їх у життя;

3. для втручання українських хліборобських шкіл ужити тих земельних фондаций, що досіль є в руках українських народніх установ та належно невикористані;

4. частина фондів, що їх на цілі шкільництва дає українське село, була вжита на розбудову українського хліборобського шкільництва;

5. українське вчителство пильно зацікавилось нашим господарським життям і співділало в його розбудові через виховування для нього суспільно й фахово високоартісних працівників;

6. наблизити нашу школу до потреб нашого господарського життя.

Б) Завважує, що хліборобське шкільництво є для українського народу необхідною частиною всеї

5. розбудувати існуючі й основувати нові українські фахові школи,

6. перемінити частину загально-освітніх гімназій на фахові,

7. піддержувати існуючі ремісничі бурси і творити нові,

8. для поповнення економічної освіти нашого вчителства видати підручник із загальними економічними відомостями, вказівками на потреби нашої нації в економічній діяльності та на можливості їх реалізації,

9. звернутися до проводу наших кооперативних організацій, щоб допоміг Рідній Школі встановити ревізора й інструктора шкільних кооператив,

10. вивінувати існуючі й ново закладані українські фахові школи в наукове приладдя й відповідні домівки,

11. створити спеціальну кредитову організацію, що допомагала б абсолютентам українських фахових шкіл довгореченцевими позичками основувати власні варстати праці та вказувала їм відповідні місця їхньої праці,

12. відновити при всіх школах з українською мовою навчання шкільні завмерлі кооперативи та основувати нові там, де їх нема.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Роман Корнінчук.

ГОРОДНИЦТВО РАЦІОНАЛЬНЕ І СКООПЕ- РОВАНЕ — РЯТУНОК СЕЛЯНИНА.

Сучасна криза, що зазначається надпродукцією в кожній галузі продукції, безперечною рільництвом, що наставлене на продукцію зерна. Обшарництво, що в головній мірі є тим загрожено, рятуються з одного боку удосконаленням господарств, т. є переходом на господарку, яка вимагала б меншого накладу праці і капіталу як напр. замінюючи орні поля на штучні луки для випасу худоби, так з другого боку інтенсифікацією господарств, що зазначається запровадженням спеціальних культур як технічних: коноплі, льону, тютюну, буряків, хмелю, лісничих зел та передовсім городничих, що дають незрівняно вищі доходи.

Що ж має робити наш селянин, що з браку праці не знає до чого приложити свої руки? Рятуються він зменшенням своїх житєвих потреб, які отримують до кінечности, так з другого боку шукає праці хочай-би і за безцін. Чи не краще приложити руки до свого варстату праці, яким є земля і здобути з неї засоби до життя?

Перехід такий мусить наступити, коли поглянемо на статистичні дані. На загальну кількість 3,262.000 господарств, що маємо в Польщі взагалі (окремих статистичних даних до українських земель не маємо) — 1,109.000 припадає на господарства карлові, що посідають не більш як 2 гектари землі. Хочби ця земля була добра то й так не може вона вижити малої родини хлібороба, оскільки зрештою він потрапить її добре управляти, що буває рідко. Позатим і ті господарства, що мають 3—5 гект. (маємо таких 1,002.000), більшість з них можна залічити до тих же господарств карлових, оскільки земля не є добра.

Що через господарство можна піднести дозбройті хлібороба це доводять країни західні і полудневої Європи. В Бельгії, Франції, Голандії на Сицилії в полудневій Іспанії багато дрібних рільників утримуються виключно з господарства, господаруючи на дрібних кавалках землі. В Польщі можна нести щось подібного, алеж лише в кількох місцях і в малих розмірах: це будуть польські села в околицях Кракова, позатим в Пшебишеві

над Пилицею і деяких інших селах. На загаль можна сказати, що городництвом можна у нас зайнятися в кожній околиці тільки форма його і поплатність дуже буде різнитися, в залежности від місця, клімату, капіталу оборотового а передовсім від ринку збуту.

Хочу тут звернути увагу на залежність городництва зокрема яринного від віддалі від міст чи ринків збуту і якби належало його zorganizувати.

Звичайно бачимо щоденно наших підміських селянок, які що ранку несуть на собі великі тягарі різної звичайної ґрунтової ярини, часто-густо з іншими продуктами свого господарства як яйця, молоко тощо.

Ринок міст чи містечок буває переповнений такою яриною, алеж що до цін то по менших містечках буває вона аж надто вже смішна, бо диктують її переважно жиди, котрі ще й підсміхуються з наших селянок, називаючи їх самих (як це має місце в моїй околиці в Горохові, до якого ціла Скобелка носить ярину) так і те, що має бути дуже таке — „Скобелецькою редькою“.

Приклад цей показує нам, як є трудний селянинові гріш, а жінка хотівши десь його здобути як її здається „поза господаркою“, це значить без продажу зерна, марнує більшу частину дня на стояння на ринку, наражуючи себе і свій товар на посміх.

Правда, по більших містах, як Львів можна мати і за таку звичайну, ґрунтову ярину добрий гріш, однак поплатність і тут вийде дуже мала, коли взяти під увагу, що селянка мусить тут відбути тяжку дорогу, часто по милі і стратити цілий день.

Підміський фаховий городник не робить тут конкуренції, бо зле би він вийшов на звичайній редькві, моркві чи капусті. Господаруючи на так дорогім ґрунті підміським, — **плекає він городовину більш поплатну як вчасні каляфіори, капусту, помідори, паприку; або закладає плянтацію шпарагів, рабарбару, полуниць.** Більш фаховий який має малий клаптик землі, з якого має вижити, то й це закидає, а вирощує різні новинки в інспектах, якими займає майже весь свій ґрунт, абиж плекає тільки квіти, будуючи для цього ще й шклярні.

Беручи підвищий стан річей приходимо до переконання, що для господарів, які би хотіли зайнятися городництвом належить **передовсім:** 1) об'єднатися в спілки-кооперати-

ви, через які можна було би достарчати і збувати ярину в більшій кількості, виручаючись одним чи кількома членами, 2) організуватись в Кружки С. Г. через які, ангажуючи кожноразово інструктора, а в зв'язку з нею могли би наші селяни, маючи виплекану вчасну розсаду, закладати плянтації рослин більш поплатних.

Для орієнтації, як ця поплатність буде виглядати, подаю калькуляцію 1 гект. помідорів:

Назва робіт	Робочі дні		
	чол.	жін.	кінсь.
Впорати ґрунт в осени	4		4
Виплекати розсаду в інспектах	20	26	8
Підготувати ґрунт на весні, щоб садити розсаду	3		6
Висадити розсаду в ґрунт та полити	4	25	4
Прополоти 2 рази мотиками		25	
Плянетувати 2 рази ґрунт руч. плян.	8		
Прополоти і підгорнути мотиками		15	
Зібрати врожай		80	
Привезти врожай	10	10	10
Разом	40	181	32

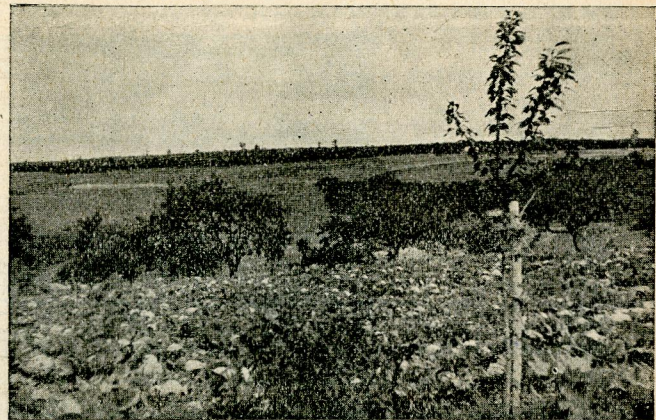
Рахуючи один сільський робочий день 2 зол., будемо мати вартість кінської роботи 64 зол. Вартість насіння на 1 га (0.5 кгр.) — 8 зол. Числячи 1 жіночий день — 75% чоловічого будемо мати 175 робочих людських днів на 1 га, рахуючи по 2 зол., отримаємо 350 зол. як вартість праці людської. Вартість угноєння почислимо на 150 зол., амортизація скринь і вікон парникових — 50 зол. і 120 зол. яко плата чиншова за землю і % від капіталу, разом всі кошта продукції вилеять 742 зол. Пересічний врожай можна осягнути 250 сот., рахуючи по 10 зол. за сотн., осягнемо дохід бруutto 2500 зол., а чистий дохід, відрахувуючи кошта продукції, будемо мати — **1758 зол.**

Подібний зиск можемо осягнути на каляфйорах чи вчасній капусті, як рівнож на полуницях, шпарагах чи рабарбарі. Що до рабарбару, запотребовання на який щораз зростає і багато ще довозять його з Румунії, то навіть при найнижчій ціні як 20—28 гр за кг., чистий зиск випаде трикратно вищий що випадає на помідорах.

Запроваджувати такі плянтації городовини можемо навіть в місцевостях і в найдальших від ринку збуту, однак близьких від залізниці і при умові як що опаківання буде відповідне до кожного роду городовини а ладуни даватимуться вагонові, що є конечно зі згляду на високу тарифу залізниці на ладунки дрібні, які при тім можуть бути ушкоджені через самі обставини, коли різні товари перевозяться в одному вагоні і легкість збуту ладунків більших.

Прикладів на таку можливість багато багато з обшарників, які закладають великі лани якоїсь городовини навіть такої делікатної як полуниця, нпр. в Ланцуті гр. Потоцький, в Переворську — Любомірський, де плянтації полуниць займають 200 морг. ґрунту.

Позістало ще обговорити можливість городництва в околицях теж далеких від залізниці чи інших шляхів получення де достава свіжої городовини навіть такої як рабарбару натрапила на великі труднощі. З городовини, яку можна було би тут управляти на більшу скалю і продати в стані свіжому, позістане тільки одна цибуля, поплатність якої буде залежна тільки від переховання і вивозі в відповідний мент на ринок, що буває звичайно на

Плекання вчасної капусти „Варшавської“ на городах Милованської Школи.

весні, нпр. у Львові в цьому році ціна цибулі була в квітні 80 гр. кильо, позатим є це продукт міжнародного торгу і можна її вивозити до країн північних, до Англії чи Німеччини. Поплатність іншої городовини позістане така сама, оскільки получимо управу певної городовини з її перерібною. Будуть це на місці збудованої фабрики до спілки кооперативно, як до квашення капусти, огірків; сушарні городовини, даній фабриці консерв, пасти помідорової чи взагалі фабриці перетворів овочевих, коли тут буде перероблятися і садовина, або хотяй тільки фабрики на півфабрикати, це є приготівлення мяжу з різної городовини чи садовини через консервування його в бочках, або навіть консервування цілих ягід напр. полуниць з малим додатком води, щоб ягоди ці не билися і за консервування їх яким будь антисептиком нпр. бензолем чи краще сільфіт-ангїдрид.

На півфабрикати такі в бочках, передовсім з ягід чи овочів можемо мати завше збут до фабрик в краю, хотяй би і до нашої кооперативної фабрики перетворів овочевих

„Продукція“ у Львові, чи також в Гданську чи врешті необмежений збут тільки в більшій кількості до Англії. В фабриках з такого законсервованого мяжу чи цілих ягід роблять продукт вже здатний до консумції — фабрикам, як 1) конфітури, 2) джем, мармеляду чи пасту помідорову.

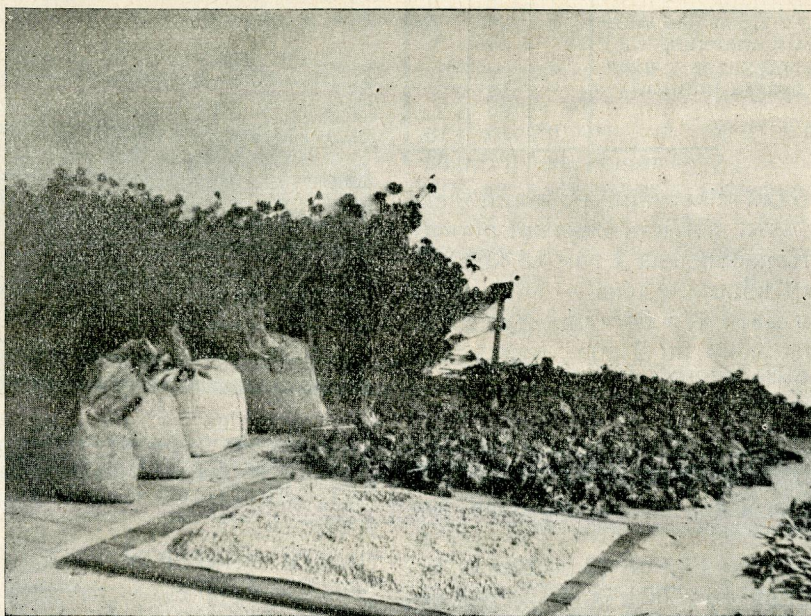
Для орієнтації, як ця фабрикація буде оплачуватись подаю калькуляцію на приготування 1 сотн. пасти помідорової.

Кошт сирівця (3.5—5 сотн. помідовір)	40 зл.
Робоча сила	2 „
Опал	4 „
Замикання бляшанок машинкою, на- клейки, етикетки	1,2 „
Тара (начиня) бляшані 0.5 кг. а 20 гр.	40 „
10 кг. а 1 зл.	10 „

Калькуляції для інших перетворів не подаю, зазначу тільки, що вже в найпростіших перетворах, якими нпр. є квашення капусти, буде вона нас коштувати при виробі фабрику біля 10 гр. кильо, при продажі її хоча до 20 гр. (тепер ціна у Львові в деталю 40 гр.) маємо рівнож 100% зарібок на самій перерібці.

При всіх таких перетворах потрібним буде збудовання відповідного будинку (хоча би примітивної шопи) і набуття певних машин відповідно що будемо переробляти: будуть це шатківниці, млинки, перетерачки, котли і т. п., що зрештою буде одноразовим видатком на що наш господар до спілки (кооперативно) зможе здобутись.

—о—

Збір і просушування насіння городовини в Милованській Госп. Сад. Школі.

Затим кошт власний 1 сотн. пасти помідорової, де ще не втягнутий видаток на амортизацію і процент за капітал і податки буде:
в бляшанках 0.5 кг. 87.20 зл.
10 кг. 57.20 „

При пересічній ціні за пасту помідорову в бляшанках 1.5—2 зл. за кильо, можна осягнути майже 100% дохід на самій перерібці.

Продукт цей на світовому ринку дуже платиться і рух цим товаром є великий. За доказ можуть служити хоча би вивіз такої пасти з Італії (яка найбільше виробляє і експортує) що в році 1930 був такий:

до Німеччини	800 тонн
„ Франції	5106 „
„ Бельгії	3461 „
„ Англії	20930 „
„ С. З. А. П.	48385 „

М. Бардега.

ДЕ І ЯК ЗАКЛАДАТИ САД?

Сад найлучше закладати близько дому хати. Тут його легше доглянути і перед шкодою устерегти. Тут земля є звичайно більше родюча, як десь далше від хати. Хочби навіть земля була і не кінче добра, то варта її так поправити, щоби можна було на ній засадити овочеві дерева. Треба старатися, щоби обійстя, городи й загуменки засаджувати шляхотними деревцями, але найдобірніших рідів і сортів зимових яблук, літні овочі не виплачується плекати, хіба одно або два деревця вчасних з одно осінне, для власного вжитку. Очевидно, близько великих міст, на літиськах і в місцях кураційних, близько більших промислових фабрик і заводень —

лігні овочі як: яблука, грушки, черешні, малини, полуниці-трускавки, порічки і агрест можуть дати теж гарний дохід. В околицях підгірських, блище більших міст і залізниць чималий дохід дадуть сливи, голівно угорки і ренгльоти. Сад треба закладати на добрих землях. На злім або яловім ґрунті шкода садити деревину, бо з неї пожитку не буде.

Найліпша земля для овочевих Дерев, це земля глинясто-піскова з домішкою вапна і порохнячка та з підкладом, який мірно перепускає воду. Також всі землі з глиноватим підґрунтом, де родиться добра пшениця або буряки є добрі під сад. Не гірша також така земля, де удається жито, коли лише її добре справити та погноїти. Місця заслонені від півночі і сходу це будуть дуже пригожі ґрунти на сади. Очевидно, найкраще місце під сад є те, що похиліне до полудня і полудневого заходу. Отже тут буде дуже сприяюче місце під сад коли до цього будуть ослони. Ослони можуть бути природні і штучні. Природними ослонами можуть бути гори, ліси, живоплоти і т. п., а штучними будинки, різні паркани і т. д. Але не кождий рільник-господар має землю до вибору, а найчастіше з господарських зглядів мусить садити дерева там, де йому місце на те позволяє, тому треба розумною управою цілого кусня землі або лише місця, на яким гадається садити деревця відповідно те місце приспособити а недостаці доповнити. На тяжких ґрунтах глинястих, піскових і там, де є близько зашкірна вода, ліпше садити деревця з весною. Очевидно тепер з осени лише приготувати ґрунт, переорати чи перекопати землю, де маємо садити деревця, викопати ями і т. п.

На всіх інших добрих ґрунтах глинястих ліпше садити в осени. Найліпшим способом управи землі під овочеві дерева — це управа городини і окопових через кілька літ на тім місці, де має рости сад або в осени сильно погноїти землю стаєнним гноєм, а доперва на весні садити дерева. В землях правильних, цебто таких, що виказують подані вже умовини, вистарчить лише викопати під деревця ями середнього проміру 1 метра широко. Глибокі на 40 см. Далше треба витичити місце, при садженню треба передовсім обдумати як слід місце саду, а навіть начеркнути малий плян саду на папері і не забути начеркнути в нім возову двометрову дорогу так, щоби в разі потреби можна було заїхати в сад фірєю і мати всюди легкий доступ. В малих садках даємо доріжки 1 метрові і 150 см так, щоби можна було заїхати в садок візком чи тачкою. Для кожного деревця повинен бути приладжений палик, найліпше сосновий або

смерековий, в кождім разі простий, гладкий без суків і обкорований, довгий на 2 метри для деревець півпенних. Грубший як рука — 6—7 см.

Закладаючи сад, треба між деревами давати відповідні віддалення і садити кожний рід і сорт дерева разом рядами і на однім куснику, значить яблуні окремо, груші окремо, сливи окремо і т. д. Це важно для того, що цвіт ліпше запилює себе і дає більший врожай. Все і всі овочеві дерева треба садити в квадрати т. є в чвірку так, що попереки, поздовж і на скіс ряди дерев себе взаїмно крили і однаковім віддаленню в метрах були посажені. Очевидно, садити треба до шнура. Саме віддалення між деревами даємо таке: яблуні самі що 10 м., груші і черешні що 8 м., вишні і сливи що 6 м., волоскі оріхи що 12 м., порічки, агрест і малини що 2 м. Загусто посажені дерева будуть себе взаїмно затінювати і менше родити овочі й тоді овочі бувають лихі і недорідні. Отже сад не ліс, а культурна плянтація овоч. дерев, що має бути зразком-прикладом живим для цілого села чи околиці. Таке садження дерев має на меті дати можливість використання землі між овоч. деревами через відповідну управу її, можна кільканайцять літ в саді управляти городину — окопові, катоплі, буряки, капуста, морква, петрушка і т. п., а також збіжжа (особливо ячмінь, що скоро доспіває) та мішанка на зелену пашу (вико-вівсяна) але багаторічних кормових трав конюшини, люцерни в саді не можна сіяти. А найбільшкою шкодою для саду і господаря є те, коли між деревами росте звичайна трава, хопта і буряни. Садження дерев від дороги чи межі сусіда повинно бути 4—5 метрів, а то тому, щоби корона дерев в будучині не виставала поза межі саду. Очевидно, що після права нележалаб тоді корона і овочі звисаючі на бік — сторону сусіда — до сусіда. (Далі буде).

ПОБОРЮВАННЯ МШИЦІ КРИВАВОЇ І ПОЛЕВИХ ГРИЗУНІВ.

На підставі розпорядку Мін. Рільництва і Р. Р. з 19. IX. 1935. мусять нищити власники, чи ужитковці садів з яблонями — криваві мшиці. Рівночасно заборонюється садити і продавати яблінки хочби навіть зі слідами ушкодження мшицями.

На підставі розп. Мін. Рільництва і Р. Р. з 19. IX. 1935. по засягненню опінії Хліборобської Палати може воевода зарядити обовязок нищення полевиx гризунів: мишей, суслив та хомяків.

Надзір над нищенням повищих шкідників має самовряд разом з технічним персоналом а опінію видає стація охорони рослин відносно мшиць.

Жіночий кутик

НОВИЙ ВІНАХІД ДЛЯ КУХНІ.

Цілий світ до сьогодні користується горшками, кастрюлями, сковородами **округлої форми**. Начиння такої форми **забирає багато місця**, — площа плити, на якій варять чи смажать, використовується фактично наполовину. Між посудинами залишаються великі простори, кудю **втікає тепло до повітря** замість того, щоб ogrівало дно нашого начиння. Тому, що все відразу зварити та посмажити не можемо (бо не влезить на плиту), — мусимо **розтягнути добу виготовлення обіду чи вечері, себто витратити більше палива, часу й сил**. З огляду на це все чеська фірма Ротт почала виготовляти начиння **чотиригранне** (див. мал.). Цього начиння **ввійде на**

Так виглядає нова посуда.

плиту вдвічі більше, як округлого; воно ogrіває взаємно одно одне, бо стінки одного тісно прилягають до стінок другого; начиння марки „Рефо — 4 — Х“ **ставиться по двоє чи по декільки одно на одне, — робить одне одному покривку**, — так що тепло, яке раніше марно ogrівало покривку, — ogrіває тепер дно верхньої посудини. Начиння має **поземі вуха на рогах**, — через які просовуються пластини, що зачіплюються за держалко, — так цілий обід можна нести на далеку віддалі. Але не лише на плиті це начиння забирає менше місця, — **рівнож у шафі чи на полиці легче дати собі з ним раду**. Лише одну невеличку має чотиригранне начиння, — воно має більше рогів та кутів, які **тяжче мити**, як у начинні округлому чи банятому. **В. Д.**

А. Адамчук.

ПРАЦЯ ЖІНКИ В СЕЛЯНСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.

Все так діється, що на річи, які ми щодня бачимо, які кожної хвилини зустрічаємо, звертаємо або дуже мало уваги, або зовсім не

звертаємо й ними не интересуємося. До тих повсякденних річей, чи радше питань, належить саме праця жінки в селянському господарстві. Люди привикли до того, що жінка на селі занята цілий день працею і ніхто не питається, чи вона перемучена, чи жінка не працює понад свої сили, а вже певно ні один мущина не скаже, що жінка працює більше, як мущина. Бож „бабська господарка“ це крутанина, а не робота.

В дійсності праця жінки у селянському господарстві куди більш складна, як праця мущини. Жінка у селянському господарстві працює більше й довше від мущини. Вже народна приповідка говорить, що три вугли господарки піддержує жінка, а тільки один вугол мущина. Як всі народні приповідки, так та остання криє у собі дуже багато правди. Скаже дехто, — ет, що там приповідка! Якщо так має хто говорити, то нехай перечитає собі невеличку книжечку п. н.: „Організація праці в селянських господарствах“, яку видав Державний Науковий Інститут з Пулав. З тої саме книжечки я наведу тільки кілька цифр, які повинні навіть невірного Тому переконати, що жінка у селянському господарстві працює понад свої сили, що впливає некорисно на її здоров'я. Дослідник сільського господарства інж. Цужитек у тій книжечці на підставі докладних записок, які провадили у своїх господарствах господарі-мущини, обчислив, що жінка працює пересічно одну годину й вісім хвилин денно довше, як мущина.

Якщо порівнюємо працю мущини й жінки в поодиноких місяцях у році, що нам представляє ось та табличка, то побачимо, що жінка кожного місяця працює довше як мущина а навіть у місяцях листопаді й грудні, коли робота в полі скінчена, жінка працює довше і більше як годину від мущини.

Місяць	Кількість годи праці денно		Кожного м. господар довше працює від господині
	господар	господині	
липень	12 ³⁴	13 ⁵¹	1 ¹⁷
серпень	12 ²⁸	13 ²⁴	0 ⁵⁶
вересень	11 ³⁷	12 ⁴⁸	1 ¹¹
жовтень	11 ²¹	12 ⁰⁷	0 ⁴⁶
листопад	10 ¹⁵	11 ³⁹	1 ²⁴
грудень	9 ⁰⁹	10 ²⁵	1 ¹⁶
січень	9 ¹²	10 ⁰⁴	0 ⁵²
лютий	9 ⁴⁵	10 ⁴¹	0 ⁵⁶
березень	10 ¹¹	11 ²³	1 ¹²
квітень	10 ³⁸	12 ¹³	1 ³⁵
травень	12 ⁰⁸	13 ⁰⁴	0 ⁵⁶
червень	12 ⁰⁸	13 ⁰⁴	0 ⁵⁶

До того праця жінки є більш різнородна від праці муштини. — Господар чи то оре, чи сіє, чи косить, чи молотить, то має одну роботу цілий майже день, хиба що нагодує коні чи корови. У деяких господарів так завелось, що він вважає своїм обов'язком доглянути тільки коней, їх нагодувати, напоїти, а рідко вже коли їх вичистити, хиба тільки віхтем соломки або рукавом, як коні запряжені до воза. Корови, свині, кури, це вже бабська господарка і нехай тим господариня журиться. Правда сьогодні щораз менше таких господарів, бо вже деякі зрозуміли, що жінки перетяжені працею й не можуть добре приглядувати за коровами, свинями, а на тім трапляється ціле господарство.

У деяких високопоставлених, західноєвропейських народів догляд за коровами, навіть їх чищення й доїння — це робота муштин. —

Муштина має більше вільного часу, як жінка, може краще корову доглядувати а тим самим корова напевно дасть більший дохід.

Господиня мусить обід на час зварити, всім його подати, після всіх потратити, доглянути в городі, там щось досадити, там прорвати, в іншому місці прополоти, треба щось у хатнім господарстві приладити, — так що не вистарчає їй вже часу на найважливіше завдання жінки, — на виховання дітей. — Ті діти виростають на вулиці, пустують, роблять шкоди сусідам, та приучуються до всього злого. — Треба остаточно хоча зачати боротьбу з таким вихованням дітей, щоби пізніше на них не нарікати. — Великим кроком вперед буде тут, коли сільські господині будуть менше працювати, а деякі праці відступлять муштинам.

—o—

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 140. Які є приписи ветеринарній, що до спинення заразлих хорів у звірат?

— Коли зауважите в стайні чи хліві, що Ваша тварина хора на заразливому хорі, мусите негайно завітати до ветеринара про це старості або найближчій поштовій поліції. Після цього приїде до Вас ветеринар-лікар і безплатно переведе Вам дезинфекцію та видасть свідоцтво на випадок відшкодування за втрачену штуку. Про все це докладно описано в книжечці: Охорона сіл-господ. тварин — ціна 30 гр.

Ч. 141. Що значить подвійне щеплення?

— Це значить, що дана щепка два рази щеплена — раз при корінні а другий раз в короні. Це роблять для тих сортів, які або зле ростуть, або терплять від морозу. Дичку очкують при корінні на сорт відпорний на морози і що сильно росте. А як ця щепка вижене до висоти корони (180—200 см.) то на верху її знова щеплять (лученням) на той сорт якого хочемо мати овочі. Ота середня частина, що творить стовбур звється провідна. Для яблук доброю провідною є кронсельське а для грушок — цукрівка. — М. Б.

Ч. 142. Чи коням можна давати бараболю.

— Можна, лише парену Від сирової будуть хорувати на кольки. Картоплі мусять бути чисті від піску та ніколи не згнилі або примерзлі бо коні дуже вразливі на зіпсуту бараболю.

Ч. 143. Як позбутися вапняка на ногах у курей.

У моїх курей кармазинок на ногах повиросли начеб струпи, ноги з гудзами, кури як я спостерегла в ночі дуже неспокійні, на сідалі не сплять. **М. Д-ка.**

— У Ваших курей на ногах хвороба вапняк — яку спричинив певний галапас. Ноги у курей треба смазувати карболіном або нафтою з водою. Як розмякне треба мити шаром милом.

Можна собі зробити для того і спеціальну масть: 1/3 часті льняного олію, 1/3 креоліну, 1/3 жовтої вазеліни. Цією мастю намащують курам ноги а на другий день обмивають їх літньою водою і знова намазають. За кілька днів такого лічення вапняк счезне. Поза тим треба курник тримати чисто, білити і сідала кропити карболіною.

Ч. 144. Що то за хвороба бараболь.

— Надіслані Вами бараболі нападні хворобою т. зв. **пархою**. Бараболі ці переховувати не дадуться, бо шкірка в них почорніє і почнуть гнити. Садити їх теж не можна, бо заразите всі бараболі. Найкраще їх скормити тваринам і собі але садити бараболі на тім самім полі не можна бо заразки є в ґрунті кілька літ.

Ч. 145. Що то за сорти яблук? К. Н. Луцьк.

— Надіслані сорти ч. 1 — це ренета Лянґсберська, ч. 2. Рен. Шара французька, ч. 3 — Горохівка, ч. 4 — Рен. Кокса. Ренета Лянґсбер. определена непевно, бо надіслано лише 1 яблуко, а треба 3—5 і то різних.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВА

3 ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІЙ „С. Г.“

6. Філія в Підгайцях. Філія об'єднує 30 Кругжків з 1830 членами. Пов. агроном п. інж. М. Самокішин перевів люстрацію 18 Кругжків. При тих Кругжках є 14 секцій охорони тварин, 2 ХВМ і 4 шпихлірові. Всі відбули разом 79 засідань Рад, 14 секцій, 35 рефератів, 73 сходин членів. Числять разом на приходах 917.23 зл. на розходах 577.57 зл. Відбули 11 свят „Сільського Господаря“. Допомогові фонди Кругжків в 14 секціях охорони тварин виносять на приходах 3819.76 зл. а на розходах 1612.81 зл. Об'єднують вони 2708 штук худоби. Спродано 3 копії яєць курей кармазинів, які роздано між 6 сіл. Заложено 2 досвіди з помічн. погноями і 7 з вапнуванням мотилькових рослин. До 6 сіл спродано насіння білої морви і там започаткував о. Княгиницький шовківництво. З ділянки садівництва відбулася 1 анкета з рефератом п. А. Терпиляка з Залукви і 2 курси в Мозолівці та Підгайцях.

Загально в Підгайцях поволі налашдується фахова праця.

7. Філія в Тернополі. Фахову працю веде пов. агроном п. інж. Б. Волинець. Філія числить 35 Кругжків з 1815 членами. При Кругжках є 13 бібліотек. При Кругжках є секції: 21 пасічних, 23 годівлі безріг, 1 машинова, 6 годівлі худоби, 4 садівничо-городничі та 7 ХВМ. За 1. півріччя зужито на поїздки 96 днів в різних справах діяльності Філії. Свято „Сільського Господаря“ відсвяткувало 9 Кругжків. Улажено курс контролю молочності в Бірка В., на якому було 13 учасників з 9 сіл та курс садівничий в Купчинцях з 97 учасниками з 12 сіл. Заложено 12 досвідних піль зі шт. погноями, переведено пробу нищення гірчиці меленим каїнітом в 3 селах. Спродано щеп і кущів на 239.25 зл. Закуплено для пасічників денат. цукор. В 7 пуртках ХВМ. провадиться конкурси з у-правою городовини і п. рослин. Започатковано контролю молочності в 6 секціях годівлі худоби, однак правильна робота розпочнеться щойно в осені ц. р. Започатковано теж годівлю шовківниці в 3 місцевостях. Не занехано годівлі курей і заложено одно гніздо кармазинів.

Велику кількість насіння городовини продав Філія, бо аж 2051.11 кг. за 2202.29 зл. Крім того спродано 7.000 кг. грису, 4.000 кг. пот. соли, 3.000 супертомасини і 2.000 кг. суперфосфату. Понадто доставлено до Яворова, Дрогобича і Долини 35.5 вагона бараболі.

Тепер має Філія до диспозиції насіння еспарцети на пасовиська так для худоби як і для бжіл.

САДІВНИЧО-ГОРОДНИЧО-ПАСІЧНИКА ВИСТАВА В ПЕРЕМИШЛІ

Старанням Садівничої Секції Філії „Сільського Господаря“ відбулася в днях 13—17 жовтня в салях чит. „Просвіта“ в Перемишлі й на подвір'ю кооп. „Віра“ садівничо-городничо-пасічника вистава. Ціллю виставки було дати перегляд дотеперішних добутків Перемищини в трьох згаданих ділянках господарства та відповідно дібраним матеріалом пропагандивним заохотити відвідувачів до раціонального ведення тих найважливіших ділянок сільського господарства. Виставовий Комітет а головню провідник й ініціатор вистави проф. Леонід Бачинський докладали усіх зусиль, щоб ця вистава, хоч скромна своїм розміром, випала якнайкраще. Участь у виставі взяли селяне й інтелігенти Перемищини, городники Стрийщини, організовані в т-ві „Український Городник“, Городничо-насінна фірма Степана Циби зі Стрия, Садівничо-городниче заведення Романа Побідинського з Коровник, Український Інститут для дівчат у Перемишлі, кооператива „Рій“ у Львові, Українська Господарська Академія та доцент В. Доманицький з Подєбрад.

Виставу поділено на відділи: Відділ городничий (148 експонатів від 31 осіб з 15-ти місцевостей) виказав, що селянство підміське береться вже до плекання високовартісної городовини (каляфіори, помідори, селери), але рівночасно вказав і на те, скільки ще праці й знання мусить воно цій ділянці присвятити, щоб стати на рівні з фаховими городниками. У відділі садівничім (87 експонатів від 19 осіб з 9-ти місцевостей), виставцями були головню міські і сільські інтелігенти. Виходить, що селянин, помимо зацікавлення садівництвом, не став ще продуцентом добірних овочів та що селянське садівництво ще в пеленках. Відділ пасічний (49 експонатів) містив головню експонати „Роя“ й кількох пасічників-інтелігентів. Селяне-пасічники участі в виставі майже не брали. Відділ видавничий зібрав усю українську (по цей бік Збруча) літературу садівничу, городничу і пасічну. Крім цього розміщено у відповідному порядку незвичайно інтересний матеріал пропагандивно-научний: Образи, мапи, діаграми, прилади до раціонального ведення садівництва, пасіництва, городництва і т. д. На прикінці вистави оціночна комісія під проводом іж. Ю. Мудрака, нагородила виставців дипломами Вистави (4), похвальними листами (8) та розділила (головню виставцям-селянам) кількадесят щеп.

—О—

Рецензії на книжки

Инж. д-р Евген Храпливий: Данія — край хліборобів. Накладом Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар“, Львів, 1935 р., стор. 80 малого формату, з 28 образками і картою Данії. Ціна зл. 0.60.

Зміст: 1. Край і нарід. 2. Сільське господарство. 3. Організація данських селян. 4. Про столицю Данії — Копенгагу. 5. Як данці дбають за старців. 6. Селянська освіта в Данії. 7. Оглядаємо середнє господарство та хов худоби. 8. У гостях в кооперативній бекоярні й молочарні. 9. Господарство малоземельного хлібороба. 10. В чому сила данських хліборобів.

В цій книжечці зібрано дуже багато й цікавого для нас матеріалу з життя й праці данських хліборобів. До всього того образки, яких є в книжечці аж 28 — підтверджують все подане в книжечці. Книжечка написана популярно й доброю мовою й тому читається легко, з приємністю. По прочитанню не відчувається жадної втоми. Навпаки — на душі робиться легше, бо з цієї книжечки перекоонуємося, що хлібороби, коли хочуть і над тим працюють — можуть створити добрі умови для свого життя.

Не висока ціна — 60 сот. — каже за те, що ця книжечка загляне до багатьох хат українських хліборобів по всіх закутках краю й принесе хвилинку втіхи й розваги як для старших, так і для молоді.

Молодий господар.

Инж. Борис Іваницький. Практична фотографія (Курс лекцій) 168 стор. (Літограф.). Видання Українського Технічно-Господарського Інституту позаочного навчання. 1933. Подебриди.

Повійськові часи відзначаються в історії фотографії особливо раптовим її розвитком, що в певній мірі сприяло й розквіту літератури по фотографії. На жаль, в українській мові ця, як і всяка інша технічна література, є дуже бідно представлена. Тому з приємністю треба вітати з'явлення на ринку книжки п. Іваницького. Автор зумів щасливо так зібрати і впорядкувати матеріал, що його книга є однак во цінною для кожного фотографа, як початкуючого, так і вправленого фахівця. Обсяг книги далеко виходить за межі, окреслені назвою: практична фотографія. Поза численними практичними порадами, поясненнями і вказівками (під час навіть дуже деталізованими) — які є необхідними для ознайомлення початкуючого з апаратурою та основними маніпуляціями при фотографічних процесах, — книга містить в собі досить поважну теоретичну частину і цим вигідно відрізняється від більшості популярних видань по фотографії. Автор, — як видно, добре ознайомлений з фаховою літературою з фотографії та з тих галузей науки, на яких базується фотографія, — подав ґрунтовне наукове освітлення всіх процесів як оптичних, так і хемічних, з якими приходиться зустрічатися в фотографії. Цим його книга набрала повноти і закінчености, як підручник, (яким в дійсности она є) і є справді дуже цінною для українського фотографа, для яко-

го здебільшого тяжко, а то й неможливо, розшукати і вистудіювати ці окремі проблеми по різних фахових книгах та журналах.

При всій стислості визначень та пояснень, книга написана остільки популярно і ясно, що без труднощів є зрозумілою для кожного інтелігентного читача. Понад 70 різних малюнків ілюструють текст, а численність вдало вибраних рецептів доповнює цінність книжки.

В. Кучеренко.

Ріжне

УСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ!

Пригадуємо, що місяць грудень — це місяць „Просвіти“, що 8 грудня — це один із найясніших днів у нашій історії, бо день народин „Просвіти“.

А від цієї благословенної хвилини минане саме 67 років важкої, ідейної, велитенської праці над національним освідомленням, над економічним движінням, над організуванням над освітою, над вихованням українського народу! Ми всі глибоко пройняті тою правдою, що з „Просвітою“ звязане наше минуле, наше недавнє минуле, з „Просвітою“ в'яжемо й наше майбутнє.

Великі діла за Нєю, а ще більші, тяжчі й відповідалініші перед Нєю.

Кожна закутина нашої країни жде праці „Просвіти“. До неї накликає кожна хвилина. Попри давні, щораз то нові, потреби ждуть заспокоєння.

Праці й праці! Праці щоденної, систематичної, організованої, доцільної — ждуть міліони.

А дати їй наказує „Просвіти“ не тільки серце, але й розум.

Освіта й виховання цеж підстава всякої праці, запорука всяких успіхів, цеж камінь угла тривкої національної будови.

Отсе розуміємо вже добре всі.

І українське громадянство допоможе „Просвіти“ і морально і матеріально сповнити це велике завдання. Воно докаже ділом і для життя й розвитку нації дасть працю й потрібний гріш.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові:
Др. Іван Брик, голова. Микола Дужий, секретар.

—О—

ВУГОЛЬ, СІЛЬ, НАФТА І ЦУКОР ПОДЕШЕВІЮТЬ?

Уряд веде розмови з представниками картелів усправі подешевіння картелевих продуктів: цукру, заліза, вугля і нафти. Також сіль, продукт державних підприємств, має подешевіти.

За цими продуктами мали б подешевіти також інші вироби скартелізованого і нескартелізованого промислу. Подешевіння цих продуктів мало б наступити за два-три тижні. Уряд, як кажуть, за всяку ціну хоче зломити опір картелів. Досі, як відомо, того рода обіцянки, або не сповнялися, або знизка була дуже мала в порівнанні з подешевінням сільсько-господарських продуктів. Чи заповідана тепер знизка буде значна і чи вона взагалі наступить, покаже найближча будучність.

М. Б.

Цінник книжок Т-ва „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, II. п.

I. УПРАВА РІЛЛІ Й РОСЛИН.

зол.

23. Г. Цеб: Управа пашних рослин	1.00
30. Д-р Гр. Величко: Сумішка конюшини з травами	0.50
33. Гр. Величко: Пашні буряки	0.50
52. Інж. Гр. Паляниця: Жито	0.20
53. Інж. Гр. Паляниця: Пшениця	0.20
61. Доц. В. Доманицький: Цукровий буряк	0.80
62. Інж. Г. Гордієнко: Конюшина	0.50
70. Інж. Г. Гордієнко: Соя	1.30
72. Інж. О. Кошель: Фасоля	0.60
76. Інж. М. Боровський: Про зелені погної	0.70
80. Доц. В. Доманицький: Чому треба чергувати с.-г. рослини на полях	0.60
96. Інж. А. Романенко: Що показали польові досвіди зі штучними погноями	0.50
102. Інж. А. Романенко: Лен	0.50
104. Іван Крижанівський: Ріпа стернянка	0.20
109. Інж. А. Романенко: Як управляти й угноювати наші ґрунти	0.50
114. Інж. М. Творидло: За поправу наших лук і пасовиськ	0.20
117. Інж. Іван Лапчук: Інструкція в справі організації шпихлрової Секції при Кружках „Сільського Господаря“	0.10
119. Інж. М. Боровський: Соняшник ріпак, гарбуз, гірчиця, ріжій, як олійні рослини	0.50
120. Інж. М. Гавриленко: Лікарські рослини (южин, ганиж, мальва і маріанка та сушарня. Часть I.	0.50

II. ПАСІЧНИЦТВО І САДІВНИЦТВО.

68. Інж. М. Боровський: Як виробляти соломяні вулики (нове видання)	0.50
69. В. Пилипчук: Практичний підручник пасічництва	4.00
77. Інж. М. Боровський: Медодайні рослини	2.00
91. Інж. М. Боровський: Плекання добірних маток і раси бджіл	1.20
95. Інж. М. Боровський: Як лікувати хвороби бджіл	0.50
101. Інж. М. Боровський: Виноград	0.50
110. М. Панашій: Практичне Садівництво	0.90
115. Інж. М. Боровський: Вентиляція вуликів	0.50
126. Інж. М. Боровський: Бросквині й морелі	0.50

III. ПЛЕКАННЯ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН.

22. Гр. Герман: Годівля курей	1.50
24. Гр. Герман: Годівля гусей, качок і інш.	1.50
25. о. О. Раковський: Головні основи годівлі домашніх звірят ч. II.	1.50
45. Др. В. Королів-Старий: Як вибирати коня (нове видання)	0.75
46. К. Михайлюк: Плекання телят (нове вид.)	0.80
50. В. Воробець: Про плекання та годівлю домашньої птиці	1.00
65. Д-р М. Холєвчук: Шляхи до поліпшення годівлі сіль.-господарських тварин	0.20
67. Д-р М. Холєвчук: Годівля та плекання поросят	0.90
73. Д-р М. Холєвчук: Як організувати і вести контроль молочності?	0.90
74. Інж. Д-р М. Холєвчук: Як організувати і вести Секції охорони сільсько-господарських тварин?	0.30
75. В. Королів-Старий: Крліки	0.90
87. Гр. Герман: Як будувати та улаштувати курник	0.40

79. Д-р Б. Гнатевич: Годівля коропа	0.90
97. Д-р Е. Томашівський: Птахомисарський промисл	1.00
106. Інж. Д-р Е. Томашівський: Конкурс вгодування птиці	0.20
— Інж. Хомишин: Годівля домашніх тварян	0.50
Інж. Д-р В. Томашівський: Кооперативний збут живої птиці	0.40
108. Інж. Др. М. Холєвчук: Контроля молочності в селянських господарствах за р. р. 1930 — 1933.	0.50
109. Інж. др. М. Холєвчук: Контроля молочності в селянський господарствах за р. р. 1933 — 1934.	0.50

IV. ВЕТЕРИНАРІЯ.

47. М. Білінський: Ветеринарна гігієна	1.00
49. М. Стахурський: Коли і як помагати при породах у корів	0.30
60. М. Стахурський: Хвороби кіньських ніг (кінська ортопедія)	0.60
78. Д-р М. Стахурський: Мотилиця у худоби	0.20
83. Інж. Д-р М. Холєвчук: Державне відшкодування у випадках загибелі с.-г. тварин	0.30
89. Д-р А. Моспанюк: Хвороби вимені	0.50
94. Д-р А. Моспанюк: Чим і як лікувати господарські тварини в наглих випадках	0.50
107. Д-р М. Стахурський: Про деякі хвороби птиці та раціональне їх лікування	0.20

V. ІНЖІНЕРІЯ.

51. Інж. О. Охрим: Меліорація і комасація селянських господарств	0.50
75. Інж. Гр. Герасимович: Як міряти езмлю	0.20

VI. СУСПІЛЬНА АГРОНОМІЯ І КООПЕРАЦІЯ.

55. Д-р К. Коберський: Про кредит та сільські каси (Райфайзенки)	0.20
59. М. Стахів: Хто відповідає за поліві і лісові шкоди	0.80
88. Інж. Е. Храпливий: Як піднести наше хліборобство. (Про співпрацю кооперації, „Сільського Господаря“ і інших установ в ділянці суспільної агрономії)	1.00
90. Інж. Е. Храпливий: За хліборобську справу. (Про те, як оснóвувати Кружки та Філії „Сільського Господаря“ та як в них працювати)	2.50
93. Інж. Е. Храпливий: Про хліборобський вишкіл сільської молоді	1.00
100. Інж. Д-р Е. Храпливий: За наше хліборобське шкільництво	1.00
105. Інж. Д-р Е. Храпливий: Плекання рогатої худоби у Сх. Галичині (нарис за час від 1880—1930 року	2.50
112. Інж. А. Романенко: Хочемо добра для нашого народу	0.50
118. Д-р Е. Храпливий: Хліборобство й кооперація на Мадящині	0.50
125. Інж. Д-р Е. Храпливий: Данія — край хліборобів	0.60

VII. ІНШІ.

56. Проф. Б. Іванчицький: Як доглядати ліс	0.30
61а Інж. В. Созанський: Яка буде завтра погода	0.25
81. Д-р Б. Гнатевич: Підручник шовківництва	1.50
86. О. Фацієвич: Печериці	0.40
Проф. О. Голинський: Вексель у практиці	1.00
116. Збір і плекання слимаків	0.20

Книжки висилаємо за попереднім надісланням готівки або на бажання за післяплатою. — За післяплатою НЕ ВИСИЛАЄМО книжок, які коштують менш, чим 1.50 зол. — Щоби не наражувати на великі кошти пересилки за післяплатою (кожна пересилка коштує найменше 1.— зол.) радимо сплачувати належитість за книжки З ГОРИ. Пересилка поодинокі книжки коштує від книжок до 0.50 зол. — 15 сот., від більших 25—50 гр., а поручена 1 зол. При закупні книжок вище 10.— зол. покриваємо порто самі. —

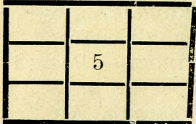
За непоручені посилки експедиція не відповідає.

800 ЗОЛОТИХ НАГОРОДИ!!!

1. Нагорода — 400 зол. готівкою
2. „ — 200 „ „
3. „ — 100 „ „
4. „ — 50 „ „
5. „ — 30 „ „

В цілі з'єднання собі сталих клієнтів серед широких верств консументів, постановили ми роздати нашим клієнтам грошеві нагороди за добре розв'язання загадки.

Правильне розв'язання треба надіслати рівночасно з замовленням на один або і більше нище поданих комплектів.

Пояснення: в вісім вільних квадратиків треба вставити довільні числа від 1—9 в цей спосіб, щоб сума їх у всіх напрямках дала число 15.

В цілі вишукання неосвідчених фірм, які висилають не добрий товар і тим самим шкодять нашій фірмі яка відома і є за своєю солідності, постановили ми вислати більшу кількість комплектів по цінах дуже низьких до тепер ще не нотованих.

Наші конкурентні комплекти по знижених цінах.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 9.80

висилаємо: 3 метри матеріалу на елегантне мужеське осіннє або зимове убрання (в модні взори більських камгарнів) або 1 готове мужеське убрання гладке або в десені добре викінчене від ч. 46 — 52, 1 пульвер мужеський з довгими рукавами спеціально на зиму, грубий і теплий в жакардових десенях з шальовим ковніром або з замком, 1 пару підштанців з доброго білого трикоту в дуже доброму ґатунку або 1 мужеську сорочку в дуже доброму ґатунку з модерним викінченням, 1 шаль мужеський вовняний в модерні взори або 1 замшовий пасок до штанів з нікелевою клямрою, 1 шовковий крават в найновішій взори, 1 пару скарпеток в взори, дуже міцних, 2 дуже великих куски пахучого мила, 3 хусточки до носа з гарним кольоровим шлячком і один кешонковий мужеський грєбнь. Цей самий комплект в ліпшому ґатунку коштує зол. 11.60, а в найліпшому ґатунку зол. 13.75.

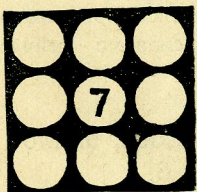
700 ЗОЛОТИХ НАГОРОДИ!!!

Великий Конкурс Фірми

1. Нагорода 200 зол. готівкою
2. „ 100 „ „
3. „ 80 „ „
4. „ 60 „ „
5. „ 40 „ „
6. „ 20 „ „

і один ровер найліпшої марки вартості 200 золотих.

В цілі з'єднання собі сталих клієнтів серед широких верств консументів нашого краю, постановили ми оголосити великий конкурс з нагородами грошеви-ми за добре розв'язання ша-ради.

Пояснення: До 8 вільних квадратиків треба вставити числа довільні від 3—11 в цей спосіб щоб сума їх, числячи у всіх напрямках дала число 21.

Правильне розв'язання треба надіслати рівночасно з замов-

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 9. 85

висилаємо: 4 метри матеріалу модного на гарну сукню зимову найновішого виробу, 1 жіночий пульвер, светер дуже елегантний модерно викінчений, 1 вовняну зимову хустку в ясні або темні крати, 1 пару пантофель жіночих (подати число взуття), 1 жіночу сорочку зимову вовняну або 1 сорочку елегантну полотняну з шовковим ґафтом, кольор після бажання, 1 пару реформ з знаменитого еластичного трикоту, 1 чисто вовняну дуже модну апашку в гарні взори або 1 пару жіночих панчіх вовна з шовком в доброму ґатунку, 1 пару жіночих рукавичок чисто вовняних подвійних дуже модних, 1 пасок відповідний до сукні, 2 великі каваліки мила туалетного і 3 жіночі батистові хусточки з шовковою обвідкою. Цей самий комплект в ліпшому ґатунку коштує зол. 12.40, а в найліпшому ґатунку зол. 14.25.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 22. 65.

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів в знаменитому ґатунку на білизну мужеську, жіночу і елегантну постіль фірми „J. K. Познанський“ Сп. Акц. 2 ковдри пікові на ліжка в елегантні жакардові квіти, 2 дивани на стіну з гарними зобразами-образами, 6 метрів зефіру в дуже модні взори на мужеські сорочки або 6 метрів білизняної флянелі мягкой, пушистой на всіляку білизну, шляфроки і пижами, 6 метрів ручникового полотна білого або 6 ручників вафельових з френдзлею, 1 пару добрих голок, 1 клубок міцних ниток і 1 тузін гузиків до білизни. Цей самий комплект в ліпшому ґатунку коштує зол. 24.35 а в найліпшому ґатунку зол. 25.90.

Повищі комплекти висилаємо за післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі товару. **Без Ризика!** Як що товар не подобається приймаємо його назад а гроші сейчас звертаємо. Адресувати: **Firma: „POLSKA MANUFATURA“**
Łódź, ul. Pomorska 22, oddział 25.

УВАГА: Кожний хто надішле правильне розв'язання ша-ради із замовленням на один або більше комплектів, буде поміщений на листі учасників при поділі нагород. Поділ і висилка нагород грошевих відбу-будеться в дні 18 грудня 1935 року а вислід буде оголошений в газетах.

Крім нагород грошевих додаємо до кожної пачки миму вартісну премію.

ленням на один або більше з нище виміненних рекля-мових комплектів.

Беручи під увагу загальний господарчий кризис і рівнож в цілі поборення неосвідчених і незареєстрованих фірм, які висилають не добрий товар, постановили ми обнижити ціни наших комплектів до пезему ніколи до цієї пори ще не нотованих.

НАШІ РЕКЛЯМОВІ КОМПЛЕТИ З ВЕЛИКОЮ ОБНИЖКОЮ ЦІН.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 9.90

висилаємо: 3 метри матеріалу на елегантне мужеське убрання, осіннє або зимове (взори більських камгарнів) або 1 убрання мужеське готове, гладке або в десені добре викінчене від ч. 46—52, 1 пульвер мужеський зимовий, грубий і теплий в жакардових взорах з шальовим ковніром, 1 мужеську сорочку в доброму ґатунку з модерним сатиновим викінченням або 1 пару білих знаменитих підштанців, 1 мужеський шаль, вовняний, модерний або 1 замшовий пасок до штанів з гарною нікелевою клямрою, 1 пару скарпеток

десневих дуже міцних, 1 шовкову краватку і 3 мужеські хусточки до носа, великі з гарною кольоровою обвідкою. Цей самий комплект в ліпшому гатунку зол. 11.90, а в найліпшому гатунку зол. 13.90.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 10.—

висилаємо: 4 метри матеріялу на модерну жіночу сукню о найновішому вязаню, 1 светер (пульвер) жіночий, ефектовний, дуже модний, 1 зимову хустку чисто вовняну в крати ясні або темні, 1 п. жіночих пантофель (подати величину взуття), 1 мадаполямову жіночу сорочку, люксусову у всіх кольорах після бажання або 1 жіночу вовняну сорочку, 1 п. реформ з еластичного трикоту, 1 п. вовняних жіночих панчіх в шовком або 1 апашку чисто вовняну дуже модерну в гарні взори, 1 пасок, 1 п. рукавичок чисто вовняних дуже елегантних і 3 жіночі хусточки, батистові до носа. Цей самий комплект в ліпшому гатунку зол. 12.50, а в найліпшому гатунку зол. 14.45.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 24.—

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів в добромому гатунку на білизну всілякого рода фірми І. К.

Познанського Сп. Акц., 2 пікові ковдри на ліжка в елегантні жакардові квіти, 6 метрів білизняної фланелі, м'якої і пушистої на всіляку білизну, піжами і шльафроки або 6 метрів зефіру в модерні пружки на мужеські денні сорочки, 6 метрів ручникового чисто білого взір кісток або 6 вафельових ручників з френділями і 2 дивани стінні в гарні ткані образи. — Цей самий комплект в найліпшому гатунку зол. 26.

Повищі комплекти висилаємо за післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі на пошти.

БЕЗ РИЗИКА: Як що товар не подобається, приймаємо його з поворотом а гроші сейчас звертаємо.

Кожний, хто надішле добре розв'язання шаради з замовленням на один або більше комплектів, буде поміщений на листі учасників при поділі нагород. Поділ нагород відбудеться в присутності Реєнта Лодзького в дні 20 грудня 1935 р. Адресувати:

Firma: „POLSKA TKANINA“
Łódź, ul. Moniuszki 3, oddział C. 21.

Крім нагород грошових долучуємо до кожної пачки вартісну премію.

Книга, якої не заступить Вам сотня інших книг, це УКРАЇНСЬКА ЗАГАЛЬНА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ

Має більш 2000 сторін, ок. 5000 образків, 100 мап і таблиць.

Її опрацьовувало 130 людей 5 літ.

Замовляти: **Українська Загальна Енциклопедія, Коломия, Собеського 56.**

ДАРОМ 5000 КОСТЮМІВ ЖІНОЧИХ!!!

В цілі веднання собі сталих клієнтів і зреклямування наших знаменитих комплектів серед найширших верств людей, ми призначили цілком даром 5000 жіночих костюмів для цих П. Т. Клієнтів, котрі замовлять один або більше комплектів. Кожний напевно одержує 1 жіночий костюм.

Для реклями висилаємо 5000 комплектів по цінах низьких, безконкурентних

Наші реклямові комплекти — 70 проц. знижки

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 9.95

висилаємо: 3 мтр. матеріялу на елегантне мужеське убрання, осіннє або зимове або 1 убрання мужеське готове, гладке або в десень (краска після бажання) о добрім викінченню, 1 светр мужеський, зимовий, грубий і теплий в жакардових десенях з шальовим ковніром, одну мужеську сорочку в добромому гатунку з модерним викінченням сатиновим або 1 п. білих підштанців в дуже добромому гатунку, 1 мужеський вовняний шаль або 1 пасок до штанів, 1 т. дуже міцних десневих шкарпіток і 3 мужеські хусточки до носа з гарним кольоровим шльаком або 1 шовкову краватку наймоднішу. Цей самий комплект в першорядному гатунку: зол. 11.97

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 10.70

висилаємо: 4 мтр. матеріялу на модерну жіночу сукню в гарні взори теперішнього сезону, 1 зимову

хустку в крати ясні або темні, 1 пульвер жіночий дуже модний, 1 п. жіночих пантофель (подати число взуття), 1 мадаполямову жіночу сорочку, люксусову з гарним шовковим вставленням у всіх кольорах після бажання або 1 жіночу вовняну сорочку, 1 пару реформ з доброго еластичного трикоту, 1 п. панчіх вовна в шовком „Муліне“ або 1 апашку (шаль) чисто вовняну, дуже модну, в гарні взори, 1 пасок і 3 жіночі хусточки, батистові. Цей самий комплект в першорядному гатунку: зол. 12.83

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 22.

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 мтр. на білизну всілякого рода Фірма І. К. Познанської Сп. Акц., 1 пару колдер пікових на ліжка в елегантні жакардові квіти, 2 дивани в гарні, ткані образи, 2 простирала білі великі і 3 білі ручники. Цей самий комплект в першорядному гатунку: зол. 24.50

Вище вимінені комплекти висилаємо за післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі на пошти.

Без ризика: Як що товар не подобається, приймаємо його з поворотом, а гроші відсилаємо сейчас з поворотом.

Адресувати:

Firma „POLSKA TKANINA“, Łódź, ul. Moniuszki 3, oddział B. 8.

Зазначаємо, що до кожної пачки долучуємо 1 жіночий костюм і то цілком даром.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

Подаємо до відома наших Господарів, що

перший наклад Календаря „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ на 1936 рік ЦІЛКОМ ВИЧЕРПАНИЙ!

Це свідчить найкраще про те, яка це потрібна і для Господарів цікава та корисна книжка.

Однак тому, що напливають дальші замовлення **МИ ВИДРУКУВАЛИ ДРУГИЙ НАКЛАД** і на днях починаємо висилати його усім, що його замовили.

Усіх, що ще не замовили цього календаря, просимо **СПІШИТИСЬ**, щоб не забракло і другого накладу.

Пригадуємо, що **КАЛЕНДАР «СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР» НА 1936 Р.** коштує 1.50 зл. (без пересилки); хто замовляє 5 примірників дістає **ЩЕ ОДИН ДОДАТКОВО ДАРОМ І НЕ ПЛАТИТЬ ПЕРЕСИЛКИ!**

Адреса для замовлень: **«СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР», ЛЬВІВ, РИНОК 10.**

Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбятих. Пропуклинових бандажів; опаски проти обниження жолудка.

Цінники даром.

М. Полячек, Самбір 39.

УВАГА ГОСПОДАРИ!

НАЙКРАЩІ РЕМІННІ БАТОГИ

УПРЯЖ і інші ремінні вироби

змовляйте тільки в одинокій

український римарський фабриці

„Те-Ба“

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА 3а

або

купуйте їх у своїх кооперативах, Окр. Союзах та спроваджуйте через „Центросоюз“.

ГОСПОДАРИ, ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЖІНКАМ

часопис для українських господинь

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“

Цей часопис дає найкращі поради з ділянки господарства вихови дітей, здоров'я й господарської праці. Памятайте, без науки нікі не може обійтися жадна людина. А цю науку добру, розумну дає жінкам жіноча часопис „ЖІНОЧА ВОЛЯ“.

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“ виходить двічі в місяць у Коломиї, вул. Замкова 37, під редакцією б. сенаторки Олени Кисілевської.

Коштує на цілий рік 2 зол., коли збіреться цілий десяток передплатниць, то платять тільки по 1.50 зол. річно.

Кружки „С. Г.“ заохотить своїх членів до передплати того часопису!

Кооператива

„РІЙ“ Львів, Бляхарська 20.

Виробляє і продає:

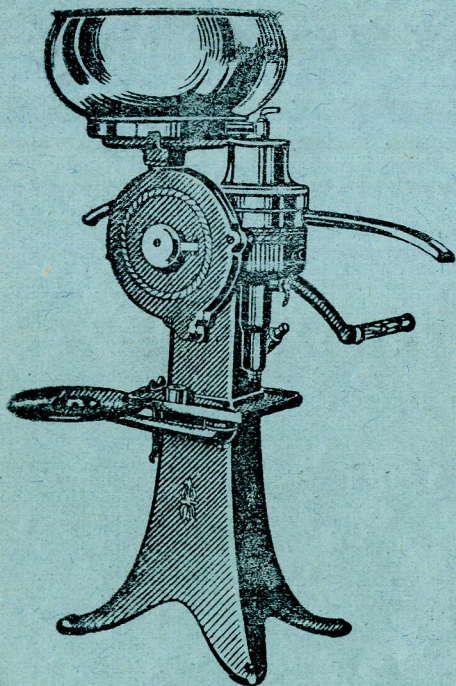
Вошину шт. найліпшу

Вулики штандартні

Пасічниче приладдя

Посуд на мед.

Купує і продає: Мід, Віск, Бжолі.

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок **„АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“** так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воєвідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль

Спілка з обм. порукою.

Видас: Товариство „Сільський Господар“ при співучасті „Маслосоюзу“. — За редакцію відповідає: 4-р Євген Храпливий. — Редагує Колегія. — З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 левів
Замовлення і гроші в Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціна сторінки 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть „ . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку оголошення 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

Поодинокі числа коштують 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, II. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnyj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

З МІСТ: Др. Хр.: Закінчуємо черговий рік. А. Адамчук: Треба змінити способи господарки. Инж.-мел. Панасюк: Які зміни повстають в ґрунті по відводненню. А. Волинський: Коротко — але ясно. Л. Бачинський: Календар годівлі курей. Садівництво: М. Бардега: Де і як закладати сад. Ю. Сеневицький: Закладаймо фабрику мармеляди. М. Б-кий: Роботи в саді на зиму. Ціна овочів. Инж. Р. Кахникевич: Про вітряки. О. Л. Ріжні масти з воску. І. Л.: Правні поради і закони. Запитання. Куток жінки. Ріжне.

Закінчуємо черговий рік...

З отсим числом закінчуємо 21-ий рік видавання часопису „Сільський Господар“. Закінчуємо не тільки рік праці нашого часопису, а й рік праці у житті наших господарів. Який-же був цей рік?

В цей рік вступали ми повні надій на краще, одначе ясно бачили ми, що важко прийдеться нам боротися з противними вітрами, з бурхливими хвилями тяжкого господарського лихоліття. Ми знали, що так, як це лихоліття прийшло до наших хліборобів без причини з їх боку, так як воно звалилось на наше село через других, то одначе вихід з нього мусить наше село добути важкою, власною працею, власним змаганням, власними силами.

Тому впродовж цього року праці закликали ми наших господарів до спільної праці, до єднання у своєму Товаристві „Сільський Господар“, щоби гуртом можна було лекше йти до кращої долі. Один в полі — не воїн, каже народня пословиця. Але, коли тих воїнів збереться багато, то всі вони разом — сила. Томуто ми постійно закликали наших господарів творити ту силу, єднатися біля

„Сільського Господаря“, горнутися до рідної, селянської організації, яка поставила собі велике завдання: покращати долю нашого селянина і нашого села.

А при цьому ми все підкреслювали, що тільки такі господарі зможуть успішно борстись з лихоліттям, які перш за все упорядкують справи у себе, які після наших вказівок, що їх даємо на сторінках нашого часопису, будуть налаштовувати своє господарство на новий лад, будуть його вести не по старосвітському, а по новітньому. Тому наш часопис заповняли ми великою кількістю потрібних для господарів відомостей, які пильні читачі могли добре зпожиткувати. Нехай ті, що мали практичну користь з нашого часопису не держать цього в тайні, а нехай рознесуть цю відомість по сусідах і знайомих, по своєму селу. Нехай наші господарі довідаються, що наш часопис „Сільський Господар“ — це часопис, що приносить готовий гріш господареві, якщо його він пильно читає і не занедбує.

Але і нам цікаво, які користи приніс наш часопис нашим господарям в цьому році.

Оттому просимо наших читачів: **напишіть і нам, що і як використали Ви цього року з нашого часопису та які користи дало це у Вашому господарстві.** Коли відповіді будуть цікаві, то їх радо надрукуємо у чергових числах «Сільського Господаря».

Отсе наша просьба до наших Читачів на закінчення старого року. А просимо не забувати, що незабаром йде новий рік, прийде новий «Сільський Господар», а до цього треба від Вас, Читачі, небогато: **пришліть в час передплату на рік 1936!** (Хр.).

А. Адамчук.

Треба змінити способи господарки

Інж. Цужитек у книжці „Організація праці в селянських господарствах“ обчислив, що мущина працює протягом 344 днів у році й має 21 вільних днів. Жінка працює 349 днів, а тільки 16 днів має вільних, за це кінь у господарстві працює тільки 130—203 днів (як у якому господарстві) а решту т. є 162 до 235 днів стоїть у стайні або на пасовиську. З того зрозумілим є, що не кінь працює на

чоловіка, але чоловік мусить працювати й заробляти на коня.

Тих кілька чисел зацікавило мене і я хотів довідатися, як та справа представляється в інших народів — та знайшов дані кількості коней, коров, свиней й овець припадає на 100 гектарів у поодиноких державах. Ті дані представляються так:

Ч. пор.	Держава	Кількість коней на 100 гект. загальної по-верхньої площі	Держава	Кількість корів на 100 гект. загальної по-верхньої площі	Держава	Кількість сви-ней на 100 гект. загальної по-верхньої площі	Держава	Кількість овець на 100 гект. загальної по-верхньої площі
1	Польща	9.7	Голяндія	87.4	Данія	102.7	Англія	108.6
2	Мадярщина	8.6	Данія	71.3	Німеччина	51.0	Ірландія	49.4
3	Німеччина	7.2	Німеччина	35.8	Мадярщина	26.9	Югославія	34.5
4	Франція	5.3	Англія	35.2	Чехословаччина	24.4	Італія	33.1
5	Чехословаччина	5.0	Чехословаччина	31.4	Польща	18.2	Іспанія	32.6
6	Англія	4.7	Франція	28.7	Англія	14.3	Франція	17.7
7	Аргентина	3.5	Польща	23.8	Франція	12.3	Аргентина	15.9
8	Італія	3.0	Італія	22.9	Італія	10.7	Мадярщина	11.7
9	Іспанія	1.6	Аргентина	11.5	Югославія	10.6	Німеччина	7.2
10	Швеція	1.5	Югославія	9.4	Іспанія	10.0	Польща	6.6
11	С. Д. Америки	1.5	С. Д. Америки	8.6	С. Д. Америки	7.1	С. Д. Америки	6.6
12	Совіти	0.7	Швеція	6.8	Швеція	4.0	Совіти	2.4
13	Румунія	0.7	Бразилія	5.0	Бразилія	2.5	Бразилія	1.3
14	Канада	0.3	Совіти	2.0	Аргентина	1.3	Канада	0.4
15	Австрія	0.2	Австралія	1.7	Совіти	0.8		

Цікаве явище. Щодо кількості коней на 100 гектарів, то Польща стоїть на першому місці між 15 державами, але за це щодо кількості коров то на 7 місці, свиней на 5, а овець аж 10. Здається, що забагато є в Польщі коней і може добре булоби, якби так Польща знайшлася з кінями хоч на 5 місці, але за це щоби з рогатою худобою та вівцями підійшла також хоч на 5 місце. Думаю, що тоді ліпше поводитимися селянинові, як сьогодні.

Тепер селянин годує коня, менше доглядає коров, має менше молока і менше того молока може їсти.

В теперішніх тяжких часах молоко є поодиноким омастою на селі, але й тої омасти є мало та люки попадають з недорідання у сухоти й умирають. — Ліпше й розумніше булоби доглянути коров, їх добре припилювати, накормити, а тоді певно булоби більше молока, булоби більше на селі омасти та певно не ширилисяб так сильно хороби сухіт.

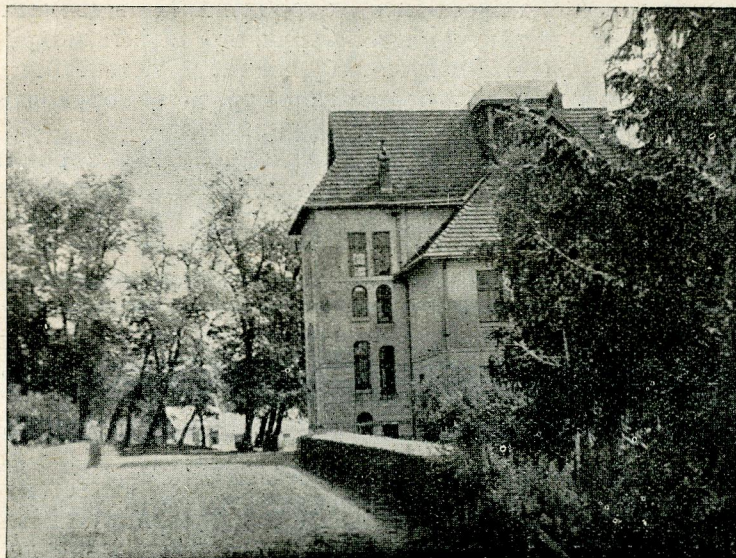
Крім того, щоби наїстися, людина повинна добре й тепло вбратися. В останніх роках зачала ширитися на селі „мода“, та почали вбиратися по „панськи“. В тім дуже часто бачиться смішні випадки. От одного разу, в часі жнив іду крізь поля й бачу, як

якийсь мушина (дяк, як опісля довідався) везе снопи, а на шиї краватка, та одягнений в чорну камізельку. Сонце пригріває, температура около 30°, всі мешканці міста втікають на село, ходять тут, а також у місті без краваток, а селянин у краватці возить снопи.

Або инший випадок. Люди жнуть жито, сонце жарить що сили, а тут хлопці на селі жнуть жито убрані в чорні сподні, ще й до того у шлійках, та тонких, бавовняних сорочках. Ті сорочки прилипли до тіла, цілі мокрі й шкіра не може свобідно віддихати, людина чує все брак води, не її, дальше пітніє і т. д. Чи не ліпше вбратися в сорочку й сподні з льняного або конопляного полотна, яке не прилягає до тіла та відзначається тим, що у літі задержує зимно. Це знають добре мудрі люде і сьогодні дуже багато міщан, та інтелігентів убираються у льняні сорочки. Це убрання наліто.

На зиму треба вбратися тепліше. Але чи можна загіртіся у „куртці“, чи у кожусі? Думаю, що у кожусі таки тепліше. Біда тільки, на кожух треба овечих шкір, а щоби були шкіри, треба мати вівці — а тих овець у нас дуже мало. Польща — хліборобський край, але що до кількості овець, то стоїть аж на десятому місці, навіть по Німеччині, яка є краєм промислу. Бачимо, що такі промислові краї, як Англія, Ірландія, Італія, Франція мають куди більше овець на 100 тектарів, як Польща.

Тих кілька сухих й нудних цифр піддаю під розвагу. Може дехто прочитає їх, а як що прочитає то повинен застановитися, як є у його господарці й подумати, чи не треба у ній дещо змінити. Як змінити, про це можна довідатися у хліборобській організації „Сільський Господар“, де агрономи уділяють докладних інформацій.

Шкільний будинок Милованської школи з північної сторони.

Инж.-меліоратор Т. Панасюк.

Які є зміни в ґрунті по відводненню

Кожне добре відводнення має на цілі **обнизити зависокий уровень ґрунтової води й має забезпечити нас перед виливами.** За високий уровень ґрунтової води ділає шкідливо для рістні, а знова виливи замулюють або забирають скошену траву. Щоби забезпечитися перед виливами треба якслід наладнати водовідлив. А водовідлив наладнаємо звичайно через поглиблення русла потока. Щоби знова **обнизити ґрунтову воду**, копаємо рови. Ровами розтинаємо плесо су-

цільної ґрунтової води і через де приневолюємо її спливати до ровів. Рови висисають тоді воду з мочарів своїми боками і дном, і відпроваджують її туди, куди велить наш плян. Чим грубші рови, тим більше напихається вода боками і дном до середини й тоді може вона навіть ушкодити дно рову й повалити його бічніці. Прямовісні рови заваляються по перше, що бічніці рову хотять вже з природи лежати похилено, а по друге, що бічніці рову валить вода, напливаюча з

моклавини. Томуто ми все копаємо рови з нахиленими бічницями, а ніколи у виді простого корита. Знова заглибокi рови витягають забогато води й тоді заходить небезпека пересушення. Також заглибокий рів є небезпечний для тварин, які можуть в нім легко втопитися.

Кожне вмiле відводнення має на цілі **провітрити землю**. Земля провітрюється, коли вода стікає до ровів, а на її місце втискається воздух, якого так дуже потребують корінці рослини. З часом корінці зуживають воздух і чекають на свіжий. Знова свіжий воздух проходить в землю з дощем. Дощ всякаючи витискає зужитий воздух, а на своє місце потягає за собою свіжий. Провітрювання побільшується через **механічне перетворювання тяжкої землі**, бо тяжка, глинкавата земля як висохне, корчиться і творить риси (щілини). По відводненню ґрунту таких щілин є повно й вони мають очевидно зв'язь з росами. Колиж впаде дощ, вода проходить щілинами скорше, чим через збиту масу. Знова чим більше щілин у відводненні ґрунту, тим більше має доступ воздух, який ogrіває землю. А огріта земля сприяє рістні. Корінці заглиблюються дальше в землю й через це більше зрушують її. Воздух дістається тоді до спідних верств підґрунтя. Вслід за корінцями й за воздухом дістаються хробачки, які помножують підземні нори і сприяють більшому доступові воздуха. В цей схосіб переходить земля зі зернистої структури до структури горошковатої. В наслідок переведеного відводнення зрушуємо землю і розбиваємо збиту масу підґрунтя на крихку ґрупу.

Відводнення ogrіває землю. Бо чим менше води, тим менше зуживається соняшної енергії на її випарування. Зате тим більше соняшної енергії залишається для ogrіття

землі й на ассіміляцію для рослин. З хвилею відводнення ґрунту не мають місця вчасні морози в осени, а пізні приморозки на весні. А на сім знова користує рістня, якій лишається більше теплої пори року, потрібної до розвою рослин. Доступ воздуха сприяє хемічному процесові при окиснюванні органічних мас. При тім витворюється тепло, яке є для рістні немалої ваги.

Відводнення побороє в часті посуху, бо розроблює більше місця в землі для води й для корінців. Корінці можуть тоді свобідно розвиватися й запускати свої вуси глибше — аж до обниженої ґрунтової води.

Відводнення укегшує управу рілі. Кожний господар знає з власного досвіду, що найліпше є управляти рілю, як вона є повогка (трохи вогка). Тоді то легше на коні й на статок, а ріля при управі гарно розсипається. Господар радіє, бо бачить, що при звичайній праці його земелька буде пухко оброблена. На відводненій рілі тине всякий бурян, що любить мокру почву. А як деякий бурян ще й останеться, то його заглушить гарна трава чи збіжа, яке росте скоро на добрій землі.

Відводнення хоронить пожиточну рістню перед її недугами і звіринними шкідниками. Богато хробовливих зараз любить розмножуватися на забагнених місцях, під час коли культурна рістня або зовсім не удається на моклавинах, або росте дуже слабо. А таку слабо розвинену рістню шкідники радо нападають, бо можуть її скорше знищити, чим здорову.

З повище сказаного бачимо наглядно, що відводнення ділає не тільки корисно на управу рілі і сіножатей, але забезпечує нам ліпший врожай збіжа і сіна, не тільки що до скількості, але й що до якості.

Львів, дня 13. IX. 1935.

Андрій Волинський

Коротко — але ясно

(Про знесення рогаткових оплат).

У ланцюху ріжних розпоряджень і законів, які появились від хвилини одержання повновластей для уряду, вийшов один декрет. Артикул перший того декрету (Д. З. Р. П. ч. 88 з 4. XII. 1935 поз. 544) звучить ось так: „Зноситься право самоврядних союзів **побирати митні, містові на публичних дорогах оплати, як також оплати т. зв. копиткові, рогаткові при віздах до міст й оплати за поїздом на дорогах і публичних місцях, без огля-**

ду на публично-правний титул, на якому побір тих оплат опирався.

Припис цього уступу не відноситься до оплат, які побирається за уживання торговлиці“.

Короткий, та дуже корисний для хліборобів закон. Він зносить всі міські оплати, які платило селянство. Ті оплати сягали міліонів золотих. — Як пригадую собі на одних загальних зборах Т-ва „Сільський Го-

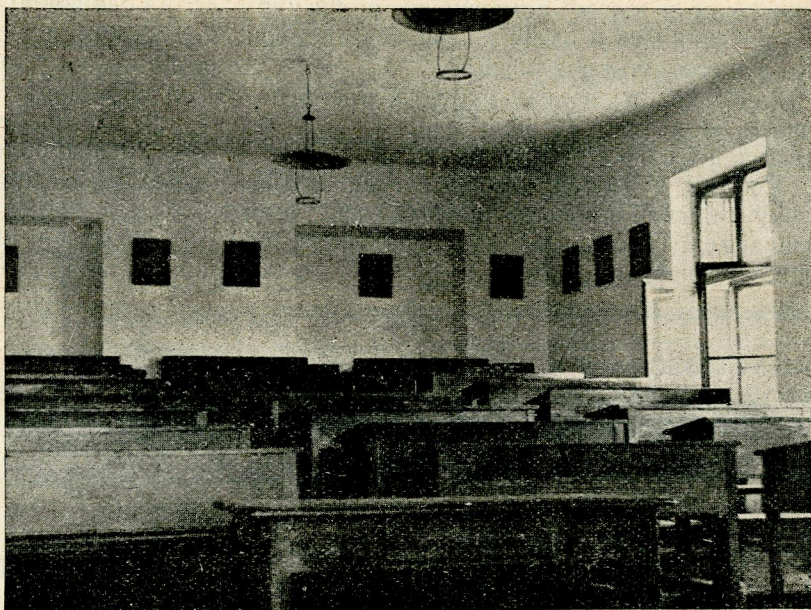
сподар“ у Львові п. сен. О. Луцький говорив, що одно село у Стрийщині протягом одного року заплатило титулом тих віздових та рогаткових оплат 13.000 зл. На терені Східної Галичини є около 3000 громад і якщо помножити ті два числа, то дійдемо до висліду 39.000.000 зл. і тільки платило селянство на місто. Це дуже велика цифра, яка сильно обтяжувала хліборобство. Мійські оплати були багато докучливіші, як всякі інші оплати чи навіть податки. Досить згадати, що ґрунтового податку хліборобство цілої Польщі платить 60.000.000, а мійських оплат на терені 1/6 частини держави виходить аж 39.000.000 зол.

На щастя ті кривдячі оплати, які платило селянство продовж соток літ, завдяки безустаннім зусиллям хліборобських організацій знесено. Від 12. грудня 1935 р. селян-

ство не повинно платити вже віздових ані постоевих чи копиткових оплат у містах. На дальше треба ще платити оплати на мійських торговцях за згін коней, коров чи безріг. Але й ті оплати по думці обіжника міністра внутрішніх справ з квітня 1935. р. значно обнижили. Якщо в деяких містах тих оплат не зменшили, то селяне повинні про це дати до відома своїм хліборобським організаціям, а ці вже припилюють тих справ та стануть в обороні хліборобів.

Мало того! Тепер, коли саме рішається у державі про напрямні господарської політики, повинні всі селяне вписатися в члени Т-ва „Сільський Господар“ у Львові, або у його кружках на селі та дати моральну й матеріальну піддержку тій організації у дальшій праці на хосен хліборобв.

—о—

Саля (кляса) для науки
в Милованській школі.

Леонід Бачинський.

Календар годівлі курей.

КВІТЕНЬ.

Приміщення:

В теплий соняшний день треба перевести генеральне чищення курника. Сідала, корита, гнізда, деревляні автомати вимити лугом і виставити на сонце. Підлогу деревляну, чи бетонову теж вимити лугом з додатком формаліни (150 гр. форм. на 5 л. води) або лізолу, чи креоліни в тій самій кількості, що і формаліни. Стіни побілити свіжим гашеним вапном, до якого додати трохи галуни у креоліни.

Ще краще помастити стіни такою течюю:
І. 300 гр. столярського клею розпустити в 2 л. води горячої;

ІІ. 8 л. води горячої, 100 гр. шарого мила, 50 гр. креоліни, 50 гр. алуни.

Змішати одно з другим і додати вапна.

Другий рецепт теж добрий до заліплювання шпар:

3 части цементу,

1 часть гіпсу

і потрібну кількість збираного молока, або маслянки, щоби повстала теч до смаровання.

Насаджування:

Найкращі курчата виходять цього місяця. Зимою вони будуть найліпшими несучками. Поза останнім днем квітня не повинно бути вилягу курчат, особливо у рас тяжких. Легкі раси можна вилягати і до половини травня.

Найкорисніший термін вилягу курчат для хову:

Кармазини від 15 березня до 30 квітня.

Леггорні від 1 квітня до 15 травня.

Зеленоїжки від 1 квітня до 15 травня.

Ваєндоти від 15 березня до 30 квітня.

Орпінгтони від 1 березня до 15 квітня.

Тим самим треба підкладати яйця на 21 день скорше. Хорих квочок і з вапняками на ногах, або які мають воші і інші паразити не уживати.

Курчата:

1. В кімнаті де є інкубатор, або вигрівальня нафтова, чи електрична, повинно бути мірне тепло в цілому помешканні, щоби курчата не тулилися в самій вигрівальні, а мали рух і зужили корм для розвитку.

2. Квоки, які водять курчата, треба позбавити паразитів, бо вони перенесуться на курчата, від чого ті часто гинуть.

Солому з гнізда викинути, ще краще квочку умістити в новому чистому гнізді, а як залишаємо її в старому, то треба його старанно дезинфекціювати.

3. Кількаденним курчатам добре помастити трошки оливою головку, під крильцями і задок, бо в тих місцях найохотніше сідають воші.

4. До місяця не випускати курчат на двір в непогоду, особливо рано як є холодно. Зробити сховок деб, на випадок дощу моглиб курчата сховатися.

5. Як на дворі мокро і зимно— годувати курчат ситними кормами і давати більше зерна¹).

Вороги:

В шпарах сидить багато кліщиків, які є найгіршими ворогами курей, для того білення курника і замашування шпар є найважнішою роботою. (Див. „Помешкання“ в квітні). Кліщики і воші гинуть, як курку обсипати перським порошком.

Несність:

Місячно найменше 20 яець.

Годування:

Курчатам, які мається різати дається в пів вогкому стані:

50% дробленого ячменю;

20% дробленої кукурудзи;

20% дробленого вівса (або вівсяна мука з відсіяними лусками);

10% вареної бульби.

Уважати, щоб давка не перевищала цього, що можуть зїсти.

ЯК ОРГАНІЗОВАНІ ХЛІБОРОБИ В ШВЕЦІЇ, ТА ЯК ЇХ КООПЕРАЦІЯ СПІВПРАЦЮЄ З ХЛІБОРІБСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.

В Госп. Кооп. Часопіси ч. 46 ц. р. п. Купчинський описує вражіння з своєї подорожі до Швеції. Для нас хліборобів цікаво, як організовані хлібороби Швеції і як їх організації фінансуються. Подаємо з Г. К. Ч. уступ що до цього.

„Хліборобська організація в Швеції має 27.000 членів індивідуальних, що платять 12 кор. річно вкладки, 24 Хлібор. Палати, що платять річно від 200 до 1000 кор., 940 молочарських кооператив з 130.000 членів, 26 кооп. різниць з 17.000 членів, 700 кооператив Хліборобсько-Торгівельних з 98.000 членів, 500 збірниць покладків з 30.000 членів, 14 овочарських кооператив з 10.000 чл., 120 лісних кооп-ив з 15.00 чл. і 715 кооп. кас з 61.00 членів.

Поодинокі види кооператив належать до своїх централ, а ці платять до Центр. Хліборобської Організації річні вкладки в границях від 2—10 тисяч кор. Організація не дістає ніякої підмоги, є організацією незалежною, що об'єднує в себе всіх хліборобів, без огляду на обшар і політичну приналежність“.

Як бачимо, що шведська хліборобська організація, що нагадує наш Сільський Господар — співпрацює з шведською кооператцією. Видно, що ми взяли правильний курс, коли спираємо свій матеріальний стан на кооперації. Нажаль деякі дооператори, щей сьогодні не розуміють цієї потреби, яку навіть стара держава Швеція прийняла за правильну і необхідну.

М. Б.

КОНКУРСИ НА ПРИНЯТЯ АГРОНОМІВ.

1. Філія Т-ва „Сільський Господар“ в Тербовлі прийме зараз інструктора до Хліборобського Вишколу Молоді.

2. Повітовий Союз Кооператив в Борщеві прийме агронома з вищою освітою на район Філії „С. Г.“ в Тлустім.

3. Філія Т-ва „Сільський Господар“ в Бучачі прийме інструктора до Х. В. М.

4. Філія Т-ва „С. Г.“ в Зборові прийме агронома-годовельника з вищою освітою.

Нимого: Кандидати мусять виказатися відбутою практикою у Філії „С. Г.“ та відповідними референціями. Платня відповідно до умови.

Подання разом з відписами свідоцтв і т. п. вносити безпосередньо до Філій.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

М. Бардега.

ДЕ І ЯК ЗАКЛАДАТИ САД.

Коли вже вибираємо місця на деревця і при тім добре і точно розміримо, приступаємо до копання ям. При копанні ям треба відкладати верхню землю окремо на один бік, а спідну на другий бік. Отже це робиться тому, що верхня земля є все поживніша і при садженню верхня земля іде на спід ями на коріння, а спідня на верх уже при закритті поверхні ями. Само садження овоч. дерев відбувається так; на поперек ями кладеться кавалок простої лати чи палика, щоб мати на оці поверхню ґрунту. Це річ дуже важна, бо тоді не засадимо дерева за глибоко. Заглибоке посадження дерева є дуже шкідливе і має далекосяглі злі наслідки для будучого розвитку деревини. (Що наші рільники 80% садять деревця за глибоко, за те дерева хорують вічно на рака і пізно родять овочі). Коли вкладаємо деревце до ями попри положений палик так, аби коренева шийка була рівна з поверхнею ґрунту. Коріння деревця розкладаємо обережно на всі сторони, заки дамо деревце до ями, треба перед тим дно ями добре удотпати ногами, й тоді насипаємо на середині ями копець зі землі верхньої. Деревце мусить садити двох людей, оден чоловік держить деревце при садженню в руці і при самім палику, а помічник обсіпає його коріння мілкою верхною землею. Добре є час від часу потрясати деревцем при його засипуванню коріння, а це тому, аби між корінці дісталася дрібна-мілка земля, все коли потрясаємо деревцем легко підтягаємо його до гори, щоби коренева шийка була рівно з поверхнею ґрунту. Після засадження деревця треба землю удотпати. При осіннім засадженню насипаємо з землі горбочок довкола деревця. А при садженню веснянім робимо довкола деревця зі землі „дису“, щоби мала де затриматися вода після підливання чи дощу. При веснянім садженню треба конче підолляти водою і то по одному ведрі-коновці відразу. В часі посухи треба деревця часто підливати, важне це головно на весні, коли паде менше дощів. По посаженню деревце треба прив'язати легко солом'яним-житним перевеслом, але найкраще деревця прив'язувати кокосовим шнурком. Прив'язуємо в двох місцях вгору і на долі „8“ (вісімкою). В той спосіб прив'язане деревце, не буде тертися об палик. Со-

лом'яне перевесло не добре трму до в'язання, що гніздяться в ньому різні шкідники, комахи і гусениці (це є лапка на них — Ред.).

Треба забезпечити деревця на зиму перед морозом і заяцями. Отже для забезпечення деревець від заяців найліпше обв'язати всі деревця — житною соломою (простою). Кілька деревець можна обложити терниною чи іншими колючими галузками коли є під рукою.

З овочевих родів найскорше починають родити черешні, вишні і сливи на 4—5 році. Грушки починають родити на 5—7 році. Яблуні починають родити звичайно на 6—8 році, а деякі сорти на 8—10 році. В кожному разі яблуневий сад на 10-му році може дати значний дохід. З цього часу, в міру розрастання корони дерева, зростатиме що року й врожай овочів. Вартість врожаю легко обчислити після числа дерев й середнього врожаю поодинокого дерева та ціни на овочі в даній околиці.

Вкінці треба згадати, що до садження надаються виключно деревця цілком здорові, гарні, з добрим і сильним — дрібним корінням. З замовленнями деревець треба звертатися все до фахівців-садівників та до рільничих товариств та до садівничо інспекторату Рільничих Палат. Також з замовленнями деревець можна звертатися прямо до садівничих заведень в краю, які приймають замовлення на весняну доставку вже від половини січня.

Треба згадати також що робити з деревцями по спровадженню. Деревця по розпакуванню треба зараз задолувати т. є вкрити коріння землею. Колиб підчас пересилки дерева примерзли, прим. на весні; тоді дається цілий пакунок на 4—5 днів до холодного місця, де не доходить би мороз. Аж потім можна деревця розпакувати та задолувати в землю. По веснянім спровадженню деревець може трапитися, що деревця в часі дороги зівянуть, треба вложити їх на 1—2 доби до води і аж тоді садити їх на призначене місце. Сьогодні окремі господарі а часто цілі села громадно закладають сади. Однак похибок при заложенню садів є дуже багато. Не садять найліпших родів і сортів, а при тім часто віддалення між деревами замалі. Бо деж там віддалення коли деревце від деревця садять навіть що 2—3 метри, а на ряди зовсім не

звертають уваги. Хиба що з такої роботи пожитку не буде. Дерево звоче, мусить мати вільний простір, доволі сонця, повітря, а тоді овоч буде гарний, дорідний, цінний. Дороги та пасовиська належить також обсадити черешнями, вишнями. Громада малаб з того гарний дохід. Такі самі користи можна мати із старих цвинтарів, які тепер обсажені каштанами, березами, ясенями а навіть вербами. Коли на заході культурні народи як німці, чехи і т. п. мають із зовочевих дерев великі користи, то і для нас найвищий час перемінити на край в оден великий сад, усунути з наших городів верби, бо для них місце на нежитках-багнах, та ясені, осики, бо для них місце в лісі, а не на обійстю і в городі.

Ю. Сеневиський.

ЗАКЛАДАЙМО ФАБРИКУ МАРМЕЛЯДИ.

(З осінніх настроїв).

Користаючи з гарної осінньої погоди в падолисті вибрався я на Поділля і північні області перевірити особисто стан культури садівничої. Шлях мій веде на Зборів. Приїжджаю 29 кілометрів шосею до Залозець і очам своїм не вірю. Таж то країна овочів і овочів. В Гаях розтоцьких славні сади вишневі і черешневі. Ще перед війною знана тут була торговля вишнями вагонною. Яблука зародили цього року обильно. При вспівуділі знаного Петра Рибак в Старих Залізцях **виринув проєкт заложити в Залізцях фабрику мармеляди і перетворів овочевих.** Зараз же найдеться до 250 членів, що радо приступлять до реальної спілки. Ходить про те щоб найти спеца-фахівця до ведення тої фабрички. **Може найдеться яка солідна людина в Галичині з відповідною практикою, що схотілаб вести хосенне діло для добра народу.** Інтересовані зволять зголоситися на адресу автора цієї статті, як нижче.

Дальший шлях мій веде на Волинь повіт Крем'янець. Села — як Свинюхи, Олексинці старі — Радомль це місця, де маса зимових яблук. Вишневець містечко — централя торговлі овочами. Кільо яблук коштує тут пересічно 15—20 сотиків — ренети золоті по 25 сот. кільо. Ведро яблук мішаних 50 сотиків. Повищі села славні також з доставки волинських кашиків, що мають свою марку на краєвій біржі так, як Яворів в Галичині. Звідси вернув я на Броди. Заїжджаю до села Конюшки до знакомого інваліди вояенного Дмитра Хмільяра.

Між іншим розказав він мені цікаву подію з сільського життя. Один старик літ 73 С. Х. дав за життя своєму синові 16 моргів

поля — записав нотаріально і застеріг собі, що до кінця життя має діставати що дня фунт мяса і 1 літру молока, як нема мяса або ковбаси 4—5 штук яець. Умову формально підписано. З того титулу були нераз перепалки між батьком а сином — але син остаточно мусить за всяку ціну додержати цієї оригінальної умови.....

Додаю, що старий С. Х. заводовий огородник. Любить природу — сад і добрих людей. Таких людей не легко здібати в Галичині. Він сказав, що як заложать фабрику мармеляди в Залізцях, він перший зложить 5 зл. на щастя. Слово за галицькими громадянами: розпочинаймо панове корисне діло, а хто має щиру охоту поперти наш промисл овочевий нехай пише на адресу організатора: Львів Тереси 4. II. пов. м. 18.

РОБОТИ В САДІ НА ЗИМУ.

1. Оглянути старі і молоді деревця чи не має де на них замотаного в купках листя. Це листя зібрати і спалити, бо там є шкідники.

2. Переглянути всі колики при молодих деревцях, чи не труться о них деревця. Поправте, перевежіть перевесла, бо вітер може їх пірвав. Старі перевесла спалить а дайте нові.

3. Хто ще не закрив деревця від заяців, хай це зробить зараз.

4. Хто має делікатні дерева груш, морелів чи слив, хай під короною під деревом накидає отави, гною чи листя, а як земля ще не замерзла, то присипати це землею, щоб коріння не мерзло, на випадок сильної зими.

5. Хто не закрив морель, бросквинь, винограду соломою хай це зробить тепер. Виноград пригнути до землі і закрити листям, смеречиною та присипати землею.

6. Всі штаубри, черенки, агрестів, порічок найвищий час задолувати до ґрунту, щоб на весні їх на приготовану тепер грядку висадити.

7. Читайте садівничі книжки та часопис і зберіть передплатників на „Практичне Садівництво“ з новим роком.

ЦІНИ ОВОЧІВ У ЛЬВОВІ 15. XII. ц. р.

Яблука Малинове об.	гр. 70—80
Яблука щіт черв. 1 кґ.	60
Рен. Золота і Зол. Парм.	50—80
Рен. Кульона	50—60
Антонівка	30—40
Рен. Бавмана	70—90
Горіхи волоські	2 зол.

Технічний куток

Інж. Роман Качникович.

Про вітраки

(Уміщуємо цю таблицю, як пропущену при статті п. інж. Р. К. в ч. 21 „С. Г.“ 1935)

виміри: промір $\times$ висота	рід вежі	приміненія	потужність
2 $\times$ 2	дерев'яний машт	помповання води в малих господарствах	0,43—1 КМ
2,5 $\times$ 2,5	машт зі сталеві рури	помповання води, поруш. малих госп. машин, елек. тричне освітлення	0,69—1,6 КМ.
3 $\times$ 3	машт зі сталеві рури	помповання води, поруш. малих госп. машин, елек. тричне освітлення	0,97—2,3 КМ
4 $\times$ 4	залізна вежа	меліорація, рибне господарство, малі господарські млинка, електричне освітлення	1,7—4 КМ
4 $\times$ 5	залізна вежа	як вище	2—5 КМ

В повищій таблиці подані виміри то є промір і висота ротора в метрах. Потужність подана для скорости вітру 5 до 10 м/сек. Ротор зачинає обертатися при скорості менш-біль-

ше 4/сек. Ясна річ, що можна поставити замість машту з рури також дерев'яну вежу відповідно міцної конструкції.

О. Л.

МАСЬ НА КІНСЬКІ КОПИТА.

За границею вживають такої масти на хорі кінські копита: 100 дк. свіжого, теплого сала або солонини і 5 дк. їдимої оливи стопити разом. Коли та мішанина застигне, вона готує до вжитку. Хоре копито треба насамперед обмити зверху чистою водою, а зі споду рижовою щіточкою та старанно витерти до суха. Так щоденно чисто вимите й висмаруване копито скоро загоїться.

—О—

ВІСК ДЛЯ САДІВНИКІВ.

Стоплюють разом на слабому вогні 8 дк. бжільного воску, 18 дк. каляфонії, 1 дк. смальцю та 1 дк. олію (будь якого) добре перемішують, доливають терпентини і виливають все на воду і добре розмішують масу під водою, аж вона не зробиться як гума.

—О—

НЕПЕРЕМАКАЛЬНА МАСЬ НА ОБУВ.

Обережно стоплюють 1 дк. каляфонії, 4 дк. рибячого трану та 10 дк. вепрового смальцю. Коли маса добре змішається фарбують на чорно саєюю.

—О—

ЧОРНИЙ ВІСК НА УПРЯЖ.

В окремих начиннях розмочують 6 дк. звичайного покрайного мила в 3 дк. води і 6 дк. столярського клею теж в 3 дк. води на протязі 2—3 години. Варять клей і доливають до нього малими порціями розчин мила. Потім додають 1,5 дк. покрайного бжільного воску і варять так довго аж віск розпуститься. Для фарби додають чистої сажі з комина. Лишають масу вистигнути, а потім нею легко натирають шкіру і добре полірують.

—О—

ВІСК СІДЛЯРСЬКИЙ.

Стоплюють на слабому вогні 4 дк. бжільного воску і 1 дк. каляфонії. Коли добре все розпуститься, відставляють з огню і доливають терпентини. На горно фарбують саєюю.

Або

Стоплюють разом, 6 дк. бжільного воску, 3 дк. каляфонії, 1 дк. лою та 1 дк. звичайної оливи до їдження.

Наш календар „Сільський Господар“ коштує 1.50 зол., а науки і порад дає на сотки золотих. Не зволікайте з замовленням, бо стратите багато.

Правні поради

ЩО В ГОСПОДАРСТВІ НЕ ПІДЛЯГАЄ ЕКЗЕКУЦІЇ.

Президент Апеляційного Суду у Львові затвердив децизію з дня 17. X. 1935. ч. 25629 пред'явлені Воевідським Бюром для фінансово рільних справ норми сільсько-господарських продуктів, інвентаря

і т. д. Ті норми є потрібні до нормального ведення сільського господарства, а тим самим не підлягають екзекуції. Обов'язують вони на терені Львівської Апеляції.

Понище подані норми цікаві ще й тим, що можуть служити яко вказівки при організації господарства. Тому слід пізнати їх блище.

I. Норми живого й мертвого інвентаря:

Величина господарств	для господарств до 50 га								понад 50 га			
Інвентар	до 1 га	1-2 га	2-4 га	4-6 га	6-10 га	10-20 га	20-30 га	30-50 га	50-100 га	100-300 га	300-600 га	600-1000 га
к і л ь к і с ь т ь ш т у к												
Коні	—	1	2	2	2	4	6	на кожних 10 га додатково, як за 6-10 га	10	на кожних розпочатих 50 га, як за 20-30 га	33-60	80-120
Корови і ялівки . . .	1	1	3	4	5	6	10		20		40-80	до 80
Свині	2	2	2	3	4	5	8		20		40	40
Дріб	10	10	15	20	25	30	40		50		50	50
Вози	—	1	1	1	1	2	3		6		На кожну пару коней 1 пара кінного приладдя	
Сани	—	1	1	1	1	2	3		6			
Плуги	—	1	1	1	1	2	3		6			
Гарнітури борон . . .	—	1	1	1	2	2	3		4			
Сівалки	—	—	—	1	1	1	1		2		3	3
Млиники до збіжжя . .	всіх ручне приладдя	1	1	1	1	1	1		2		3	4
Молотілки		—	1	1	1	1	1		1		1	2
Плужки		1	1	1	1	2	2		4		так, як вище	
Культиватори		—	1	1	1	1	1		3			
Кружлівки		—	—	—	—	—	1		1		1	1
Січкарні		1	1	1	1	1	1		1		2	2
Трієри		—	—	—	—	—	—		1		1	2

II. Норми удержання рідні і служби протягом року.

A. Господарство понад 50 га.

На удержання рідні, що складається пересічно з 5 осіб, потрібно:

зерна 2.500 кг.
бараболю 6.000 кг.

Б. Малоземельне господарство до 50 га:

а) На удержання рідні з 5 осіб:

зерна 1.200 кг.
бараболю 4.000 кг.

б) На удержання рідні з більше як 5 осіб:

зерна 1.600 кг.
бараболю 7.000 кг.

В. На удержання офіціалістів (умових працівників) береться під увагу норми згідно з індивідуальними умовами.

Г. На удержання річної служби (формалів) береться під увагу норми згідно із збірними умовами з тим однак застереженням, що умови обіймають

винагородження і пенсію в зерні і окопових зглядно поле під бараболі.

Г. На удержання сезокових і денних робітників береться під увагу такі норми:

а) для т. зв. місячників згідно з індивідуальними умовами, вписаними в відповідні господарські книги;

б) для денних робітників обчислюється норми в такий спосіб:

1) на 1 га під збіжжями числиться 12 днів річно — по 9 кг. жита денно разом 108 кг. річно;

2) на 1 га під буряки — 45 днів по 9 кг., разом річно 405 кг.;

3) на 1 га під бараболі — 25 днів по 9 кг. разом 225 кг. річно;

4) на 1 га під стручкові і промислові 15 днів по 9 кг., разом 135 кг. річно;

5) на 1 га під зелені паші і трави 8 днів по 9 кг., разом 72 кг. жита річно.

III. Норми удержання живого інвентаря:

протягом року:

Живий інвентар	зерна кг.	сухої папі кг. зерна	вівса кг.	грису кг.	макуху кг.	Окопових кг.	Буяків кг.	Вараболь кг.	Сіна кг.	Увага
1 роб. кін	900	—	—	—	—	1500	—	—	1800	В годівельній господарці на 50% норми зерна на виці. *) або бараболі або буяки.
1 лошак	350	—	—	—	—	700	—	—	1000	
1 корова	450	—	—	—	—	—	5000*	2500*	2000*	
1 ялівка	—	225	—	—	—	—	2500*	1250	900	
1 свиня або льоха	547	—	—	—	—	1200	—	—	—	
1 кнур	750	—	—	—	—	1000	—	—	—	В годівельній стайні.
1 шт. дробу	24	—	—	—	—	—	—	—	—	
1 корова	—	—	—	700	350	—	7300*	1450	2550	
1 ялівка	—	—	500	—	—	—	3600*	1800*	700	
1 бугай	—	—	1100	—	—	—	1100	—	1800	

IV. Норми насіння на 1 га.

Рід насіння	Норма висіву на 1 га кг.	Рід насіння	Норма висіву на 1 га кг.
Збіжжя		Паші	
Пшениця озима	170	Конюшина	20
Жито озиме	170	Еспарцета	200
Пшениця яра	190	Люцерна	30
Ячмінь	190		
Овес	190	Промислові	
Гречка	100	Ріпак	25
Просо	50	Гірчиця	40
Кукурудза	70	Коноплі	200
		Лен	100
Стручкові:			
Горох	250	Окопові	
Пелюшка	20	Вараболі	2500
Вика (горошок)	250	Пашні буяки	30
Бобик	300	Цукрові буяки	25
Люпин	300	Морква	10

ВАЖНІШІ ЗАКОНИ Й РОЗПОРЯДКИ ДЛЯ ХЛІБОРОБІВ, ЩО ПОЯВИЛИСЯ В ДЕННИКУ ЗАКОНІВ 1935 р.

Першу частину таких приписів подали ми на стор. 158—159 час. „С. Г.“ за р. 1935. ч. 10.

Тепер подаємо їх далі в хронологічному порядку так, як їх оголошували.

1. Полекші в справі сплати залеглостей в комунальних данинах — розпор. Мін. Внутрішніх Справ з д. 8. V. 1935 (Д. З. ч. 36, поз. 259). Про це писали ми блище в час. „С. Г.“ ч. 20/1935. стор. 316.

2. Уповаження міністрів відносно уділювання полекш в сплаті рілних довгів супроти держави і інституцій публічного права (банки, обезпечальні) — розпор. Ради Міністрів з д. 23. V. 1935 (Д. З. ч. 41, п. 278).

3. Домашній і народний промисл, що опирається на виробництві сільського населення власними силами родин і як побічне заняття рілників та халупничачаря для накладчиків (на пр. гуцульське, яворівське виробництво, ремесло) не підлягають приписам промислового права — розпорядк. Мін. Пром. і Торговлі з д. 27. V. 1935 (Д. З. ч. 42, п. 283).

4. Оплати за комасацію ґрунтів і ліквідацію сервітутів подали ми в час. „С. Г.“ ч. 13, стор. 197. розпор. Мін. Ріль. і Р. Р. з 6. VI. 1935. (Д. З. ч. 43, п. 290).

5. Надзір над годівлею рог. худоби, свиней і овець — розпор. Мін. Ріль. і Р. Р. з 8. VI. 1935. (Д. З. ч. 44, п. 299). Про це подали ми в час. „С. Г.“ ч. 17, стор. 270.

6. Вибірчі ординації — закони з 8. VII. 1935. (Д. З. ч. 47—49. поз. 319—321, 324—326 і 327—328).

7. Уповаження в спр. сплати заляглих податків — закон з 10. III. 1932 з пізнішими змінами (Д. З. 1935. ч. 50, п. 336).

8. Надзір над годівлею коней — розпор. Мін. Р. і Р. Р. з дня 2. VII. 1935. (Д. З. ч. 52, п. 339). Про це писали ми в „С. Г.“ ч. 17, стор. 270.

9. Класифікація ґрунтів для ґрунтового податку — розпор. Мін. Скарбу з д. 12. VII. 1935. (Д. З. ч. 52, п. 340). Про це писали ми в „С. Г.“ 1935. ч. 23, стор. 357 і виїде особна книжка.

10. Скасування 10 проц. додатку до ґрунтового податку — розп. Мін. Скарбу з д. 15. VII. 1935. (Д. З. ч. 56, п. 363). Пр це подали ми в „С. Г.“ ч. 16, стор. 248.

11. Належитости за розпарцельовані державні ґрунти — розпор. Мін. Ріль. і Р. Р. з д. 25. VII. 1935.

(Д. З. ч. 57. поз. 372). Про це писали ми в „С. Г.“ ч. 17. стор. 270.

12. Стемплеві оплати — зновелізований закон з 1. VII. 1926 (Д. З. з 1935. ч. 64. поз. 404).

13. Розпочаття класифікації ґрунтів для ґрунтового податку — розп. Мін. Скарбу з д. 29. VIII. 1935. (Д. З. ч. 67. поз. 422). Про це подали ми в „С. Г.“ ч. 23. стор. 357)

14. Зміни до декрету про полекшні в справі хліборобських довгів — декрет з д. 30. IX. 1935 (Д. З. ч. п. 449). Про мораторію довгів до 3. X. 1933 ми писали в „С. Г.“ ч. 20. стор. 316.

Цей декрет важний ще тим:

Обнижку Роземчим Урядом решти ціни купна ґрунтів при парцеляції стосується без згляду на це, чи сторони заключили умову купна-продажі, чи тільки зобов'язалися щойно таку заключити (т. зв. передвступні, приречення і т. п.) та без згляду на це, чи ґрунт посідають первісні набувці чи їх правні наслідники.

Коли обнижену Роземчим Урядом ціну перевищують гіпотечні довги, тоді уморується цілковито решту ціни, належної продавцеві а гіпотечні довги обнижається до висоти усталеної Роземчим Урядом вартості.

Коли набувець заплатив ціляу ціну купна пар-

целі і мимо цього перенесено на куплену парцелю гіпотечні довги з первісного маєтку, то куплену парцелю звільнюється цілковито від тих гіпотечних довгів за виїмком вірительностей державного скарбу і інституцій довгоречинцевого кредиту.

Повищі приписи мають примінення теж і в судовому поступованню відносно урегулювання права власности парцельованих ґрунтів, відданих в посідання набувців.

15. Поборювання кривавої мшиці на деревах овочевих і полевих призунів — розпор. Мін. Ріль. і Р. Р. з д. 19. IX. 1935. (Д. З. ч. 74 п. 465—466). Про це подали ми в „С. Г.“ ч. 23. стор. 363.

16. Кошти урегулювання гіпотеки чи права власности ґрунтів, куплених з парцеляції — розп. Мін. Ріль. і Р. Р. з д. 26. X. 1935 (Д. З. ч. 82, п. 508).

17. Винагорода нотарів — розпор. Мін. Справедливости з д. 15. XI. 1935. (Д. З. ч. 84. п. 517).

18. Зміни в доходовому податку — декрет з д. 22. XI. 1935. (Д. З. ч. 85. п. 518).

Доходовий податок платиться від річного доходу, що виносить річно щонайменше 1.500 зл. І так від 1.500—1.550 зл. платиться 44 зол., від 1.550—1.600 зол., 47 зол., від 1.600—1.700 — 52 зол. і т. д.

І. Л.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 146. Як згодовувати каштани.

У нас в селі біля церкви росте 4 великі дерева каштанів. Що року родять до 10 метр. каштанів. Не знаємо що з них робити. А. Борисюк.

— Каштани можете скормити худобою чи вівцями. Для цього переховуйте каштани десь на стриху, щоб не погнили а перед тим як давати їх худобі потовчи і дати до січки чи самі але в обидвох випадках небагато по 2—3 кг. на день 1 штуці. Вівцям по пів кг. денно. В каштанах є багато крохмалю (шкробу). Отже вони як корм дуже жививні. Поза тим висійте каштани на грядці з осені і деревцями обсадить село, буде і дерево і краса і для бжіл добрі пожитки. Поговоріть про це з пасічниками.

Ч. 147. Як усунути бородавки з рук.

— Способів нищення бородавок є кілька. 1) Купить грудочку ляпісу і потріть ним кілька разів вершки бородавок, вони почорніють і злізуть, 2) Розпалить до біла дротик і всунуть розпечений з боку кожної бородавки, 3) Підить до дрогерії і вам аптекар випалить їх якоюсь рідиною.

Ч. 148. Де дістати кільчастого дроту?

Коли будете у Львові то на вул. Леріонів (коло Вел. Театру) є Фірма Конрад, там

знайдете всіх родів сітки і кільчастий дріт. Напишіть до них та зажадайте цінника.

Ч. 149. Як запилювачі для яблук: Бойкена, Мал. Оберляндське, Йонатан?

— Для Бойкена запилювач Кокса Пома-ранчева і Антонівка, Малин. Оберл. не відомо, здається само запилюється. Йонатан добре запилюється всіма іншими, що цвітуть середньо пізно сам він є лихий запиляч.

Вже вийшла з друку дуже цікава для господарів книжка

ІНЖ. ДР. Е. ХРАПЛИВОГО

Данія — край хліборобів

що має такі розділи: 1. Край і нарід. 2. Сільське господарство. 3. Організація данських селян. 4. Про столицю Данії — Копенгагу. 5. Як данці дбають за старців. 6. Селянська освіта в Данії. 7. Як виглядає середнє господарство та хов худоби. 8. У гостях у кооп. беконярні і молочарні. 9. Господарство мало-земельного хлібороба. 10. В чому сила данських хліборобів.

Багато ілюстрацій!

Ціна книжечки 60 сотиків.

Замовляти „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“, Львів,

Ринок ч. 10. II. пов.

Жіночий кутик

Инж. О. Бучинська.

ВИРОБИ З МЕДУ НА СВЯТА.

Медівник:

Візьміть 6 фунтів гречаного меду та 4 фунти пшеничної (чи житньої) муки, пів чайної ложечки поташу та чверть шклянки горівки.

Насамперед варіть мед, доки він не почервоніє. У гарячий відставлений мед всипають муку, кладуть поташ і лють горівку. Для смаку додають коріння звоніди, імбіру і помаранчевої шкірки (все це розтерте на муку). Тісто добре вимішують (вибивають) і з нього ріжуть чи виліплюють бажаної форми коржі (плячки).

Ці коржі печуть на легкому вогні (після виняття хліба з печі). Щоб медівник був ще пухкіший — до тіста додають білків з яєць, збитих на піну. Тоді тісто треба пекти в гарячій печі.

Медове печиво з висівками.

Візьміть 2 столові ложки масла, пів горнятка меду, 2 яєць, пів до чверть чайної ложки поташу, пів горнятка пшеничної муки, 1 горнятко висівок (грису), 1/8 чайної ложечки потовченого ганижу.

Спочатку змішайте мед і масло; додайте незбитих яєць і все це збийте. Відсійте муку, поташ, ганиж. Додайте все решту, розмішайте і тісто накладайте чайною ложечкою на вимашену маслом бляшане дечко (бляху). Пекти в не дуже гарячій печі.

Віденський медівник.

Робиться так: До 112 дек. меду розбивають 16 цілих яєць і розбивають їх так довго аж стане одна піна. До цього всипають 112 дек. муки, 56 дек. посічених мілко мигдалів, 17 гр. потовченого ганижу, 25 гр. товченого цинамону, 4 гр. кардомону, кусочок ванілі, втовчений з цукром. Все це добре вимішати. Тісто це ложечкою викладати подовгастими кусками в 1 см. товщини на бляху і пекти.

Житний хліб медовий.

У 1 і пів літра води розварити 2 кг. меду а 3 кг. сиропу. Варити чверть години і піну збирати. Відставити ситу і як прохолоне так, що палець в ній вдержимо, розмішуємо в ній житню муку так щоб стало густе тісто. Це тісто занесіть до комори на пару тижнів. Чим довше тим ліпше. Коли прийде час пекти тісто, розмішайте в 1½ літр. води теплої 250 гр. поташу, по якомусь часі перецідіть те до тіста. Додайте трошки посічених мигдалів, цитринової шкірки, мелених гвоз-

диків, мушкатель, кілька зерен білого перцю і все це докладно перемісіть. Тісто розкачайте на тонкі вальці і дайте на блясі до гарячої печі. Свіжо винятий хліб потріть цукровою склицею.

Ріжне

СПІЛКА ТОРГОВЛІ ХУДОБОЮ.

Під проводом Львівської Хліборобської Палати велись довгий час наради різних Хліборобських Організацій, щоб створити спільну торговельну установу для купна і збуту худоби. По довгих нарадах перед кількома днями основано Спілку Хліборобських Організацій, а в її склад війшли: Малопольське Т-во Рільниче, Звйонзек Землян, Т-во Рільниче, Сільський Господар, Центросоюз, Малопольське Зжешене Спіритусове та фірма Центрозбит і Малопольські Звйонзек Рільн.

Згадана Спілка обійме покищо вивіз експортної худоби, яку одначе буде набувати на згонах просто від продуцента. В цей спосіб відпаде врешті цей шкідливий посередник, а разом з ним дуже високі кошти посередництва. Рівночасно буде зорганізована продукція, що уможливить і забезпечить збут відповідного експортного матеріалу. По зорганізованню експорту, Спілка візьметься за доставу на краєвий ринок, голвно за доставу худоби до фабрик м'ясних консерв.

Організована торгівля худобою, збудована на здорових основах, піднесе експорт худоби за границю, зменшить отже подачу на краєвих ринках, а у висліді піднесе ціни, то значить доведе до поплатности тядівлі худоби.

За „Вяд. Рольн.“

КООПЕРАТИВНИЙ ЗБУТ С.-Г. ПРОДУКТІВ.

В останньому часі приступила наша кооперація до збуту с.-г. продуктів, а саме такі Союзи Кооператив: Борщів, Бучач, Копичинці, Сокаль, Тернопіль, Збараж, Жовква, Теревовля, разом вісім на всіх 29 Союзів. У той спосіб в цьому році збуто через Центросоюз 171 вагонів рослинних продуктів в тім 25.5 вагонів жита, 25 вагонів вівса, 19.5 вагонів пшениці, 18 ваг. ячменю, 11.2 ваг. сім'я, 6 ваг. фасолі, і т. д. Яєць вивезено в цьому році за границю 19.197 скринь, в тім до Англії 7307 скринь, Еспанії 2446 скр., Швейцарії 1872 скр., Австрії 1052 скр., Іданська 349, а найменше до Палестини — 100 скр.

На внутрішньому ринку збуто понад 1660 скр. (1 скриня — 1440 яєць).

Нас цікавив би ще збут свиней, і птахівництва. (Діло“).

Цінник книжок Т-ва „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, II. п.

I. УПРАВА РІЛЛІ Й РОСЛИН.

23. Г. Цеб: Управа паїчних рослин	1.00
30. Д-р Гр. Величко: Сумішка конюшини з травами	0.50
33. Гр. Величко: Пашні буряки	0.50
52. Инж. Гр. Паляниця: Жито	0.20
53. Инж. Гр. Паляниця: Пшениця	0.20
61. Доц. В. Доманицький: Цукровий буряк	0.80
62. Инж. Г. Гордієнко: Конюшина	0.50
70. Инж. Г. Гордієнко: Соя	1.30
72. Инж. О. Кошель: Фасоля	0.60
76. Инж. М. Боровський: Про зелені погної	0.70
80. Доц. В. Доманицький: Чому треба чергувати с.-г. рослини на полях	0.60
96. Инж. А. Романенко: Що показали польові досвіди зі штучними погноями	0.50
102. Инж. А. Романенко: Лен	0.50
104. Иван Крижанівський: Ріпа стернянка	0.20
109. Инж. А. Романенко: Як управляти й угноювати наші ґрунти	0.50
114. Инж. М. Творидло: За поправу наших лук і пасовиськ	0.20
117. Инж. Иван Лапчук: Інструкція в справі організації шпихлорової Секції при Кружках „Сільського Господаря“	0.10
119. Инж. М. Боровський: Соняшник ріпак, гарбуз, гірчиця, ріжій, як олійні рослини	0.50
120. Инж. М. Гавриленко: Лікарські рослини: (кмин, ганиж, мальва і маріанка та сушарня. Часть I.	0.50

II. ПАСІЧНИЦТВО І САДІВНИЦТВО.

68. Инж. М. Боровський: Як виробляти соломяні вулики (нове видання)	0.50
69. В. Пилипчук: Практичний підручник пасічництва	4.00
77. Инж. М. Боровський: Медодаїні рослини	2.00
91. Инж. М. Боровський: Плекання добірних маток і раси бджіл	1.20
95. Инж. М. Боровський: Як лікувати хвороби бджіл	0.50
101. Инж. М. Боровський: Виноград	0.50
110. М. Панашій: Практичне Садівництво	0.90
115. Инж. М. Боровський: Вентиляція вуликів	0.50
126. Инж. М. Боровський: Бросквині й морелі	0.50

III. ПЛЕКАННЯ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН.

22. Гр. Герман: Годівля курей	1.50
24. Гр. Герман: Годівля гусей, качок і інш.	1.50
25. о. О. Раковський: Головні основи годівлі домашніх звірят ч. II.	1.50
45. Др. В. Королів-Старий: Як вибирати коня (нове видання)	0.75
46. К. Михайлюк: Плекання телят (нове вид.)	0.80
50. В. Воробець: Про плекання та годівлю домашньої птиці	1.00
65. Д-р М. Холєвчук: Шляхи до поліпшення годівлі сіль.-господарських тварин	0.20
67. Д-р М. Холєвчук: Годівля та плекання поросят	0.90
73. Д-р М. Холєвчук: Як організувати і вести контроль молочності?	0.90
74. Инж. Д-р М. Холєвчук: Як організувати і вести Секції охорони сільсько-господарських тварин?	0.30
75. В. Королів-Старий: Крілики	0.90
87. Гр. Герман: Як будувати та уладити курник	0.40

79. Д-р Б. Гнатевич: Годівля коропа	0.90
97. Д-р Е. Томашівський: Птахомисарський промисл	1.00
106. Инж. Д-р Е. Томашівський: Конкурс вгодування птиці	0.20
— Инж. Хомишин: Годівля домашніх тварин	0.50
Инж. Д-р В. Томашівський: Кооперативний збут живої птиці	0.40
108. Инж. Др. М. Холєвчук: Контроля молочності в селянських господарствах за р. р. 1930 — 1933.	0.50
109. Инж. др. М. Холєвчук: Контроля молочності в селянських господарствах за р. р. 1933 — 1934.	0.50

IV. ВЕТЕРИНАРІЯ.

47. М. Білінський: Ветеринарна гігієна	1.00
49. М. Стахурський: Коли і як помагати при породах у корів	0.30
60. М. Стахурський: Хвороби кіньських ніг (кінська ортопедія)	0.60
78. Д-р М. Стахурський: Мотилиця у худоби	0.20
83. Инж. Д-р М. Холєвчук: Державне відшкодування у випадках загибелі с.-г. тварин	0.30
89. Д-р А. Моспанюк: Хвороби вимені	0.50
94. Д-р А. Моспанюк: Чим і як лікувати господарські тварини в наглих випадках	0.50
107. Д-р М. Стахурський: Про деякі хвороби птиці та раціональне їх лікування	0.20

V. ІНЖІНЕРІЯ.

51. Инж. О. Охрим: Меліорація і комасація селянських господарств	0.50
75. Инж. Гр. Герасимович: Як міряти езмлю	0.20

VI. СУСПІЛЬНА АГРОНОМІЯ І КООПЕРАЦІЯ.

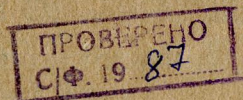
55. Д-р К. Коберський: Про кредит та сільські каси (Райфайзенки)	0.20
59. М. Стахів: Хто відповідає за полеві і лісові шкоди	0.80
88. Инж. Е. Храпливий: Як піднести наше хліборобство. (Про співпрацю кооперації, „Сільського Господаря“ і інших установ в ділянці суспільної агрономії)	1.00
90. Инж. Е. Храпливий: За хліборобську справу. (Про те, як оснóвувати Кружки та Філії „Сільського Господаря“ та як в них працювати)	2.50
93. Инж. Е. Храпливий: Про хліборобський вишкіл сільської молоді	1.00
100. Инж. Д-р Е. Храпливий: За наше хліборобське шкільництво	1.00
105. Инж. Д-р Е. Храпливий: Плекання рогатої худоби у Сх. Галичині (нарис за час від 1880—1930 року	2.50
112. Инж. А. Романенко: Хочемо добра для нашого народу	0.50
118. Д-р Е. Храпливий: Хліборобство й кооперація на Малярщині	0.50
125. Инж. Д-р Е. Храпливий: Данія — край хліборобів	0.60

VII. ІНШІ.

56. Проф. Б. Іваничський: Як доглядати ліс	0.30
61а Инж. В. Созанський: Яка буде завтра погода	0.25
81. Д-р Б. Гнатевич: Підручник шовківництва	1.50
86. О. Фацієвич: Печериці	3.40
Проф. О. Голинський: Вексель у практиці	1.00
116. Збір і плекання слимаків	0.20

Книжки всилаємо за попереднім надісланням готівки або на бажання за післяплатою. — За післяплатою НЕ ВИСИЛАЄМО книжок, які коштують менш, чим 1.50 зол. — Щоби не наражувати на великі кошти пересилки за післяплатою (кожна пересилка коштує найменше 1.— зол.) радимо вплачувати належитість за книжки З ГОРИ. Пересилка поодинокі книжки коштує від книжок до 0.50 зол. — 15 сот., від більших 25—50 гр., а поручена 1 зол. При закупні книжок вище 10.— зол. покриваємо порто самі. — Занепоручені посилки експедиція не відповідає.

2р 40к

2935

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВА. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

IV
ЖС-17131
1935-1-24

Сп. в. в. в. в.
1935.